



בית המשפט המחוזי בירושלים
בפני סגן הנשיא (בדימוס), כב' השופט משה דרורי

08 יולי 2019

ת"א 2538-00 נורז'ץ ליטבק ואח' נ' הרשות הפלשתינית ("המועצה הפלסטינית") ואח'

פסק דין והחלטות (חלק 4 מתוך 4 חלקים)

חלק שלישי: דיון: הנושאים הפרטניים של 17 התיקים

מבוא לחלק הפרטני

2824. לאחר שהגענו למסקנות העובדתיות והמשפטיות בחלק הכללי, הגיעה העת לנתח את הראיות ואת הנתונים המיוחדים של כל אחד מ-17 התיקים המאוחדים.

2825. כפי שכבר צוין לעיל מספר פעמים, יש הבדל משמעותי בין התיק הראשון, הוא הלינץ' ברמאללה (ת.א. 2538/00) – שבעניינו הוגשו ראיות על ידי שני הצדדים ואף נחקרו עדים – לבין יתר 16 התיקים שבהם בחרו הנתבעים שלא להביא עדים ולא להביא ראיות ועיקר טיעוניהם מבוססים, מבחינה משפטית על העדר דיות הראיות שהביאו התובעים ביחס לאותם 16 תיקים.

2826. לפיכך, הפרק הבא שיוקדש ללינץ' ברמאללה יהיה ארוך יותר ומפורט יותר, שכן יהיה צורך להתמודד עם הראיות ולהכריע מהם הממצאים העובדתיים העולים מן הראיות של שני הצדדים; וזאת, לעומת 16 הפרקים הבאים שיתמקדו בשאלות המשפטיות שתוארו לעיל, דבר שאינו מצריך דיון ארוך ומפורט.

מג. הלינץ' ברמאללה (ת.א. 2538/00)

מג. 1 כללי

2827. אין חולק כי שני חיילי המילואים, ואדים נורז'ץ ז"ל (שאלמנתו, העובר שהיה אז במעיה, הוריו ואחיו הם התובעים 1-6 בת.א. 2538/00) ויוסף אברהמי ז"ל, נקלעו לעיר רמאללה, בהיותם לובשי מדים כחיילי מילואים, ביום 12.10.00.

2828. אין מחלוקת כי שני החיילים הללו היו בריאים ושלמים כאשר נתפסו על ידי אנשי ביטחון של הרש"פ, לבושי מדים, והובאו לתחנת המשטרה ברמאללה.

2829. אין מחלוקת כי שני החיילים הללו נרצחו, וגופה אחת מהן נזרקה מחלון הקומה השנייה של משטרת רמאללה אל החצר של משטרת רמאללה, כאשר לבוש מדים של הרש"פ, שידיו מגואלות בדם, הציג את ידיו לראווה. צילום זה הפך לאחד "מסמלי" "אינתיפאדת אל אקצא".



בית המשפט המחוזי בירושלים
בפני סגן הנשיא (בדימוס), כב' השופט משה דרורי

08 יולי 2019

ת"א 2538-00 נורז'ץ ליטבק ואח' נ' הרשות הפלשתינית ("המועצה הפלסטינית") ואח'

- 1
2 2830. במסגרת הראיות שהוגשו, מצויים פסקי דין של בתי המשפט הצבאיים באזור יהודה
3 ושומרון שבהם הורשעו אנשים שוטרי הרש"פ, ברצח האמור.
- 4 2831. במסגרת הראיות הוגשו תצהירים ונחקרו עדים שנכחו באירוע ובהם קצינים גבוהים
5 במשטרת הרש"פ, שהציגו גרסה עובדתית לפיה הרצח לא בוצע על ידי אנשי הרש"פ
6 אלא על ידי אזרחים שפרצו למשטרת רמאללה ולכן, לשיטת הנתבעים, אין מקום
7 להטיל אחריות בנזיקין על הרש"פ או אש"ף ביחס לאירוע הלינץ' ברמאללה.
- 8 2832. כפי שכבר הוזכר לעיל בהקשרים שונים של דיני הראיות והמשקל שיש ליתן לפסקי
9 הדין שלי בתי המשפט הצבאיים באזור יהודה ושומרון אשר הרשיעו את הרוצחים,
10 הנושא הובא לבית המשפט העליון בבקשת רשות ערעור שהוגשה על ידי הרש"פ,
11 באמצעות עו"ד יוסף אמנון (רע"א 355909 הרשות הפלסטינית נ' אירנה ליטבק
12 נורז'ץ). במסגרת הדיון הצהיר עו"ד יוסף ארנון בשם הרש"פ לפני ההרכב ברשות
13 השופט (לימים הנשיא) ד"ר אשר גרוניס את הדברים הבאים:
- 14 1. "ביום 12.10.2000 נרצחו שני חיילי צה"ל בתחנת המשטרה בעיר רמאללה.
15 מדובר ביוסף אברהמי ז"ל ובוואדים נורז'ץ' ז"ל (להלן – המנוחים). האירוע
16 תואר כמעשה לינץ', שבוצע על ידי אזרחים פלשתינים ושוטרים של הרשות
17 הפלשתינית. המשיבים הם יורשי המנוחים והתלויים בהם. מבצעי הלינץ'
18 (להלן – המבצעים) הובאו לדין בהליכים פליליים בפני בתי המשפט
19 הצבאיים הפועלים באזור יהודה ושומרון. המבצעים הורשעו בעבירות שונות.
20 המשיבים הגישו לבית המשפט המחוזי בירושלים תובענות נזיקיות נגד
21 המבצעים וכן נגד הרשות הפלשתינית, יאסר עראפת וג'יבריל רג'וב...
22 ...
- 23 6. בדיון שקיימנו, ומשמענו את פרקליטיהם של בעלי הדין, התברר לנו
24 שאכן לא היה צורך להכריע בסוגיית הקבילות, שכן לא הייתה אז, ולא קיימת
25 אף היום, מחלוקת בנושא במקרה הקונקרטי. בתשובה לשאלתנו אמר בא
26 כוחם של המבקשים כי אינו חולק שהאירוע נשוא התובענות האזרחיות אכן
27 התרחש, כמתואר בהכרעות הדין...
28 ...



בית המשפט המחוזי בירושלים
בפני סגן הנשיא (בדימוס), כב' השופט משה דרורי

08 יולי 2019

ת"א 2538-00 נורז'ץ ליטבק ואח' נ' הרשות הפלשתינית ("המועצה הפלסטינית") ואח'

- 1 8. ... זאת, שכן המבקשים לא חלקו על הקבילות של הממצאים והמסקנות,
2 הגם שמדובר בפסקי דין של בתי המשפט הצבאיים. יתרה מזו, המבקשים
3 לא חלקו על עצם התרחשותו של האירוע הקשה, כמתואר בפסקי הדין.
- 4 2833. מכאן עולה, כי הרצח בוצע בתוככי משטרת רמלה וכי פסקי הדין של בתי המשפט
5 הצבאיים הוסכם כי יהיו כראייה מחייבת בתיק הנזיקין שבפניי (גם אם לא הייתה
6 הסכמה כזו, הרי כפי שכתבתי לעיל בפרק לב.4, לאחר פסק הדין של בית המשפט
7 העליון (תת פרק לב.3.4), נחקק חוק בכנסת לפיו פסקי הדין של בתי המשפט הצבאיים
8 מהווים ראייה בהליך אזרחי בישראל מכוח סעיף 42א(א1) לפקודת הראיות, והכל
9 כמפורט בתת פרק לב.5.4, וקביעתי כי הוא חל רטרואקטיבית גם על התיקים שלפניי,
10 כאמור בתת פרק לב.6.4).
- 11 2834. המחלוקת בין הצדדים הינה מי ביצע את מעשי הלינץ', והאם אנשי המשטרה
12 הפלסטינית פעלו כדי למנוע את מעשי הלינץ' או עודדו את מעשי הלינץ' או השתתפו
13 בו.
- 14 2835. ראיתי לנכון להביא, תחילה את פסקי הדין של בתי המשפט הצבאיים, וזאת בתת
15 הפרק מג.2; לאחר מכן אציג, בתמצית, את טענות ב"כ התובעים (תת פרק מג.3) ולאחר
16 מכן את טענות ב"כ הנתבעים (תת פרק מג.4). בעקבות הצגת עמדות הצדדים, אנתח
17 את פרק הראיות של העדים שהעידו בפניי מטעם הרש"פ (תת פרק מג.5).
- 18 **מג.2 פסקי הדין של בתי המשפט הצבאיים**
- 19 **מג.1.2 פסקי הדין בעניינו של הנתבע 3**
- 20 **מג.1.1.2 הכרעת הדין בבית המשפט הצבאי יהודה**
- 21 2836. הכרעת הדין הראשונה היא של השוטר ראאד מחמוד ג'אמיל שייך (נתבע מס' 3 בת.א.
22 2538/00) (תיק בית משפט יהודה 45489/00; הכרעת דין מיום כ"ח אב, תשס"ג
23 26/8/2003), שניתנה בהרכב השופטים: סא"ל יורם חניאל; סא"ל יונה שיינדורף;
24 סא"ל צארום צדוק.
- 25 2837. הנושאים שהינם שנויים במחלוקת בהכרעת הדין, כפי שנכתבו בעמודים 2-3 על בסיס
26 כתב האישום הם אלה:



בית המשפט המחוזי בירושלים
בפני סגן הנשיא (בדימוס), כב' השופט משה דרורי

08 יולי 2019

ת"א 2538-00 נורז'ץ ליטבק ואח' נ' הרשות הפלשתינית ("המועצה הפלסטינית") ואח'

- 1 **א." בתקופה הרלוונטית לכתב האישום כיהן הנאשם כשוטר במשטרה**
2 **הפלסטינית ואילו בתאריך 12.10.00 עמד על משמרתו בפתח תחנת**
3 **המשטרה ברמאללה.**
- 4 **ב. בנסיבות אלו, עצר הנאשם יחד עם שוטרים פלסטינים נוספים, רכב**
5 **ישראלי אשר טעה בדרכו, ואילו נוסעיו, רס"ל יוסף אברהמי ז"ל**
6 **ורב"ט ואדים נורז'ץ ז"ל, תוחקרו על ידי הנאשם חקירה ראשונית**
7 **ובסיומה הובלו תוך איומי נשק, מכות ודחיפות למשרדו של מפקד**
8 **תחנת המשטרה ברמאללה.**
- 9 **ג. בשלב זה, צבא המון אדם, על כניסת תחנת המשטרה על מנת לעשות**
10 **שפטים בשני חיילי צה"ל. אולם הנאשם יחד עם שוטרים פלסטינים**
11 **אחרים מנעו מהם לעשות כן וביקשו כי ימתינו עד אשר יוציאו את**
12 **חיילי צה"ל מתחנת המשטרה, אז יוכלו לחטוף אותם ולרוצחם.**
- 13 **ד. ההמון אשר היה מצויד באלות, סכינים וצינורות ברזל, הצליח בסופו**
14 **של דבר לפרוץ לתוך תחנת המשטרה ולחדור לחדר בו שהו 2 חיילי**
15 **צה"ל.**
- 16 **ה. באותה העת הצטרף הנאשם אף הוא להמון הזועם, נכנס לתוך החדר**
17 **בו היו 2 חיילי צה"ל והיכה את רב"ט ואדים נורז'ץ ז"ל בכל חלקי**
18 **גופו וכן היכה אותו בראשו, כארבע או חמש פעמים, באמצעות צינור**
19 **באורך 40 ס"מ בו הצטייד קודם לכן. כתוצאה ממכות אלו**
20 **וממכותיהם של אחרים, דימם רב"ט ואדים נורז'ץ ז"ל והחל להשמיע**
21 **קול חרחור.**
- 22 **ו. לאחר שראה כי ידיו מגואלות בדמו של רב"ט ואדים נורז'ץ ז"ל עזב**
23 **הנאשם את המקום, במטרה לשטוף את ידיו על מנת שלא יתגלה כי**
24 **היה שותף לרצח החייל.**
- 25 **ז. בשלב מאוחר יותר היה הנאשם עד ראייה להשלכת גופתו של רב"ט**
26 **ואדים נורז'ץ ז"ל מחלון תחנת המשטרה וכמו גם היה עד ראייה**
27 **לתקיפתו על ידי ההמון במקום.**
- 28 **ח. לאחר רצח חיילי צה"ל נמלטו הנאשם ושאר השוטרים מתוך התחנה.**
29 **מפקד תחנת רמאללה כינס את השוטרים והורה להם שאם יעצרו ע"י**



בית המשפט המחוזי בירושלים
בפני סגן הנשיא (בדימוס), כב' השופט משה דרורי

08 יולי 2019

ת"א 2538-00 נורז'ץ ליטבק ואח' נ' הרשות הפלשתינית ("המועצה הפלסטינית") ואח'

- 1 כוחות הביטחון הישראליים ויחקרו על פעילות זו, כי יאמרו
2 שהאזרחים היו אלה אשר הרגו את חיילי צה"ל. מפקד תחנת
3 רמאללה הזהירם לכל יודו כי השתתפו ברציחתם של החיילים ולבל
4 יפלילו שוטרים פלסטינים אחרים.
- 5 ט. כתוצאה מהמכות והחבלות שנגרמו להם, נהרגו רס"ל יוסף אברהמי
6 ז"ל ורב"ט ואדים נורז'ץ ז"ל".
- 7 2838. בהמשך הכרעת הדין יש התייחסות לשאלה האם מדובר בצינור ברזל או צינור אחר.
8 בית המשפט מגיע למסקנה, על פי הזהירות המתבקשת בהליך פלילי כי לא ניתן לייחס
9 לנאשם את הכאת רב"ט ואדים נורז'ץ ז"ל בצינור ברזל דווקא (עמ' 3 סיפא להכרעת
10 הדין).
- 11 2839. עיקר הכרעת הדין מוקדשת לשאלה המשפטית האם ניתן לייחס לנאשם את עבירת
12 הרצח ואת מותו של ואדים נורז'ץ ז"ל. כך מוצגת השאלה בעמוד 4 בהכרעת הדין:
- 13 "כפי שנבאר מאוחר יותר, אין מחלוקת בין הצדדים, הואיל והנאשם
14 הודה בכך, כי מותו של רב"ט ואדים נורז'ץ ז"ל נגרם בין היתר מהמכות
15 שהכהו הנאשם. יחד עם זאת, נעיר כבר עתה כהערת אגב, כי הגם שראינו
16 כי מותם של חיילי צה"ל נגרם כתוצאה טבעית ומסתברת של מעשי
17 ההמון והנאשם, אין חשיבות לדרך ולאופן בה אירעה התוצאה הקטלנית,
18 לנוכח העובדה, כי בסופו של דבר התבקשנו להרשיע את הנאשם אגב
19 שותפתו הפלילית למעשה, עם ההמון ולכן אין אנו נזקקים לאותה כוונה
20 אשר ביסוד ס' 51(א) לצו בדבר הוראות ביטחון.
- 21 אין ספק כי חלקו של הנאשם בהתרחשות האלימה בתחנת המשטרה,
22 פנים לה לכאן ולכאן. כבר הבהרנו כי הנאשם הודה לפנינו בכל האמור
23 בכתב האישום ובין היתר הודה כי שני חיילי צה"ל נהרגו כתוצאה
24 מהמכות והחבלות שגרמו הנאשם ואחרים. יחד עם זאת, ממשיכה
25 הסנגוריה לטעון, באורח לא ברור כי התוצאה הקטלנית לא נגרמה ע"י
26 הנאשם ועל כן יש לזכותו. על כן, מן הצורך לברר, האם התשתית
27 העובדתית שנקשרה להודאת הנאשם, מספיקה על מנת לבסס את
28 הרשעת הנאשם על יסוד השותפות לדבר העבירה עם ההמון."



בית המשפט המחוזי בירושלים בפני סגן הנשיא (בדימוס), כב' השופט משה דרורי

08 יולי 2019

ת"א 2538-00 נורז'ץ ליטבק ואח' נ' הרשות הפלשתינית ("המועצה הפלסטינית") ואח'

2840. לאחר ציטוט סעיף מתוך הצו בדבר ההוראות ביטחון, והצו בדבר כללי האחריות בעבירה, וכן ספרות משפטית (ספרו של יעקב קדמי על הדין הפלילי ופסיקה), עובר בית המשפט הצבאי ביהודה ליישם את הדברים על הסיטואציה שלפניו, בקבעו את הדברים הבאים (שם, עמ' 6-7):
- "על פי המסכת העובדתית האמורה, עצר הנאשם רכב ישראלי אשר טעה בדרכו ונכנס לרמאללה ואילו את נוסעיו העביר הנאשם לחקירה אצל מפקד תחנת המשטרה ברמאללה.
- כבר עם מעצרים 'זכו' חיילי צה"ל לאיומי נשק, מכות ודחיפות ובד בבד, עם חקירתם ע"י מפקדי התחנה, ביקש המון רב אשר צבא על פתחי תחנת המשטרה, להיכנס למקום ולעשות בהם שפטים.
- הנאשם ביקש לסכל את רצון ההמונים מלהיכנס בשלב זה לתוך תחנת המשטרה, יחד עם זאת מוסכם בין הצדדים כי כבר בשלב זה ההמון היה מצויד באלות, סכינים וצינורות ברזל ועל כי נאמר להמון ע"י השוטרים שהיו עם הנאשם, כי ימתינו עד אשר יצאו החיילים מתחנת המשטרה ואז יוכלו לחטוף אותם ולרצוח אותם.
- לית מאן דפליג, כי ההנחה המסתברת מן הנסיבות המתוארות לעיל, כי כבר באותה עת היה ברור לכל הנוכחים במקום, כי זה רק עניין של זמן, עד אשר יצליח ההמון להיכנס לתחנת המשטרה. נוכחות קהל רב המזוין באלות, סכינים וצינורות ברזל מול מספר בודד של שוטרים לא יתקשה לאורך זמן בניסיונותיו לפרוץ לתוך תחנת המשטרה.
- מן הצורך להבהיר, כי כבר בשלב זה היה ברור, לכל הנוגעים בעניין, כי כוונתו של ההמון קטלנית וכי הוא מבקש את נפשם של שני חיילי צה"ל.
- התקהלותם של רבים, המצוידים באלות, סכינים וצינורות ברזל לא עוררה ולו ספק קל שבקלים באשר לכוונתם. כוונתם של אלו אף לא נסתרה משוטרי התחנה וההוכחה לכך כי אמרו להמון האנשים שביקשו להיכנס לתוך תחנת המשטרה כי ימתינו עד אשר יוציאו את חיילי צה"ל מתוך תחנת המשטרה.
- אז יקל עליהם לחטוף את החיילים ולרצוח אותם.
- מסתבר כי גם הצעה 'נדיבה' זו של השוטרים, לא התקבלה על דעת ההמון והוא המשיך בניסיונותיו לפרוץ לתוך תחנת המשטרה, עד אשר הצליח בכך.



בית המשפט המחוזי בירושלים בפני סגן הנשיא (בדימוס), כב' השופט משה דרורי

08 יולי 2019

ת"א 2538-00 נורז'ץ ליטבק ואח' נ' הרשות הפלשתינית ("המועצה הפלסטינית") ואח'

1 עוד ראוי להבהיר, כי בנסיבות הללו, מן הראוי היה לצפות כי מפקדי תחנת
2 המשטרה יתגברו את השמירה על התחנה, כדי למנוע מההמון הצובה
3 להיכנס לתוך תחנת המשטרה. העובדה היא כי לא נעשה דבר בעניין זה
4 מחזקת את ההנחה, כי מלכתחילה הכוונה לשמור על חייהם של חיילי צה"ל
5 לא הייתה כוונה ממשית וכי המודעות לכך כי חיי חיילי צה"ל קרבים לקיצם
6 לא הייתה משוללת כל יסוד.

7 בסכומיה, עמדה התביעה בהרחבה, על היסוד העובדתי אשר במעשה
8 הנאשם ועל הרכיב הנפשי העולה מהם, תוך שהיא נעזרת בפסיקה
9 הרלוונטית ובהלכות המשפטיות הנלמדות מכך. לדעתנו מידת גיבושה של
10 האחריות הפלילית של הנאשם פשוטה ואינה מעוררת ספקות רבים.

11 למען הסר ספק, אין אנו מבקשים ללמוד את אחריותו הפלילית של הנאשם
12 מעצם נוכחותו במקום ביצועה של העבירה. אומנם מן הראוי היה כי הנאשם
13 ישמיע קול מחאה או יבקש להניח לו להסתלק מהמקום. ברם, מסתבר כי
14 הנאשם הצטרף חיש מהר לתקיפת החיילים עם כניסת ההמון לתוך תחנת
15 המשטרה. תוך כדי הזדהות מלאה עם תוקפי חיילי צה"ל, גמלה בו החלטה
16 לחבור אליהם כדי לסייע וליטול חלק בביצועה של העבירה."

17 בהמשך, לאחר הבאת פסיקה נוספת מתייחס בית המשפט למעשיו של הנאשם (שהוא
18 כזכור נתבע 3 בתיק שלפנינו), ואומר את הדברים הבאים (עמ' 7-8):

19 ברור לחלוטין כי בנסיבות הקיימות, העובדה כי הנאשם הצטרף להמון עם
20 צינור בידיו, מעידה עליו כי גמלה בו החלטה לחבור לתוקפי החיילים ולסייע
21 להם, תוך מודעות לטיב ההתנהגות המסייעת ולמעשה העבירה העומד
22 להתרחש.

23 כאן המקום לציין, כי לא הצלחנו ללמוד מהראיות שבידינו כי בידי הנאשם
24 היה בשלב זה צינור ברזל דווקא. לדעתנו, אין בכך כל חשיבות. משנכנס
25 הנאשם לתוך החדר אשר בו היו שני חיילי צה"ל ומשהכה בראשו של רב"ט
26 ואדם נורז'ץ ז"ל, ארבע או חמש פעמים ובכך בשאר חלקי גופו עד אשר דימם
27 והחל להשמיע קולות חרחור, די בכך, כדי לראות בו אחראי לכל תוצאה
28 אפשרית ובכלל זה תבוא אף האפשרות כי חיילי צה"ל ימותו.



בית המשפט המחוזי בירושלים בפני סגן הנשיא (בדימוס), כב' השופט משה דרורי

08 יולי 2019

ת"א 2538-00 נורז'ץ ליטבק ואח' נ' הרשות הפלשתינית ("המועצה הפלסטינית") ואח'

- 1 לא יכולנו לקבל את הטענה כי הנאשם לא רצה בתוצאה הקטלנית ואין לנו
2 אלא לדחותה בשתי ידיים.
- 3 הגם כי אין בידינו ראייה כלשהי כי גרימת מותם של מי מחיילי צה"ל נגרמה
4 בעטיו של הנאשם, בלבד, הנאשם אינו חולק על כך כי רב"ט ואדים נורז'ץ
5 ז"ל מת בתוצאה מהמכות והחבטות שגרם לו. יחד עם זאת, אין לנו כל ספק
6 כי הכאת רב"ט ואדים נורז'ץ ז"ל עד אשר דימם והשמיע קולות חרחור
7 החישה את מותו וזרזה אותו. הנאשם לא צפה מהצד בכל המתרחש אלא
8 הצטרף להמון שהיה מצויד כדבעי, באלות, סכינים וצינורות ברזל ויחד עמו
9 היכה ברב"ט ואדים נורז'ץ ז"ל ופגע בו.
- 10 כבר אמרנו כי בכל הנוגע לידיעתו של אדם, כוונתו או התנהגותו הכללית,
11 ילמד עליהן ביהמ"ש בדרך כלל מתוך הנסיבות הכלליות של העניין, אלו
12 עשויות ליצור הנחה בדבר אותה ידיעה או התנהגות.
- 13 נחה דעתנו כי שעה הצטרף הנאשם אל ההמון, ידע הנאשם כי הוא מצטרף
14 להמון אשר חפץ בכל מאודו לגרום לחיילי צה"ל תוצאה קטלנית. המון אשר
15 נושא עמו כאמור, אלות, סכינים, וצינורות ברזל, אינו אלא מתכוון לגרימת
16 מותם של חיילי צה"ל.
- 17 הנאשם ידע או חייב היה לדעת כי הכאת חיילי צה"ל בנסיבות אלו, עלולות
18 להביא בהכרח לתוצאה הקטלנית.
- 19 יתרה מזון, אנו משוכנעים, כי בשעת מעשה היה הנאשם מודע לכך כי חיילי
20 צה"ל המוכים ימותו בסופו של דבר. השתכנענו, כי הנאשם אף רצה בכך,
21 והחיפושים אחר כלי מתאים להכאת רב"ט ואדים נורז'ץ יעידו על כך כמאה
22 עדים.
- 23 במהלך הכאתו של רב"ט ואדים נורז'ץ ז"ל, הודה הנאשם כי הבחין בידי
24 המגואלות מדם ועל כן הזדרז לצאת מהחדר על מנת לשטוף את ידיו ולסיר
25 בכך את הקשר בינו לבין המעשה. אומנם, במהלך החקירה המשטרית
26 הרחיק הנאשם עצמו, ככל האפשר, מסיטואציה זו, אשר אין ספק כי חומרה
27 רבה נקשרה לכך. ברם ומעבר לחומרה זו, אף אנו הזדרזנו ללמוד מכך חומרה
28 נוספת לענייננו. אין ספק כי אם ידיו של הנאשם התלכלכו מדמו של החייל,
29 כתוצאה מהמכות אשר הנחית עליו, בוודאי לא יוכל הנאשם להסיר מעליו
30 את החומרה שבכך, בחינת 'ידינו לא שפכו את הדם הזה'. אולם אף אם ידי



בית המשפט המחוזי בירושלים
בפני סגן הנשיא (בדימוס), כב' השופט משה דרורי

08 יולי 2019

ת"א 2538-00 נורז'ץ ליטבק ואח' נ' הרשות הפלשתינית ("המועצה הפלסטינית") ואח'

- 1 הנאשם נגאלו מדם כתוצאה מהמכות שהנחיתו על החייל, אחרים ודאי ודאי
2 כי נוכל להסיק מעובדה זו תמיכה לענייננו ולראות בה חלק ממוזעות הנאשם
3 לתוצאה הקטלנית".
- 4 2842. לעניין מעמדו של הנאשם כשוטר וביצוע הרצח בתחנת המשטרה, נכתב בהכרעת הדין
5 כדלקמן (שם, עמ' 9):
- 6 "הנאשם שבפנינו אף עומד 'במבחן ההזדמנות' בכך שנוכחותו בתחנת
7 המשטרה בה בוצע הרצח תואמת את שגרת חייו בעת ששירת כשוטר בתחנה
8 זו. מבחן זה אינו בודד, אלא הוא משולב במבחן ידיעת הפרטים (ראה ספרו
9 של כב' השופט קדמי עמ' 110), ובעניין זה לא מצאנו לנכון להוסיף ולהרחיב
10 על אף שמתוך חומר הראיות שבפנינו ניתן להמשיך ולהצביע על ראיות
11 נוספות העומדות בדרישת 'הדבר מה נוסף'."
- 12 2843. וזאת תוצאת הכרעת הדין (שם, עמ' 9-10):
- 13 "לנוכח כל המקובץ לעיל ומתוך הניתוח המשפטי שהעלינו, אין ספק, כי
14 עולה במפורש מתוך הודאת הנאשם בכתב האישום, כי הוא בצוותא-חדא עם
15 נוספים שהתפרצו לתוך תחנת המשטרה ברמאללה, היכו את שני חיילי צה"ל
16 רס"ל יוסף אברהמי ז"ל ורב"ט ודים נורז'ץ ז"ל. מתוך ההודאה וע"פ כתב
17 האישום נכנס הנאשם, כפי שכבר הובהר, לחדר שבו שהו שני חיילי צה"ל.
18 הנאשם היכה אומנם את רב"ט ודים נורז'ץ ז"ל בלבד, ברם על יסוד כתב
19 האישום 'היו בחדר אנשים נוספים כאשר כולם מכים ותוקפים את חיילי
20 צה"ל' בנסיבות אלו ולאחר שהשתכנענו כי על יסוד הילכת השותפים הוכיחה
21 התביעה הצבאית את כל יסודות העבירה, סבורים אנו כי יש להרשיע את
22 הנאשם בגרימת מותם בכוונה של שני חיילי צה"ל רס"ל יוסף אברהמי ז"ל
23 ורב"ט ודים נורז'ץ ז"ל."
- 24 מג.2.1.2 פסק הדין בבית המשפט הצבאי לערעורים
- 25 2844. הוגש ערעור על ידי הנאשם לבית משפט הצבאי לערעורים באיו"ש ובאזח"ע, ועניינו
26 נידון בתיק ע(איו"ש) 310/03, בהרכב השופטים: אליים שאול גורדין – אב"ד; אליים
27 יצחק מינא, שופט; אליים אלי בן טובים, שופט. פסק הדין ניתן ביום י' אדר תשס"ד
28 (3.3.04).



בית המשפט המחוזי בירושלים
בפני סגן הנשיא (בדימוס), כב' השופט משה דרורי

08 יולי 2019

ת"א 2538-00 נורז'ץ ליטבק ואח' נ' הרשות הפלשתינית ("המועצה הפלסטינית") ואח'

- 1 בתשובה לטענת הסניגור כאילו אין מקום להרשיע את הנאשם בגרימת מוות בחברה, 2845.
2 אלא, לכל היותר בעבירה של תקיפה בנסיבות מחמירות, קובע בית המשפט לערעורים
3 כי מעשיו של המערער מהווים עבירה של גרימת מוות בכוונה, וזאת כמוסבר, תחת
4 הכותרת "אחריותו של המערער לגרימת מותו של רב"ט ודים נורז'ץ ז"ל" (עמ' 3
5 לפסק הדין):
- 6 "כבר פתח הדברים ייאמר כי מסקנת ביהמ"ש קמא, לפיה נושא המערער
7 באחריות לגרימת מותו של ודים נורז'ץ ז"ל, מבוססת היא כראוי. אף אם
8 בתחילה ביקש המערער למנוע מן ההמון לחדור אל תוך תחנת המשטרה, הרי
9 התנהגותו בהמשך מלמדת, ללא ספק, כי שינה טעמו וכי ליבו, ואף ידיו, היו
10 עם הפורעים אשר חדרו לתוך התחנה.
- 11 כאמור, המערער נכנס לחדר בו הוחזקו החיילים, כשצינור בידו, והחל חובט
12 בראשו של רב"ט נורז'ץ ז"ל. אפילו נאמץ את גרסת הסנגוריה, לפיה הצינור
13 אשר אחז המערער בידו לא היה צינור ברזל, הרי שיש בעובדה כי לאחר
14 החבטות שחבט המערער בראשו של החייל החל האחרון לדמם ולהשמיע
15 קולות חרחור, כדי ללמד כי דובר בנשק קר אשר בכוחו לגרום חבלות של
16 ממש.
- 17 כן, אוסיף ואומר, כי אפילו לא היו אלו החבטות שחבט המערער אשר גרמו
18 למותו של החייל, עדיין יש להשקיף על התנהגותו כעל חלק מאותה התקפה
19 ברוטלית אליה חברו, באופן ספונטני, מספר שוטרים ואזרחים, אשר הביאה
20 לבסוף למותו של החייל.
- 21 אשר באשר ליסוד הנפשי דומני כי הונחה בפני ביהמ"ש קמא תשתית
22 ראייתי מספקת על-מנת לקבוע כי המערער התכוון אכן לתוצאה שנגרמה. מי
23 שחובט בראשו של אדם בנשק קר, פעם ועוד פעם, בטירוף ובחמת זעם, עד
24 שזה משמיע קולות חרחור, ובוודאי מי שעושה כן כשברקע המון צמא-דם
25 אשר אינו מסתיר את כוונתו לפרוץ אל תוך התחנה ולרצוח את החיילים,
26 מתכוון, מן הסתם, לתוצאות הטבעיות של מעשיו.
- 27 אמור מעתה; מעשיו של המערער, בין כשעומדים הם לעצמם ובין
28 כשמצטרפים הם למסכת התקיפות האלימות שתקפו המערער ואחרים את
29 החייל המנוח, ממלאים הם אחר היסודות הנדרשים לצורך הרשעה בעבירה



בית המשפט המחוזי בירושלים
בפני סגן הנשיא (בדימוס), כב' השופט משה דרורי

08 יולי 2019

ת"א 2538-00 נורז'ץ ליטבק ואח' נ' הרשות הפלשתינית ("המועצה הפלסטינית") ואח'

- 1 שלגרימת מוות בכוונה – הן לעניין היסוד הפיזי של העבירה והן לעניין היסוד
2 הנפשי".
- 3 2846. לשלמות התמונה אציין, כי חלק אחר של ערעור הסנגור התקבל. בעוד שלפי הכרעת
4 הדין של הערכאה הראשונה הורשע הנאשם ברצח של שני החיילים (ועל כן נידון לעונש
5 של 2 מאסרי עולם; דעת המיעוט הייתה שיש להטיל עליו עונש מוות), בית המשפט
6 לערעורים הגיע למסקנה כי אין מקום להרשיעו בעבירת הרצח של החייל השני יוסף
7 אברהמי; שכן, הדבר לא נכלל בכתב האישום, לא ניתנה לו הזדמנות סבירה להתגונן
8 ויש לשער כי אם היה נמצא המערער בחשש להרשעה כפולה של שני מאסרי עולם, היה
9 מן הסתם מנסה להוכיח שלא רק שלא תקף חייל זה כלל, אלא שגם מהבחינה
10 המשפטית לא ניתן ליחס לו אחריות למותו של אותו חייל. כתוצאה מכך נקבע
11 שהעונש יועמד על מאסר עולם אחד.
- 12 2847. בכך, הפכה הכרעת הדין של בית המשפט הצבאי ביהודה להכרעה חלוטה ככל שמדובר
13 ברצח של ואדים נורז'ץ (שמשפחתו היא התובעת בת.א. 2538/00), כאשר הרוצח
14 (הנאשם) הוא הנתבע 3 באותו תיק. לפיכך, הכרעת הדין יחד עם פסק הדין של בית
15 המשפט הצבאי ביהודה, יחד עם פסק הדין של בית המשפט לערעורים הם בגדר פסק
16 דין פלילי חלוט שניתן להשתמש בו כראייה בהליך האזרחי שלפניי.
- 17 **מג.1.2.3 משמעות וניתוח פסקי הדין הצבאיים**
- 18 2848. עוד לפני שאתעמק בפסקי דין נוספים, בראיות ההגנה ובחקירות הנגדיות של עדי
19 ההגנה, ניתן לומר כי אם הייתה רק ראייה זו של פסק הדין החלוט של הנאשם, השוטר
20 הפלסטיני, עובד הרש"פ, ראאד מחמוד ג'אמיל שייך, כי אז ניתן היה לחייב את הרש"פ
21 באחריות בנוזיקין מכוח הצטברות הנתונים הבאים:
- 22 א. ביצוע הרצח על ידי עובד של הרש"פ, שמנסה להתחמק מאחריות ורוחץ את
23 ידיו המגואלות בדם;
- 24 ב. ביצוע הרצח בתוך תחומי תחנת המשטרה של הרש"פ;
- 25 ג. מחדלי השוטרים באי הגנה על ואדים נורז'ץ, לפני שנרצח;
- 26 ד. הוראתו של מפקד תחנת רמאללה, של המשטרה הפלסטינית, במסגרת
27 הרש"פ, לשוטרים, לשקר בחקירת כוחות הביטחון הישראלי אם יחקרו, ולומר
28 שאזרחים אלה שהרגו את חיילי צה"ל, תוך אזהרה לשוטרים לבל יודו כי
29 השתתפו ברצח החיילים או לבל יפלילו שוטרים פלסטינאים אחרים.



בית המשפט המחוזי בירושלים
בפני סגן הנשיא (בדימוס), כב' השופט משה דרורי

08 יולי 2019

ת"א 2538-00 נורז'ץ ליטבק ואח' נ' הרשות הפלשתינית ("המועצה הפלסטינית") ואח'

- 1 2849. בהקשר אחר נטען על ידי ב"כ הנתבעים כי יש להבין את המנטליות של הפלסטיניים
2 ויש להתחשב בכך.
- 3 2850. לשיטה זו, יש להתחשב גם במנטליות או בערך פלסטינאי (או ערבי או יהודי) חשוב,
4 לפיו אדם שהוא אורח בביתך, עלייך להגן עליו מפני הסובבים. קשה לי להעלות על
5 הדעת כי פלסטינאי או ערבי גאה אחר או יהודי גאה אחר, יאפשר מצב שבו אחרים,
6 פולשים, רוצחים את האורח שלו כאשר הוא המארח מצטרף אליהם ומשתתף ברצח.
- 7 2851. להבדיל אלף אלפי הבדלות, ראיתי לנכון להזכיר את התנהגותו של לוט. כאשר אירח
8 בביתו את האורחים (שלא ידע שהם ערבים), מתאר המקרא את אשר אירע, דבר
9 המשקף את העמדה "הרחבה" של עקרונות המשפט העברי (ספר בראשית, פרק יט,
10 פסוקים ד-יא):
- 11 **(ד) טָרַם יִשְׁכְּבוּ וְאֲנָשֵׁי הָעִיר אֲנָשֵׁי סֹדִם נִסְבוּ עַל הַבַּיִת מִנְעַר וְעַד זָקֵן כָּל הָעָם**
12 **מִקְצָה:**
- 13 **(ה) וַיִּקְרְאוּ אֶל לוֹט וַיֹּאמְרוּ לוֹ אֵיךְ הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר בָּאוּ אֵלֶיךָ הַלַּיְלָה הוֹצִיָאם**
14 **אֵלֵינוּ וְנַדְעָה אֹתָם:**
- 15 **(ו) וַיֵּצֵא אֲלֵהֶם לוֹט הַפֶּתַח וְהַדְלֵת סָגַר אַחֲרָיו:**
- 16 **(ז) וַיֹּאמֶר אֵל נָא אַחֵי תִרְעוּ:**
- 17 **(ח) הֲנֵה נָא לִי שְׁתֵּי בָנוֹת אֲשֶׁר לֹא יָדְעוּ אִישׁ אוֹצִיָאָה נָא אֶתְהֶן אֲלֵיכֶם וַעֲשׂוּ**
18 **לָהֶן כְּטוֹב בְּעֵינֵיכֶם רַק לְאֲנָשִׁים הָאֵל אֶל תַּעֲשׂוּ דָבָר כִּי עַל כֵּן בָּאוּ בְצַל קִרְתִּי:**
- 19 **(ט) וַיֹּאמְרוּ גַם הַלָּאָה וַיֹּאמְרוּ הָאֶחָד בָּא לְגוֹר וַיִּשְׁפֹּט שְׁפוֹט עֲתָה נָרַע לָךְ מֵהֶם**
20 **וַיַּפְצְרוּ בְּאִישׁ בְּלוֹט מְאֹד וַיִּגְשׂוּ לְשֹׁבֵר הַדְלֵת:**
- 21 **(י) וַיִּשְׁלְחוּ הָאֲנָשִׁים אֶת יָדָם וַיִּבְיֵאוּ אֶת לוֹט אֲלֵיהֶם הַבַּיִתָּה וְאֶת הַדְלֵת סָגְרוּ:**
- 22 **(יא) וְאֶת הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר פָּתַח הַבַּיִת הֵכֵן בְּסַנְוָרִים מִקְטָן וְעַד גָּדוֹל וַיִּלְאוּ לְמִצָּא**
23 **הַפֶּתַח:**
- 24 **מג.1.2. טענות הנתבעים והתשובה אליהן**
- 25 2852. עו"ד ארנון חקר את ראאד מחמוד ג'מיל שייח', ובחקירתו הנגדית אישר שהיה משפט
26 זוטא בה טען שהיו חקירות ארוכות ושהרביצו לו (ראה: עמ' 2463, 2465, 2467
27 ו-2479-2480, הכל כמפורט ומצוטט בסעיף 24, עמ' 14-12 לסיכומי הנתבעים).



בית המשפט המחוזי בירושלים
בפני סגן הנשיא (בדימוס), כב' השופט משה דרורי

08 יולי 2019

ת"א 2538-00 נורז'ץ ליטבק ואח' נ' הרשות הפלשתינית ("המועצה הפלסטינית") ואח'

- 1 לטענת ב"כ הנתבעים, עו"ד שרון אביטל, מדובר בשוטר מנהלה זוטר שחרג מתפקידו 2853.
2 ובשל כך אין להטיל על הנתבעת 1 אחריות למעשיו. בנוסף, מאחר והודעותיו נגבו תחת
3 לחץ, הרי שמשקל ההרשעה שניתנה על בסיסן נמוך (סוף סעיף 24 לסיכומי הנתבעים).
- 4 אינני מקבל טענה זו של הנתבעים. היה הליך שיפוטי בשתי ערכאות בבית המשפט 2854.
5 הצבאי ביהודה ובבית המשפט הצבאי לערעורים. הם קבעו ממצאים, כאשר במהלך
6 הדיונים הודה למעשה הנאשם (הנתבע 3 שלפנינו) באותם מעשים שביצע, כולל המכות
7 שהיכה את המנוח נורז'ץ. בית המשפט דייק בשאלה המשפטית, וקבע שגם אם לא
8 הוכח שדווקא מכותיו שלו גרמו למותו של המנוח, עדיין הוא אחראי על פי כללי
9 אחריות בעבירה, על פי המשפט הפלילי.
- 10 לא ניתן בהליך האזרחי להתחיל מחדש את ההליך הפלילי ולטעון כנגד קבילות הודעות 2855.
11 המשטרה או כנגד הודאה במהלך המשפט הפלילי, בעובדות מסוימות, ולאחר מכן,
12 במשפט האזרחי לטעון שההודאות נגבו תחת לחץ.
- 13 אליבא דאמת, ב"כ הנתבעים זהירה בטיעוניה וכל שהיא כותבת היא שמשקל ההרשעה 2856.
14 שניתן על בסיסן הוא נמוך. היא איננה מבקשת לזכות כליל את הנתבע 3.
- 15 גם טענה מתונה זו, אין בה כדי להעלות או להוריד מבחינת סעיף 42א לפקודת 2857.
16 הראיות.
- 17 כזכור, גם בבקשת רשות הערעור בבית המשפט העליון הודה עו"ד יוסף ארנון כי ניתן 2858.
18 להשתמש בהכרעות של בתי המשפט הצבאיים בעניין הלינץ' ברמאללה, כולל הכרעת
19 הדין הנ"ל בעניינו של הנתבע 3.
- 20 לפיכך טענות הנתבעים נדחות, וכפי שכבר אמרתי לעיל, גם אם הייתה הרשעתו של 2859.
21 ראאד מחמוד ג'מיל שיח' הנ"ל, ראייה יחידה, היה בכוחה, לבדה, לקבוע את אחריות
22 הרש"פ לרצח שנעשה בתוך תחומי משטרת רמאללה כאשר אחד הרוצחים המכים (גם
23 אם לא הוכח מבחינת נסיבתיות שהוא זה שגרם לרצח אך השתתף במכות), הוא שוטר
24 פלסטינאי. דרגתו או היותו שוטר מינהלה אינה מעלה ואינה מורידה לעניין האחריות
25 בנוזיקין.
26
27
28



בית המשפט המחוזי בירושלים
בפני סגן הנשיא (בדימוס), כב' השופט משה דרורי

08 יולי 2019

ת"א 2538-00 נורז'ץ ליטבק ואח' נ' הרשות הפלשתינית ("המועצה הפלסטינית") ואח'

מג.2.2 פסקי הדין בעניינו של הנתבע 4

מג.1.2.2 בית המשפט הצבאי ביהודה

1
2
3 2860. בהכרעת הדין בעניינו של טארק חאלד מוחמד טביש (תיק בית משפט צבאי יהודה
4 4841/01, מיום 21.4.04; הכרעת הדין ניתנה על ידי השופט האב"ד סגן אלוף שלומי
5 כוכב, בהסכמת השופטים סרן שלומי פרידמן וסרן סטיב ברמן), נקבעו הדברים
6 הבאים (פסקה 9, עמ' 4-5; ההדגשה במקור):

7 "הוגשו לבית המשפט חמש אמרות של הנאשם במשטרה. יצוין כי במהלך
8 חקירת הנאשם חלה התפתחות. תחילה באמרה מיום 12.2.01 ת23/ אינו
9 מציין מעורבות שלו בהכאת החיילים. אחר כך באמרה מיום 13.2.01 ת24/
10 הוא מודה כי לאחר שראה כי גופת אחד החיילים מושלכת מן החלון (כשהוא
11 מת), לקח אלה ונכנס לתחנת המשטרה בקומה השניה באחד המשרדים ראה
12 את החייל השני שוכב על הרצפה, כשהוא בוכה ומדבר, הוא היה פצוע ומדמם
13 מראשו וסביבו הייתה כמות גדולה של דם. לידו היו כחמישה אנשים.
14 הנאשם הכה שלוש פעמים עם האלה בגבו של החייל, ואז החל החייל
15 לחרחר. אחר כך יצא הנאשם מן החדר. בשתי האמרות הבאות ת25/ ת26/
16 מתאריכים 15.2.01, 19.2.01 חזר הנאשם על עיקרי הדברים. באמרה ת27/
17 מיום 1.3.01 חוזר הנאשם על הדברים אולם מציין כי הכה את החייל באלה
18 בראשו שלוש-ארבע פעמים. לאור ההתפתחות שחלה בגרסת הנאשם
19 בחקירה במשטרה הנני מאמץ את הגרסה האחרונה שמסר דהיינו כי הכה
20 את החייל המנוח בראשו באלה עד שהחייל החל מחרחר.
21 בבדיקה שנערכה בגופת המנוח מצא ד"ר גולדין שברים בגולגולת וכמו כן
22 בגוף פצעים ודימומים שנגרמו מחפצים נוקשים. המומחה ציין כי לא ניתן
23 לקבוע את סיבת המות על סמך בדיקה חיצונית בלבד".

24 2861. בהמשך נכתב בהכרעת הדין כדלקמן (פסקאות 11-12, עמ' 5; ההדגשות במקור):

25 "11. כאמור הנאשם הגיע למנוח כאשר האחרון פצוע בראשו ולאחר
26 שאיבד כמות גדולה של דם. הנאשם הכה אותו בראשו, באמצעות
27 אלה, מספר פעמים, עד שהמנוח החל מחרחר. אכן לא מן הנמנע
28 שמכות אלו של הנאשם הן שהביאו למותו של המנוח. אולם אין כיום
29 דרך להוכיח חד משמעית אם אכן מכות אלו הן שהביאו למותו של



בית המשפט המחוזי בירושלים בפני סגן הנשיא (בדימוס), כב' השופט משה דרורי

08 יולי 2019

ת"א 2538-00 נורז'ץ ליטבק ואח' נ' הרשות הפלשתינית ("המועצה הפלסטינית") ואח'

- 1 המנוח. יתכן שגם ללא מכותיו של הנאשם היה המנוח כבר במצב של
2 גסיסה שהיה מביא מעצמו למוות (הרי המנוח כבר היה פצוע כאשר
3 הגיע אליו הנאשם) ויתכן גם שלאחר צאת הנאשם מן החדר הוכה
4 המנוח שוב ע"י הנוכחים ואולי דווקא מכות אלו הן שהביאו למותו.
- 5 לאור העובדה שלא ניתן לייחס את תוצאת המוות באופן בלעדי .12
6 לפעולות של הנאשם, האם עדיין ניתן להרשיעו בעבירה של גרימת
7 מוות בכוונה? אני סבור שאכן כן. יש לזכור כי הנאשם לא הכה את
8 המנוח בחלל הריק, ללא הקשר וללא רקע קודם. כאשר הנאשם הכה
9 את המנוח כבר התחולל סביבו מעשה הלינץ' בכל עוזו. הנאשם עצמו
10 מתאר באמרותיו במשטרה (דוגמה ת24/) כי ראה את אחד החיילים
11 נזרק מת מהחלון, וראה את ההמון מתעלל בגופה שנפלה. אח"כ
12 כאשר עלה והגיע למשרד בתוך תחנת המשטרה ראה את המנוח, עודו
13 חי, אך מתבוסס בדמו וסביבו חבורת אנשים. במצב שכזה הבין
14 הנאשם היטב כי סביבו מתנהל מעשה של התעללות ורצח מצד ההמון
15 כלפי שני החיילים, וכאשר נטל אלה, והכה את החייל הפצוע בראשו,
16 הרי הנאשם הצטרף למעשה הלינץ' באותו חייל. ומרגע זה, היה
17 שותף מלא למעשה שבוצע בחייל. האם המכות של הנאשם גרמו
18 למות המנוח או מכות שהונחתו עליו אח"כ? אין זה משנה, כי הנאשם
19 במעשהו הצטרף לחבורת הלינץ'. וכל אותם שהכו שם בתחנה את
20 המנוח עד שנפח את נשמתו, חבים יחדיו באחריות למעשה. העובדה
21 שהנאשם לא תיאם מילולית את מעשהו עם האחרים, אין בה כדי
22 למנוע ממנו מלהפוך לשותף מלא למעשיהם. הרי במצב שכזה אין
23 צורך להכביר מילים. מה שמתבצע בתחנה, כלומר הלינץ', הוא
24 מעשה ברור לחלוטין, וכדי להצטרף אליו אין צורך שכל אחד מן
25 ההמון יבקש רשות מחבריו להצטרף למעשה. אלא ההצטרפות
26 מתבצעת בפשטות על דרך של מעשה".
- 27 2862. ראוי לציין כי נאשם זה הורשע בגרימת מותו בכוונה של רס"ל יוסף אברהמי ז"ל
28 (פסקה 14 להכרעת הדין).



בית המשפט המחוזי בירושלים
בפני סגן הנשיא (בדימוס), כב' השופט משה דרורי

08 יולי 2019

ת"א 2538-00 נורז'ץ ליטבק ואח' נ' הרשות הפלשתינית ("המועצה הפלסטינית") ואח'

1 2863. בכל מקרה, יש התייחסות בהמשך הכרעת הדין למותו של רב"ט ודים נורז'ץ ז"ל
2 (שמשפחתו הם התובעים בת.א. 2538/00), וזאת בדברים הבאים (פסקה 15, עמ' 6-7 ;
3 ההדגשה במקור):

4 " על פי כתב האישום חבירת הנאשם למעשה הלינץ' התרחשה לאחר מותו
5 של רב"ט ודים נורז'ץ ז"ל. וכך מתוארים הדברים בכתב האישום : 'לאחר
6 שההמון כילה זעמו במכונית, פנו המתפרעים וביקשו להכנס לתוך תחנת
7 המשטרה. הנאשם וחבריו לא הצליחו למנוע מההמון להכנס לתחנת משטרת
8 רמאללה... ההמון שהגיע לחדר בו היו חיילי צה"ל, ביחד עם שוטרים
9 פלסטיניים תקפו, הכו ודקרו את שני החיילים. הנאשם אשר היה בשער
10 תחנת המשטרה ראה את חייל צה"ל רב"ט ודים נורז'ץ ז"ל נזרק מחלון תחנת
11 המשטרה . הנאשם ראה את ההמון מכה את רב"ט ודים נורז'ץ ז"ל בחצר
12 התחנה ולאחר מכן מוציא אותו מחצר תחנת רמאללה. כעשר דקות לאחר מכן,
13 נכנס הנאשם לתוך בניין תחנת המשטרה, לקח אלה שהייתה בתוך התחנה
14 ועלה לחדר בו נמצא חייל צה"ל רס"ל יוסף אברהמי ז"ל...'. הנה כי כן חבירת
15 הנאשם להמון ולמעשה הלינץ' התרחשה לאחר שרב"ט נורז'ץ ז"ל כבר רצח.
16 בנסיבות אלו מובן מדוע בכתב האישום מיוחסת לנאשם עבירה אחת של
17 גרימת מוות בכוונה, ובהתאם לכך, התביעה הצבאית בסיכומיה לא ביקשה,
18 ובצדק רב, להרשיע את הנאשם בגרימת מותו של רב"ט ודים נורז'ץ ז"ל".

19 מג.2.2.2 טענות הנתבעים והתשובה אליהן

20 2864. גם כאן נטען על ידי הנתבעים כי אין לתת משקל רב להכרעת הדין בשל העובדה כי
21 השוטר טען בחקירתו בבית המשפט כי לא הודה במהלך ההליך הפלילי, ובזמן
22 החקירות לקחו ממנו הודאות בכוח (עמ' 2490), והוסיף וענה לשאלות המדריכות של
23 עו"ד ארנון האם הוכה בשב"כ והאם איימו עליו, במילה "נכון" (עמ' 2516 לפרוטוקול).

24 2865. גם כאן, כפי שכתבתי לעיל בתת פרק מג.3.1.2, אין לקבל טענות אלה שכן מהות סעיף
25 42.א לפקודת הראיות הוא כי הממצאים העובדתיים שנקבעו בהליך הפלילי, כוחם
26 יפה להליך האזרחי.

27 2866. גם כאן אחזור ואומר שעו"ד ארנון אישר בבית המשפט העליון כי פסקי הדין הצבאיים
28 בעניין הלינץ' ברמאללה מחייבים.



בית המשפט המחוזי בירושלים
בפני סגן הנשיא (בדימוס), כב' השופט משה דרורי

08 יולי 2019

ת"א 2538-00 נורז'ץ ליטבק ואח' נ' הרשות הפלשתינית ("המועצה הפלסטינית") ואח'

1 2867. בהקשר זה של אותו עד נתבע 4, מזכיר ב"כ התובעים בסיכומיו כי הוא הודה בדיון
2 מיום 23.12.13 כי הוא מקבל משכורת מהמשטרה הפלסטינית. זו הוכחה נוספת
3 לאחריות של הרש"פ כפי שהוסבר לעיל בהרחבה בפרק לט.

4 **מ.ג. 3. תמצית טענות התובעים**

5 2868. לטענת ב"כ התובעים, ניתן להסיק מחומר הראיות, תמונה רחבה יותר, כמו גם
6 מהכרעות דין נוספות, שחלקן הן של מי שלא היו שוטרים.

7 2869. סדר האירועים, לטענת ב"כ התובעים הוא זה. תחילה הוא מתאר את השלב שמכונה
8 על ידו "המפגש הראשוני" (סעיף 503 לסיכומיו).

9 2870. לשיטת התובעים, השוטרים, נתבעים 3, 5, 6, 7, ביחד עם הקצין נתבע 8 עמדו בפתח
10 תחנת המשטרה הפלסטינית של רמאללה כשהגיע הרכב של החיילים התועים סימנו
11 לו לעצור, ולבקשתם של השוטרים ירדו החיילים מהרכב והשוטרים ליוו אותם לתחנת
12 המשטרה כאשר השוטרים טארק טאבש (נתבע 7) ואוסאמה סלים (הקצין נתבע 8)
13 כיוונו את הנשקים שלהם לעבר ראשיהם של החיילים. השוטר נידל אשייד, נתבע
14 מספר 9 הכה את החיילים. באותה עת הגיע למקום שוטר פלסטיני נוסף, נתבע 10
15 שלקח מתוך הרכב את אחד הרובים של החיילים ואת תיקיהם, והכניס את התיקים
16 למשטרה כאשר את הרובה החזיק ברשותו. לבסוף, הועברו הרובים למפקד התחנה
17 חליל חסן, שמשרדו הוכנסו שני החיילים. בשלב מאוחר יותר הוחלט להעלות את
18 החיילים לקומה השנייה כאשר השוטר חליל שוארמה הכה אותם ברגליהם כדי לזרום
19 לעלות אותם לחדרו של מוחמד איסמעיל, סגן מפקד משטרת רמאללה. שוטרים
20 נוספים כולל בעלי דרגת "עקיד" היכו את החיילים באלות ברגליהם.

21 2871. תחת הכותרת "התלקחות האירוע" (סעיף 504 לסיכומיו), מסביר ב"כ התובעים כי
22 ההמון ביקש לפרוץ לתחנת המשטרה והצלח בכך. השוטר ראדא שייך (כפי שעולה
23 מהדברים המפורטים בהכרעת הדין שלו, כפי שהובא לעיל בתת פרק מ.ג. 2) ביקש
24 מההמון שימתינו עד אשר יוציאו אליהם את החיילים, ואז יוכלו לרצוח אותם. בפועל,
25 כאמור לעיל, ראדא שייך הכה את ואדים נורז'יץ בצינור 4 או 5 פעמים עד שהחל
26 לחרחור ולדמם, כפי שפורט לעיל בהכרעת הדין של ראדא שייך.

27 2872. לטענת התובעים, השוטרים שלא היכו את החיילים, שהו בחדר ונמנעו מלהתערב. גם
28 בחדר הסמוך בו היו שוטרים נוספים (כנראה 7), ואף הם לא עשו מאומה למניעת
29 התפרצות ההמון דרך החלונות.



בית המשפט המחוזי בירושלים
בפני סגן הנשיא (בדימוס), כב' השופט משה דרורי

08 יולי 2019

ת"א 2538-00 נורז'ץ ליטבק ואח' נ' הרשות הפלשתינית ("המועצה הפלסטינית") ואח'

- 1 2873. לאחר שגופתו של נורז'ץ הושלכה מהחלון, טאבש הצטייד באלה והיכה את אברהמי
2 ובכך הוא הורשע, כאמור לעיל.
- 3 2874. ראוי לציין כי שוטר שלא היה במשמרת בעת האירועים, חסן מוסטפא חסאן א לוח
4 עלה לקומה השנייה כדי לראות את חיילי צה"ל במקום והוא הצטרף והכה את החייל.
- 5 2875. כפי שכבר הוזכר לעיל לאחר הרצח מפקד תחנת משטרת רמאללה חליל חסאן כינס
6 את שוטרי התחנה והורה להם שאם יעצרו או ייחקרו על ידי כוחות הביטחון
7 הישראליים, יאמרו שמי שהרג את חיילי צה"ל היו אזרחים. מפקד המשטרה גם
8 הזהיר את כלל השוטרים בתחנה שלא יודו שהשתתפו ברצח ולא יפלילו שוטרים
9 פלסטיניים אחרים.
- 10 2876. לטענת התובעים, לא נערך תחקיר על ידי כוחות הביטחון או המשטרה הפלסטינית.
- 11 2877. וכך מוצגות טענות התובעים, במסגרת סיווג מעשיהם של הנתבעים לעוולות נזיקיות,
12 בסעיף 505(ד) לסיכומיהם של התובעים:
- 13 **"החל מתחילת האירוע בו פעלו השוטרים בצורה מנוגדת ניגוד קוטבי**
14 **לדין כשעצרו את שני החיילים (הפרת חובה חקוקה...) כיוונו אליהם**
15 **נשקים והרביצו להם (תקיפה). בהמשך כשהכניסו אותם לתחנה והעבירו**
16 **אותם בין חדרים כאחרוני העבריינים (כליאת שווא). ועד לסופו**
17 **כשבמקום לעצור את ההמון הצטרפו אליהם כחיות לטרף והשתתפו**
18 **ברציחה האכזרית. אין חולק ולא ניתן לחלוק על כך שלנתבעים 1 ו-2**
19 **אחריות על התוצאות הנוראיות של הלינץ'."**
- 20 2878. בהקשר זה, מזכיר ב"כ התובעים את הסכמי אוסלו האוסרים על הצד הפלסטיני
21 לעצור או לעכב אנשי כוחות ביטחון ישראלים (סעיף 505(ז) לסיכומיהם).
- 22 2879. מבחינת ייחוס הרצח לרש"פ, נכתב ע"י ב"כ התובעים בסעיף 506 לסיכומיו כדלקמן:
- 23 **"א. אין ולא יכולה להיות מחלוקת כי מעשה הלינץ' הנתעב אירע בתחנת**
24 **המשטרה הפלסטינית ברמאללה;**
- 25 **ב. אין לא יכולה להיות מחלוקת כי במעשה הלינץ' הנתעב היו מעורבים**
26 **שוטרים ואנשי מנגנוני הביטחון של הרש"פ.**



בית המשפט המחוזי בירושלים
בפני סגן הנשיא (בדימוס), כב' השופט משה דרורי

08 יולי 2019

ת"א 2538-00 נורז'ץ ליטבק ואח' נ' הרשות הפלשתינית ("המועצה הפלסטינית") ואח'

- 1 ג. אין ולא יכולה להיות מחלוקת כי חלק מהשוטרים שנתפסו על ידי צה"ל
2 הועמדו לדין והודו ברצח החיילים ובמעורבות ובנוכחות צמרת המשטרה
3 הפלסטינית בלינץ' הנורא.
- 4 ד. אין ולא יכולה להיות מחלוקת כי מעשה הלינץ' הנורא בוצע על ידי שוטרי
5 המשטרה הפלסטינית עם נשק שסופק להם על ידי המשטרה הפלסטינית".
- 6 2880. בהמשך סיכומיו של ב"כ התובעים, עו"ד סגל הוא מתייחס לעדות הנתבעים, נושא
7 שאדרש אליו בתת פרק מג.5, במסגרת ניתוח הראיות.
- 8 **מג.4 תמצית טענות הנתבעים**
- 9 2881. ב"כ הנתבעים, עו"ד אביטל שרון, בסיכומים הפרטניים של ת.א. 2538/00, שהוגשו
10 ביום 27.5.2018, מבקשת כי אתייחס לדיני הראיות, ועל כן ניתן לדבריה להתבסס רק
11 על ראיות הנוגעות לרצח ואדים נורז'ץ.
- 12 2882. ב"כ הנתבעים הדגיש כי הוא מייצג רק את הרש"פ ולא את הנתבעים האחרים. אש"ף
13 איננו נתבע בתביעה זו (סעיף 4 בסיכומי הנתבעים).
- 14 2883. ב"כ הנתבעים מבקשת כי בית המשפט יתייחס לאירוע לא כמו אירוע שארע בתחנת
15 משטרה ישראלית, אלא במבנה אבן פשוט, מוקף גדר לא גבוהה שניתן לטפס עליה,
16 כאשר 10 שוטרי מנהלה, לא מיומנים ולא מנוסים ו – 10 שוטרים חמושים באלות,
17 עומדים מול המון זועם של מאות ואלפי בחורים צעירים וגברים מבוגרים, חלקם
18 חמושים בנשק חם שמתנפל על הבניין וקופץ מעל הגדרות כאשר הם רוצים לפרוק את
19 זעמם ב"אמוק", כאשר השוטר חושש שיחטפו ממנו את הנשק (סעיף 6 לסיכומים).
- 20 2884. לטענת ב"כ הנתבעים הייתה לשוטרים אופציה פשוטה להוציא את המנוח ולשלוח
21 אותו אל מותו והם לא עשו זאת בגלל ההוראה המפורשת ממפקדיהם לשמור על
22 המנוח מכל משמר, ובכך סיכנו את חייהם מול המון זועם ולא מילטו את נפשם (סעיף
23 7 לסיכומים).
- 24 2885. ב"כ הנתבעים ערה לכך כי האירוע היה בתוך תחנת משטרה. היא אינה מסכימה לכך
25 ששוטרים ואנשי מנגנון ביטחון פלסטינאי היו מעורבים במעשה; לטענתה, "לא הוכח
26 כי השוטרים הבודדים שהשתתפו בתקיפת המנוח עשו כן במסגרת עבודתם".
27 לטענתה, הרש"פ נתנה הוראה לשמור על חיי המנוח ושלומו, אך השוטרים לא עמדו
28 במשימה. אם יוכח שמי מהמשתתפים בתקיפת המנוח היה שוטר, כי אז עמדתה של



בית המשפט המחוזי בירושלים
בפני סגן הנשיא (בדימוס), כב' השופט משה דרורי

08 יולי 2019

ת"א 2538-00 נורז'ץ ליטבק ואח' נ' הרשות הפלשתינית ("המועצה הפלסטינית") ואח'

- 1 הרש"פ אינה זו: "הרי שחרג מתפקידו ומעבודתו אצל הנתבעת 1 ועל כן לא ניתן
2 לקבוע כי פעל כשלוחה ואין להטיל אחריות על הנתבעת בגין האירוע" (סעיף 8 סייפא
3 לסיכומים).
- 4 2886. במסגרת טיעוני הרש"פ מוזכר כי קיימת הנחייה לכל אנשי מנגנוני הביטחון
5 הפלסטינאים לדאוג לשלומם של ישראלים שנכנסים בטעות לשטחי הרשות ולהביאם
6 בשלום ובבטחה לרשויות הישראלים (סעיף 10 לסיכומים; מוזכרים תצהירים שונים
7 של אנשי רש"פ בעניין זה).
- 8 2887. מדיניות הרש"פ להגן על החיילים נתמכת, לטענת הנתבעים בהוראות של מפכ"ל
9 המשטרה ונציג אש"ף (סעיף 17 לסיכומים).
- 10 2888. נטען כי ננקטו מצד אנשי מנגנוני הרש"פ אמצעים שונים להגנת החיילים ובהם נעילת
11 שער הברזל של התחנה; העלאת המנוח לקומה שנייה; שהיית אנשי הפיקוד המשטרתי
12 עם המנוח בחדר המפקדה; פנייה לקבלת תגבורת; פנייה למפקד תחנת המשטרה
13 ולמפקד הגדה המערבית; ניסיון להביא למנוחים מדים של המשטרה הפלסטינאית
14 כדי להסתיר את זהותם; ההצעה להעלותם על הגג לחלצם במסוק ישראלי; הרחקת
15 ההמון מהגדרות, השערים והחלונות על ידי שוטרי התחנה; מפקד המשטרה סוכך על
16 אחד המנוחים בכדי להגן עליו; 13 שוטרים וקצין נפצעו בניסיון להגן על המנוח;
17 תגבורת שהגיעה לא הצליחה להתקדם רגלית בין ההמון; הכוחות המיוחדים בחרו
18 שלא לפתוח באש כדי לא להיכנס לקרב יריות (סעיף 19 על כל סעיפי המשנה שבו,
19 עמודים 7-11 לסיכומי הנתבעים).
- 20 2889. ב"כ הנתבעים מתבסס על דו"ח מסכם שיצא למפכ"ל המשטרה שבו נאמר כי לא
21 השתתף אף אחד מכוחות המשטרה או הקצינים בתקיפות כנגד החיילים, ולהיפך הם
22 הגנו עליהם (סעיף 20 לסיכומים).
- 23 2890. ב"כ הנתבעים מתבססת על העדויות של אנשי הרש"פ שהעידו, ומבקשת כי בית משפט
24 יאמין להם, כפי שהסבירה את גרסתם, החל מעמוד 12 ואילך.
- 25 2891. בכל מקרה, כך טוענת ב"כ הנתבעים כי אם יקבל בית המשפט את עמדת התובעים,
26 לפיה הוכח בראיות קבילות ששוטרים זוטרים כל שהם השתתפו בתקיפת המנוח,
27 טענה המוכחשת על ידי הנתבעים, טענתם המשפטית היא זו: "הרי שלא הורם הנטל
28 להוכיח כי הם עשו במסגרת תפקידם אצל הנתבעת 1 אלא בחריגה בוטה ממנו.



בית המשפט המחוזי בירושלים
בפני סגן הנשיא (בדימוס), כב' השופט משה דרורי

08 יולי 2019

ת"א 2538-00 נורז'ץ ליטבק ואח' נ' הרשות הפלשתינית ("המועצה הפלסטינית") ואח'

- 1 הנתבעים הוכיחו כי הפקודות היו הפוכות והפעולות שעשו תוך כדי האירוע נעשו
2 במטרה למלא אחר הפקודות".
- 3 מג.5 הראיות וניתוחם
- 4 מג.1.5 הדוח הפנימי של מפכ"ל המשטרה הפלסטינאית
- 5 2892. בטרם אעבור לניתוח כל עדות ועדות, ראיתי לנכון להתייחס למסמך בחתימת ראזי
6 אלג'באלי, מפכ"ל המשטרה, מיום 16.9.2001, שכותרתו "עובדות המקרה מיום
7 12/10/2000 בתחנת המשטרה בראם-אללה שכתוצאה מהם נפטר ודים נורז'טיש ז"ל
8 – חייל מילואים בצה"ל ע"י ההמון הזועם מהציבור הפלסטיני" [לא תיקנתי את
9 העברית והותרתי אותה כפי שהמסמך הוגש].
- 10 2893. מסמך זה צורף לתצהירו של פייסל מוחמד שיח' יוסף שיח' (המכונה "כמאל"), שביום
11 האירוע (12.10.00) שימש כמפקח כוחות משטרת מחוז רמאללה (לאחר מכן שימש
12 כמנהל כללי של ביטחון המשטרה, מושל שכס, ובשנת 2006 מונה לתפקיד מפכ"ל
13 המשטרה הפלסטינאית עד לשנת 2008, כאשר סיים תפקיד בדרגת לואא', שמקבילה
14 בשינויים המחוייבים, לדרגת אלוף; כמפורט בתצהירו מיום 22.5.16).
- 15 2894. ההתייחסות למסמך האמור, מובאת בסוף סעיף 21 לתצהיר הנ"ל, במילים אלה:
16 "מצ"ב טיוטת דו"ח פנימי ראשוני מהלשכה של מפכ"ל המשטרה ע'אזי ג'באלי
17 אודות האירוע מסומן ג".
- 18 2895. לתצהיר האמור צורף נוסח בערבית, נספח ג עם נייר לוגו של הרש"פ, ותרגום לעברית
19 נספח ג.1, שזה נוסחו [לא תיקנתי את העברית והותרתי אותה, כפי שהמסמך הוגש]:
- 20 "1. כשאיבדו שני החיילים דרכם מצאו עצמם בתוך ראם-אללה ליד כיכר
21 'אלמנארה' ולרוע מזלם הייתה התקהלות גדולה של אזרחים שליוו
22 את הלווים של שני חללים שאחד מהם הוא איש של כוח 17 והשני
23 תושב מכפר חיזמא, האזרחים עצרו את... [המילה לא ברורה].
- 24 2. המשטרה התערבה לשמירה על חייהם של שני החיילים, והצליחה
25 לחלצם מידי ההמון הזועם. העבירה אותם לתחנת המשטרה, בו בזמן
26 החלו מאות אזרחים להתקהל סביב תחנת המשטרה כשחלק ניכר
27 מביניהם היו חמושים בנשק, הם השחיתו את רכבם של החיילים



בית המשפט המחוזי בירושלים בפני סגן הנשיא (בדימוס), כב' השופט משה דרורי

08 יולי 2019

ת"א 2538-00 נורז'ץ ליטבק ואח' נ' הרשות הפלשתינית ("המועצה הפלסטינית") ואח'

- 1 מול ביה"ס 'אל פרנדז'. תוך כדי החלו ההמונים ניסיון לפרוץ לתחנת
2 המשטרה.
- 3 .3. נמסרה ההודעה למפק"ל המשטרה בפקס שצילומו מצורף, והוא
4 הגיב בפקס המצורף, בדרישה ממפקד מחוז ראם-אללה למסור את
5 שני החיילים ל-d.c.o בשקט ובלי נשק.
- 6 .4. על סמך זאת, מפקד תחנת המשטרה יצר קשר עם כל הנ"ל (אלחג'
7 אסמעאיל – מפקד הגדה המערבית, וסלימאן חלס מפקד האזור,
8 בריגדיר תופיק טיראוי, בריגדיר ... [המילה לא ברורה] ערפאת
9 אחראי התיאום הפלסטיני R.S.c, המפקד פואד מפקד ה D.C.O
10 הפלסטינאי) וזאת כדי לעדכנם לגבי סוגיה סבוכה זו ולבקש
11 התייצבותם לקבלת שני החיילים כהוראותיו של מפק"ל המשטרה.
- 12 .5. מפקד התחנה ניסה לדבר אל האנשים בחוץ תוך כדי שהוא מסביר
13 להם שמדובר באסירים ואין זכות לאיש לפגוע בהם הן ע"פ חוק,
14 מוסר ודת. אך הם היו במצב של כעס וסערה.
- 15 .6. ... [המילה לא ברורה] ונשאר האחר כשאתו עוד שלושה בקומה
16 הראשונה אם כי באותו רגע, הקהל פרץ את השער האחורי של תחנת
17 המשטרה, שברו את מעקה המדרגות, תקפו את התחנה ומחסן
18 החימוש, שברו את הקירות ותקפו שוטרים כשאינם חמושים ותקפו
19 את החיילים, בזמן זה הועבר החייל הפצוע למרכז DCO ברכב של
20 המודיעין.
- 21 .7. כשנודע לקהל אודות זאת הם חסמו את השער האחורי וסיכלו ניסיון
22 המשטרה להעביר את החייל המנוח. החמושים טיפסו על הגדר של
23 ביה"ס 'אלפרנדז' ועל גגות הבניינים הקרובים, בנסיבות האלה
24 חששו שירו בו בזמן ההעברה וזאת בשל מחסור בכוח אדם של כוחות
25 המשטרה בתחנה לאור ההוראות המורות על פינוי כל החיילים
26 מתחנת המשטרה מלבד צוותי החקירה והמבצעים בשל ההתקפות
27 האוויריות הישראליות.
- 28 .8. התגלגלות האירועים יצאה מכלל שליטת המשטרה, כאשר הצליח
29 הקהל לפרוץ למרכז המשטרה, [??????] סימני השאלה הללו נמצאים



בית המשפט המחוזי בירושלים בפני סגן הנשיא (בדימוס), כב' השופט משה דרורי

08 יולי 2019

ת"א 2538-00 נורז'ץ ליטבק ואח' נ' הרשות הפלשתינית ("המועצה הפלסטינית") ואח'

- 1 במקור] כל המאמצים 'הפיזיים והנפשיים' להגנה על החייל ע"י
2 הגברת האבטחה סביבו – כאשר 15 שוטרים הגנו עליו בגופם, וחלק
3 ניכר מהם נפגע והועבר לביה"ח אך הקהל המשיך לדחוק וכך תקפו
4 את החייל המנוח כאשר ההיסטריה היא השולטת בסיטואציה.
- 5 9. כוחות המשטרה עמלו קשה לבצע את הפקודה המורה להם למצות
6 את כל המאמצים האפשריים על מנת לשמור על חיי החיילים ולמנוע
7 מהקהל מלפלוש אל תחנת המשטרה אך על אף כל המאמצים לא
8 הצליחו למנוע זאת בשל המחסור בכוח האדם ובתחמושת, לא היה
9 והשתתף ולו אף אחד מכוחות המשטרה או קציניהם בתקיפות כנגד
10 החיילים ההפך הם הגנו עליהם כך שרבים מהם נפגעו והתעלפו
11 והועברו כ-13 איש מביניהם אל בית החולים ברמאללה כאשר הם
12 פצועים המומים ומאוכזבים מהתנהגותו של הקהל חסרי ההיגיון
13 והמוסר.
- 14 10. נסיבות התרחשות האירוע היו מאוד סבוכות וקשות, 2 ההלוויות,
15 המסגד אשר נמצא במרחק של 100 מטר, האנשים באלפיהם, ותוך
16 כמה דקות ספורות עבר הקהל מהמסגד אל תחנת המשטרה וכיתרו
17 אותה בזמן זה לא נכח בתחנה כוח תמיכה אשר יכול היה להדוף את
18 הקהל הזועם.
- 19 11. כולם זועמים ומאוכזבים מהתרחשות האירוע וזאת מפני שרואים בו
20 עבירה על שלטון החוק ותקיפה לממסד המשטרה ולכל אחד
21 המשתייך להם.
- 22 12. כל מי שנכח באירוע נתבקש לעשות מאמצים לזהות כל אחד באשר
23 הוא אם היה למסיט [כנראה צ"ל: "מסית"] או השתתף בתקיפות
24 ולהודיע לנו וזאת על מנת שנוכל להתחקות בעקבותיו ולתפוס אותו
25 וזאת מפני שאחד כזה הפך למבוקש ולו בתקיפתו את תחנת
26 המשטרה, וביניהם כאלה שפרצו למחסן התחמושת וגנבו ממנו שני
27 אקדחים שהופקדו בתחנה ע"י שני קצינים בחופשה וטרם נמצאו.
- 28 13. נדגיש שוב כי למשטרה לא היה חלק בהריגתם אלא שהם נהרגו ע"י
29 הקהל בצורה גסה וקשה אל מול ביה"ס 'אלפרנדז', המשטרה
30 התערבה בכדי לשמור על חייהם והצליחה לחלצם מידי הקהל כאשר



בית המשפט המחוזי בירושלים
בפני סגן הנשיא (בדימוס), כב' השופט משה דרורי

08 יולי 2019

ת"א 2538-00 נורז'ץ ליטבק ואח' נ' הרשות הפלשתינית ("המועצה הפלסטינית") ואח'

1 היו כבר במצב בריאותי חמור, כמו כן הצליחה לחלץ את נשקם מידי
2 אזרחים, הועברו אל תחנת המשטרה בכדי לשמור עליהם מפני הקהל
3 הזועם של ההלוויות בזמן זה הם קיבלו יחס אנושי ומוסרי ונעשו
4 מאמצים ע"י הממונים כדי להעביר אותם אל כוח התיאום לצד
5 הישראלי, אירוע זה יכול היה להביא לטווח בין המשטרה לקהל ועל
6 אף המאמצים הכבירים של כל הממונים לא התאפשר להם להגיע
7 למקום ולהרחיק את הקהל אשר כיתר את התחנה ואיים בנשק.
8 14. למיטב ידיעתי הפיקוד העליון של הצד הישראלי מודע להתרחשות
9 האירוע מהרע [כנראה טעות דפוס וצ"ל: מהרגע] הראשון וזאת מפני
10 שעדכנו את ה-d.c.o והם מודעים למאמצים הכבירים אשר הושקעו
11 להגנתם או הברחתם של החיילים.

12 מפכ"ל המשטרה

13 ראזי אלג'באלי".

14 מג.2.5 מסמכים נוספים מזמן האירוע (?)

15 2896. הדו"ח האמור בתת הפרק הקודם (מג.1.5) נושא תאריך 16.9.01 (כ-11 חודשים אחרי
16 יום האירוע).
17 2897. לתצהירו הנ"ל של פייסל מוחמד שיחי' יוסף שיחי', צורפו תצלומים של שני מסמכים
18 בערבית שתרגומם לעברית מצורף אף הוא לתצהיר.
19 2898. המסמך הראשון, שהוא נספח א לתצהיר הינו נייר לוגו של הרש"פ, ללא תאריך בראשו,
20 ותרגומו לעברית הינו זה (נספח א'1):

21 "הרשות הפלסטינית

22 המטה הכללי למשטרה

23 המפכ"ל

24 בהול/דחוף

25 מפקד משטרת רמאללה

26 להשיב ותם מידית ללא נשק

27 ברוגע והנשק נשאר אצלכם



בית המשפט המחוזי בירושלים
בפני סגן הנשיא (בדימוס), כב' השופט משה דרורי

08 יולי 2019

ת"א 2538-00 נורז'ץ ליטבק ואח' נ' הרשות הפלשתינית ("המועצה הפלסטינית") ואח'

- 1 **מפכ"ל המשטרה**
- 2 **12/10."**
- 3 2899. הנספח השני הינו נספח ב, אף הוא על נייר לוגו של הרש"פ, ואף הוא תורגם לעברית,
4 נושא תאריך 11.10.2000, וזה נוסחו המלא:
- 5 **"לעיונם של: כב' הנשיא/המפכ"ל/**
- 6 **11/10/2000** **הרשות הפלסטינית**
- 7 **אגף המשטרה**
- 8 **לכבוד מפכ"ל המשטרה**
- 9 **שלום רב:**
- 10 **הננו להדיעכם כי האזרחים אשר התקהלו כדי ללוות את לוויתם של החללים**
11 **צפו בשני חמושים ברכב שנושא לוחית צהובה, תקפו אותם והשחיתו את**
12 **רכבם וכאשר נודע למשטרה נעשו מאמצים רבים לחלץ אותם ולהגן עליהם**
13 **אך אלפי האנשים הקיפו אותם ושברו והשחיתו כל דבר שעמד בדרכם**
14 **בכביש, שערי הברזל והחלונות מה שגרם לפציעתם של 13 שוטרים וקצין**
15 **בזמן שניסו להגן עליהם, המצב יצא מכלל שליטתה של המשטרה האלפים**
16 **הצליחו לפרוץ לתחנה ולהגיע אל החיילים למרות כל הניסיונות להגן עליהם**
17 **עד הרגע האחרון וזאת כאשר הצלחנו להעביר אחד מהם לכוח התיאום**
18 **כשלמיטה ידיעתה היה פצוע והשני נפטר**
- 19 **בכבוד רב**
- 20 **מפקד תחנת המשטרה רמאללה."**
- 21 2900. מבלי להקדים את המאוחר, אומר כבר עתה כי פרט לשלושת המסמכים שהובא לעיל,
22 לא הוצג בפני כל מסמך על ידי הרש"פ, הכולל תחקיר או דו"ח מסכם של אירוע, כולל:
23 לוח זמנים, מי עשה מה, מתי מתו החיילים ועוד.
- 24 2901. אדרש לנושא זה גם במסגרת הערכת המשקל של העדים מטעם הרש"פ, וזאת בתתי-
25 הפרקים הבאים.

26

27



בית המשפט המחוזי בירושלים
בפני סגן הנשיא (בדימוס), כב' השופט משה דרורי

08 יולי 2019

ת"א 2538-00 נורז'ץ ליטבק ואח' נ' הרשות הפלשתינית ("המועצה הפלסטינית") ואח'

- 1 **מג.3.5 טענות התובעים כנגד דרך העריכה והחתימה של תצהירי הנתבעים**
- 2 2902. במהלך החקירה הנגדית, שאל עו"ד סגל, ב"כ התובעים, את מגישי התצהירים מטעם
3 הנתבעים על נסיבות חתימת התצהירים. מתשובותיהם עלה כי היה אירוע שבו הם
4 נפגשו יחדיו במקום ברמאללה שבו עוה"ד ג' בולוס החתים אותם על התצהירים,
5 באותו יום (22.5.16).
- 6 2903. ב"כ התובעים ניסה להסיק מכך כי יש פגם בסיסי בתצהירים, שכן היה תיאום עדויות
7 בין המצהירים.
- 8 2904. לשיטת ב"כ התובעים, התצהירים פגומים מאוד, ובלשונו, "מדובר אפוא בעדויות
9 'מזוהמות' שאין לתת בהן אמון כלל ועיקר" (סעיף 510, עמ' 245 לסיכומי התובעים).
- 10 2905. ב"כ הנתבעים, עו"ד שרון אביטל, אינה רואה בכך בעיה, שכן כל אחד מהמצהירים
11 הוזהר בנפרד ועדותו עומדת בפני עצמה. היא מסבירה כי יש הבדל בין תיאום גרסאות
12 לבין ישיבה יחד בשלב החתימה בלבד (סעיף 44 לסיכומי הנתבעים), כאשר היא
13 מוסיפה ואומרת כי עיון מדוקדק בתצהירים מסיר כל חשש מתיאום גרסאות שכן
14 עדויותיהם אינן מנוסחות בלשון זהה (סעיף 46 לסיכומי הנתבעים). לכן מסקנתה היא:
15 "בהעדר פגם בתהליך גביית התצהירים הרי שיש לתת להם את מלוא המשקל" (סעיף
16 47 לסיכומי הנתבעים).
- 17 2906. לאחר ששקלתי את טענות הצדדים בנקודה זו, הגעתי למסקנה כי גם אם ראוי היה
18 לכתחילה להחתים כל מצהיר בנפרד, ביום אחר, ושלא בנוכחות המצהירים האחרים,
19 עדיין אין בכך פגם היורד לשורש מהות התצהירים.
- 20 2907. אין לשכוח כי מדובר באירוע שהיה בשנת 2000, והתצהירים נחתמו 16 שנים לאחר
21 מכן.
- 22 2908. אם לטענת התובעים היה תיאום בין העדים, ניתן היה לעשות זאת לאורך כל אותם 16
23 השנים ולא היה צריך להמתין רק לרגע החתימה ברמאללה.
- 24 2909. בכל מקרה, צודקת ב"כ הנתבעים כי נוסח התצהירים אינו זהה ולכן החשש מתיאום
25 אינו במקום.
- 26 2910. כאמור, אינני מקבל את עמדתו העקרונית של עו"ד סגל לעניין הפגם בתצהירים.
- 27 2911. עתה, אעבור להתייחס למצהירים עצמם.



בית המשפט המחוזי בירושלים
בפני סגן הנשיא (בדימוס), כב' השופט משה דרורי

08 יולי 2019

ת"א 2538-00 נורז'ץ ליטבק ואח' נ' הרשות הפלשתינית ("המועצה הפלסטינית") ואח'

מג.4.5 אמינות המצהירים מטעם הנתבעים

- 1
- 2 2912. עו"ד סגל ציטט קטעים רבים של הפרוטוקול מהם עולה כי הצליח לגלות עדים שדיברו
3 לא אמת.
- 4 2913. אכן, יש סתירות בין דברי העדים, גם בנקודות חשובות, כפי שיפורט להלן.
- 5 2914. ב"כ הנתבעים בסיכומיה טוענת כי עדות המצהירים מטעם הנתבעים הייתה אמינה
6 ללא מתום. יש בדבריה מידת גוזמה, שכן התגלו אותן סתירות, כפי שאפרט להלן.
- 7 2915. בכל מקרה, אין בכוונתי ליתן הצהרה כללית כפי שמבקש ב"כ התובעים לעניין היעדר
8 אמינות העדים מטעם הנתבעים.

מג.5.5 ניתוח דברי העדים

- 9
- 10 2916. מוחמד אחמד אסמעיל אברהים, סגן מפקח כוחות משטרת רמאללה, היה באירוע
11 במשרדו בקומה השניה וירד לחדר של מפקד התחנה בקומה הראשונה (סעיף 3
12 לתצהירו). הוא העלה את החיילים עם מפקד משטרת רמאללה, כמאל אל שיח', לחדר
13 בקומה השניה (סעיף 8 לתצהירו). ואז יצא מן החדר כשהדלת ננעלת מאחוריו ולא נכח
14 בעת הרצח (סעיפים 12-13 לתצהירו)
- 15 2917. בחקירה הנגדית התגלה כי בחדר הנ"ל, יחד עם החיילים, היו שוטרים פלסטינאים,
16 כמפורט להלן בעדותו (פרוטוקול הדיון מיום 30.1.17, עמ' 2775, שורה 24 – סוף עמ'
17 : (2776)

18 "ש. אני מבקש להבין, אתה לא היית בחדר נכון?

19 ת. אמרתי את זה

20 ש. יצאת מהחדר, מי היה בחדר?

21 ת. היה כמאל שיח

22 ש. ומי עוד?

23 ת. מפקד המשטרה והמושל

24 ש. אבו פיראס?

25 ת. אבו פיראס

26 ש. אבו פיראס היה בחדר, כן?



בית המשפט המחוזי בירושלים
בפני סגן הנשיא (בדימוס), כב' השופט משה דרורי

08 יולי 2019

ת"א 2538-00 נורז'ץ ליטבק ואח' נ' הרשות הפלשתינית ("המועצה הפלסטינית") ואח'

- 1 ת. ואבו חמייד זיכרונו לברכה ואחמד ריזיק
- 2 ש. ומי עוד?
- 3 ת. יש מספר מהמתלווים לכמאל שייח
- 4 ש. וכמה שוטרים? שבע, שמונה?
- 5 ת. החדר מלא
- 6 ש. החדר מלא שוטרים?
- 7 ת. לפחות חמש, שבע, שמונה לא יודע
- 8 ש. שוטרים פלשתינים?
- 9 ת. שוטרים פלשתינים
- 10 ש. יופי, עכשיו בחדר הזה כשהשוטרים הפלשתינים בפנים נרצחים שני
- 11 החיילים, זה נכון?
- 12 ת. כן. ואבו חמייד אמר לי שאפילו דרסו את ... על הרצפה
- 13 ש. זה לא מעניין אותי מה שאמרו לו, שמענו
- 14 עו"ד יהונתן ארנון: אתה כל הזמן שואל אותו מה אמרו לו, אחרי זה מה אתה יודע
- 15 ש. לא שאלתי אות
- 16 עו"ד יהונתן ארנון: אתה כל הזמן שואל אותו מה הוא יודע על דברים שאחרים אמרו
- 17 ש. יונתן, עכשיו הוא אומר שהיה חדר עם שמונה שוטרים פלשתינים ושם נרצחו
- 18 החיילים ביחד איתם. סליחה רגע, מה אבו אשרף מה הגודל של החדר שלך?
- 19 ת. 16 מטר".
- 20 2918. מסקנת ב"כ התובעים המקובלת עליי היא כי בחדר ששטחו 16 מ"ר היו קצינים
- 21 ושוטרים אלה: "כמאל א-שייח + מפקד המשטרה + מושל + שני קצינים בכירים
- 22 (אבו חמייד + אחמד ריזיק) + מתלווים לכמאל א-שייח (שסיפר לנו שהגיע עם שני
- 23 מתלווים) + 5-8 שוטרים פלסטינים. והכל בזמן בו נרצחים החיילים והכול בחדר של
- 24 16 מ"ר!!!" (סעיף 514 לסיכומי התובעים).



בית המשפט המחוזי בירושלים
בפני סגן הנשיא (בדימוס), כב' השופט משה דרורי

08 יולי 2019

ת"א 2538-00 נורז'ץ ליטבק ואח' נ' הרשות הפלשתינית ("המועצה הפלסטינית") ואח'

- 1 בטרם אתייחס לשאלה מי בדיוק נטל חלק במעשי ההכאות, אזכיר כי אחד מנימוקי
2 התובעים לכך שהרש"פ אחראי, מבחינת דיני הנזיקין, לרצח של ואדים נורז'ץ הוא כי
3 לא הגנו עליו ועל חברו החייל אברהמי בעת היותם בתחנת המשטרה, כלשון סעיף 515
4 לסיכומי התובעים, "דהיינו, בזמן הירצח החיילים ז"ל החדר היה מלא שוטרים ושהו
5 בו לפחות 12 שוטרים פלסטינים (בהם בכירים ביותר) ויתכן ש-15 שוטרים
6 פלסטינים!! כוח מסיבי וחמוש בראשותו מפקד מחוז משטרת רמאללה (כמאל
7 אשייח) ומפקח המשטרה (חליל חסן) לא עשו מאומה כדי להגן על החיילים! אמרנו
8 לא עשו מאומה, למעשה, כפי שהוכח לעיל, הם היו שותפים פעילים לרצח המתועב"
9 (סעיף 515 לסיכומי התובעים; הדגש במקור).
- 10 טענת הנתבעים כי העד עצמו לא היה בחדר האירוע ולכן לא יכול להעיד מי כן היה בו
11 (סעיף 48 לסיכומים של הנתבעים) – אינה מקובלת עליי.
- 12 על פי חומר הראיות, כאשר יצא אותו עד מהחדר שבו היו השוטרים הפלסטינאים עם
13 החיילים הישראליים, הוא לא חזר לחדר ואירוע הרצח היה מיד לאחר מכן. אין כל
14 טענה שמישהו אחר יצא מהחדר, ולכן בעת אירוע הרצח נכחו אותם שוטרים ומפקדים
15 פלסטינאים, כפי שהוכח על ידי התובעים.
- 16 מתצהירו של העד פייסל מוחמד אבו יוסף שיח', עולה כי הוא ראה את החיילים
17 הישראליים בריאים ושלמים, ולדבריו ניסה לחשוב על דרך להציל אותם, ואף גונן על
18 אחד החיילים בגופו.
- 19 וכך נכתב בסעיף 12 לתצהירו:
20 **"אדגיש כי ככל שאני יודע וראיתי במקום, אף אחד מהשוטרים לא הכה את**
21 **החיילים הישראליים ובוודאי שלא היו מעזים להיכנס למשרדי כשאני נוכח**
22 **בפנים. אני יודע שיש טענות כי היו שוטרים שהכו זה, ואפילו אם נניח**
23 **שמישהו עשה זאת הרי ברור שזה היה על דעתו האישית וכמובן בניגוד**
24 **מפורש להנחיות ולהוראות – גם ההוראות הכלליות וגם ההוראה הספציפית**
25 **והמפורשת להחזיר אותם. בפועל, העובדה היא כי רוב השוטרים שנכחו**
26 **במקום ניסו להגן על 2 החיילים הישראליים ולמנוע את כניסת ההמונים**
27 **לבניין המשטרה ואף קיבלו מכות ונפצעו עקב כך"**.
- 28 יש להדגיש את ההסתייגות באותו סעיף לפיה אם שוטרים היכו את החיילים
29 הישראליים, היה זה על דעתם האישית ובניגוד מפורש להנחיות ולהוראות. כבר



בית המשפט המחוזי בירושלים
בפני סגן הנשיא (בדימוס), כב' השופט משה דרורי

08 יולי 2019

ת"א 2538-00 נורז'ץ ליטבק ואח' נ' הרשות הפלשתינית ("המועצה הפלסטינית") ואח'

- 1 הזכרתי לעיל את שני פסקי הדין הצבאיים, בעניין נתבעים 3 ו-4, שם נאמר הפוך (ראה
2 תת פרק מג.2 לעיל).
- 3 2925. כבר בחקירתנו הנגדית התייחס לנספח ב לתצהירו שבו כתוב תאריך 11.10.00 בעוד
4 שהאירוע עצמו היה ביום 12.10.00 (עמ' 2541). לדבריו נספח ב הנ"ל שבו הוא כתב
5 "למיטב ידיעתי היה פצוע והשני נפטר" היה כבר לאחר ששניהם נרצחו (עמ' 2543,
6 שורה 8). כאשר בשורה 10 הוא אומר: **"אחד שלחנו אותו למת"ק ואחד נפטר, והשני**
7 **שלחנו אותו, נשאר עדיין קצת מהחיים שלו, שלחנו אותו למת"ק"** (עמ' 2543, שורות
8 (10-11).
- 9 2926. העד אישר כי כאשר הגיע לתחנת המשטרה השוטרים היו במשרד שלו שותים תה (עמ'
10 2544, שורה 19), עם העוזר שלו מוחמד איסמעיל וממלא מקומו אבו רביע (עמ' 2544,
11 שורות 28-31; וכן בעמ' 2545). בהמשך לאחר חקירה נגדית לא קצרה, אישר שבסוף
12 ביחד עם המלווים והמתלווים היו חמישה שוטרים בחדר.
- 13 2927. בהמשך החקירה הנגדית התייחס לשאלת אחריות המשטרה למנוע פגיעה בחיילים
14 ולמנוע את התפרצות האנשים הנמצאים מחוץ למשטרה. אז, נשאל העד אם הבין
15 שאנשים רוצים לפרוץ אל תחנת המשטרה, מדוע לא הציב שומרים נוספים בכניסה
16 מבין השוטרים שתחת פיקודו. הוא ענה ששוטר ששומר על השער מתחלף כל ארבע
17 שעות (עמ' 2551, שורות 26-27). בנושא זה גם בית המשפט וגם המתורגמנית הסבירו
18 את השאלות פעמים נוספות לעד (עמ' 2551-2553), ולא היה מענה אחר. רק אחרי
19 חקירה נוספת אישר שאחר שנכנס נתן הנחיה לסגור את כל הדלתות ולנעול (עמ' 2556,
20 שורה 3). וכן: **"כשראיתי את החיילים אני נתתי הנחיה לנעול ולסגור את כל**
21 **הדלתות"** (שם, בשורה 11).
- 22 2928. בהמשך עדותו, כדי להסביר מדוע הוא "גיבור לבנון", לא הצליח למנוע את כניסת
23 ההמון למשטרת רמאללה טען שאלה שמסביב למשטרה היו להם לא פחות מ-100
24 נשקים, בעוד אנשי המשטרה היו ללא נשקים (עמ' 2558, שורות 17-18). כאשר נשאל
25 מדוע בתצהירו לא כתוב שהאנשים מחוץ למשטרה, דהיינו: אנשי ההמון, היה להם
26 נשק, לא היה בפיו הסבר. הוא טען שהוא אמר זאת לעו"ד בולוס (עמ' 2558, שורה 27).
- 27 2929. בשלב זה, טען העד כי השוטרים ירו באוויר (עמ' 2559, שורה 13). כאשר נשאל כי
28 בתצהירו כתוב שלא השתמשו בנשק כלל, המשך ואמר כי לפי חשבונו היו שלושה



בית המשפט המחוזי בירושלים
בפני סגן הנשיא (בדימוס), כב' השופט משה דרורי

08 יולי 2019

ת"א 2538-00 נורז'ץ ליטבק ואח' נ' הרשות הפלשתינית ("המועצה הפלסטינית") ואח'

- 1 רובים בתחנה, וכל אחד ירה 30 יריות, לא יותר (עמ' 2560-2559). לא היה לו הסבר
2 מדוע בדו"ח של המשטרה לא ציין שירו (עמ' 2560).
- 3 2930. בשלב מסוים הסביר שהוא אינו נושא נשק אבל לעוזרים שלו היו אקדחים והם ירו
4 באותו חדר שבו היו החיילים הישראליים כדי להפחיד את האנשים. הירי היה על
5 התקרה (עמ' 2561). גם יריות אלה לא נכללו בדיווח למפכ"ל, כאשר לדבריו הסיבה
6 לכך היא שיש להם שפה מיוחדת ואנחנו לא כותבים פרטי פרטים (עמ' 2561, שורה
7 30). על עניין היריות חזר והסביר העד בעמ' 2577 לפרוטוקול.
- 8 2931. סתירה נוספת שהתגלתה בעדותו של העד היא זו: הוא נשאל האם דיבר עם מישהו
9 באנגלית לאורך היום והוא השיב בשלילה, בעוד שבתצהירו כתוב שהוא דיבר באנגלית
10 עם החייל הישראלי (עמ' 2563). מיד כשהתגלתה הסתירה, אמר עו"ד יונתן ארנון כי
11 ישנם פערי שפה ופערי תרגום (עמ' 2563, שורה 30), ועל כך חזרה גם עו"ד אביטל שרון
12 בסיכומיה.
- 13 2932. סתירה נוספת התגלתה בין האמור בסעיף 5 לתצהירו, שם כתב כי אחד החיילים היה
14 עם גופיה ולשני היה דימוס קטן בפנים, בעוד שבבית המשפט בתשובה לשאלה אם הם
15 היו פצועים אמר שלא היה פצע לאף אחד, והם שתו תה עם העוזר שלו (ראה: עמ'
16 2565).
- 17 2933. כאשר מסר העד על נסיונות להציל את החיים בפניות ל-D.C.O. הוא הזכיר כי
18 בעניינים אלה טיפל גם אבו פארס, אך אותו אבו פארס לא יעיד כי היה לו התקף לב
19 והוא בירדן (עמ' 2569, שורות 14-15).
- 20 2934. העד אישר שאירוע הרצח היה בחדרו ובנוכחותו והוא טען ששברו את הקיר בין שני
21 החדרים והוא ניסה להגן על אחד החיילים בגופו (עמ' 2574).
- 22 2935. נושא נוסף שעלה בחקירה הנגדית של העד וגם הובא לעיל כנושא עקרוני מצד התובעים
23 הוא היעדר תחקיר מסודר של השוטרים. והנה, מאשר העד כי נחקרו 31 שוטרים או
24 30, וחקירותיהם היו בכתב, אך לדבריו השב"כ הישראלי כשנכנס לרמאללה לקח את
25 כל הארכיב (עמ' 2588). לדבריו לא חקרו אזרחים (עמ' 2589, שורות 8-10). כאשר
26 נשאל על שוטרים שנחקרו, אמר שהוא לא מכיר אותם (עמ' 2589).
- 27 2936. כאשר נשאל לגבי אותם שוטרים שהורשעו בבתי המשפט הצבאיים הוא אישר
28 שאנשים נשפטו אך הוא לא זוכר את השמות שלהם (עמ' 2590).



בית המשפט המחוזי בירושלים
בפני סגן הנשיא (בדימוס), כב' השופט משה דרורי

08 יולי 2019

ת"א 2538-00 נורז'ץ ליטבק ואח' נ' הרשות הפלשתינית ("המועצה הפלסטינית") ואח'

- 1 בהמשך העדות התייחס לכך שאחד מהשוטרים היה חי והוא נתן הוראה לנהג לקחת
2 אותו אבל הוא לא ראה מה קרה איתו (עמ' 2591-2592).
- 3 נושא נוסף שהועלה בעדותו הוא שאותם אנשים שהתפרצו לתחנת המשטרה הם יותר
4 מ-100 איש שהם מגדודי חללי אל אקצה, אבל לדבריו אותם אנשי חללי אל אקצה לא
5 מכירים לא ברשות ולא במשטרה, והם החזיקו נשק בניגוד לעמדת המשטרה (עמ'
6 2592-2593). כאשר בהמשך הוא אומר שמי שהחזיק נשק היו לא פחות מ-200 או 300
7 איש (שם, בעמ' 2593, שורה 14).
- 8 אשר למי שהיכה את החיילים, שמתו מהמכות, העיד אותו מפקד משטרה כי המודיעין
9 והשב"כ חקרו שוטרים פלסטינאים והם החליטו או קבעו שהוא אשם; כאשר העד לא
10 יודע מיהו אותו אדם שנקבע שהוא אשם (עמ' 2593). כאשר נשאל שמות של שוטרים
11 שהורשעו בבתי המשפט הצבאיים אמר שהתפקיד שלו לא להכיר שוטרים אלא רק
12 לדעת מספרים (עמ' 2594).
- 13 לאורך שלושה עמודים (2595-2597) ניסיתי להבין כיצד מפקד המשטרה אינו יודע מי
14 מהשוטרים שלו שהוא חקר הורשע בבית משפט צבאי ונידון למאסר עולם. לבסוף אמר
15 שאין שוטר שנעצר כשוטר שהוא השתתף ברצח (עמ' 2597, שורה 28).
- 16 גם כשהוקרא לו על ידי עו"ד סגל קטעים מפסק הדין בעניינו של חאתם פאיז חליל אל
17 מערי, שרצח את רב סמל יוסף אברהמי ז"ל, אמר העד: "זה ההכרעה הכי שקרית בכל
18 ההיסטוריה של החיים שלנו" (עמ' 2598, שורות 24-25).
- 19 בנושא אחר, אמר העד כי מי שרצח ישראלים ונמצא בבית הכלא הוא עבריין והרשות
20 לא צריכה לשלם לו כסף, וכי אף פעם לא משלמים לאותם רוצחים ולא יכול להיות
21 שמשלמים (עמ' 2599 שורה 26; וכן בעמ' 2600 שורות 4-5).
- 22 כמי ששמע את העדות, אין לי אלא לומר כי הסתירות הרבות והצגת הדברים על ידי
23 העד היו מגמתיים ולא ניתן לתת בדבריו אמון.
- 24 עם כל היותו "גיבור לבנון", כלשונו, לא היה בפיו מענה לשאלה הפשוטה: שני חיילים
25 בריאים ושלמים הוכנסו למשטרת רמאללה שהוא האחראי עליה, ויצאו מתים.
- 26 הטענה שאנשי המשטרה לא יכלו להשתלט על ההמון אינה מתקבלת על הדעת. אם
27 אכן אנשי המשטרה ירו, כגרסתו האחרונה של העד, מדוע ירו בתקרה ולא מנעו מאותם
28 אנשים, שלדבריו הם חמושים מגדודי חללי אל אקצה להיכנס אל החדר ולרצוח את



בית המשפט המחוזי בירושלים
בפני סגן הנשיא (בדימוס), כב' השופט משה דרורי

08 יולי 2019

ת"א 2538-00 נורז'ץ ליטבק ואח' נ' הרשות הפלשתינית ("המועצה הפלסטינית") ואח'

- 1 החיילים. והעיקר, גרסתו של העד, כאילו הרצח בוצע רק על ידי אנשים חיצוניים ולא
2 על ידי שוטרים, אינה מתקבלת על הדעת לאור שני פסקי הדין של בתי המשפט
3 הצבאיים שהרשיעו שוטרים פלסטיניים ברצח החיילים הישראלים.
- 4 2946. מעבר לכל אלה יש לומר כי העדר תחקיר מסודר והעדר דו"ח מסכם מלא ומפורט של
5 האירוע (למעט נספח ג שכבר צוטט לעיל, שאינו בגדר תחקיר ואינו כולל שמות, זמנים
6 ומעשים בצורה מדויקת), מעורר תמיהה רבה, בלשון המעטה, כיצד מתנהג מפקד
7 משטרה!?
- 8 2947. לא זו אף זו. הימנעותו של העד מלהתעניין מיהם אותם שוטרים שכן הורשעו בבתי
9 המשפט הצבאיים ונדונו למאסרי עולם, מעוררים אי נחת, בלשון המעטה. קשה להבין
10 כיצד אדם שלבסוף הגיע לתפקיד מפכ"ל המשטרה הפלסטינית, לא יודע בשנת 2017
11 מה בדיוק קרה בתחנת רמאללה שהוא היה בה ביום האירוע בשנת 2000.
- 12 2948. על כורחך, אין לקבל עדות חלקית, מגמתית, רוויית סתירות, ובלתי אמינה זו.
- 13 2949. מולה ניצבות שתי הכרעות הדין של בתי המשפט הצבאיים שצוטטו בהרחבה לעיל
14 בתת פרק מג.2, וכאמור לעיל, ומכוח סעיף 42 לפקודת הראיות הן הראיות
15 המכריעות בתיק.
- 16 2950. העד מוחמד אחמד איסמעיל אברהים (המכונה "אבו אשרף"), שימש כסגן מפקד
17 משטרת רמאללה ביום האירוע. לדבריו, היו נשק רק לשני המלווים שלו (כנראה
18 קלצי'ניקוב; עמ' 2740, שורות 7-8, מיום 30.1.17). הוא יודע שיש מחסן נשק אבל
19 לדבריו מדובר במעט נשק ובנשק ישן והוא לא יודע כמה כלי נשק היו (עמ' 2740, שורות
20 11-18).
- 21 2951. אחרי שירד למטה, וראה את שני החיילים הישראלים בחדרו של חליל חסן שותים
22 תה, מצבם היה טוב (עמ' 2741). הוא לא דיבר עם החיילים (עמ' 2742). הוא לא זכר מי
23 האנשים שהיו בחדר (עמ' 2743).
- 24 2952. לדבריו כאשר הוא חשש שהאנשים מחוץ לתחנת המשטרה יתפרצו למשטרה, והיו
25 הרבה אנשים בכניסה לתחנת המשטרה, הוא הורה לשוטרים לקחת אלות וכך אמר
26 להם: **"תכה את כולם בלי להבדיל בין אדם לבין אדם אחר"** (עמ' 2743, שורות 10-11).
27 כאשר נשאל באותו הקשר, מדוע לא השתמשו בנשקים, השיב בשלילה (שם, שורות
28 14-15).



בית המשפט המחוזי בירושלים
בפני סגן הנשיא (בדימוס), כב' השופט משה דרורי

08 יולי 2019

ת"א 2538-00 נורז'ץ ליטבק ואח' נ' הרשות הפלשתינית ("המועצה הפלסטינית") ואח'

- 1 כאשר נשאל העד מדוע לא הורה לחליל חסן לקחת את הנשקים ולסלק את האנשים .2953
2 מחצר התחנה בעזרת הנשק, אמר: "המצב ברגעים האלה לא היה צורך להשתמש
3 בנשק" (עמ' 2744, שורה 16).
- 4 בהמשך הוא מאשר שכאמל שיח' נכנס לתחנת המשטרה עם שני מלוויים עם .2954
5 קלצ'ניקוב, ונכנס אליו לחדר (עמ' 2746) ומהחלון רואים הרבה אנשים עם נשק. בשלב
6 זה הם לא היו בחצר המשטרה אלא מחוצה לו (עמ' 2747).
- 7 תוך כדי סיפור האירועים מתפרץ העד מיוזמתו ואומר: "אני רוצה להישבע לך .2955
8 שאנחנו עשינו את המאמץ הכי גדול שיש ביכולתנו לעשות, אני מדבר על עצמי ועל
9 מה שראיתי במו עיניי, כדי להציל את שני החיילים, לא יכולנו" (עמ' 2747, שורות
10 22-24).
- 11 בהמשך כאשר נשאל האם הוא יודע שמוחמד דרוויש הרביץ לחיילים עם מפתח צלב .2956
12 של רכב, הוא אמר שאינו יודע (עמ' 2748-2749).
- 13 גם כאשר נשאל על השוטר ראאד מחמוד ג'מיל שיח', השיב שעבר זמן ויכול להיות .2957
14 שאיננו זוכר (סוף עמ' 2750). לאחר שהוסבר לו כי אותו אדם הורשע ברצח החייל
15 אברהמי, התמיד העד בתשובותיו שאינו יודע (עמ' 2751-2752). כך גם נשאל לגבי
16 שוטרים אחרים שהורשעו בבתי המשפט הצבאיים ובהם טארק חאלד מוחמד טאבש,
17 מאותה תחנת משטרה שהוא היה ממפקדיה, והוא אומר שאינו מכיר (עמ' 2754). גם
18 כאשר נשאל בצורה ממוקדת לגבי שמות השוטרים הם שוטרים שלו, הוא ענה: "יכול
19 להיות שאני מכיר אותם בפנים, אבל שמות אני לא יודע, אני מספר את האמת, אני
20 מספר את האמת במאה אחוז" (עמ' 2755, שורות 24-25).
- 21 בהמשך הסביר העד כי בתחנת המשטרה היו 15-22 איש שרובם אנשי מנהלה. .2958
- 22 כאשר נשאל האם הוא יודע על הכרעות הדין של השוטרים הפלסטינאים שרצחו את .2959
23 החיילים אמר שאיננו יודע, והוא היה במדרגות כדי למנוע מהאנשים לעלות למעלה
24 ולא נכח בעת הרצח בתוך החדר.
- 25 לאורך עמ' 2756, חזרתי ושאלתי את העד האם הוא יודע מי רצח את החיילים בחדר .2960
26 שלו. הוא אמר שהוא לא יודע, ושוב נשאל לאורך עמ' 2757 האם הוא מכיר את ראאד
27 מחמוד ג'מיל שיח' שהורשע ברצח בבית המשפט הצבאי, והוא התחמק מתשובות,



בית המשפט המחוזי בירושלים
בפני סגן הנשיא (בדימוס), כב' השופט משה דרורי

08 יולי 2019

ת"א 2538-00 נורז'ץ ליטבק ואח' נ' הרשות הפלשתינית ("המועצה הפלסטינית") ואח'

- 1 אמר שאינו זוכר והיה יום ארוך, והוא יצא מהחדר (עמ' 2758). הכחשת הקשר
2 והיכרותו עם ראאד הנ"ל נמשכה גם לאורך עמ' 2760-2759.
- 3 2961. לקראת סוף העדות דיבר, כאשר נשאל העד האם מי שרצח את החיילים צריך לקבל
4 עונש, הוא טען כי רציחת החיילים היא טרור, לא רק נגד החיילים שנרצחו, אלא גם
5 נגדנו, והוסיף כי הוא נשבע ורצה שיישאר בחיים לפחות אחד מהחיילים כדי לספר את
6 האמת (עמ' 2769, שורות 22-24). כאשר נשאל האם ידוע לו שהרש"פ משלמת כסף למי
7 שרצח את החיילים, הוא אמר שזה טעות (עמ' 2770, שורות 2-5).
- 8 2962. בנושא אחר נשאל על כך שביום האירוע בערב אספו את השוטרים וניסו לשכנע אותם
9 להציג עמדה אחידה בחקירות. הוא אישר שהם היו במלון אבל לא זכור לו על פגישה
10 בעניין הכנה לחקירות (עמ' 2771-2773).
- 11 2963. כאשר נשאל על ידי אם בתור בעל תפקיד בכיר במשטרה לא מעניין אותו עד היום מי
12 רצח את החיילים, השיב: "בטח, במאה אחוז זה מעניין אותי" (עמ' 2773, שורה 17).
13 ולאחר מכן כאשר נשאל שוב האם הוא יודע מי עשה את הרצח בחדר שלו, השיב שאינו
14 יודע (עמ' 2773-2774).
- 15 2964. לצערי, אין מנוס מלספר בהקשר זה את אחד מהסיפורים הידועים בקרב עורכי הדין:
16 כאשר חקר עו"ד ד"ר אמנון גולדנברג ז"ל עד על דוכן העדים, והוא הסתבך בשקרים
17 ובסתירות, הציע לו גולדנברג את ההצעה הבאה: מה דעתך על האופציה לומר אמת?
18 לצערי, אם הייתה מוצגת אלטרנטיבה זו לפני העד, הוא לא היה מאמץ אותה, שכן
19 עדותו הייתה רצופה סתירות והתחמקויות בצורה מעוררת אי אמון בסיסי.
- 20 2965. אין מנוס מלומר כי לא ניתן לבסס דבר על עד זה.
- 21 2966. עד נוסף הוא תייסיר חסן מוחמד מנצור, אשר תפקידו הוא מפקד הכוחות המיוחדים,
22 שהגיע לתחנת המשטרה.
- 23 2967. אין חולק, ולכך מסכימה ב"כ הנתבעים, באומרה כי העד "כשל במשימתו" (סעיף 68
24 לסיכומי הנתבעים).
- 25 2968. מדובר במפקד של האנשים המיומנים ביותר במשטרה הפלסטינאית, שהגיעו בכוח של
26 גיפים, כ-40-50 איש, כולם עם נשק, שלוש מחסניות לכל אחד (עמ' 2817).
- 27 2969. לדבריו, לא נתן הנחיות לירות אפילו כדור אחד באוויר.



בית המשפט המחוזי בירושלים
בפני סגן הנשיא (בדימוס), כב' השופט משה דרורי

08 יולי 2019

ת"א 2538-00 נורז'ץ ליטבק ואח' נ' הרשות הפלשתינית ("המועצה הפלסטינית") ואח'

- 1 דברים אלה עומדים בסתירה לדברי העד שיח' שאמר שאנשיו ירו בתוך החדר לכיוון
2 התקרה.
- 3 ב"כ הנתבעים מסבירה כי ירי כזה לעבר ההמון לא היה בו הגיון מבצעי שכן משמעות
4 הדבר היא פתיחה בקרב יריות שהיה עקוב מדם, כאשר הוכחות המיוחדים של
5 המשטרה נמצאים במיעוט (סעיף 68 לסיכומי הנתבעת).
- 6 אשר לעד שהיה פעיל מטעם הכוחות המיוחדים, אחמד מחמוד טלמס, הוא אומר
7 שכאשר הגיעו למקום, השער היה מוחזק על ידי המשטרה כאשר לשוטרים יש
8 קלצ'ניקוב, ואז הם באו, כאשר הם עצמם חמושים בקלצ'ניקוב (35-30 איש כאשר לכל
9 אחד שלוש או ארבע מחסניות (עמ' 2848-2849), ולחלקם יש אלות וקסדות (עמ' 2849,
10 שורות 2-5).
- 11 אולם, אותו עד, כאשר נשאל מדוע 25 או 30 שוטרים כולם במדים, רובם חמושים,
12 אינם מפזרים את ההפגנה הוא השיב כי האשים כבר מתפרעים ותוקפים את המקום
13 (עמ' 2851 לסיכומי הנתבעת)
- 14 בכל מקרה הוא הוסיף כי אף אחד לא השתמש באלות ולא ירה (עמ' 2852).
- 15 אותו עד טען בעדותו שהוא היה באזור החדר שבו היה הרצח והוא ניסה להגן על
16 החיילים ודחף את האנשים (עמ' 2873). בפועל הוא תפס את הנשק של עצמו ונצמד אל
17 הקיר ולא עשה דבר. כאשר נשאל האם עשה משהו כדי להגן על החיילים הישראליים,
18 אמר: "לא יכולתי לעשות שום דבר כדי להגן עליהם".
- 19 מסקנת הדברים ברורה. מדובר במחדל משמעותי של אנשי בכוחות המיוחדים של
20 המשטרה שלא עשו דבר כדי למנוע את הלינץ'.
- 21 **מ.ג. 6. סיכום**
- 22 הנתון הראשוני שאינו שנוי במחלוקת הוא זה: רצח שני החיילים הישראליים, בוצע
23 בתחנת משטרה של הרש"פ.
- 24 הבאת החיילים הישראליים למשטרת רמאללה, הייתה שלא כדין, ומנוגדת לכל
25 ההסכמים. כבר כתבתי בת"א 5074/03 בהרחבה כי על פי הסכמי אוסלו אין לרש"פ
26 סמכות לעצור ישראלים בכל עניין הקשור בביטחון. קל וחומר שאין מקום ולא היה
27 מקום לעצור את החיילים הישראליים. לכן, צודק ב"כ התובעים, כי תחילת האירועים
28 היא בעוולה של כליאת שווא.



בית המשפט המחוזי בירושלים
בפני סגן הנשיא (בדימוס), כב' השופט משה דרורי

08 יולי 2019

ת"א 2538-00 נורז'ץ ליטבק ואח' נ' הרשות הפלשתינית ("המועצה הפלסטינית") ואח'

- 1 לפני הרצח היו פעולות תקיפה כלפי החיילים על ידי אנשי המנגנון המשטירתי; אבל
2 הם, היו בבחינת "מנה ראשונה", לפני הרצח, שהוא הנושא המרכזי.
- 3 הרצח בוצע על ידי שוטרים ואנשים שכוננו "ההמון", ועל פי אחת הגרסאות של עדי
4 הנתבעת הם מגדודי חללי אל אקצא.
- 5 מכל מקום, בית המשפט הצבאי, בשתי הערכאות, קבע כי נתבע 3 – שהוא שוטר עובד
6 של הרש"פ – השתתף ברצח (גם אם לא קבע שמבחינה סיבתית מכותיו הם אלה שגרמו
7 למותו של ואדים נורז'ץ), ואותו נתבע 3, על פי הממצאים של בית המשפט הצבאי,
8 ניסה להתחמק מאחריות ורחץ את ידיו המגואלות בדם.
- 9 כמו כן נקבע כי נתבע 4 השתתף אף הוא ברצח, אם כי של החייל האחר (אברהמי ז"ל).
- 10 מעבר לכך, הוכחו עובדות נוספות המקימות אחריות של הרש"פ, מבחינת דיני הנזיקין.
- 11 מאחר והרצח בוצע בתוך תחומי המשטרה של הרש"פ, שהיא המחזיקה של
12 המקרקעין, חלה עליה חובה להגן ולשמור על החיילים הישראליים הנמצאים בשטח
13 זה, וזאת, הן על פי העקרונות הבסיסיים של אחריות המחזיק במקרקעין והן על פי
14 הכללים של חובת המארח כלפי אורחו בחברה המוסלמית.
- 15 והנה, הוכח בעליל כי הגנה זו לא הייתה, וכי, בשל מחדלי השוטרים באי הגנה על
16 ואדים נורז'ץ, לפני שנרצח, נגרמה התוצאה הטרגית של הרצח, וזאת גם אם חלק מן
17 הרוצחים לא היו שוטרים, אלא מאנשי ההמון.
- 18 לכל זאת יש להוסיף, כי גם התגבור של הכוחות המיוחדים לא הועיל, ולפי כל אמת
19 מידה שהיא, כוחות המשטרה הפלסטינית, על כל זרועותיה, לא הצליחו למנוע את
20 הרצח, לשיטתם; לא מן הנמנע כי הם עשו כן מתוך רצון או כוונה, או ב"קריצת עין",
21 שכן התוצאה של הירצחם של שני חיילים ישראליים, הייתה מקובלת עליהם.
- 22 מעל כל אלה יש לזכור כי אנשי המשטרה בכל דרגותיהם (חלק מבעלי התפקיד באותו
23 אירוע עלו בסולם דרגות והגיעו עד לצמרת המשטרה הפלסטינית), לא ביצעו תחקיר
24 הולם, ולדבריהם של העדים אנשי המשטרה הבכירים, עד היום הם אינם יודעים מי
25 רצח, וכאשר הוטחו בפניהם הממצאים והמסקנות של בתי המשפט הצבאיים, הם
26 התנהגו כאילו אינם מכירים את הנתבעים 3 ו-4 שהורשעו בבתי המשפט הצבאיים.



בית המשפט המחוזי בירושלים
בפני סגן הנשיא (בדימוס), כב' השופט משה דרורי

08 יולי 2019

ת"א 2538-00 נורז'ץ ליטבק ואח' נ' הרשות הפלשתינית ("המועצה הפלסטינית") ואח'

- 1 מעבר לכל הנ"ל, יש להביא בחשבון את הנתון הבא: הוראתו של מפקד תחנת רמאללה, 2988.
2 של המשטרה הפלסטינית, במסגרת הרש"פ, לשוטרו, לשקר בחקירת כוחות הביטחון
3 הישראלי אם יחקרו, ולומר שאזרחים הם אלה שהרגו את חיילי צה"ל, תוך אזרה
4 לשוטרים לבל יודו כי השתתפו ברצח החיילים או לבל יפלילו שוטרים פלסטינאים
5 אחרים. זה חלק מהממצאים בהכרעת הדין של בית המשפט הצבאי בעניין נתבע 3.
6 הכחשות אנשי המשטרה שהעידו בפניי, גם בנקודה זו, אינם אמינים ואין לקבלם.
- 7 מעבר לכל הנ"ל, הרי כפי שהוכח לעיל (ראה במיוחד פרק ל.3) – ולכך הסכים גם פרופ'
2989 קליין, המומחה מטעם הנתבעים – כי מדיניות הפיגועים של הרש"פ הייתה נגד פיגועים
8 בתחומי ישראל בתוך הקו הירוק; אך פיגועים כנגד מתנחלים וכנגד חיילים – היא
9 מותרת. אם כך, לפי שיטה זו, רצח שני החיילים ואדים נורז'ץ ז"ל שמשפחתו הם
10 התובעים בת.א. 2538/00 וחברו יוסף אברהמי ז"ל, הם מעשי רצח הנמצאים בתוך ד'
11 האמות של אותה מדיניות שאש"ף והרש"פ דוגלים בהם כלפי יהודים וישראלים.
12
- 13 עד כה, דנתי בשאלת האחריות, בפרק סיכומים זה, על פי הממצאים העובדתיים
2990 שנקבעו על ידי, שהם בהתאם להכרעת בתי המשפט הצבאיים, ולא קיבלתי את עמדת
14 ב"כ הנתבעת, לפיה על פי עדי הנתבעים הם פעלו כדבעי ואין להטיל עליהם אחריות,
15 שכן הרצח בוצע על ידי ההמון ואנשי המשטרה לא יכלו למנוע זאת.
16
- 17 ברם, גם אם אקבל את גרסת עדי הנתבעים כי הרצח בוצע על ידי ההמון מבחוץ, היה
2991 זה על ידי אנשים מגדודי חללי אל אקצה, שהיו חמושים, וכי עצם היותם חמושים (בין
18 אם מדובר בגדודי חללי אל אקצה ובין אם מדובר בהמון שצר על משטרת רמאללה),
19 לגרסת הנתבעים, החלטת מפקדי המשטרה שלא לירות אפילו לא באוויר כדי למנוע
20 את ההמון מלהיכנס למשטרה, נבע מכך שאנשי ההמון שבתוכם היו גדודי חללי אל
21 אקצה היו חמושים.
22
- 23 אם אלו הם הנתונים שבהם דוגלת ב"כ הנתבעת, עו"ד שרון אביטל, כי אז גם לפי שיטה
2992 זו יש אחריות של הרש"פ, מבחינת דיני הנזיקין, לרצח, וזאת משני טעמים:
24
- 25 א. הרש"פ נמנעה באופן מכוון מאיסוף אמל"ח בלתי חוקי, בניגוד לכל
26 התחייבויותיה, הן בהסכם אוסלו והן בהסכם וואי, וזאת כחלק מ"הכנות
27 תשתיות-פיזיות", כמוסבר בחוות דעתו של תא"ל מיל' קופרווסר, בפרק ב.3
28 של חוות דעתו, סעיפים 92-99.



בית המשפט המחוזי בירושלים
בפני סגן הנשיא (בדימוס), כב' השופט משה דרורי

08 יולי 2019

ת"א 2538-00 נורז'ץ ליטבק ואח' נ' הרשות הפלשתינית ("המועצה הפלסטינית") ואח'

- 1 ב. אחריות הרש"פ לגדודי חללי אל אקצה והתמיכה של ערפאת בהם והיותם
2 זרוע ביצועית של מרואן ברגותי (ראה פרק ב.3 הנ"ל של חוות דעתו של
3 קופרווסר, סעיפים 101-103).
- 4 2993. מקור משפטי נוסף לחיוב הרש"פ הוא מימון האסיר טארק חאלד מחמוד טאבאש
5 שהודה בפניי כי הוא נמצא בבית הכלא לאחר הכרעת דין שבה הורשע (ראה גם: עמ'
6 262 לסיכומי התובעים). כבר פירטתי בפרק לט את הבסיס המשפטי לאחריות הרש"פ
7 לפיגועים שבהם השתתפו אסירים שהרש"פ החליטה לשלם להם ולבני משפחותיהם
8 תשלומים כפי שפורטו בפרק לט. בהקשר זה לא אוכל להימלט מלומר את הדברים
9 הבאים: בעוד שהעדים מטעם הנתבעים בנושא התשלומים לאסירים טענו כי התשלום
10 מוצדק ומובן מטעמים שונים שאותם פירטתי ואליהם התייחסתי במיוחד בפרק לט.3,
11 הרי שקציני המשטרה שהעידו בפניי בפרשת הלינץ' ברמאללה הבינו "באינסטינקט"
12 כי אם יאשרו שאותם שוטרים שלהם שנמצאים בכלא מקבלים כסף מהרש"פ, יהווה
13 הדבר מצב בלתי סביר ובלתי מוסרי לשיטתם, ולכן הם העידו שכל מי שאכן ביצע את
14 הרצח של החיילים צריך להימצא בכלא ללא כל עזרה כספית של הרש"פ.
- 15 2994. ב"כ התובעים ביסס את טענותיו בדבר אחריות הרש"פ גם על מסמך שבו התבקש
16 ערפאת לממן סך 6,000 דולר לכיסוי שכר טרחת עורך דין של מוחמד האשם, בנו של
17 האשם נוארה, שהועמד לדין בגין הלינץ' ברמאללה, וכי ערפאת הורה על התשלום
18 האמור. לטענת התובעים, "מסמך זה מוכיח כי ערפאת אישר, למצער למפרע, את
19 האירוע שנערך על ידי שוטרי ואנשי מנגנוניו" (סעיף 1.505 רישא, עמ' 241 לסיכומי
20 התובעים).
- 21 2995. תשובת הנתבעים היא כי המסמך לא חתום על ידי ערפאת, ובכל מקרה מי שנשפט על
22 ידי המערכת הצבאית הישראלית היה זה על לא עוול בכפו לאחר שאנשי המשטרה
23 סיכנו את חייהם בהגנה על המנוח. לכן, אין כל דופי במאמץ כספי לסייע לאותם אנשים
24 בהגנה משפטית מול מערכת המשפט הצבאי, ובפרט שלאחר חקירה אותו אדם נמצא
25 זכאי. בכל מקרה מוסיפה ב"כ הנתבעים וטוענת, "בנסיבות אלו, הרי שגם אילו היה
26 מוכח שהנתבעת 1 סייעה במימון ההגנה של אחד הנאשמים, אין משום אשרור של
27 המעשים בהם הואשם אלא אמונה בחפותו על פי חקירה פנימית" (סעיף 42, עמ' 24-
28 25 לסיכומי הנתבעת).



בית המשפט המחוזי בירושלים בפני סגן הנשיא (בדימוס), כב' השופט משה דרורי

08 יולי 2019

ת"א 2538-00 נורז'ץ ליטבק ואח' נ' הרשות הפלשתינית ("המועצה הפלסטינית") ואח'

- 1 בנקודה זו, יש מן הצדק בטענות ב"כ הנתבעים. אם הראיה היחידה שמכוחה רוצים
2 התובעים לחייב את הנתבעים באחריות ללינץ' ברמאללה, אכן הייתי מקבל את עמדת
3 הנתבעים וקובע כי אין היא ראיה מספקת לכך.
- 4 2997. אולם, כאמור לעיל, יש ראיות רבות בשפע, הן לפי הממצאים שקבעתי והן גם לפי
5 הגרסה העובדתית של הנתבעים.
- 6 2998. לאור האמור לעיל אני קובע כי הרשות, הפלסטינית ויאסר ערפאת בראשה, הם אלה
7 שאחראים, ביחד ולחוד, בנוזיקין, בגין הרצח של ואדים נורז'ץ ז"ל, מכוח הנימוקים
8 דלעיל.
- 9 2999. מאחר והנתבעים בת.א. 2538/00 אינם רק הרש"פ וערפאת, אלא גם אנשים
10 שהתובעים מייחסים להם את ביצוע הרצח (נתבעים 13-3), אני קובע כי הוכח, על פי
11 פסקי הדין של בתי המשפט הצבאיים, כאמור בתת פרק מג.2, כי בנוסף לרש"פ
12 ולאש"ף, אחראים ביחד ולחוד גם נתבעים 3 ו-4, וזאת בגין הרצח האמור.
- 13 3000. ככל שמדובר בנתבעים האחרים, לא הוכחה ברמה הנדרשת במשפט האזרחי
14 מעורבותם ברצח באופן היוצר חבות בנוזיקין, ולכן התביעות נגד הנתבעים 13-5 נדחות.
15
- מג.7 התוצאה**
- 16 3001. מאחר ובהחלטת חבות/אחריות עסקינן, אני קובע בזה כי ביחס לת.א. 2538/00,
17 הנתבעים 1 עד 4, כולם יחד וכל אחד לחוד, אחראים בנוזיקין לכל הנטען בכתב
18 התביעה.
- 19 3002. התביעה נגד הנתבעים 5 עד 13 נדחית.
- 20 3003. המשך התביעה, דהיינו: שלב קביעת גובה הנזק והפיצויים, יידון לפני שופט/ת אחר/ת,
21 כפי שיקבע נשיא בית המשפט המחוזי בירושלים, כב' השופט אהרן פרקש, וזאת מאחר
22 ופסק דין זה ניתן על ידי בתקופת שלושת החודשים שלאחר סיום כהונתי. לצורך כך
23 תעביר מזכירות בית המשפט העתק פסק דין זה לנשיא.
- 24 3004. אני מחייב את הנתבעים 1 עד 4, ביחד ולחוד, לשלם לתובעים שכר טרחת עורך דין
25 בתיק זה בסך של 300,000 ₪.
- 26 3005. מאחר ויתר הנתבעים שהתביעה נגדם נדחתה, לא היו מיוצגים, לא נקבע חיוב שכר
27 טרחת עורך דין והוצאות ביחסים שבין התובעים לבין הנתבעים 5 עד 13.



בית המשפט המחוזי בירושלים
בפני סגן הנשיא (בדימוס), כב' השופט משה דרורי

08 יולי 2019

ת"א 2538-00 נורז'ץ ליטבק ואח' נ' הרשות הפלשתינית ("המועצה הפלסטינית") ואח'

- 1 **מד. הפיגוע באוטובוס הילדים בכפר דרום (ת.א. 3062/01)**
- 2 **מד. 1 כללי**
- 3 3006. פרק זה עוסק בפיגוע באוטובוס הילדים בכפר דרום, שארע ביום 20.11.00 בשעה
- 4 07:30 בבוקר, כ-50 יום לאחר תחילת האינתיפאדה.
- 5 3007. בפרק ד לעיל פירטתי את כתב התביעה, כתב ההגנה והליכי צד ג'.
- 6 3008. אביא, תחילה, בתת פרק מד.2 את תמצית טענות התובעים (פרק כ.9 לסיכומיהם; עמ' 295-300). לאחר מכן, בתת פרק מד.3, תוצג עמדת הנתבעים כפי שפורטה במסמך
- 7 הגשת הסיכומים החלקיים של הנתבעים מיום 15.5.18 (סעיפים 226-247). בעקבות
- 8 זאת תובא התייחסות התובעים לעניין זה בסיכומי התשובה מטעמם (פרק טו.11,
- 9 סעיפים 270-278).
- 10 3009. בעקבות כל הנ"ל, בתת פרק מד.5, אערוך דיון בטענות הצדדים ובסופו תינתן הכרעתי.
- 11 **מד. 2 עיקר טענות התובעים**
- 12 3010. לטענת התובעים, הפיגוע בוצע על ידי אנשי הביטחון המסכל של הרש"פ בעזה, וארגון
- 13 החזית שלו "ועדות ההתנגדות העממית" בהתאם להוראות של הגורמים הבכירים
- 14 ביותר בארגון (סעיף 632 לסיכומי התובעים).
- 15 3011. כבר בהערות השוליים באותם סעיפים (429-430) מפנים התובעים לחוות דעתו של רוני
- 16 שקד, פרק ט.8, סעיפים 798-817, עמ' 376-381.
- 17 3012. ראוי לציין, כי שקד עצמו מציין בסעיף 799 (עמ' 376 לחוות דעתו), כי "**מדובר באחד**
- 18 **הפיגועים הקשים והידועים באינתיפאדת אל אקצה**". בהמשך הוא מתייחס לתגובות
- 19 של ישראל בעקבות זאת כמפורט בפרק ד לחוות דעתו.
- 20 3013. דבר חשוב מבחינת משקל הראיה של חוות דעת רוני שקד, הוא הערתו באותו סעיף
- 21 799: "**הפיגוע באוטובוס הילדים הוא מהנחקרים ביותר על ידי השתתפתי בסיקורו**
- 22 **מהרגעים הראשונים שלאחר האירוע והוספתי לחקור ולאסוף מידע לגביו לאורך**
- 23 **השנים**".
- 24 3014. מבחינת סיכומי התובעים, הראיה החיצונית הראשונה שהם מתבססים עליה שהיא
- 25 כלשונם "**ראיה כבדת משקל (המהווה למצער 'תעודה ציבורית') אשר לא נסתרה לא**
- 26 **בעדים ולא בראיות על ידי הנתבעים, והיא הודעת ממשלת ישראל ולפיה היא רואה**
- 27



בית המשפט המחוזי בירושלים
בפני סגן הנשיא (בדימוס), כב' השופט משה דרורי

08 יולי 2019

ת"א 2538-00 נורז'ץ ליטבק ואח' נ' הרשות הפלשתינית ("המועצה הפלסטינית") ואח'

- 1 ברש"פ ובעומד בראשה יאסר ערפאת אחרים באופן מלא לפיגוע הנ"ל" (סעיף 633
2 לסיכוי התובעים; התעודה מובאת כמסמך רו"ש/28, באנגלית).
- 3 3015. לטענת התובעים, יש חזקה לפיה אם ממשלת ישראל קבעה שהרש"פ אחראית לפיגוע
4 הדבר נבדק באופן יסודי על ידי הגורמים הצבאיים והביטחוניים. כמו כן, מזכירים
5 התובעים את חקירת ד"ר שקד על ידי הנתבעים בעניין זה, שבו התייחס גם להודעת
6 מזכיר הממשלה דאז מר יצחק הרצוג (סעיף 634).
- 7 3016. לטענת התובעים, הרש"פ לא הביאה כל ראיה אחרת בקשר לפיגוע ולא סתרה, לא
8 בעדים ולא בראיות אחרות, את התעודה הנ"ל (סעיף 635).
- 9 3017. התובעים ערים לכך כי לא מובאים בכתב התביעה הנתבעים מבצעי הפיגוע, וכי
10 הנתבעים היחידים בתיק הם מוחמד דחלאן, רשיד אבו שאבאכ, יאסר ערפאת
11 והרש"פ. לדברי התובעים, לנתבעים יש את הרשימות המפורטות של מבצעי הפיגועים
12 והם לא הציגו אותם לבית המשפט, והדבר פועל לרעתם (סעיף 638 לסיכומי
13 התובעים).
- 14 3018. טענה נוספת של התובעים היא כי מבחינה גיאוגרפית ומקצועית האחריות של הרש"פ
15 ברורה, שכן מדובר בציר שהוא מובלעת ישראלית בין שני אזורים בשליטת הרש"פ,
16 והרש"פ לא דאגה לשמור על בטיחות הציר ולא הגנה על הישראלים שנעו בציר, אלא
17 עודדה פיגועים כאלה, כאשר הפיגוע בוצע באופן של הצבת מטען שפוצץ את האוטובוס
18 (סעיף 639 רישא לסיכומי התובעים).
- 19 3019. מקור אחריות נוסף הוא החדירה שבוצעה קודם לאיסוף מידע על ידי קצין הביטחון
20 המסכל בהא סעיד, וכן שימוש בתשתית ייצור האמל"ח של הביטחון המסכל בעזה
21 (סעיף 639 לסיכומי התובעים).
- 22 3020. בסיס נוסף לנימוקי התובעים הוא מעצר של עקיד (אל"מ) סלימאן אבו מוטלק,
23 מבכירי הביטחון המסכל מיום 5.5.03, כאשר בעניין זה מופיע ההסבר לפיו שחרורו של
24 אבו מוטלק נעשה על ידי ישראל בלחץ בכירי הרש"פ, דבר המעיד על מעמדו (סעיף 644
25 לסיכומי התובעים).
- 26 3021. טענה נוספת של התובעים עניינה ייצור מטעני החבלה ומימון הטרור כדי לפגוע ביעדים
27 ישראלים ברצועת עזה. בעניין זה מובאים בסיכומים מסמכי שלל העוסקים בהעברת
28 כספים למפעל לייצור פצצות; 17,500 דולר שהועברו לראשיד אבו שאבאכ (נתבע 2);



בית המשפט המחוזי בירושלים
בפני סגן הנשיא (בדימוס), כב' השופט משה דרורי

08 יולי 2019

ת"א 2538-00 נורז'ץ ליטבק ואח' נ' הרשות הפלשתינית ("המועצה הפלסטינית") ואח'

- 1 העברת 21,000 דולר למחבל אחר על פי בקשת דחלאן (נתבע 1), מערפאת (נתבע 3); וכן
2 מסמכי שלל אחרים המדברים על פניות לערפאת לרכישת 250 קלצ'ניקובים, ועוד
3 (ראה הפרטים בסעיף 645 לסיכומי התובעים).
- 4 3022. וכך מסכם ב"כ התובעים את טיעונו בעניין זה (סעיפים 646-648 לסיכומיו):
- 5 "646. ראינו, אם כן, כי הרש"פ ואש"פ באמצעות זרועות הביטחון
6 שלהם, עסקו לאורך כל אותן שנים בפעילות טרור, הנחת
7 מטענים, פיגועי ירי כנגד תושבי רצועת עזה היהודים וזאת
8 בהתאם למדיניות הנתבעים 1 ו-2 והנחייתם כפי שתוארה
9 בפרק ה לעיל.
- 10 647. לא נאריך מקום בו ניתן לקצר: הפיגוע בוצע על ידי עובדים
11 של הנתבעים 1 ו-2; הנשק סופק על ידי הנתבעים 1 ו-2;
12 המימון היה על ידי הנתבעים 1 ו-2. יאסר ערפאת היה מודע
13 היטב לפעילות זו של מנגנוני הביטחון שלו בעזה והוא העביר
14 כספים (בין היתר באמצעות הוראה לשובכי) ובכך אישר
15 אותם, למצער, למפרע.
- 16 648. לאור כל האמור מתבקש בית המשפט הנכבד לקבוע את
17 אחריותם של הנתבעים כולם, ביחד ולחוד, לפיגועים הנ"ל
18 ולהוציא מלפניו פסה"ד כנגד הנתבעים כולם".
- 19 **מד. 3. עיקר טענות הנתבעים**
- 20 3023. גם ביחס לתביעה זו – כמו תביעות קודמות ומאוחרות – עיקר טענות הנתבעים הוא
21 במישור הראייתי.
- 22 3024. בתיק זה במיוחד, בשונה לתיקים אחרים, יש טענה לפיה תובעים לא הביאו ראיות על
23 זהות המפגעים, ולמעשה לא הועמד לדין אף אדם בביצוע המעורבות בפיגוע ולטענת
24 הנתבעים עד היום לא מצאה מדינת ישראל את האחראים לפיגוע (סעיף 231 לסיכומי
25 הנתבעים, עמ' 79). לכן, לטענת הנתבעים, בהעדר מידע על זהות המפגע לא ניתן
26 להוכיח, חוליה אחר חוליה, את הקשר הסיבתי בין הנתבעים לבין אותו אלמוני שביצע
27 את הפיגוע. לדברי הנתבעים, "לא ניתן לשלול את האפשרות כי מדובר באדם זר שלא
28 היה לנתבעים כל קשר אליו או כל שליטה עליו ועל מעשיו" (סעיף 232 סיפא לסיכומי
29 הנתבעים).



בית המשפט המחוזי בירושלים
בפני סגן הנשיא (בדימוס), כב' השופט משה דרורי

08 יולי 2019

ת"א 2538-00 נורז'ץ ליטבק ואח' נ' הרשות הפלשתינית ("המועצה הפלסטינית") ואח'

- 1 בתגובה לטענת התובעים כי הרש"פ לא גינתה את האירוע, מפנה ב"כ הנתבעים לאותו
2 מאמר בעיתון ידיעות אחרונות שכתב רוני שקד עצמו (רו"ש/29, עמ' 2) שבו נאמר:
3 "אין לרש"פ קשר לפיגוע שאירע הבוקר ברצועת עזה. הרשות דוחה פעולות כאלה
4 ופתחה בחקירת האירוע".
- 5 למען הדיוק יש לציין, כי באותו מאמר מיד אחרי הקטע המצוטט מופיעות המילים
6 הבאות:
- 7 "את האחריות לביצוע הפיגוע נטלו שלושה ארגונים פלסטינאים:
8 'חיזבאללה פלסטין – ארגון אסלאמי' שעל הקמתו הוכרז שלשום;
9 התארגנות חדשה בשם 'גדודי קדושי אל אקצה'; וקבוצת רעומר אל מוכתר'
10 שמרכזה בדמשק".
- 11 לגבי המסמך שהוציאה מדינת ישראל, טענת הנתבעים היא כי מדובר במכתב משגריר
12 ישראל באו"ם, וזו ראיה בלתי קבילה, והתובעים לא הביאו את עורך המסמך כדי
13 להעיד עליו ולכן מדובר בעדות שמועה חסרת כל משקל (סעיף 236 לסיכומי הנתבעים).
- 14 יתרה מזו, נטען כי במסמך הנ"ל נאמר שהפיגוע בוצע על ידי התנזים, בעוד שהתובעים
15 טוענים שמדובר בביטחון המסכל (סעיף 236 סיפא לסיכומי הנתבעים).
- 16 לגבי עדותו של רוני שקד, מדובר במי שיש לו זכרון מתעתע כלשונם, והוא לא זכר את
17 הגורם הצבאי שאישר לו שהפיגוע בוצע על ידי אנשי הרש"פ (ראה: סעיף 238 לסיכומי
18 הנתבעים).
- 19 לגבי מעצרו של אבו מוטלק, מדובר באדם ששחרר שנתיים וחצי אחרי האירוע
20 ושחרר מחוסר ראיות, ואפילו לא הוחזק במעצר מינהלי (סעיפים 239-240).
- 21 לגבי נטל הראיה לגבי מקור האמל"ח – נטען על ידי הנתבעים, כי סוג האמל"ח היה
22 רק בשימוש החיזבאללה בלבנון ולא ניתן לקשור את הרש"פ לכך (סעיף 241 לסיכומי
23 הנתבעים).
- 24 לעניין מסמכי השלל, נטען כי אין הם ראיה קבילה ובכל מקרה מתייחסים למאורעות
25 שהיו אחרי האירוע, ובכל מקרה מדובר במפעל לייצור חומצה חנקתית למטרות
26 אזרחיות כשרות, ולא לייצור פצצות (סעיפים 242-244).
- 27 וכך מסכמים הנתבעים את טיעוניהם בעניין תיק זה (סעיפים 245-247, עמ' 85
28 לסיכומיהם):



בית המשפט המחוזי בירושלים בפני סגן הנשיא (בדימוס), כב' השופט משה דרורי

08 יולי 2019

ת"א 2538-00 נורז'ץ ליטבק ואח' נ' הרשות הפלשתינית ("המועצה הפלסטינית") ואח'

- 1 245". אם כן, התובעים לא הוכיחו כל קשר, ולא מזערי וקטן ביותר, בין
2 האמל"ח ששימש את המפגע האלמוני במקרה דנן או בין הכסף
3 ששימש את המפגע האלמוני במקרה דנן, לבין הנתבעים 1, 3-5.
- 4 246. לאור כל האמור לעיל מתבקש בית המשפט הנכבד לקבוע כי התובעים
5 לא הוכיחו קשר, חוליה אחר חוליה, בין הנתבעים 1, 3-5 לבין הארוע
6 דנן. לא הורם הנטל להוכיח כי המפגע האלמוני הועסק אצל הנתבעים
7 1, 3-5; לא הורם הנטל להוכיח כי מקור האמל"ח העלום ששימש
8 בארוע בנתבעים 1, 3-5; לא הוכח כי מקורות המימון לארוע בנתבעים
9 1, 3-5; לא הוכח כי הנתבעים 1, 3-5 שלחו את המפגעים ו/או הינם
10 קשורים בדרך כלשהי לפיגוע, ומכאן שלא הורם הנטל להוכיח כי
11 הנתבעים 1, 3-5 אחראים בנזיקין לארוע נשוא התביעה.
- 12 247. ביהמ"ש הנכבד מתבקש לדחות את התביעה, תוך חיוב התובעים
13 בהוצאות הנתבעים בגין ניהול תביעה במשך כ-17 שנים לרבות
14 הוצאות שכ"ט עו"ד ומע"מ".
- 15 **מד. 4. תשובות התובעים**
- 16 3033. בפתיחת פרק טו.11, סעיפים 270-278 (עמ' 52-53 לסיכומי התשובה) טוען ב"כ
17 התובעים, כי הנתבעים מנסים "להתל (ממש כך!!) בבית המשפט הנכבד" (סעיף 270
18 לסיכומי התשובה).
- 19 3034. ב"כ התובעים מתנה בסעיף 29 לפקודת הראיות לפיה הודעת הממשלה היא תעודה
20 ציבורית מובהקת (סעיפים 271-273 לסיכומי התשובה), ומוסיף כי הנתבעים לא
21 התנגדו להגשת התעודה, לא ביקשו לחקור את נציג הממשלה ואין להם להלין אלא על
22 עצמם.
- 23 3035. לעניין זהות המפגעים, חוזר ב"כ התובעים על טענתו לפיה לנתבעים יש מידע מלא
24 ורשימה של מבצעי הפיגועים והם בוחרים שלא לגלותה (סעיף 275 לסיכומי התשובה).
- 25 3036. לעניין עדות רוני שקד, טוען ב"כ התובעים כי יש ליתן אמון בדבריו, ושכחת שמו של
26 הקצין שמסר תדרוך בשנת 2000 אינה בגדר "זכרון מתעתע". (סעיף 276 לסיכומי
27 התשובה).



בית המשפט המחוזי בירושלים
בפני סגן הנשיא (בדימוס), כב' השופט משה דרורי

08 יולי 2019

ת"א 2538-00 נורז'ץ ליטבק ואח' נ' הרשות הפלשתינית ("המועצה הפלסטינית") ואח'

- 1 בתגובה לטענות התובעים כי מדובר במפעל המייצר חומצן חנקתית לדשן ולמלט, 3037.
2 מבקש ב"כ התובעים להעדיף את האמור במסמכי השלל לפיהם מדובר במפעל לייצור
3 אמל"ח (סעיף 277 לסיכומי התשובה).
- 4 **מד. 5. דיון והכרעה**
- 5 3038. אין לכחד כי טענתם של הנתבעים לפיה לא ידוע מי ביצע את הפיגוע, ולא הועמד לדין
6 אדם כלשהו ואין ראיה שפסק דין פלילי של בית משפט צבאי, כל אלה הן טענות בעלות
7 משקל.
- 8 3039. אולם, כנגד העדר ראיות כאלה, יש בידי התובעים ראיות מסוג אחר אם כי במשקל
9 ובמימון קצת שונים, אשר השתלבותם יחס הביאה אותי למסקנה כי יש להכיר
10 באחריות הנתבעים לפיגוע האמור, על פי דיני הנזיקין.
- 11 3040. ראשית, יש לתת משקל למכתב שנשלח לאו"ם על ידי נציג ישראל, שהוא תעודה
12 ציבורית, על פי סעיף 29 לפקודת הראיות [נוסח חדש], התשל"א-1971. אין להתעלם
13 מכך שהנתבעים הסכימו שמשמך זה יישאר בתיק; לא ביקשו לחקור את שגריר ישראל
14 באו"ם ולא את מזכיר הממשלה, לפיה הוא מסר הודעה שהרש"פ אחראי לפיגוע.
- 15 3041. שיקול חשוב שהביא אותי להכיר באחריות הוא מיקומו של הפיגוע. אין מחלוקת כי
16 כפר דרום באותה עת הייתה מובלעת בתוך רצועת עזה, כאשר משני צידי הכביש כל
17 השטח היה בשליטת הרש"פ כולל הכוחות שהיו בפקודו של מוחמד דחלאן. הדברים
18 גם מוסברים יפה בחוות דעתו של שקד. בנסיבות אלה, יש יותר מאשר "הכלל מדבר
19 בעדו", התומך בעמדת התובעים. כאשר הורים וילדים נוסעים באוטובוס לבית הספר
20 ב- 07:30 בבוקר בכביש צר בין שני שטחים בשליטת הרש"פ, והאוטובוס מתפוצץ
21 ממטען שהונח באותו מקום, כאשר יומיים קודם קצין מהביטחון המסכל היה באותו
22 אזור (כנראה, לצורך סיוע הכנה) זה המירב שיכולים התובעים להביא לפני בית
23 המשפט, ואילו הנתבעים בחרו בתיק זה של להביא כל ראיה.
- 24 3042. אשר לחוות דעתו ולעדתו של רוני שקד – אומר בצורה ברורה, כי התרשמתי מן
25 היסודיות והעמקות של העד. הוא בקיא בנושא הפלסטיני והקדיש לכך עשרות שנים
26 הן כעיתונאי וכן בתחום האקדמי. דבריו שהוזכרו לעיל כי הפיגוע באוטובוס הילדים
27 היה מהנושאים הנחקרים ביותר על ידו – אמינים עליי.



בית המשפט המחוזי בירושלים
בפני סגן הנשיא (בדימוס), כב' השופט משה דרורי

08 יולי 2019

ת"א 2538-00 נורז'ץ ליטבק ואח' נ' הרשות הפלשתינית ("המועצה הפלסטינית") ואח'

- 1 כפי שהובא לעיל, ולאחר שעיינתי פעם נוספת בפרק ט.8 של חוות דעתו של ד"ר רוני
2 שקד (עמ' 376-381 לחוות דעתו), נחה דעתי כי אכן שילוב הנתונים בחוות הדעת, מהווה
3 ראיה מספקת לכך שהרש"פ אחראית לפיגוע.
- 4 3044. אכן, ב"כ הנתבעים הצביע על שתי נקודות (שבעיניי אינן מרכזיות), שמהן עולה כי
5 הרש"פ כן גינתה את הפיגוע, וד"ר שקד טעה בזהות של קצין פלוני שמסר תדרוך, אך
6 אין בכוחן של אך שתי נקודות אלה לעמעם את התמונה המלאה המוצגת בפרק
7 האמור.
- 8 3045. ראוי לציין, כי במסגרת דבריו של שקד, על הציר לכפר דרום מובאות שתי דוגמאות
9 לצירי תנועה לקבר יוסף ולבית הכנסת ביריחו, שהם מקומות מתאימים לפיגוע לאור
10 המיקום, הטמנת מטענים במפתיע ואפשרות הימלטות לשטחי הרש"פ (סעיף 804
11 לחוות הדעת).
- 12 3046. לעניין מעצר אבו מוטלק, יש הרבה מן הצדק בטענות ב"כ הנתבעים כי הוא לבסוף
13 שוחרר, ולכן, על אף האמור בחוות דעתו של ד"ר שקד לעניין העובדות הקשורות לאבו
14 מוטלוק, הרי, שאם עניין מעצרו של אבו מוטלוק היה הראיה היחידה של התובעים
15 לעניין אחריות הרש"פ לפיגוע האוטובוס בעזה – הייתי דוחה את התביעה. אך כפי
16 שהוזכר לעיל, יש ראיות נוספות.
- 17 3047. לראיות אלה יש להוסיף את מסמכי השלל העוסקים במימון של אנשי הגופים
18 העוסקים בטרור ברצועת עזה, ובמיוחד שני הנתבעים מוחמד דחלאן וראשיד אבו
19 שאבאכ.
- 20 3048. גם העברת הכספים לצורך ביצוע או הקמת מפעל לייצור אמל"ח, תומך בגישת
21 התובעים. טענת הנתבעים כי מדובר במפעל דשן, אינה מקובלת עליי ויש בה היתממות
22 רבה, דבר שאינו מתיישב עם מכלול הנתונים שבפניי כולל מסמכי השלל.
- 23 3049. לאור האמור לעיל, מארג הראיות הכולל (גם אם אין בו ראית זהב כמו הרשעה בבית
24 משפט פלילי צבאי של מבצעי הפיגוע), הביא אות למסקנה כי יש לקבל את עמדת
25 התובעים ולקבוע את אחריות הנתבעים בנוזיקין.
- 26 **מד.6 התוצאה**
- 27 3050. אני קובע בזה כי ביחס לת.א. 3062/01 כל הנתבעים בתיק, כולם יחד אחראים, ביחד
28 ולחוד, לנוזיקין, בכל הנטען בכתב התביעה.



בית המשפט המחוזי בירושלים
בפני סגן הנשיא (בדימוס), כב' השופט משה דרורי

08 יולי 2019

ת"א 2538-00 נורז'ץ ליטבק ואח' נ' הרשות הפלשתינית ("המועצה הפלסטינית") ואח'

1 3051. המשך התביעה, דהיינו: שלב קביעת גובה הנזק והפיצויים, יידון לפני שופט/ת אחר/ת,
2 כפי שיקבע נשיא בית המשפט המחוזי בירושלים, כב' השופט אהרן פרקש, וזאת מאחר
3 ופסק דין זה ניתן על ידי בתקופת שלושת החודשים שלאחר סיום כהונתי. לצורך כך
4 תעביר מזכירות בית המשפט העתק פסק דין זה לנשיא.

5 3052. אני מחייב את הנתבעים, ביחד ולחוד, לשלם לתובעים שכר טרחת עורך דין בתיק זה
6 בסך של 100,000 ₪.

7 **מה. הרצח בטול כרם (ת.א. 3196/01)**

8 **מה. 1. כללי**

9 3053. בפרק ה לעיל הוצגו כתבי התביעה, כתבי ההגנה (ואף הליכי צד ג') בת.א. 3196/01 הנ"ל
10 שעניינו רצח שני המסעדנים הישראליים בטול כרם.

11 3054. אביא, תחילה, בתת פרק מה. 2 את תמצית טענות התובעים (פרק כ. 5 לסיכומיהם; עמ'
12 273-281). לאחר מכן, בתת פרק מה. 3, תוצג עמדת הנתבעים כפי שפורטה במסמך
13 הגשת הסיכומים החלקיים של הנתבעים מיום 15.5.18 (סעיפים 124-141). בעקבות
14 זאת תובא התייחסות התובעים לעניין זה בסיכומי התשובה מטעמם (פרק טו. 7, עמ'
15 48-49).

16 3055. בעקבות כל הנ"ל, בתת פרק מה. 5, אערוך דיון בטענות הצדדים ובסופו תינתן הכרעתי.

17 **מה. 2. תמצית טענות התובעים**

18 3056. כעולה מכתב התביעה של הרצח של שני המסעדנים, יוחסה אחריות לנתבעים הבאים:
19 אש"ף, יאסר ערפאת והרש"פ, ומבחינת המבצעים – לנתבעים 4-7, ששם המלא הוא
20 זה: ראאד אל כרמי, זיאד דעאס, פראס פאיז, ומסלמה עבדאללה אחמד ת'אבת.

21 3057. הבסיס הראשוני לטענות התובעים הוא הכרעת הדין של בית המשפט הצבאי שומרון
22 בתיק 6059/03 שבו הודה מסלמה עבדאללה אחמד ת'אבת בכך שהיה שותף לרצח,
23 החל מהשלב שבו זיהו את המסעדנים במסעדה בטול כרם, הכניסה למסעדה
24 וההשתלטות על הנרצחים דיין וזיתוני ז"ל, העברתם לכיוון הכפר איכתבא, הסמוך
25 לטול כרם, ורצח דיין וזיתוני ז"ל הנ"ל. בכתב האישום מוזכרים הנתבעים האחרים.
26 הנאשם הודה והורשע על פי הודאתו.



בית המשפט המחוזי בירושלים
בפני סגן הנשיא (בדימוס), כב' השופט משה דרורי

08 יולי 2019

ת"א 2538-00 נורז'ץ ליטבק ואח' נ' הרשות הפלשתינית ("המועצה הפלסטינית") ואח'

- 1 מקור נוסף זה הודעותיו במשטרה של ת'אבת שהוגשו בהסכמת סניגורו. באותן
2 הודעות מוזכר גם כי הרש"פ באמצעות ראש המנגנון המסכל וסגנו הורו לחברי החוליה
3 לפרסם את המניע לרצח היהודים.
- 4 מקור נוסף הוא הכרעת הדין בפרשת מרואן ברגותי, המזכירה את ראאד אל כרמי כמי
5 שברגותי עודד אותו לבצע פעולות טרור וסייע לו מבחינה כספית. ב"כ התובעים מדגיש
6 כי ראאד אל כרמי עצמו הוא שוטר ברשות הפלסטינית.
- 7 ב"כ התובעים התבסס גם על אחד ממסמכי השלל שהוא מכתב של מרואן ברגותי
8 ליאסר ערפאת לתמוך כספית במחבלים, ששניים מהם חברי החוליה שהם הנתבעים
9 בתיק זה: ראאד אל כרמי, זיאד מוחמד דעאס.
- 10 מסמך שלל נוסף הוא מכתב של ראאד אל כרמי אל מרואן ברגותי, לסיוע כספי. מכתב
11 זה הועבר לערפאת שהורה להעביר לראאד אל כרמי ולפעיליו 350 דולר לכל אחד.
- 12 מסמך שלל נוסף הוא מכתב שנשלח לתאופיק טיראווי, ראש המודיעין הכללי,
13 מהאחראי על המודיעין הכללי באזור טול כרם, חמדי אל דרדוק, שבו מוזכרת הפעילות
14 של חוליית זיאד דעאס, אחד הנתבעים בתיק זה, והתיאום בינה לבין הרש"פ.
- 15 וכך מסכמים התובעים את טענותיהם בתיק זה (סעיפים 576-577, עמ' 280-281
16 לסיכומיהם):
- 17 **"576. לא נאריך מקום בו ניתן לקצר: הפיגוע בוצע על ידי עובדים בכירים**
18 **של הנתבעים 1 ו-2; הנשק סופק על ידי הנתבעים 1 ו-2; המימון היה**
19 **על ידי הנתבעים 1 ו-2; יו"ר הנתבעים 1 ו-2, יאסר ערפאת, מימן את**
20 **פעילות הטרור הענפה של החוליה הנ"ל. ת'אבת ממשיך לקבל**
21 **משכורת מהנתבעים 1 ו-2 והמחבלים האחרים שביצעו את הפיגוע**
22 **(שחוסלו על ידי צה"ל) ממשיכים להיות סמל בנתבעים 1 ו-2**
23 **ומשפחותיהם מקבלות מימון עד היום מהרשות הפלסטינית. יש**
24 **לחייב את הנתבעים כולם מכוח כל העוולות המנויות בכתב התביעה**
25 **ושעסקנו בניתוחן לעיל בחלק הכללי.**
- 26 **577. לאור כל האמור מתבקש בית המשפט הנכבד לקבוע את אחריותם של**
27 **הנתבעים, ביחד ולחוד, לפיגוע הנ"ל ולהוציא מלפניו פסה"ד כנגד**
28 **הנתבעים כולם."**



בית המשפט המחוזי בירושלים
בפני סגן הנשיא (בדימוס), כב' השופט משה דרורי

08 יולי 2019

ת"א 2538-00 נורז'ץ ליטבק ואח' נ' הרשות הפלשתינית ("המועצה הפלסטינית") ואח'

- 1 **מה.3 תמצית טענות הנתבעים**
- 2 3064. בפתח טענות הנתבעים נאמר כי התביעה עוסקת באירוע הרצח והחטיפה מיום
- 3 23.1.01. המעשה מתואר במילים אלה (ההדגשות במקור): "הנרצחים נכנסו לטול
- 4 כרם, עיר פלסטינית בשטח האסור לכניסת ישראלים, נחטפו ממשעדה בה ישבו
- 5 ונרצחו. לא הובאו ראיות על זהות היורה בפועל ובאיזה נשק ירה" (סעיף 124 סיפא
- 6 לסיכומי הנתבעים).
- 7 3065. במסגרת הטענות הכלליות של הנתבעים נאמר כי מדובר ביום שבו היה המצב מתוח
- 8 עקב הריגת ד"ר ת'אבת ת'אבת, ועל כן המצב באזור היה מתוח והאירוע בוצע כמעשה
- 9 ספונטני של צעירים נסערים שיצאו מהפגנה בה נשמעו קריאות לנקמה במדינת ישראל
- 10 בעקבות הריגת ד"ר ת'אבת הנ"ל (סעיף 127 רישא לסיכומי הנתבעים). בעקבות זאת
- 11 נכתב באותיות מודגשות בהמשך סעיף 127 כדלקמן: "היכולת של כל כח ביטחון,
- 12 מעולה ומחויב ככל שיהיה, למנוע מעשה ספונטאני ומהיר, היא קטנה ביותר".
- 13 3066. לשיטת הנתבעים, הם פעלו אמנם ללא הצלחה למניעת סופו הטראגי של המקרה ועצרו
- 14 את המעורבים לאחר מעשה (סעיף 128 לסיכומי הנתבעים).
- 15 3067. לעניין מעמדם של התובעים נטען כי לא הוכח שראאד אל כרמי עבד במשטרה הימית
- 16 ברש"פ, וזאת רק עדות שמועה של נתבע 4, ואינה רלבנטית בתיק זה, על אף שהודעות
- 17 המשטרה הוגשו בהסכמה לבית משפט צבאי (סעיפים 129-131 לסיכומי הנתבעים).
- 18 3068. בנוסף לכך לא אובחן מבחן השליטה של הרש"פ על ראאד אל כרמי (נתבע 6) (סעיף
- 19 132 לסיכומי הנתבעים). לעניין זה מצוטטים קטעים מבית המשפט הצבאי ממנו עולה
- 20 כי הרש"פ ביקשה לשחרר את שני היהודים ולא להמשיך, אך ראאד אל כרמי לא
- 21 הסכים. מכאן, שלא ניתן להטיל אחריות על נתבעים 1 ו-2 (אש"ף והרש"פ) כאשר
- 22 החוטפים פעלו בניגוד להוראותיהם ואף עצרו אותם לאחר מכן (סעיף 133 לסיכומי
- 23 הנתבעים).
- 24 3069. לטענת הנתבעים, התובעים לא הוכיחו שמקור האמל"ח ששימש לצורך ביצוע הפיגוע
- 25 הוא של הרש"פ. הטענה כי האמל"ח הגיע ממרואן ברגותי אינה רלבנטית לתיק זה שכן
- 26 ברגותי אינו נתבע בתיק זה (סעיפים 135-136 לסיכומי הנתבעים).



בית המשפט המחוזי בירושלים
בפני סגן הנשיא (בדימוס), כב' השופט משה דרורי

08 יולי 2019

ת"א 2538-00 נורז'ץ ליטבק ואח' נ' הרשות הפלשתינית ("המועצה הפלסטינית") ואח'

- 1 לעניין המימון של מבצעי הפיגוע, לטענת הנתבעים מדובר במסמכים שהם עדות
2 שמועה, ללא תאריך, לא הוגשו באמצעות עורכיהם והם אינם קבילים (סעיף 139
3 לסיכומי הנתבעים).
- 4 וכך מסמכים הנתבעים את טיעוניהם (סעיפים 140-141 לסיכומי הנתבעים):
- 5 "140. לאור כל האמור לעיל מתבקש בית המשפט הנכבד לקבוע כי התובעים לא
6 הוכיחו קשר, חוליה אחר חוליה, בין הנתבעים 1-2 לבין הארוע דנן. לא הורם
7 הנטל להוכיח כי המפגעים הועסקו אצל הנתבעים 1-2; לא הורם הנטל
8 להוכיח כי מקור האמל"ח ששימש בארוע בנתבעים 1-2; לא הוכח כי מקורות
9 המימון לארוע בנתבעים 1-2; לא הוכח כי הנתבעים 1-2 שלחו את המפגעים
10 ו/או הינם קשורים בדרך כלשהי לפיגוע, ומכאן שלא הורם הנטל להוכיח כי
11 הנתבעים 1-2 אחראים בנזיקין לארוע נשוא התביעה".
- 12 141. ביהמ"ש הנכבד מתבקש לדחות את התביעה, תוך חיוב התובעים בהוצאות
13 הנתבעים בגין ניהול תביעתם במשך כ-17 שנים לרבות הוצאות שכ"ט עו"ד
14 ומע"מ".
- 15 **מה. 4 תשובת התובעים**
- 16 התובעים טוענים כי טענות הנתבעים לעניין הראיות נועדו להטעות את בית המשפט
17 בזדון ויודעין (סעיף 240 לסיכומי התשובה של התובעים מיום 15.8.18, פרק טו.7).
18 ובהמשך אף נטען כי בית המשפט יראה "עד לאיזו דיוטה תחתונה מוכנים הנתבעים
19 לרדת כדי להימלט מאחריות" (סעיף 242 לסיכומי התשובה של התובעים).
- 20 ב"כ התובעים חוזר על טענותיו ומפנה לדברי ת'אבת על כך שאנשי הביטחון המסכל
21 הורו לו לפרסם את המניע לרצח היהודים (סעיף 243 לסיכומי התשובה).
- 22 בסיום דבריו מקשה ב"כ התובעים, מדוע לא הביאו הנתבעים להעיד את ג'בריל רג'וב
23 כדי להפריך את דברי המחבל? (סעיף 244 לסיכומי התשובה). מדוע לא הביאו את
24 החתומים על מסמכי השלל כדי להפריכם? ומדוע לא הביאו כל ראיה אחרת להפריך
25 את מעורבותם ברצח הנתעב? (סעיפים 245-246 לסיכומי התשובה).
- 26 **מה. 5 דיון והכרעה**
- 27 כפי שכבר כתבתי בפרק הקודם, יש לתת משקל חשוב להכרעות הדין במשפט הפלילי
28 לפני בתי המשפט הצבאיים.



בית המשפט המחוזי בירושלים בפני סגן הנשיא (בדימוס), כב' השופט משה דרורי

08 יולי 2019

ת"א 2538-00 נורז'ץ ליטבק ואח' נ' הרשות הפלשתינית ("המועצה הפלסטינית") ואח'

- 1 3076. בתיק 6059/03 שהוגש לבית משפט הצבאי בשומרון היו מספר שלבים, כאשר בסיומם
2 הגיעו הצדדים להסדר טיעון, שבמסגרתו הוגש כתב אישום מתוקן כנגד מסלמה
3 עבדאללה אחמד ת'אבת (הנתבע 4 בתיק שבפנינו).
- 4 3077. לא ראיתי צורך להעתיק את כתב האישום במלואו שכן עיקריו הובאו לעיל, ובכל
5 מקרה תמציתו מופיעה במסגרת גזר הדין שניתן ביום 22.8.04 על ידי בית המשפט
6 הצבאי בשומרון (בהרכב השופטים רס"ן טלי פריד, אב"ד; סרן יעקב מוסל, שופט;
7 סרן עופר שוייצר, שופט), כדלקמן:
- 8 "הנאשם נותן בפנינו את הדין על מעשיו, המפורטים בכתב האישום בו
9 הורשע על פי הודאתו ושעיקרו מעורבותו וחלקו ברצח שני אזרחים תמימים
10 בינואר 2001 בכפר איכתבא.
- 11 כעולה מעובדות כתב האישום, לאחר שנטל חלק בהפגנת מחאה על חיסולו
12 של ד"ר ת'אבת ת'אבת, שנערכה בטול כרם, נקרא הנאשם על ידי הפעיל
13 הצבאי ראאד כרמי להגיע למסעדה בה נמצאים שני אזרחים ישראלים.
- 14 עם הגיעו למקום, סייע הנאשם לכרמי הנ"ל ולשני מחבלים נוספים
15 להשתלט על שני האזרחים, לחטוף אותם ולהכניסם למכונית, תוך איום בכלי
16 נשק. לאחר מכן, הסיעם לכפר איכתבא.
- 17 בשלב זה, על פי העובדות המוסכמות על הצדדים וכפי שהשמיעו בטיעוניהם
18 לעונש, קיבל הנאשם הוראה מגורם ברשות הפלסטינית לשחרר את
19 החטופים. הנאשם העביר את המסר ליתר החוטפים, אך הם סרבו לשחררם.
20 או אז נטש הנאשם את חבורת המחבלים ועזב את המקום.
- 21 בשלב מאוחר יותר, רצחו שלושת המחבלים את שני האזרחים הישראלים,
22 אתגר זיתוני ומרדכי דיין, השם יקום דמם.
- 23 הצדדים בארו בהרחבה את הנסיבות שהובילו אותם לכריתת הסדר הטיעון.
24 התביעה טענה כי קשיים ראייתיים משמעותיים נתגלעו בחומר הראיות ועל
25 כן העדיפה לקנות סיכון, הן בתיקון כתב האישום ובניסוחו והן בעתירה
26 לעונש קצוב בן 25 שנות מאסר.
- 27 אף הסניגור, אשר חשש מהרשעה בכתב האישום המקורי, ביקש לקנות
28 סיכון ונעתר להצעת התביעה.



בית המשפט המחוזי בירושלים בפני סגן הנשיא (בדימוס), כב' השופט משה דרורי

08 יולי 2019

ת"א 2538-00 נורז'ץ ליטבק ואח' נ' הרשות הפלשתינית ("המועצה הפלסטינית") ואח'

- 1 לאחר ששמענו את טיעוני הצדדים וקראנו את כתב האישום בו הורשע
2 הנאשם, סברנו, כי עונש של 25 שנות מאסר בפועל הוא אכן העונש הראוי
3 לנאשם.
- 4 על פי עובדות כתב האישום, הנאשם לא נכח בעת ביצוע הרצח הנפשע ואף
5 לא היה שותף לתכנית לביצוע הרצח ובשל כך לא יושתו עליו מאסרי עולם.
6 עם זאת, הנאשם סייע למבצעי הרצח בביצועו, שעה שהסיעם ואף נחשף
7 למזימתם הזדונית.
- 8 לטעמנו, אין מנוס מהמסקנה כי היה על הנאשם לדעת ששותפיו עומדים
9 לבצע מעשה רצח, הן בשל נסיבות החטיפה והאווירה ברחוב באותם ימים
10 (אשר לצערנו לא נשתנתה מאז) והן בשל מעשיהם הגלויים של השותפים:
11 הירי לעבר פאוז, שעה שניסה להניאם מביצוע המעשה וכיוון האקדח לעבר
12 החוטפים בעת הנסיעה לאכתבא.
- 13 משסייע הנאשם למעשה הרצח השפל ומשנגדעו חייהם של שני אזרחים
14 תמימים, אין לראות בעונש של 25 שנות מאסר בפועל עונש כבד כלל ועיקר,
15 אלא עונש ההולם את חומרת מעשיו.
- 16 סוף דבר, אנו מאמצים את הסדר הטיעון וגוזרים על הנאשם 25 שנות מאסר
17 בפועל מיום מעצרו וחמש שנות מאסר על תנאי למשך חמש שנים, שלא יעבור
18 עבירה שמהותה פגיעה בחיי אדם.
- 19 זכות ערעור כחוק.
- 20 ניתן והודע היום, 22.8.04, בפומבי ובמעמד הצדדים".
- 21 3078. כפי שכתב אמרתי לעניין הלינץ' ברמאללה (ראה: תת פרק מג.1.2.3), הכרעת דין
22 פלילית כזו יש בכוחה ליצור אחריות גם כאשר מדובר במבצע אחד מתוך כלל
23 המבצעים ואף כאשר מדובר במקרה שלנו במי שהורשע רק בעבירת סיוע.
- 24 3079. העובדה שפלוני ברש"פ או באש"ף ביקש לשחרר את החטופים, אינה מעלה ואינה
25 מורידה, שכן מהראיות עולה שאנשי הביטחון המסכל ובראשם אבו אוסמה אל ג'בריל,
26 סגנו של ג'בריל רגוב, היה בסוד העניינים, ות'אבת עצמו מסר בהודעתו במשטרה כי
27 עליו לפרסם שחטיפתם והריגתם של האזרחים היהודים היו נקמה על חיסולו של דודו
28 ת'אבת ת'אבת.



בית המשפט המחוזי בירושלים
בפני סגן הנשיא (בדימוס), כב' השופט משה דרורי

08 יולי 2019

ת"א 2538-00 נורז'ץ ליטבק ואח' נ' הרשות הפלשתינית ("המועצה הפלסטינית") ואח'

- 1 3080. למותר לציין, כי אין הצדקה משפטית או אחרת לנקמה כזו או אחרת, ולבטח לא נקמה
2 בשני אזרחים ישראלים תמימים שישבו במסעדה בטול כרם.
- 3 3081. מקוממת טענת ב"כ הנתבעים, מבין השורות, כאילו עצם כניסת ישראלים לטול כרם
4 (גם אם היא אסורה ברמה המינהלית), מביאה לתוצאה של מותם והירצחם.
- 5 3082. כבר הזכרתי בהקשרים אחרים בתשובה לטענת הנתבעים לעניין חובת הצפייה
6 במסגרת עוולת הרשלנות (ראה פרק מא.3), כי כפי שקבע בית המשפט העליון בפרשת
7 מנטין, בהסתמך על פסיקה קודמת של הנשיא שמגר, חובה בסיסית לשמור על החיים
8 ולמנוע רצח עומדת ביסוד כל שיטה משפטית, ומי שגורם לרצח או עומד מאחוריו,
9 יהיה אחראי בנזיקין ללא כל פקפוק.
- 10 3083. טענות הנתבעים לעניין מעמדו של ראאד כרמי כאיש הרש"פ – נראות תלושות מן
11 המציאות. שמו של ראאד כרמי הוזכר פעמים רבות בחוות הדעת ובדיונים בפניי.
12 בהקשרים אחרים אף נטען על ידי הנתבעים או מי מטעמם, כי החלטת ישראל להרוג
13 את המחבל ראאד כרמי, במועד שבו נעשה הדבר, היה מנוגד לאווירה ההסכמית
14 הנתענת בדבר "הפסקת אש", וכי בעקבות מותו של ראאד כרמי על ידי אנשי כוחות
15 הביטחון הישראלי, פרץ גל נוסף של האינתיפאדה, ולכן, לטענת אנשי הרש"פ, ישראל
16 אשמה בכך.
- 17 3084. אינני מתייחס לטענה לגופה. מכל מקום, ברור מאותה טענה כי בעיני הרש"פ ואש"ף,
18 ראאד כרמי הוא אחד מהבכירים בתוך מנגנון הרש"פ ואש"ף, באופן כזה שהריגתו על
19 ידי כוחות צה"ל היווה עילה לפתיחת גל חדש של האינתיפאדה. אם זה המצב, כיצד
20 יכולה ב"כ הנתבעים בהליך בפניי לטעון שלא הוכח על פי דיני הראיות שראאד כרמי
21 הוא איש הרש"פ ואש"ף, וכי מעשיו אינם גוררים אחריות של הרש"פ ואש"ף.
- 22 3085. על כורחך, אין לקבל טיעונים אלה של הנתבעים ואחריותו של ראאד כרמי לרצח שני
23 המסעדנים הישראליים אתגר זיתוני ז"ל ומרדכי דיין ז"ל – כפי שעולה מהראיות כולל
24 מגזר הדין של ת'אבת ת'אבת, שבו הוזכר במפורש שמו של ראאד כרמי כפעיל צבאי –
25 כל אלה מוליכים למסקנה כי מבחינת דיני הנזיקין הרש"פ ואש"ף אחראים לרצח
26 האמור.
- 27 3086. לכל אלה יש להוסיף את הטענה בדבר מימון חולייתו של ראאד כרמי, שביצעה את
28 הרצח נשוא תיק זה, על ידי הרש"פ ואש"ף, בהנהגת ערפאת, וזאת כעולה ממסמכי
29 השלל של מכתבים שהועברו דרך מרואן ברגותי.



בית המשפט המחוזי בירושלים
בפני סגן הנשיא (בדימוס), כב' השופט משה דרורי

08 יולי 2019

ת"א 2538-00 נורז'ץ ליטבק ואח' נ' הרשות הפלשתינית ("המועצה הפלסטינית") ואח'

- 1 3087. לא ניתן לקבל את עמדת ב"כ הנתבעים בדבר פגם כלשהו בראיות, שכן, כמוסבר
2 בהרחבה בדיון העוסק במסמכי השלל (פרק לו.4), יש לראות בהם ראיות חשובות,
3 שניתן לבסס עליהם הכרעת דין, הן במשפט הפלילי (כפי שהיה בפרשת מרואן ברגותי),
4 והן במשפט האזרחי.
- 5 3088. בהקשר זה אשוב ואומר פעם נוספת, כי אם הייתה טענה כלשהי לנתבעים לפיה מסמך
6 שלל כלשהו אינו אמיתי, מזויף או מכיל נתונים לא נכונים, הייתה להם כל ההזדמנות
7 במשך 18 שנה להביא ראיות להפריך מסמכים אלה, דבר שלא נעשה.
- 8 3089. מכאן עולה, שמכל כיוון אפשרי (הכרעת הדין במשפט הפלילי, מימון החוליה, ומעמדו
9 של ראש החוליה) אני קובע את אחריות הרש"פ ואש"ף, ויתר הנתבעים, לרצח שני
10 המסעדיים.
- 11 **מה.6 התוצאה**
- 12 3090. מאחר ואנו עוסקים בהחלטת חבות/אחריות, אני קובע בזה כי ביחס לת.א. 3196/01
13 כל הנתבעים בתיק, הן אש"ף, ערפאת והרש"פ, והן ארבעת מבצעי הרצח, או
14 המסייעים לו, כולם יחד אחראים, ביחד ולחוד, לנזיקין, בכל הנטען בכתב התביעה.
- 15 3091. המשך התביעה, דהיינו: שלב קביעת גובה הנזק והפיצויים, יידון לפני שופט/ת אחר/ת,
16 כפי שיקבע נשיא בית המשפט המחוזי בירושלים, כב' השופט אהרן פרקש, וזאת מאחר
17 ופסק דין זה ניתן על ידי בתקופת שלושת החודשים שלאחר סיום כהונתי. לצורך כך
18 תעביר מזכירות בית המשפט העתק פסק דין זה לנשיא.
- 19 3092. אני מחייב את הנתבעים 1 עד 7, ביחד ולחוד, לשלם לתובעים שכר טרחת עורך דין
20 בתיק זה בסך של 100,000 ₪.
- 21 **מו. החטיפה והעינויים של המשת"פ (ת.א. 4307/02)**
- 22 **מו.1 כללי**
- 23 3093. בפרק ו לעיל הוצגו כתבי התביעה, כתבי ההגנה בת.א. 4307/02 הנ"ל, שעניינו חטיפה
24 ועינויים של התובע, שאין חולק כי היה משת"פ.
- 25 3094. אביא, תחילה, בתת פרק מו.2 את תמצית טענות התובעים (פרק כ.17 לסיכומיהם;
26 עמ' 332-346). לאחר מכן, בתת פרק מו.3, תוצג עמדת הנתבעים כפי שפורטה במסמך
27 הגשת הסיכומים החלקיים של הנתבעים מיום 15.5.18 (סעיפים 429-578, עמ' 146-



בית המשפט המחוזי בירושלים
בפני סגן הנשיא (בדימוס), כב' השופט משה דרורי

08 יולי 2019

ת"א 2538-00 נורז'ץ ליטבק ואח' נ' הרשות הפלשתינית ("המועצה הפלסטינית") ואח'

- 1 228 לסיכומים). בעקבות זאת תובא התייחסות התובעים לעניין זה בסיכומי התשובה
2 מטעמם (פרק טו.19, סעיפים 353-362, עמ' 64-62).
- 3 3095. בעקבות כל הנ"ל, בתת פרק מו.5, אערך דיון בטענות הצדדים ובסופו תינתן הכרעתי.
- 4 3096. לכאורה, במסגרת תיק זה, הדרך כבר נסללה בהחלטתי (1800 עמודים) בת.א.
5 5074/03, ובפרשת פלוני שקדמה לה, שעסקה בחברו של התובע שבפניי, אותו פלוני
6 שהעיד בתיק זה בעניינו של התובע שבפניי.
- 7 3097. ברם ב"כ הנתבעים העלתה טענות רבות, שיפורטו להלן.
- 8 **מו.2 תמצית טענות התובעים**
- 9 3098. התובעים מתבססים על החלטת החבות בת.א. 5074/03. סיכומיהם, כפי שמוצהר על
10 ידם, בסעיף 790 רישא, הם בדרך ההילוך שהתווה בית המשפט בפרשת עינויי
11 המשת"פים בת.א. 5074/03 הנ"ל, הן לעניין סיווג השאלות השנויות במחלוקת והן
12 לעניין הראיות.
- 13 3099. לפיכך מתבססים התובעים על מסמכי הצלב האדום, כפי שנקבעו כראיות בת.א.
14 5074/03 הנ"ל (פרק יד.3.5, סעיף 644), כמצוטט בסעיף 791 לסיכומי התובעים, וכן
15 בפרק יד.1.5 להחלטה בת.א. 5074/03, כמצוטט בסעיף 792 לסיכומי התובעים.
- 16 3100. בעקבות זאת הוגשו מטעם התובעים אישורי הצלב האדום שתצלומם מופיע שוב
17 בסיכומים בסעיף 793, וב"כ התובעים מבקש לקבוע ממצאים על פיהם בהעדר ראיה
18 כלשהי של הנתבעים, דהיינו כי התובע נעצר על ידי הרש"פ ביום 3.9.01, ונרשם על ידי
19 הצלב האדום ביום 23.10.11 בגנין, והצלב האדום ביקר אותו מספר פעמים עד ליום
20 2.4.02 (סעיף 796 לסיכומי התובעים).
- 21 3101. מאחר והתובע אזרח ישראלי, ונעצר על ידי הרש"פ במשך לפחות שבעה חודשים,
22 לטענת התובעים הוכחה עילת כליאת השווא הפיזית (סעיף 797-798 לסיכומי
23 התובעים).
- 24 3102. אשר לשאלת המעצר שלא כדון, מביאים ב"כ התובעים את דבריי בת.א. 5074/03
25 (שבאו בהמשך להחלטתי 4071/02), לעניין נטל הראיה, דהיינו: כליאתו של אדם
26 אסורה אלא אם כן קיים דין מפורש המתיר זאת (סעיפים 801-800). בהעדר ראיה
27 סותרת הוכחה לטענת התובעים עוולת כליאת השווא (סעיף 802 רישא), כאשר לעניין
28 פרטי המעצר, בצד הישראלי של המחסום ליד העיר גנין, על ידי חוטפים שכולם אנשי



בית המשפט המחוזי בירושלים
בפני סגן הנשיא (בדימוס), כב' השופט משה דרורי

08 יולי 2019

ת"א 2538-00 נורז'ץ ליטבק ואח' נ' הרשות הפלשתינית ("המועצה הפלסטינית") ואח'

- 1 הביטחון הכללי של הרש"פ, והכל כפי שתואר בהרחבה בסיכומי התובעים בסעיפים
2 805-811.
- 3 3103. אשר לעינויים במקומות שבהם היה התובע, כולל הכאותיו ואיומים לרוצחו נפש, טוען
4 ב"כ התובעים כי הדברים הוכחו כאמור בסעיפים 811-813 לסיכומי התובעים.
- 5 3104. ב"כ התובעים ער לכך שהיו מספר סתירות בעדותו של התובע לגבי שאלות האם ירו
6 בו ואם כן באיזו יד או באיזו רגל (סעיף 820-816 לסיכומי התובעים).
- 7 3105. כמו כן, מבקש ב"כ התובעים להתבסס גם על עדות ילדיו של התובע, שהיה להם זכרון
8 טראומטי כאשר ראו את אביהם מכוסה בדם ונלקח על ידי אנשים במכוניות (סעיף
9 822 לסיכומי התובעים).
- 10 3106. וכך מסיים ב"כ התובעים את סיכומיו בעניין זה (סעיפים 825-823 לסיכומי התובעים,
11 עמ' 345-346 לסיכומי התובעים):
- 12 "823. המסקנה המתבקשת היא שהתובע הוכיח היטב את תביעתו, הן בנוגע לעוולת
13 כליאת שווא והן בנוגע לעוולת התקיפה (ר' גם המסמכים הרפואיים שצורפו
14 לתצהיר התובע). נטעים ונדגיש שוב בהקשר זה כי הנתבעים נמנעו מהבאת
15 ראיה כלשהי בקשר לתובענה זו. מאומה. חרף העובדה שהתובע פרס בפניהם
16 שמות ומקומות וחרף העובדה שבידיהם רשימות מפורטות על המעצרים (ר'
17 פרשת עינויי המשת"פים) לא הובא מאומה בתובענה זו. ולא בכדי.
- 18 824. טרם יונח העט בהקשר זה בית המשפט הנכבד מופנה בהקשר זה לפרק ח'
19 בחוות דעתו של ד"ר רוני שקד העוסק בנושא זה.
- 20 825. לא נאריך מקום בו ניתן לקצר ולאור האמור עד כה יש לחייב את הרש"פ
21 באחריות לאירוע זה לרבות בעוולת התקיפה ובעוולת כליאת שווא".
- 22 מו.3 תמצית טענות הנתבעים
- 23 3107. בהעדר פרופורציה לשאר התיקים, החליטה ב"כ הנתבעים, עו"ד שרון אביטל להקדיש
24 מתוך 229 עמודי סיכומיה בעניין 16 התביעות הפרטניות, למעלה משליש מהם
25 לתביעת המשת"פ האמור.
- 26 3108. ב"כ הנתבעים טוענת כי אין להתבסס על מסמכי הצלב האדום, שכן הסכמה על כך
27 הייתה אך ורק בתיק 5074/03 ולא בתיק הנוכחי (סעיפים 434-430 לסיכומי ב"כ
28 הנתבעים).



בית המשפט המחוזי בירושלים
בפני סגן הנשיא (בדימוס), כב' השופט משה דרורי

08 יולי 2019

ת"א 2538-00 נורז'ץ ליטבק ואח' נ' הרשות הפלשתינית ("המועצה הפלסטינית") ואח'

- 1 טענה חלופית בעניין זה היא כי מסמכי הצלב האדום אינם מתייחסים לתובע, בשל
2 סתירות בתאריך הלידה או בשם המדוייק שלו, כאשר הטענה היא שיש מסמכים
3 נוספים שאותם לא הביא והם נזקפים לחובתו ולכן יש חשש שמסמכי הצלב האדום
4 זויפו על ידי התובע (סעיפים 435-441 לסיכומי ב"כ הנתבעים). טענת הזיוף מופיעה
5 בסעיף 440 לסיכומי ב"כ הנתבעים.
- 6 גם הטענה כי התובע הוא אזרח ישראלי או תושב ישראלי, במועד המעצר, לא הוכחה
7 על ידי התובע כדבעי (סעיפים 442-448 לסיכומי ב"כ הנתבעים). לטענת הנתבעים, עצם
8 העובדה התובע מחזיק בתעודה של הגדה המערבית מוכיחה שאינו אזרח ישראלי, וגם
9 אם קיבל אזרחות ישראלית ביו 10.4.02, כפי שצורפה לתצהירו, אין בכך כדי להוכיח
10 מה הייתה אזרחותו ביום המעצר (סעיף 444 לסיכומי ב"כ הנתבעים).
- 11 אשר לעדים שהובאו על ידי התובע בתמיכה לעדותו על נסיבות המעצר, מנתחת ב"כ
12 הנתבעים, עו"ד שרון אביטל, כל עדות ועדות, ואומרת כי אין בעדויות אלה תמיכה
13 מספקת לטיעוני התובעים.
- 14 תחילה, עוסקת היא בעדות בת התובע שירין שרקיה, כאשר נטען כי היא נוגעת בדבר,
15 הייתה בגיל צעיר, בגיל 13, בעת המעצר של התובע, והתגלו סתירות לגבי מקום המעצר
16 והעדר הבאת אחותו של התובע להעיד כי היא הייתה קשורה בהבאת שירין לאותו
17 אירוע. גם לא הובאו עובדים מן הפנימיה שיאשרו את שהייתם של הילדים בפנימיה,
18 דבר שיכול היה לסייע לתובע ולתמוך בעדותו (ראה על כל הנ"ל סעיפים 449-463 עמ'
19 151-159 לסיכומי הנתבעת).
- 20 גם ביחס לעדות בנו של התובע, אחמד שרקיה, שהיה בן 12 בעת המעצר, מובאות
21 טענות רבות על העדר זיכרון שלו, כמו: מה לבש אביו; סתירות, כמו: מקום המעצר –
22 האם היה בפאתי הכפר או בסמוך לדרך העפר המובילה אל הכפר או ליד הבתים
23 האחרונים של הכפר, מי נהג ברכב של התובע, כמה היו החוטפים של התובע, מי ירה,
24 היכן נפגע התובע, ועוד (סעיפים 464-484, עמ' 160-171 לסיכומי הנתבעים).
- 25 גם העד זוהיר סוויטי, חברו של התובע (שעניינו נדון בת.א. 4071/02), שהובא להעיד
26 מטעם התובע, אינו נחשב אמין בעיני ב"כ הנתבעים, ולטעמם אין לתת משקל לתצהירו
27 או לעדותו ואין בדבריו משום סיוע לעדות התובע, לאור הסתירות הרבות שפורטו
28 והוסברו בהרחבה בסעיפים 485-505 (עמ' 171-183 לסיכומי ב"כ הנתבעים).



בית המשפט המחוזי בירושלים
בפני סגן הנשיא (בדימוס), כב' השופט משה דרורי

08 יולי 2019

ת"א 2538-00 נורז'ץ ליטבק ואח' נ' הרשות הפלשתינית ("המועצה הפלסטינית") ואח'

- 1 פרק נוסף שכותרתו "סתירות מהותיות בעדותו של התובע" (סעיף 506, עמ' 183 ואילך .3115
- 2 לסיכומי הנתבעים), כולל פרטי פרטים של סתירות, על אף שהתובע מסביר שהוא אינו
- 3 זוכר לאור העינויים שעבר ויש לו בראש דברים אחרים. הסתירות התייחסו אפילו
- 4 לשאלות מתי גר בכפר ימון, ומתי גר בג'נין, בשנות ה-80- וה-90 הרבה לפני המעצר
- 5 (ראה סעיף 510 לסיכומי הנתבעים). גם לגבי גיוסו כמשת"פ מצאה ב"כ התובעים
- 6 סתירות (סעיף 511, עמ' 187-188 לסיכומי הנתבעים).
- 7 גם לעניין הקשר וההיכרות בין התובע לבין סוויטי, של מי היה הרכב ועל שם מי נרשם, .3116
- 8 נמצאו סתירות, לשיטת ב"כ הנתבעים (סעיפים 512-514, עמ' 188-190 לסיכומי ב"כ
- 9 הנתבעים).
- 10 אף ביחס לקשר שבין התובע לבין אשתו ונסיעתו לפאתי הכפר סאלם כדי שתבקר את .3117
- 11 בני משפחתה, מצאה ב"כ הנתבעים סתירות (סעיפים 515-519, עמ' 190-192 לסיכומי
- 12 ב"כ הנתבעים).
- 13 אשר למקום המעצר המדויק והפגיעות שנפגע התובע והיכן ירו בו, מצאה ב"כ .3118
- 14 הנתבעים סתירות (סעיפים 520-522, עמ' 193-196 לסיכומי ב"כ הנתבעים).
- 15 מי היו החוטפים, כמה היו, להיכן נלקח ומה היה במעצר, גם בכך מובאות סתירות .3119
- 16 בסיכומי ב"כ הנתבעים (סעיפים 523-525, עמ' 197-199 לסיכומי ב"כ הנתבעים).
- 17 סתירות נוספות התגלו, לדברי ב"כ הנתבעים, ביחס לטיפולים הרפואיים שטען התובע .3120
- 18 שבוצעו בו כדי להוציא את הקליעים שהיו ביד וברגל שלו (סעיף 526-527, עמ' 199-
- 19 200 לסיכומים). בהקשר זה נטען כי התובע לא הביא את הרופא שהיה יכול לתמוך
- 20 בעדותו (סוף סעיף 527, עמ' 200 לסיכומי ב"כ הנתבעים).
- 21 אשר למקומות שבהם היה התובע עצור, האם בבתי כלא או בבתיים בודדים, האם לבד .3121
- 22 או עם אחרים, וכיצד ידע התובע כי מדובר בבית כלא או במתקן כליאה של הביטחון
- 23 הכללי; איזה עינויים הוא עבר, מכות או ירי; האם החקירות היו באופן רצוף או רק
- 24 באופן חלקי; ובאיזה ימים ראה בדיוק את אנשי הצלב האדום, מובאות גרסאות שונות
- 25 של התובע (סעיפים 528-542, עמ' 200-207). גם בשאלות: האם ראה את העינויים של
- 26 אחרים; האם נכח באיום ברצח של האחרים; והאם נרצחו משתפי פעולה אחרים
- 27 בנוכחותו, מצאה ב"כ הנתבעים סתירות (סעיף 543, עמ' 207 לסיכומי ב"כ הנתבעים).



בית המשפט המחוזי בירושלים
בפני סגן הנשיא (בדימוס), כב' השופט משה דרורי

08 יולי 2019

ת"א 2538-00 נורז'ץ ליטבק ואח' נ' הרשות הפלשתינית ("המועצה הפלסטינית") ואח'

- 1 3122. טענתו של התובע, כי הגיש תלונה למשטרת תלפיות לא נתמכה במסמך, ולטענת ב"כ
2 הנתבעים יש בכך הסתרת מידע שיש בה כדי להזיק לתובע (סעיף 544, עמ' 207-208
3 לסיכומי ב"כ הנתבעים).
- 4 3123. אשר לנזקים הרפואיים שנגרמו לו, לטענתו, מצביעה ב"כ הנתבעים שלפי תוצאות
5 בדיקה מדובר בחבלה ישנה, ואין תיעוד אחר יותר עדכני. גם בהקשר זה נטען כי
6 הימנעותו מלהגיש את תיקו הרפואי פועל לרעתו ויש להניח שלא נגרמו לו פגיעות
7 גופניות ולא נזק לבדיקות או לטיפולים רפואיים (סעיף 546, עמ' 210-209).
- 8 3124. לטענת ב"כ הנתבעים, התובע העלים נתונים על מעצרים קודמים, ומצד שני טען כי
9 הוא מכיר את חוטפיו ואת חוקריו, אך בעניין זה שינה את עמדתו ולא הביא עצורים
10 נוספים לתמוך בטענותיו, דבר שפועל לחובתו (סעיפים 548-560).
- 11 3125. טענה משפטית נוספת היא כי אין להתבסס על חוות דעתו של ד"ר רוני שקד, שהנושא
12 אינו מוכר לו ויתר הנכתב בו הוא העתקות ממקורות אחרים ולכן לא ניתן לקבוע על
13 בסיס חוות דעת זו ממצאים כלשהם (סעיפים 551-553, עמ' 213 לסיכומי ב"כ
14 הנתבעים).
- 15 3126. מסקנת ב"כ הנתבעים היא כי עדותו של התובע היא עדות יחידה ללא סיוע, כל העדים
16 האחרים שהובאו על ידי התובעים לתמוך בו סתרו את עצמם וכן את העדים האחרים,
17 וכי הימנעות התובע מלהביא עדים, ובהם: גרושתו, הדודה, אישורי השחייה בפנימייה,
18 הרופא שטיפל בו בגינין, עצורים נוספים ומסמכים רפואיים, כל אלה פועלים לרעתו
19 (סעיפים 554-560 לסיכומי ב"כ הנתבעים). מאידך גיסא, העדים שהובאו מטעמו, הם
20 ילדיו וחברו הטוב, הם עדים מעוניינים, שאין לתת משקל משמעותי לעדותם, ולכן
21 לטענתם, התובע לא עמד בנטל להוכיח את תביעתו (סעיפים 561-562 לסיכומי ב"כ
22 הנתבעים).
- 23 3127. לדברי הנתבעים, לא היה צורך להביא ראיות מטעמם (ראה במיוחד סעיף 570 לסיכומי
24 ב"כ הנתבעים) ולכן יש לדחות את התביעה.
- 25 3128. טענות נוספות במישור המשפטי של סמכות המעצר מובאות בסעיפים 575-576
26 לסיכומי הנתבעים, ולכן יש להורות על דחיית התביעה (סעיף 577 לסיכומי הנתבעים)
27 תוך חיוב התובע בהוצאות לדוגמה "בגין ניהול תביעת סרק וחוסר תום לב משווע כנגד
28 הנתבעת" (סעיף 578 לסיכומי ב"כ הנתבעים).



בית המשפט המחוזי בירושלים
בפני סגן הנשיא (בדימוס), כב' השופט משה דרורי

08 יולי 2019

ת"א 2538-00 נורז'ץ ליטבק ואח' נ' הרשות הפלשתינית ("המועצה הפלסטינית") ואח'

- 1 **מו.4 תשובת התובעים**
- 2 3129. התובעים השיבו בקצרה כי יש לקבל את מסמכי הצלב האדום, כפי שנקבע בת.א.
3 5074/03. מסמכים אלה הוגשו ללא התנגדות הנתבעת והעלאת טענה חדשה כי מדובר
4 במסמכים שאינם קבילים היא טענה כבושה שאין לקבלה כאשר היא לא הועלתה בזמן
5 אמת (סעיפים 353-355, עמ' 62-63 לסיכומי התשובה של התובעים).
- 6 3130. הטענה כאילו מסמכי הצלב האדום אינם מתייחסים לתובע או טענה כי המסמכים
7 מזויפים, כפי שעולה מסיכומי הנתבעים, זוכה למענה הבא מצד ב"כ התובעים: מדובר
8 באותו שם, וטענה זו הועלתה רק לאחרונה, בעוד שנטל הראיה להוכיח את הזיוף מוטל
9 על הנתבעים (סעיפים 356-357 לסיכומי התשובה).
- 10 3131. אשר לאמינות התובע ועדיו, תשובת ב"כ התובעים היא כי ביחס לליבת האירוע, דברי
11 התובע קוהרנטיים (סעיף 358 לסיכומי התשובה).
- 12 3132. ככל שמדובר בעדות ילדי התובע, אין חולק שהם עדים מעוניינים שכן הם ילדיו אבל
13 הם אלה שנכחו באירוע החטיפה ולכן הובאו להעיד (סעיף 359 לסיכומי התשובה).
- 14 3133. במענה לטענת הנתבעים כאילו התובע לא הביא עדים נוספים ונמנע מלהביא ראיות,
15 כותב ב"כ התובעים: "**לקרוא ולא להאמין**" (סוף סעיף 361 לסיכומי התשובה).
- 16 3134. סיכום דברי ב"כ התובעים בתשובתו מובא בסעיף 362, עמ' 64, כדלקמן (ההדגשות
17 במקור):
- 18 "**התובע הביא ראיות רבות, הן בעדים והן במסמכים, ייתכן שהוא לא הביא**
19 **את כל ראיותיו, אבל די במה שהביא, כך סבורים התובעים, כדי לקבוע את**
20 **אחריות הנתבעים. מנגד, הנתבעים, חרף בקשותיהם החוזרות והנשנות,**
21 **וחרף העובדה שהתובע נקב בשמות מעניו וחוטפיו, לא הביאו ולו בדל של**
22 **ראיה!"**
- 23 **מו.5 דיון והכרעה**
- 24 **מו.1.5 מבוא**
- 25 3135. בדומה לדרך הניתוח שנעשתה בתיק 5074/03, אפריד בדיון בין שני נושאים:
26 (1) עצם המעצר ותקופת המעצר, לצורך עילת כליאת השווא;
27 (2) העינויים, אשר לגביהם די בראשית ראיה, לצורך ביסוס עילת התקיפה.



בית המשפט המחוזי בירושלים
בפני סגן הנשיא (בדימוס), כב' השופט משה דרורי

08 יולי 2019

ת"א 2538-00 נורז'ץ ליטבק ואח' נ' הרשות הפלשתינית ("המועצה הפלסטינית") ואח'

- 1 אקדים ואומר, כי בעיקרון, אני נותן אמון בדברי התובע. גם סתירות מסוימות בדבריו
2 וגם פגמים או סתירות בדברי ילדיו וחברו מר סוויטי אין בכוחם לשנות את מהות
3 העדים. מדובר בסתירות שאינן במסגרת לב לבו של התיק. לצורך הקביעות האמורות
4 להלן, נחה דעתי שהראיות שהובאו על ידי התובעים היו מספקות.
- 5 3137. גם כאן לא אלאה מלחזור על הדברים שכתבתי בת.א. 5074/03: הנתבעים יודעים על
6 המעצר; הנתבעים יודעים מיהם מנגנוני הביטחון שעצרו את התובע; הנתבעים יודעים
7 מה שמות החוקרים והאם נקטו בפעולות פיזיות כלפי הנחקר-התובע (עינויים);
8 לנתבעים יש מידע ותיעוד על המעצר; על אף כל אלה בחרו הנתבעים שלא להציג
9 מאומה מכל זה בפניי. הם לא הביאו עדים ולא הגישו מסמכים מטעמם.
- 10 3138. מכאן, שמה שמחייב הן הראיות הקיימות שהביאו התובעים, שכאמור את עיקרון
11 קיבלתי.
- 12 3139. טענת הנתבעים כאילו התובעים יכלו להביא עדים נוספים ואם לא עשו כן הדבר פועל
13 לרעתם, היא טענה שקצת קשה לשמוע אותה דווקא מפי ב"כ הנתבעים שבחר שלא
14 להביא עדים ביחס לכל 16 התביעות (פרט ללינץ' ברמאללה).
- 15 3140. מכל מקום, העדר הבאת עדים נוספים מצד התובע אין בהם כדי למנוע ממני להגיע
16 למסקנות בדבר אחריות הרש"פ בנוזיקין, הן ביחס לכליאת השווא והן ביחס לתקיפה,
17 כפי שיפורט עתה.
- 18 3141. טענה אחת של הנתבעים – מקובלת עליי, והיא כי אין ליתן משקל בתיק זה (להבדיל
19 מתיקים אחרים) לחוות דעתו של ד"ר רוני שקד.
- 20 3142. אכן, רוני שקד הקדיש פרק שלם לעניין המשת"פים או הסייענים – פרק ח. "מדיניות
21 רדיפת סייענים וחשודים כסייענים של ישראל, ע"י הרש"פ ואש"פ, וע"י אחרים
22 בעידודם והרשאתם של הרש"פ ואש"פ" (סעיפים 564-596, עמ' 271-281 לחוות דעתו
23 של רוני שקד).
- 24 3143. דברים אלה שכתב יש להם חשיבות היסטורית מחקרית, אך לענייננו, בתיק זה, כותב
25 רוני שקד במפורש בהתייחסו למקרה של נעמאן שרקייה (התובע בת.א. 4307/02
26 הנ"ל), כי תיק זה אינו מוכר לו אישית, ולמעשה כל מה שהוא כותב הוא באותו סעיף
27 בחוות הדעת (סעיף 596, עמ' 280-281) הם דיווחים על האמור בתיק, דבר שמבחינה זו
28 אינו מעלה ואינו מוריד.



בית המשפט המחוזי בירושלים
בפני סגן הנשיא (בדימוס), כב' השופט משה דרורי

08 יולי 2019

ת"א 2538-00 נורז'ץ ליטבק ואח' נ' הרשות הפלשתינית ("המועצה הפלסטינית") ואח'

- 1 3144. ראוי לציין בהקשר זה, כי במסגרת תיק המשתתפים הגדול (ת.א. 5074/03) לא הובאה
2 כל חוות דעת חיצונית של מומחה, וכל התיק הוכרע על פי ראיות עובדתיות.
- 3 **מו.2.5 כליאת שווא**
- 4 3145. לכל אורך ת.א. 5074/03 נקודת המוצא לצורך קביעת המעצר הייתה תעודת הצלב
5 האדום.
- 6 3146. היה שלב מסוים שבו הועלתה אפשרות שנציג הצלב האדום יעיד, אך לבסוף הייתה
7 הבנה כי אין צורך בעדות כזו וכי מדובר במסמכים אותנטיים ועל פיהם נקבעו הן עצם
8 המעצר והן תקופתו (גם קבעתי פיצוי לכל יום מעצר בפסק דין חלקי בת.א. 5074/03
9 מכוח הנתונים האמורים).
- 10 3147. לא ניתן בתיק זה להתחיל את הסיפור מבראשית.
- 11 3148. טענת ב"כ הנתבעים, כאילו ההסכמה לגבי מסמכי הצלב האדום הייתה רק לת.א.
12 5074/03 ולא לתיק זה – אין לה כל בסיס עובדתי או אחר. מדובר באותה נתבעת –
13 הרש"פ – המיוצגת על ידי אותו משרד עורך דין. לא היה לי ספק בעת שמיעת הראיות,
14 כי הכללים שעל פיהם נהגתי בת.א. 5074/03 חלים גם כאן.
- 15 3149. בכל מקרה, צודק ב"כ התובעים, כי אם בכוונת הנתבעים היה "לשנות את כללי
16 המשחק", היה צריך לומר זאת במועד, ולא להותיר טענה זו לסיכומים.
- 17 3150. בכל מקרה, התוצאה המשפטית ברורה: אישורי הצלב האדום מהווים ראיה, שכן
18 הוגשו בהסכמה ללא התנגדות הנתבעת, ומהם ניתן להסיק ברמה העובדתית כי
19 המעצר היה ביום 3.9.01 והסתיים ביום 2.4.02.
- 20 3151. אשר לשמו של התובע באישור הצלב האדום, ברור שמדובר באותו שם, וגם טענה זו
21 הועלתה רק בסיכומים.
- 22 3152. לעניין היותו של התובע אזרח ישראלי הובאו ראיות מספיקות לכך. העובדה שהמסמך
23 הישראלי נושא תאריך של חודש 4/2002 נובע מכך שעד אז היה התובע במעצר כמוסבר
24 לעיל.
- 25 3153. לגבי עילת המעצר, ברור שמדובר במשת"פ, דבר שב"כ הנתבעים לא הכחיש לכל אורך
26 הדרך ולכן אין מדובר באותם מקרים במסגרת ת.א. 5074/03 שבהם לא נקבעה
27 אחריות הרש"פ כי היה מדובר במעצר פלילי אזרחי, ולא פלילי ביטחוני.



בית המשפט המחוזי בירושלים
בפני סגן הנשיא (בדימוס), כב' השופט משה דרורי

08 יולי 2019

ת"א 2538-00 נורז'ץ ליטבק ואח' נ' הרשות הפלשתינית ("המועצה הפלסטינית") ואח'

1 לפיכך, מסקנתי היא כי הוכח שהתובע נעצר שלא כדין מיום 3.9.01 ועד ליום 2.4.02, 3154
2 והוא זכאי לפיצויים בגין ימי מעצר אלה בשל עוולת כליאת השווא (אכן, בפסק דין
3 חלקי שנתתי בת.א. 5074/03 נקבע "תעריף" לכל יום מעצר; ברם, התובעים לא ביקשו
4 זאת בסיכומיהם ובית המשפט לא ייתן לתובע מעבר לבקשותיו, ובמיוחד כאשר יש
5 הסכמה כי בתיק זה אדון רק בשאלת האחריות ולא בשאלת גובה הנזק).

מו. 3.5 תקיפה

6
7 כפי שנקבע בת.א. 5074/03, אין צורך בשלב זה של קביעת חבות / אחריות, להביא 3155
8 ראיות מלאות על הנזקים הרפואיים שנגרמו לתובע, ואף אין צורך בהגשת תעודות
9 רפואיות; כל אלה מקומן בשלב הבא של הנזק, באותם תיקים וביחס לאותם תובעים
10 שנקבעה חבות ואחריות בעוולת התקיפה.

11 הראיות שהובאו בפניי מספיקות לקבוע את אותה "ראשית ראיה" כפי שנקבע בת.א. 3156
12 5074/03, שכן התובע ועדיו מסרו על אלימות של אותם אנשי הרש"פ שעצרו את
13 התובע.

14 אני ער לכך כי חלק מהראיות הרפואיות – כפי שהסבירה יפה ב"כ הנתבעים עו"ד 3157
15 אביטל שרון – הם צילומים שעל פניהם מדובר באירוע מן העבר.

16 אולם, בשלב זה של החלטת החבות / האחריות לא אוכל לבדוק כל ראיה וראיה ביחס 3158
17 לכל נזק רפואי או אחר. דבר זה ייעשה רק לאחר שיובאו ראיות רפואיות כנדרש בדיון
18 בשלב הנזק.

19 לא מן הנמנע – כפי שקבעתי בפסק הדין הסופי בת.א. 4071/02, כי אם נזק רפואי פלוני 3159
20 לא נגרם עקב העינויים בתקופת המעצר, אלא קודם לכן, הרש"פ אינה אחראית לנזק
21 האמור. באותה פרשה קבעתי כי כאשר יש ספק לגבי נזק מסוים, הרש"פ חויבה רק
22 במחצית הפיצויים בגין אותו ראש נזק.

23 על כל פנים, לענייננו, אני קובע כי הוכח, בעצמת הראיות הנדרשת במשפט האזרחי, 3160
24 ולעניין "ראשית ראיה" כי בוצעו תקיפות של אנשי הרש"פ על גופו של התובע, וכי בשל
25 כך נגרמו לו נזקים שגובה הפיצויים בגינם ייקבעו בשלב השני.

מו. 6 התוצאה

26
27 אני קובע כי הנתבעת אחראית כלפי התובע בעוולה של כליאת שווא בגין מעצר שלא 3161
28 כדין מיום 3.9.01 ועד ליום 2.4.02.



בית המשפט המחוזי בירושלים
בפני סגן הנשיא (בדימוס), כב' השופט משה דרורי

08 יולי 2019

ת"א 2538-00 נורז'ץ ליטבק ואח' נ' הרשות הפלשתינית ("המועצה הפלסטינית") ואח'

- 1 3162. אני קובע כי הנתבעת אחראית כלפי התובע בעוולה של תקיפה בגין עינויים שבוצעו
2 כלפיו בתקופה האמורה.
- 3 3163. המשך התביעה, דהיינו: שלב קביעת גובה הנזק והפיצויים, יידון לפני שופט/ת אחר/ת,
4 כפי שיקבע נשיא בית המשפט המחוזי בירושלים, כב' השופט אהרן פרקש, וזאת מאחר
5 ופסק דין זה ניתן על ידי בתקופת שלושת החודשים שלאחר סיום כהונתי. לצורך כך
6 תעביר מזכירות בית המשפט העתק פסק דין זה לנשיא.
- 7 3164. אני מחייב את הנתבעת לשלם לתובעים שכר טרחת עורך דין בתיק זה בסך של 100,000
8 ₪.
- 9 **מז. רצח בני משפחת גביש בביתם באלון מורה (ת.א. 4421/02)**
- 10 **מז.1 כללי**
- 11 3165. פרק זה עוסק בפיגוע המזעזע שאירע במוצאי חג הפסח תשס"ב, כאשר מחבל התפרץ
12 לבית משפחת גביש באלון מורה, ירה לכל עבר, וכתוצאה מכך נרצחו ההורים, דוד
13 ורחל גביש ז"ל, בנם הבכור אברהם גביש ז"ל, והסבא יצחק קנר ז"ל.
- 14 3166. פרטי התביעה וההגנה הובאו לעיל בפרק ו.
- 15 3167. לפני שאתייחס למבנה פרק זה, אזכיר כי אחד המאפיינים המיוחדים בתביעה זו,
16 שעליה הירבו הצדדים לטעון, הוא זה: הפיגוע בוצע על ידי מחבל של החמאס.
- 17 3168. אביא, תחילה, בתת פרק מז.2 את תמצית טענות התובעים (פרק כ.15 לסיכומיהם;
18 סעיפים 746-772, עמ' 321-326). לאחר מכן, בתת פרק מז.3, תוצג עמדת הנתבעים כפי
19 שפורטה במסמך הגשת הסיכומים החלקיים של הנתבעים מיום 15.5.18 (סעיפים 358-
20 380, עמ' 121-128). בעקבות זאת תובא התייחסות התובעים לעניין זה בסיכומי
21 התשובה מטעמם (פרק טו.17, סעיפים 338-345, עמ' 60-61).
- 22 3169. בעקבות כל הנ"ל, בתת פרק מז.5, אערוך דיון בטענות הצדדים ובסופו תינתן הכרעתי.
23 **מז.2 עיקר טענות התובעים**
- 24 3170. ב"כ התובעים התבקש להתבסס גם על חוות דעתו של ד"ר שקד וגם על חוות דעתו של
25 אריה שפיצן.



בית המשפט המחוזי בירושלים
בפני סגן הנשיא (בדימוס), כב' השופט משה דרורי

08 יולי 2019

ת"א 2538-00 נורז'ץ ליטבק ואח' נ' הרשות הפלשתינית ("המועצה הפלסטינית") ואח'

- 1 אחת מהאינדיקציות הראשונה המופיעה בסיכומי הנתבעים לגבי אחריות הרש"פ
2 לפעולה שבוצעה על ידי אחמד חפאט' אלג'ואד סעדאת, שהיה פעיל חמאס גלוי ופעיל
3 ב"אלכותלה אלאסלאמיה" של חמאס באוניברסיטת אלנג'אח בשכם, היא זו: "חמאס
4 וזרועותיו פעלו בידיעת הרש"פ בשטחי הרש"פ באופן חופשי, עשו נפשות למשנתם,
5 גייסו מחבלים-מתאבדים מקרב תושבי הרש"פ והפעילו טרור מתוך שטחי הרש"פ"
6 (סעיף 749 סיפא לסיכומי התובעים).
- 7 האינדיקציה השנייה קשורה לכך שאותו מחבל נהרג בפיגוע וגופתו הוחזרה על ידי
8 שלטונות ישראל, כדי לקבור אותו. והנה, החזרת הגופה סוקרה בכלי התקשורת של
9 הרש"פ אשר התייחס אל הפיגוע ואל מבצעו כשאהיד, כאשר משפחתו מקבלת את
10 מלוא הזכויות המוענקות למשפחות השאהידים על ידי הרש"פ, כולל קצבת שאהיד
11 (סעיף 750 לסיכומי התובעים).
- 12 גם מטקס הקבורה, שהיה טקס צבאי בנוכחות נציגי רש"פ בטול כרם, כולל מושל טול
13 כרם עצמו וקיום משמר כבוד של הרש"פ וכיסוי ארונו בדגל פלסטין, ומשם העברתו
14 לשכם לטקס צבאי בהשתתפות המושל של רש"פ בטול כרם, מסיק ב"כ התובעים את
15 אחריות הרש"פ (סעיף 751 לסיכומי התובעים).
- 16 מבחינת אמצעי התקשורת, מפרט ב"כ התובעים, הן את סיקור הלוויה בכלי
17 התקשורת הפלסטיניים הרשמיים, הן את הודעות סוכנות הידיעות הפלסטינית
18 הרשמית "ופא", הן את הסיקור בטלוויזיה, והן את הדיווח בעיתון הרשמי של אש"ף
19 והרש"פ (סעיפים 752-756 לסיכומי ב"כ התובעים).
- 20 מבחינת הפיגוע עצמו, מוסבר בסעיף 757, כי מי שגייס את המחבל והיה קצין
21 המבצעים שלו הוא נצר אלדין עזידה, שנמלט לשכם, נעצר לפי דרישת ישראל על ידי
22 הרש"פ והוחזק בכלא יריחו, ולאחר מכן שוחרר עם פעילי חמאס נוספים, כאשר יודעת
23 ששחרורו של עזידה יוביל לפיגועים נוספים שהרש"פ ואש"ף רצו בהם (ראה סעיפים
24 757-758 לסיכומי ב"כ התובעים). גם מבחינת עזידה ושאר המשוחררים הם ראו בכך
25 אור ירוק מטעם הרש"פ לביצוע פיגועים (סעיף 759 לסיכומי ב"כ התובעים). שמו של
26 עזידה היה מקור גאווה, דבר שהיה ידוע לציבור הרחב ולמנגנוני הרש"פ. גם את גופתו
27 של אותו עזידה דרשה הרש"פ, והחזרתו נעשתה בטקס צבאי, בהשתתפות מושל טול
28 כרם ובכירי הרש"פ, וארונו כוסה בדגל הרש"פ. גם משפחת עזידה מקבלת את מלוא
29 הזכויות של השאהידים (סעיפים 760-763 לסיכומי ב"כ התובעים).



בית המשפט המחוזי בירושלים
בפני סגן הנשיא (בדימוס), כב' השופט משה דרורי

08 יולי 2019

ת"א 2538-00 נורז'ץ ליטבק ואח' נ' הרשות הפלשתינית ("המועצה הפלסטינית") ואח'

- 1 אדם נוסף שהיה קשור לפיגוע באלון מורה היה מפקד עז אלדין אלקסאם בשכם, 3176.
2 מוהנד טאהר, שאף הוא נעצר על ידי הרש"פ בשנת 1998, ושחרר על ידי הרש"פ
3 בתחילת האינתיפאדה, והקים את התשתית הארצית של חמאס ביו"ש, והכל על פי
4 המסר מן הרש"פ שיש לאותם אנשי חמאס חופש פעולה נרחב, והם יצרו את הטרור
5 שבמסגרתו נהרגו מאות ישראלים בתקופה קצרה של האינתיפאדה. (לגבי מוהאנד
6 טאהר ראה סעיפים 770-765 לסיכומי ב"כ התובעים).
- 7 וכך מסכם ב"כ התובעים את טיעונו בעניין תיק זה (סעיפים 771-772, עמ' 326 3177.
8 לסיכומי ב"כ התובעים):
- 9 **"771. נזכיר בהקשר זה את העובדה שהנתבעים 1 ו-2 לא הביאו ראיות**
10 **בקשר עם פיגוע זה למרות שיש בידיהם רשימה מפורטת של מבצעי**
11 **הפיגועים, השתייכותם הארגונית וכיו"ב. עוד נזכיר כי הנתבעים 1**
12 **ו-2 לא הביאו לבית המשפט הנכבד את הפעולות אותן נקטו כנגד**
13 **פעילי חמאס, למרות שלטענתם (ור' לעיל) יש בידיהם פירוט**
14 **מדוקדק של מה שנעשה על ידם.**
- 15 **772. אין מחלוקת כי הפיגוע באלון מורה ב-28 במרס 2002 הוא חלק**
16 **ממימוש המדיניות המעשית והמוצהרת של הרש"פ ואש"ף. הרש"פ**
17 **ואש"ף אחראים לפיגוע זה יחד עם החמאס".**
- 18 **מז.3 עיקר טענות הנתבעים**
- 19 במסגרת תשובת הנתבעים, כפי שנעשה ברוב התיקים מועלות טענות בתחום דיני 3178.
20 הראיות, לפיהן המסמכים עליהם התבסס ב"כ התובעים אינם קבילים (סעיף 360, עמ'
21 122 לסיכומי הנתבעים).
- 22 נקודת המוצא של ב"כ הנתבעים (סעיף 359 לסיכומיה), כי היא מייצגת את יאסר 3179.
23 ערפאת והרש"פ (נתבעים 2-3 בתיק זה) ולא את החמאס (נתבע 1 בתיק זה).
- 24 מאחר ואין מחלוקת כי את האירוע יזם והוציא לפועל ארגון החמאס, טענת ב"כ 3180.
25 הנתבעים, עו"ד שרון אביטל, כי לא הוכיחו התובעים את הזיקה בין הפיגוע לבין
26 הרש"פ (סעיף 362).



בית המשפט המחוזי בירושלים
בפני סגן הנשיא (בדימוס), כב' השופט משה דרורי

08 יולי 2019

ת"א 2538-00 נורז'ץ ליטבק ואח' נ' הרשות הפלשתינית ("המועצה הפלסטינית") ואח'

- 1 לטענת הנתבעים, החמאס היא תנועה פוליטית הנתפסת כחלופה לאש"ף ומתנגדת
2 לדרכה של אש"ף. העובדה שהמפגע היה איש חמאס גלוי (טענה המוכחשת על ידי
3 הנתבעת), אינה מחייבת לעצור אותו על ידי הרש"פ (סעיף 363).
- 4 ב"כ הנתבעים מוסיפה, וטוענת כי התובעים לא הוכיחו כי המפגע הועסק ברש"פ או
5 פעל במסגרתה (סעיף 364).
- 6 לגבי האמל"ח – ב"כ הנתבעים אינה מקבלת את טיעוני התובעים כי הנשק ששימש
7 בפיגוע הגיע משוטר מהמשטרה הפלסטינית שכן ההודעה על כך היא אמרת חוץ בלתי
8 סבירה ונותן ההודעה הוא אח של יאסר עצידה ולא של נסר עצידה, ובכל מקרה מדובר
9 באקדח ולא בנשק אוטומטי ששימש לביצוע הפיגוע (סעיף 366).
- 10 גם טענת המימון בביצוע הפיגוע מהרש"פ לא הוכחה (סעיף 367).
- 11 לעניין שחרור ממעצר של נסר עצידה ומהנד טאהר, שהיו עצורים ושחררו בתחילת
12 האינתיפאדה – טענת הנתבעים היא כי מדובר על שמועות בלבד, שאותן כתב רוני
13 שקד, ולא ברור על מה היה עצור ולמה שוחרר או ברח נסר עצידה (סעיף 370 א)). לגבי
14 מהנד טאהר, גם כאן טענת הנתבעים שמדובר על מומחה התובעים שמתבסס על פגיעה
15 באינטרנט לא קביל, ולא מקים קשר של אחריות בנזיקין של הרש"פ, שכן לא הוכח
16 שהרש"פ ידעה על מעשיהם של השניים או יכלה למנוע אותם (סעיף 370 ב) וסעיף
17 371).
- 18 בתגובה לטענת התובעים כי הרש"פ נטלה חלק בטקסים לקבלת הגופות, עונה ב"כ
19 הנתבעים כי מדובר באירוע שהיה 12 שנים לאחר הפיגוע וכי יש נוהג של מושלי מחוזות
20 מטעם הרש"פ לקבל באופן אישי את כל גופות השהידים שמוחזרות לרש"פ (סעיף
21 373). בהקשר זה, מובא קטע מדברי אשרף עג'רמי, המומחה מטעם הנתבעים לפיו
22 טקס קבלת הגופות על ידי אש"ף הוא רשמי אבל לוויה רשמית נערכת רק במוקעטעה
23 במשמר כבוד וביריות בנשק והיא נעשית רק למנהיגים פוליטיים וצבאיים, שהשתייכו
24 לרש"פ (סעיף 374).
- 25 בהקשר זה חוזרת ב"כ הנתבעים על טענה שהועלתה בעבר לגבי מימון האסירים על
26 ידי הרש"פ, גם אם הם מהחמאס, וזאת בסעיף 375 לסיכומי הנתבעים :
- 27 **"המומחים השונים מטעם הנתבעים והתובעים הסבירו את החשיבות**
28 **המלחמה הפנימית והפוליטית של הרש"פ [צ"ל: שהרש"פ] בחמאס. את**



בית המשפט המחוזי בירושלים בפני סגן הנשיא (בדימוס), כב' השופט משה דרורי

08 יולי 2019

ת"א 2538-00 נורז'ץ ליטבק ואח' נ' הרשות הפלשתינית ("המועצה הפלסטינית") ואח'

- 1 החשיבות שהם מייחסים לאי הפקרת הרחוב לחמאס. הדבר בא לידי ביטוי
2 גם ביחס לשחרור גופות ואסירים. לרש"פ חשוב לקחת אחריות על הסכמים
3 שנעשים מול ישראל, אף אם אלו נעשו בפועל מול החמאס, מחשש שחמאס
4 תזכה בדעת הקהל ברחוב".
- 5 3188. ב"כ הנתבעים מדגישה כי טקס קבלת הגופות שנעשה 12 שנים לאחר הפיגוע היה
6 בתקופת שלטונו של יו"ר הרש"פ הנוכחי, מחמוד עבאס, אשר, לדבריה נלחם בטרור
7 ומשתף פעולה עם ישראל במישור הביטחוני; ובעניין זה היא מתבססת על דברי אשרף
8 עגירמי הנ"ל (סעיף 376).
- 9 3189. בכל מקרה, עצם פרסום החזרת הגופות לאתרי החדשות אינו מוכיח תמיכה במעשים
10 של אלו שביצעו את הפיגועים ואף קיום טקס צבאי לקבלת הגופות אינו מטיל על
11 הרש"פ אחריות בנזיקין (סעיפים 377-378 לסיכומי הנתבעים).
- 12 3190. וכך מסתיימים סיכומי הנתבעים ביחס לתיק זה (סעיפים 379-380):
- 13 "379. לאור כל האמור לעיל מתבקש בית המשפט הנכבד לקבוע כי התובעים
14 לא הוכיחו קשר, חוליה אחר חוליה, בין הנתבעת 1 לבין האירוע דנן.
15 לא הורם הנטל להוכיח כי המפגע הועסק אצל הנתבעת 1; לא הורם
16 הנטל להוכיח כי מקור האמל"ח ששימש בארוע בנתבעת 1; לא הוכח
17 כי הנתבעת 1 שלחה את המפגעים ו/או הינם קשורה בדרך כלשהי
18 לפיגוע, ומכאן שלא הורם הנטל להוכיח כי הנתבעת 1 אחראית
19 בנזיקין לארוע נשוא התביעה.
- 20 380. ביהמ"ש הנכבד מתבקש לדחות את התביעה, תוך חיוב התובעים
21 בהוצאות הנתבעים בגין ניהול תביעה במשך כ-16 שנים לרבות
22 הוצאות שכ"ט עו"ד ומע"מ."
- 23 **מ.ז. 4. תשובות התובעים**
- 24 3191. בתשובת ב"כ התובעים ומתייחס לסיכומי הנתבעים כמי שנדמה שלא קראו את
25 סיכומי התובעים וכלל לא צללו לעומק הראיות אליהם הפנו התובעים (סעיף 338, עמ'
26 60).
- 27 3192. לטענת התובעים הוכח כי הנשק בו בוצע הפיגוע הגיע מאנשי הרש"פ (סעיף 339).



בית המשפט המחוזי בירושלים בפני סגן הנשיא (בדימוס), כב' השופט משה דרורי

08 יולי 2019

ת"א 2538-00 נורז'ץ ליטבק ואח' נ' הרשות הפלשתינית ("המועצה הפלסטינית") ואח'

- 1 ב"כ התובעים חוזר על כך שעמדתו נתמכת על ידי שני המומחים מטעמו, אריה שפיצן
2 וד"ר שקד, ולא על כך לא הגיבה ב"כ הנתבעים (סעיפים 341-342).
- 3 ב"כ התובעים מציין כי הנתבעים לא התייחסו לטענת התובעים לפיה הרש"פ וערפאת
4 לא נקטו פעולה כלשהי נגד החמאס, למרות שידעו שהחמאס מבצע פיגועים (סעיף
5 343).
- 6 תמצית טענות התובעים בתשובתם, היא זו (סעיף 344, עמ' 61) :
- 7 "נטעים בהקשר זה כי הנתבעים לא הכחישו כי ערכו טקס ממלכתי ורשמי
8 לאותו מחבל כשהוחזרה גופתו; לא הכחישו כי הם משלמים למשפחת
9 המחבל עד לרגע כתיבת שורות אלו; לא הכחישו כי באתרים הרשמיים שלהם
10 מכבד המחבל; הם רק טוענים כי בית המשפט איננו מבין את התרבות
11 הפלסטינית, שבית המשפט לא מבין שיו"ר הנתבעים חייב לנהוג כך למרות
12 שאיננו רוצה וכל כיוצא באלו טענות אשר לבד מתירוצים אין בהן מאומה."
- 13 **מז. 5. דיון והכרעה**
- 14 כפי שהובהר בחלק הכללי, במיוחד בדברי המומחה קופרווסר, הרש"פ לא עשתה דבר
15 כדי למנוע מהחמאס לבצע פיגועים ואף ראתה בחמאס מעין "קבלן משנה שלה".
- 16 טענה זו גם מובאת על ידי המומחה, אריה דן שפיצן, מומחה הן בתחום האקדמי והן
17 בתחום המעשי (בשנים 2001-2009 היה ראש המחלקה לעניינים הפלסטיניים של
18 מתאם הפעולות בשטחים בדרגת אלוף משנה, והיה מנחה מקצועי ואוטוריטה עליונה
19 בכל הנוגע לזירה הפלסטינית ביהודה ושומרון ובעזה), שעיקר חוות דעתו עוסקת
20 בחמאס, ובסעיף 308 של חוות דעתו הוא קובע כדלקמן :
- 21 "מחדלי של הרש"פ מלפעול לפירוק חמאס וגא"פ או לפחות מלפגוע בהם
22 פגיעה אמיתית קשה ורצופה מחזקים את המסקנות... בדבר קשריהם של
23 הרש"פ, אש"ף ופת"ח עם הארגונים האסלאמיסטיים הללו ובדבר השותפות
24 בפועל שנוצרה בין צדדים אלה ב'מאבק המזוין', ב'התנגדות' וב'גי'האד' נ'
25 ישראל והיהודים בתקופה הרלוונטית לחוות הדעת (מאז הקמת הרש"פ)
26 ובפרט במהלך האינתיפאדה השנייה. לפיכך אני שותף למסקנות אלה, על כל
27 המשתמע מכך ביחס לאחריות הרש"פ, אש"ף ופת"ח לפיגועים שבוצעו על
28 ידי חמאס וגא"פ במהלך התקופה הרלוונטית ועל אחת כמה וכמה במהלך



בית המשפט המחוזי בירושלים
בפני סגן הנשיא (בדימוס), כב' השופט משה דרורי

08 יולי 2019

ת"א 2538-00 נורז'ץ ליטבק ואח' נ' הרשות הפלשתינית ("המועצה הפלסטינית") ואח'

- 1 **אינתיפאדת אלקצא, כולל פיגועים... בבית משפחת גביש באלון מורה ב-28**
2 **במרץ 2002 (פיגוע של החמאס)".**
- 3 3198. מומחה נוסף של התובעים ד"ר רוני שקד, מתייחס אף הוא לפיגוע הנדון, בהרחבה
4 בפרק ט.2 בחוות דעתו (עמ' 318-300, סעיפים 673-626). הוא פורס משנה רחבה של
5 יחס רש"פ לפיגועים שמבוצעים על ידי החמאס כאשר ההכרה בפיגועים אלה באה לידי
6 ביטוי בהתייחסות אל המפגעים לאורך השנים מאז הפיגועים כולל טקסי החזרת
7 הגופות, כאשר מסקנתו בסעיף 673 היא הפיגוע באלון מורה ב 28.3.2002, "הוא חלק
8 ממימוש המדיניות המעשית והמוצהרת של הרש"פ ואש"ף. עמדתו המקצועית היא
9 שמבחינה עובדתית הרש"פ ואש"ף אחראים לביצוע פיגוע זה יחד עם חמאס".
- 10 3199. גם הראיות שהובאו ביחס לכך שהנשק באותו פיגוע הגיע מהרש"פ, כפי שתואר
11 בסיכומי התובעים, מביאות לאותה מסקנה.
- 12 3200. אינני מקבל את עמדת הנתבעים כאילו טקס קבורה רשמי של הרש"פ כולל דגל הרש"פ
13 על הארון ונוכחות המושלים בטקס – כל אלה אין להם משמעות.
- 14 3201. כפי שהוסבר לעיל מספר פעמים על פי פקודת הנזיקין גם אישור בדיעבד יוצר חבות
15 של השולח. אם נחזור לדוגמת בית החולים, אם אותו רופא מנתח שביצע ניתוחים
16 רבים בידיים מזוהמות ובעקבות כך מתו חולים רבים, בטקס מותו אורנו ייעטף בדגל
17 בית החולים ובית החולים יהיה נוכח בטקס ויפאר את פועלו של אותו רופא, גם אם
18 היה זה 12 שנים לאחר מותו, עדיין, לפי דיני הנזיקין, די באישור כזה כדי לקבוע
19 אחריות בנזיקין.
- 20 3202. ראוי להזכיר כי גופות המחבלים אנשי החמאס לא הגיעו סתם לקבורה, אלא הדבר
21 נעשה בעקבות משא ומתן ולחץ שהופעל על ישראל על ידי הרש"פ, כאשר מבחינת
22 הרש"פ אין הבדל בין המחבלים מטעם פת"ח או גדודי חללי אלקצא או אנשי הרש"פ
23 או אנשי החמאס, כולם ימסרו לישראל ולכולם תעשה הרש"פ טקס קבורה המוני
24 ממלכתי, כולל עטיפת ארונות הקבורה שלהם בדגלי הרש"פ.
- 25 3203. בנוסף לפעולת אישור זאת של טקס הקבורה של המחבל שביצע את הפיגוע נשוא תיק
26 זה, עצם פרסום הדבר בכל אמצעי התקשורת הפלסטינים, מהווה לא רק אישור של
27 אותה פעולה אלא הבעת עמדה כללית בדבר עמידת הרש"פ מאחורי אותם פיגועים.



בית המשפט המחוזי בירושלים
בפני סגן הנשיא (בדימוס), כב' השופט משה דרורי

08 יולי 2019

ת"א 2538-00 נורז'ץ ליטבק ואח' נ' הרשות הפלשתינית ("המועצה הפלסטינית") ואח'

- 1 3204. לכל הנ"ל יש להוסיף את הנתון שאינו שנוי במחלוקת לפיו הרש"פ משלמת כסף
2 למשפחת המפגע, השהיד, וכבר הוסבר בפרק לט את משמעות הדבר, כאחד
3 מהאינדיקציות לאישור פעולת השהיד לצורך אחריות הרש"פ ונזיקין לפיגוע
4 ולתוצאותיו.
- 5 3205. הטענה כי כיום ראש אש"ף הינו מחמוד עבאס, וכי הצורך לתמוך בחמאס נובע מאי
6 הפקרת הרחוב לחמאס, מחמת החשש שהחמאס תזכה בדעת הקהל ברחוב (ראה סעיף
7 375 לסיכומי התובעים, כפי שצוטט לעיל בתת פרק מז.3, הועלתה על ידי הרש"פ
8 בהקשר של מימון האסירים ובני משפחותיהם ונדחה על ידי לחלוטין (ראה פרק לט.3
9 ובמיוחד לט. 3.3 וכן לט. 4.3). הוא הדין לעניין דחיית טענה זו בהקשר הנוכחי.
- 10 **מז.6 התוצאה**
- 11 3206. אני קובע בזה כי ביחס לת.א. 4307/02 כל הנתבעים בתיק, כולם יחד אחראים, ביחד
12 ולחוד, לנזיקין, בכל הנטען בכתב התביעה.
- 13 3207. המשך התביעה, דהיינו: שלב קביעת גובה הנזק והפיצויים, יידון לפני שופט/ת אחר/ת,
14 כפי שיקבע נשיא בית המשפט המחוזי בירושלים, כב' השופט אהרן פרקש, וזאת מאחר
15 ופסק דין זה ניתן על ידי בתקופת שלושת החודשים שלאחר סיום כהונתי. לצורך כך
16 תעביר מזכירות בית המשפט העתק פסק דין זה לנשיא.
- 17 3208. אני מחייב את הנתבעים, ביחד ולחוד, לשלם לתובעים שכר טרחת עורך דין בתיק זה
18 בסך של 100,000 ₪.
- 19 **מח. רצח שני הישראלים בצומת תקוע (ת.א. 1247/03 מספר של תיק תל**
20 **אביב; מספר תיק ירושלים – 7083/05)**
- 21 **מח.1 כללי**
- 22 3209. עניינו של תיק זה הוא רצח של שני ישראלים בצומת תקוע, כמפורט בכתב התביעה
23 בת.א. 1247/03 (ראה כתב התביעה וכתב ההגנה כפי שהובאו לעיל בפרק ח). תיק זה
24 קיבל מספר ירושלמי 7083/05 (המספר 1247/03, הוא של בית המשפט המחוזי בתל
25 אביב משם הועבר התיק לירושלים).
- 26 3210. אביא, תחילה, בתת פרק מח.2 את תמצית טענות התובעים (פרק כ.6 לסיכומיהם; עמי
27 284-281, סעיפים 578-594). לאחר מכן, בתת פרק מח.3, תוצג עמדת הנתבעים כפי



בית המשפט המחוזי בירושלים
בפני סגן הנשיא (בדימוס), כב' השופט משה דרורי

08 יולי 2019

ת"א 2538-00 נורז'ץ ליטבק ואח' נ' הרשות הפלשתינית ("המועצה הפלסטינית") ואח'

- 1 שפורטה במסמך הגשת הסיכומים החלקיים של הנתבעים מיום 15.5.18 (סעיפים 142-
2 171, עמ' 62-52). בעקבות זאת תובא, בתת פרק מח.4, התייחסות התובעים לעניין זה
3 בסיכומי התשובה מטעמם (פרק טו.8, סעיפים 254-247, עמ' 50-49).
- 4 3211. בעקבות כל הנ"ל, בתת פרק מח.5, אערוך דיון בטענות הצדדים, כולל התייחסות לשני
5 פסקי דין של בתי המשפט הצבאיים באזור יהודה ושומרון, שבהם הורשעו, בהליכי
6 נפרדים, שניים מחברי החוליה, ובסופו תינתן הכרעתי, כאשר בתת פרק מח.6 תירשם
7 התוצאה.
- 8 **מח.2 עיקר טענות התובעים**
- 9 3212. כדי להבין את טענות התובעים, ולמעשה גם את טענות הנתבעים, מוסכם עליהם כי
10 על פי חומר הראיות, החוליה שהשתתפה ברצח המנוחים כללה את המחבלים הבאים:
11 ריאד דחאלאללה אחמד אלעמור; עלי מוחמד עלי אל עביאת; אבראהים עביאת;
12 אסמעאיל אלמואלח; ג'ואד עביאת, עאטף עביאת; וכריס אלבנדק.
- 13 3213. הראיה הראשונית עליה מתבססים התובעים היא הרשעת ריאד אלעמור בבית המשפט
14 הצבאי בכך שהיה חבר בחוליית גדודי חללי אל אקצה, שביצעה פיגועים רבים, כולל
15 הפיגוע נשוא תיק זה שארע ביום 25.2.02, כאשר אלעמור וחבריו ערכו מארב בסמוך
16 ליישוב נוקדים בצומת תקוע. לאחר שזיהו רכב נושא לוחית זיהוי ישראלית (וגם היה
17 דגל ישראל) הם ירו בנשק לעבר הרכב, שכתוצאה ממנו נרצחו אברהם פיש ז"ל, אהרון
18 גורוב ז"ל, ותמרה ליפשיץ-פיש נפצעה.
- 19 3214. פסק דין שני של בית משפט צבאי הרשיע ברצח את עלי מוחמד עלי עביאת.
- 20 3215. לטענת התובעים, יש ראיות הקושרות את חברי החוליה לרש"פ בכך שהרש"פ, אש"ף
21 וערפאת שילמו כסף ל-268 פעילי חללי גדודי אל אקצה באזור בית לחם וסיפקו להם
22 אמל"ח.
- 23 3216. כמו כן, לטענת התובעים יש בחומר הראיות בסיס לקבוע כי חלק מחברי החוליה היו
24 שוטרים ברש"פ.
- 25 3217. גם הנשק שבו בוצע הירי היה נשק שקיבלו מהרש"פ.
- 26 3218. לעניין קבלת הכספים מהרש"פ עבור חברי החוליה, מתבסס ב"כ התובעים על מסמכי
27 שלל, שגם מוכיחים את המעורבות של אש"ף והרש"פ בפעילות הטרור של החוליה
28 הנ"ל, כאשר אש"ף והרש"פ לא עשו מאומה כדי למנוע את הפיגוע.



בית המשפט המחוזי בירושלים
בפני סגן הנשיא (בדימוס), כב' השופט משה דרורי

08 יולי 2019

ת"א 2538-00 נורז'ץ ליטבק ואח' נ' הרשות הפלשתינית ("המועצה הפלסטינית") ואח'

- 1 3219. בנוסף לכך, פי שנטען על ידי התובעים בתיקים אחרים, המחבלים הנמצאים בבית
2 הכלא מקבלים כספים, הם ומשפחותיהם, מאת הרש"פ ואף זאת עילה נוספת לחיוב
3 הנתבעים בנוזיקין.
- 4 3220. וכך מסתיים טיעון התובעים (סעיפים 593-594, עמ' 284 לסיכומי התובעים):
- 5 "593. לא נאריך מקום בו ניתן לקצר: הפיגוע בוצע על ידי עובדים בכירים
6 של הנתבעים 1 ו-2; הנשק סופק על ידי הנתבעים 1 ו-2; המימון היה
7 על ידי הנתבעים 1 ו-2. יו"ר הנתבעים 1 ו-2, יאסר ערפאת, מימן את
8 פעילות הטרור הענפה של החוליה הנ"ל. המחבלים ממשיכים לקבל
9 משכורת מהנתבעים 1 ו-2 והמחבלים האחרים שביצעו את הפיגוע
10 (שחוסלו על ידי צה"ל) ממשיכים להיות סמל בנתבעים 1 ו-2
11 ומשפחותיהם מקבלות מימון עד היום מהרשות הפלסטינית. יש
12 לחייב את הנתבעים כולם מכוח כל העוולות המנויות בכתב התביעה
13 ושעסקנו בניתוחן לעיל בחלק הכללי.
- 14 594. לאור כל האמור מתבקש בית המשפט הנכבד לקבוע את אחריותם של
15 הנתבעים כולם, ביחד ולחוד, לפיגוע הנ"ל ולהוציא מלפניו פסה"ד
16 כנגד הנתבעים כולם."
- 17 **מח. 3. עיקר טענות הנתבעים**
- 18 3221. ב"כ הנתבעים, עו"ד שרון אביטל, פותחת את טיעוניה בכך שחלק מהראיות שהוגשו
19 על ידי התובעים הוגשו שלא כדין ואינן קבילות (סעיף 144 וכן סעיפים 146-147
20 לסיכומי הנתבעים).
- 21 3222. ב"כ הנתבעים טוענת כי מה שרלבנטי לעניין ביצוע הפיגוע לא ההרשעה של אלעמור
22 בבית משפט צבאי, אלא עדותו לפניי, שבו הכחיש כל קשר לרציחת הישראלים. כאשר
23 נשאל, הרי הודה בבית משפט צבאי בעופר, כאשר יוצג על ידי עורך דין, הכחיש שהודה.
24 וכאשר הוצגו בפניו המסמכים של בית המשפט הצבאי, ונשאל האם בית המשפט זייף
25 את המסמכים, השיב שאינו יודע (סעיף 148 לסיכומי ב"כ הנתבעים). לטענת ב"כ
26 הנתבעים, "מאחר והמסמכים הקשורים להליך בבית המשפט הצבאי אינם ראיה
27 קבילה במשפט זה, הרי שכל שעומד בפני בית המשפט הנכבד בהקשר זה היא
28 הכחשתו של הנ"ל" (סעיף 149 לסיכומי ב"כ הנתבעים). בהקשר זה מבקשת ב"כ



בית המשפט המחוזי בירושלים בפני סגן הנשיא (בדימוס), כב' השופט משה דרורי

08 יולי 2019

ת"א 2538-00 נורז'ץ ליטבק ואח' נ' הרשות הפלשתינית ("המועצה הפלסטינית") ואח'

- 1 הנתבעים כי לא יינתן משקל להודעותיו במשטרה, שכן אינו יודע קרוא וכתוב, והיה
2 כמעט ללא הכרה (סעיף 150 לסיכומי ב"כ הנתבעים).
- 3 3223. אשר לעלי מוחמד עלי עביאת, לטענת הנתבעים, אין לקבל את מה שנאמר בבית
4 המשפט הצבאי, ויש להעדיף את עדותו בפניי שבו אמר שלא התגייס למשטרה
5 הפלסטינית ולא עבד במסגרת הרש"פ (סעיף 152-153 לסיכומי ב"כ הנתבעים). לדברי
6 ב"כ הנתבעים, נסיון התובעים להתבסס על הודעת משטרה של אברהים עביאת, אינה
7 רלבנטית, שכן משפחת עביאת כוללת אלפי אנשים, ואין הדבר קשור למבצעי הפיגוע
8 (סעיף 145-160 לסיכומי ב"כ הנתבעים).
- 9 3224. ככל שמדובר בנשק ששימש לביצוע הפיגוע, לטענת ב"כ הנתבעים אין ראיות גם
10 בהודעות המשטרה לגבי מקור הנשק, ואין די בראיות כלליות לעניין זה (סעיפים 160-
11 163 לסיכומי ב"כ הנתבעים).
- 12 3225. ככל שמדובר בחקירתו של שובכי, טוענת ב"כ הנתבעים, כי אין להתבסס על דבריו,
13 ובכל מקרה שובכי הסביר כי הנשק נרכש כדי להעבירו למגנוני הביטחון השונים
14 במטרה שלא יגיע לחמאס (סעיף 164 לסיכומי ב"כ הנתבעים).
- 15 3226. גם לעניין המימון, טוענת ב"כ הנתבעים, כי אין לקבל את עדות שובכי ואין מקום
16 להתבסס על מסמכי השלל. בכל מקרה התשלום לא היה עבור ביצוע הפיגועים אלא
17 סיוע לחברים בתנועה (סעיפים 166-168 לסיכומי ב"כ הנתבעים). בהקשר זה נטען כי
18 אין מקום לייחס אחריות לרש"פ בגין תשלומים למשפחות אסירים וחללים כי אף
19 מפגע לא נהרג באירוע דנן והנתבעים אינם יושבים בכלא ישראלי (סעיף 169 לסיכומי
20 הנתבעים).
- 21 3227. וכך מסכמת ב"כ הנתבעים את טיעוניה (סעיפים 170-171 לסיכומים):
- 22 "170. לאור כל האמור לעיל מתבקש בית המשפט הנכבד לקבוע כי התובעים
23 לא הוכיחו קשר, חוליה אחר חוליה, בין הנתבעים 1-2 לבין הארוע
24 דנן. לא הורם הנטל להוכיח כי המפגעים הועסקו אצל הנתבעים
25 1-2; לא הורם הנטל להוכיח כי מקור האמל"ח ששימש בארוע
26 בנתבעים 1-2; לא הוכח כי מקורות המימון לארוע בנתבעים 1-2; לא
27 הוכח כי הנתבעים 1-2 שלחו את המפגעים ו/או הינם קשורים בדרך
28 כלשהי לפיגוע, ומכאן שלא הורם הנטל להוכיח כי הנתבעים 1-2



בית המשפט המחוזי בירושלים
בפני סגן הנשיא (בדימוס), כב' השופט משה דרורי

08 יולי 2019

ת"א 2538-00 נורז'ץ ליטבק ואח' נ' הרשות הפלשתינית ("המועצה הפלסטינית") ואח'

- 1 אחראים בנוזיקין לארוע המצער בו נרצחו אברהם פיש ואהרון גורוב
2 ז"ל.
- 3 171. ביהמ"ש הנכבד מתבקש לדחות את התביעה, תוך חיוב התובעים
4 בהוצאות הנתבעים בגין ניהול תביעות במשך כ-13 שנים לרבות
5 הוצאות שכ"ט עו"ד ומע"מ".
- 6 **מח. 4 תשובת התובעים**
- 7 3228. בתשובה הקצרה חוזר ב"כ התובעים, עו"ד אברהם סגל, על כך שהפיגוע נעשה על ידי
8 חוליית גדודי חללי אל אקצה, דבר שאינו מוכחש על ידי הנתבעים (סעיף 248 לסיכומי
9 התשובה של התובעים).
- 10 3229. התובעים חוזרים על טענת תשלום השכר ל-268 פעילי גדודי חללי אל אקצה ואספקת
11 האמל"ח להם (סעיף 248 לסיכומי התשובה); כאשר ב"כ התובעים מוסיף כי
12 "מעובדות יסוד אלה מתעלמים הנתבעים, בסוברים (בטעות רבתי) שאם יטמנו את
13 הראש בחול הדבר יועיל להם (ולא היא)" (סעיף 250 לסיכומי התשובה).
- 14 3230. כן טוען ב"כ התובעים, כי הנתבעים מתעלמים מהראיות של הכרעות הדין הפליליות
15 בבתי המשפט הצבאיים, והודאת חלק מחברי החוליה שהנשק סופק להם על ידי
16 הנתבעים (סעיף 252). ב"כ התובעים מבקש שלא להאמין לטענות המחבלים שהורשעו
17 ברצח שלא הבינו על מה הם חותמים (סעיף 254 לסיכומי התשובה).
- 18 **מח. 5 דיון והכרעה**
- 19 **מח. 1.5 כללי**
- 20 3231. כפי שהסברתי בפרק מג.2, בעניין הלינץ' ברמאללה, יש לתת משקל רב להכרעות דין
21 פליליות בבתי המשפט הצבאיים שבהם הורשעו מבצעי הפיגוע. כפי שהוסבר בהרחבה
22 בפרק לב.4, פסקי דין פליליים אלה מהווים ראייה בהליך האזרחי כאשר הטעמים לכך
23 פורטו בהרחבה באותו פרק, ועיקרם הוא הקל וחומר הבא: אם בית משפט פלילי
24 הרשיע את המפגע, כאשר רמת הראיות הנדרשת היא מעבר לספק סביר, קל וחומר
25 שיש ראיות מספיקות לקביעת ראיות בהליך אזרחי שבו רמת הראיות הנדרשת היא
26 מאזן ההסתברות (51%). וזאת, בנוסף לשיקול של יעילות הדיון: אם ערכאה שיפוטית
27 הקדישה זמן וקבעה ממצאים מרשיעים, אין צורך שערכאה אחרת תשמע את העדים
28 ותקבע את אותם ממצאים.



בית המשפט המחוזי בירושלים
בפני סגן הנשיא (בדימוס), כב' השופט משה דרורי

08 יולי 2019

ת"א 2538-00 נורז'ץ ליטבק ואח' נ' הרשות הפלשתינית ("המועצה הפלסטינית") ואח'

- 1 לפיכך, גם בתיק זה אתחיל בעיון בשני פסקי דין של בתי המשפט הצבאיים שהרשיעו
2 שניים מחברי החוליה.
- 3 **מח.2.5 פסקי הדין של בית המשפט הצבאיים**
- 4 **מח.1.2.5 ריאד דחאללה אחמד אלעמור**
- 5 3233. עניינו של חבר חוליה זה נידון בבית המשפט הצבאי באדוריים (במושבו בבית אל) בתיק
6 1395/02, בהרכב השופטים: אב"ד – רס"ן צבי לקח [כיום המשנה לנשיא בית המשפט
7 הצבאי לערעורים ביו"ש]; שופט – סרן אברהם דוראני; שופט – סרן זאב אפיק.
- 8 3234. בכתב האישום המתוקן מיוחסות לנאשם הנ"ל עבירות רבות, כאשר הראשונה שבהן
9 היא חברות בארגון התנזים שהוא ארגון בלתי חוקי, וכן חברות בגדודי חללי אל
10 אקצה, כאשר לאחר הגיוס חימש אותו עאטף עביאת ברובה M-1 והוא צורף לחוליה
11 שתוארה לעיל, כאשר ראש החוליה היה חסין עביאת, ולאחר מותו של חסין עביאת
12 נטל עאטף עביאת את הפיקוד על החוליה (ראה פרט האישום הראשון של כתב
13 האישום).
- 14 3235. פרט 23 של כתב האישום, שעניינו גרימת מוות בכוונה, עוסק בפיגוע שבפנינו, שהיה
15 ביום 25.2.02, כאשר תפקידו של הנאשם באותו תיק (ריאד דחאללה אחמד אלעמור)
16 היה תצפיתן ומחפה, וזאת לאחר שהודיע לחבריו שבשל מצב לבו אינו יכול לרוץ ולכן
17 יהיה בכוח החיפוי. בכתב האישום נאמר כי חברי החוליה התמקמו בין עצי זית,
18 מאחורי גדר נמוכה במרחק של 80 מ"ר מערבית לכביש נוקדים, באזור הסמוך לצומת
19 תקוע, וארבו לרכב ישראלי כאשר הם חמושים ברובים.
- 20 3236. וכך מתואר הפיגוע עצמו (עמ' 10 לכתב האישום; קא"ש/99):
- 21 "בשעה 16:05 בקירוב, עבר בכביש רכב מסוג דייהטסו אפלאוס, הנושא
22 לוחיות זיהוי ישראליות בו נסעו אהרון גורוב, אברהם פיש, תמרה ליבשיץ
23 פיש, שהייתה בחודש התשיעי להריונה, ובתה בת החמש.
- 24 מחמוד עווד אלמואלח, ג'ואד עביאת, עלי עביאת וכריס אלבנדק החלו לירות
25 לעבר הרכב. הם ירו כ-88 כדורים וגרמו בכוונה למותו של אהרון גורוב.
26 באותה העת ירו אברהם עביאת, אסמעאיל עביאת, ראמי אלכאמל, מחמד
27 חליף ועיסא פואג'רה לעבר שער הכניסה למחנה צה"ל. לאחר מספר רגעים,
28 ברחו כולם מן המקום".



בית המשפט המחוזי בירושלים
בפני סגן הנשיא (בדימוס), כב' השופט משה דרורי

08 יולי 2019

ת"א 2538-00 נורז'ץ ליטבק ואח' נ' הרשות הפלשתינית ("המועצה הפלסטינית") ואח'

- 1 3237. ההרכב האמור הרשיע את הנאשם, שיוצג על ידי עו"ד בולוס, בהתאם לכתב האישום
2 המתוקן הנ"ל (הכרעת דין מיום 1.4.03; קא"ש/97), ולאחר טיעונים לעונש הטיל בית
3 המשפט על הנאשם 11 מאסרי עולם, כאשר מתוכם שני מאסרי עולם הם בגין רציחתו
4 של אהרון גורוב ז"ל ושל אברהם פיש ז"ל, שמשפחותיהם הם התובעים בתיק שלפנינו.
- 5 3238. לאור האמור לעיל בדבר מעמד התנזים וגדודי חללי אל אקצה כזרוע ביצועית שהרשי"פ
6 אחראי לפיגועים המבוצעים על ידי שני ארגונים אלה, די בהכרעת דין זו כדי לקבוע
7 אחריות בנוזיקין של הרשי"פ לפיגוע האמור.
- 8 **מח.2.2.5 עלי מוחמד עלי אל עביאת**
- 9 3239. בתיק זה הכרעת הדין ניתנה לאחר שמיעת ראיות וסיכומים על ידי בית המשפט הצבאי
10 ביהודה, בתיק 1730/03, ביום 2.10.05 (הוגשה כראיה קא"ש/147א), כאשר בחלק
11 מהפרטים הוא זוכה ובחלק הורשע (הכרעת הדין ניתנה על ידי האב"ד כי השופטת
12 רס"ן דליה קאופמן, שלדבריה הסכימו השופט רס"ן אלעד קרנר, ורס"ן יורם רבין).
- 13 3240. ההרשעה ביחס לפרט האישום הראשון של חברות בארגון התנזים פת"ח, במסגרת
14 חוליה צבאית, במסגרת גדודי שואדה אל אקצה. הבסיס להרשעה הוא עדויות של חברי
15 החוליה האחרים: ריאד אלעמור שהוזכר לעיל; איאד עביאת; ומחמוד זוהרה (ראה
16 הפרטים בעמ' 8 לחוות הדעת).
- 17 3241. אשר לפיגוע נשוא תיק זה שהוא פרט האישום החמישי-השישי-והשביעי, בית המשפט
18 מתבסס על כריס בנדק, חבר החוליה, ועדותו של ריאד אלעמור שהיה בחוליית החיפוי
19 כאמור לעיל. כן התבסס בית המשפט על עדותה של תמרה ליפשיץ-פיש (עמ' 13
20 להכרעת הדין).
- 21 3242. לנוכח אי התאמה בין חלק מהעדויות לגבי שעת הפיגוע המדויקת וסוגי כלי הרכב,
22 עושה בית המשפט שימוש בפרט מוכמן של הימצאות דגל ישראל בדלת שמאחורי הנהג
23 (עמ' 14, שם).
- 24 3243. לענייננו רלבנטית עוד נקודה חשובה, והיא זו: בדו"ח של רפ"ק עזרא שושני, שבדק
25 תרמילים בשטח, נמצאו 86 במספר, שנורו מארבעה כלי נשק שונים, המתאימים
26 לרובים של חברי החוליה (עמ' 14, שם).
- 27 3244. הנאשם הורשע ברצח של שני הישראלים הנ"ל, ובפציעת הישראלית הנ"ל.



בית המשפט המחוזי בירושלים
בפני סגן הנשיא (בדימוס), כב' השופט משה דרורי

08 יולי 2019

ת"א 2538-00 נורז'ץ ליטבק ואח' נ' הרשות הפלשתינית ("המועצה הפלסטינית") ואח'

- 1 ראוי לציין כי בתיק זה הוגש ערעור של עלי מוחמד עלי עביאת לבית המשפט הצבאי 3245.
2 לערעורים באזור יהודה ושומרון (תיק ע' 2167/06; הוגש כמוצג קא"ש/147ב). בפסק
3 הדין שניתן ביום כט בחשוון תשס"ז (20.11.06) על ידי השופט אל"מ יצחק מינא,
4 בהסכמת אב בית הדין אל"מ שאול גורדון והשופט אל"מ חנוך קינן, נדחה הערעור,
5 וזאת על בסיס הראיות כפי שהיו בבית משפט קמא, כולל התייחסות מפורשת לפיגוע
6 נשוא תיק זה שבו היה המערער חמוש ברובה M-16, התחבא מאחורי הסלעים,
7 התקרב לרכב וירה בו, כאשר מדובר באותה מכונית עם דגל ישראל. גם כאן מודגש כי
8 התרמילים שנמצאו על ידי רפ"ק עזרא שושני מתאימים לאותו רובה.
- 9 בית הדין הצבאי לערעורים גם אישר את העונשים ובהם שני מאסרי עולם שהוטלו 3246.
10 עליו בגין רצח אהרון גורוב ז"ל ואברהם פיש ז"ל (בנוסף לעונש מאסר עולם בגין פיגוע
11 אחר שבו רצח את דבורה פרידמן ז"ל, ועוד 20 שנות מאסר בגין 20 עבירות בהן
12 הורשע).
- 13 גם מההליכים הפליליים בשתי הערכאות נגד חבר החוליה הנ"ל עולה בבירור כי מדובר 3247.
14 בפיגוע שנעשה על ידי גדודי חללי אל אקצה, בנשק M-16.
- 15 אותו עביאת אישר במהלך הדיון בתיק 1730/03 בערכאה הראשונה כי עבד ברשות 3248.
16 הפלסטינית במשטרה, וזאת בתשובה לשאלה באילו נושאים שאלו אותו בחקירה
17 המשטרתית, והוא ענה: "שאלו אותי אם אני בארגון מסוים. ענית להם שאני עובד
18 ברשות, במשטרה" (פרוטוקול מיום כב בכסלו תשס"ה (5.12.04), עמ' 2, שורה 15;
19 קא"ש/151).
- 20 בהמשך אותו פרוטוקול, כאשר נשאל בעמ' 3, שורה 19, מה האשמה שיוחסה לו, ענה 3249.
21 הנאשם, כעד הגנה 1, במסגרת תשובות לשאלות עורך דינו: "ייחסו לי אשמה של
22 החזקת נשק. אמרתי להם שהנשק הזה שייך לרשות".
- 23 באותו עמוד, בשורה 42 נשאל הנאשם על ידי עורך דינו: "במה אתה עובד ברשות?", 3250.
24 ותשובת העד "אני עובד במנגנון המשטרה".
- 25 לפנינו אפוא ראיות נוספות הקושרות את הרש"פ לפיגוע ויוצרות אחריות בנוזיקין. 3251

מח.3.5 ראיות נוספות

- 27 כבר הוזכר לעיל מספר פעמים כי במסמכי השלל מצויים מכתבים שהופנו לערפאת כדי 3252.
28 להעביר כספים לפעילי טרור וביניהם עביאת, חבר החוליה. ראיות אלה מוכיחות את



בית המשפט המחוזי בירושלים בפני סגן הנשיא (בדימוס), כב' השופט משה דרורי

08 יולי 2019

ת"א 2538-00 נורז'ץ ליטבק ואח' נ' הרשות הפלשתינית ("המועצה הפלסטינית") ואח'

- 1 מעורבות הרש"פ בפעילות הטרור של החוליה. אין צורך להוכיח ידיעה ספציפית של
2 ערפאת ביחס לפיגוע פלוני. די בעצם מימון גדודי חללי אל אקצה באזור בית לחם אשר
3 ביצעו את הפיגוע שבו נרצחו המנוחים שמשפחותיהם הן התובעות בתיק זה.
- 4 3253. לכך יש להוסיף את ההודעה שהוגשה בהסכמה, לפיה אברהים מוסא עביאת, כבן 28,
5 עובד במודיעין הצבאי ברשות הפלסטינית והיה ברשותו נשק מסוג M-16 ארוך.
- 6 3254. במסגרת חוות הדעת, יש התייחסות של תת אלוף קופרווסר, במסגרת ק"י/2 שהוא
7 נספח לחוות דעתו, מסמך שהוגש לבית המשפט המחוזי בתל אביב בעניין מרואן
8 ברגותי, שאליו מצורף כנספח ב', אותו מכתב שהופנה לסיוע כספי לעביאת.
- 9 3255. בחוות דעתו של ד"ר רוני שקד יש פרק מיוחד (ט.9; סעיף 818, עמ' 381 ואילך)
10 שהוקדש לאירוע שהוא הפיגוע ליד צומת תקוע ביום 25.2.02, שבו נרצחו אברהם פיש
11 ז"ל ואהרון גורוב ז"ל. מוסבר שם כי חוליית אנשי תנזים בבית לחם פעלה מטעם
12 הרש"פ. מובאים בחוות הדעת ציטוטים מאתר גדודי חללי אל אקצה, שבו הם
13 מתפארים בירי שבו הצליחו להרוג מתנחל ומתנחלת (הטעות במקור), כאמור בסעיף
14 820 לחוות הדעת. בהמשך חוות הדעת מובאות עדויות רבות לכך שרק התנזים ביצע
15 פיגועים כאלה באזור בית לחם, במיוחד פיגועי ירי ממערב לעבר רכבים ישראלים
16 בכביש 60 (סעיף 821). כן יש התייחסות לחברי החוליה, גיוסם, ופעילותם במסגרת
17 התנזים (סעיפים 823-825).
- 18 3256. במסגרת חוות דעתו של ד"ר רוני שקד מוזכר כי פיגוע הירי בוצע בשיטה הכללית
19 ובמתווה הספציפי שאפיינו את פעילות מחבלי התנזים באזור בית לחם (סעיף 828
20 רישא). בהמשך, נכתבו לענייננו הדברים הבאים ביחס לאופי הפיגוע: **"חופש הפעולה**
21 **המוחלט שהרש"פ העניקה למחבלים; המקלט הבטוח שהיוו עבורם שטחי הרש"פ**
22 **בבית לחם ובסביבותיה; ... הסתלקות מהירה לתוך שטחי הרש"פ והיטמעות**
23 **באוכלוסיה האזרחית. הרש"פ ואש"ף לא נקפו אצבע נגד המעורבים, למרות**
24 **שהמערבים היו אנשיהם של הרש"פ ואש"ף (תנזים והמנגנונים) וזהותם כמי**
25 **שמעורבים בפיגועים באזור בית לחם הייתה מוכרת לכל".**
- 26 3257. גם התמיכה הכלכלית למשפחות המחבלים המרצים עונשי מאסר בישראל, וגם אלה
27 ששוחררו כבר מהכלא (חלקם במסגרת עסקת שליט) מפורט בחוות הדעת בסעיף 827
28 רישא, כמו כל אסיר "רגיל", כאשר לכך יש התייחסות לתמיכות כספיות מיוחדות
29 שניתנו באישורו של ערפאת (סעיף 827 מציעתא).



בית המשפט המחוזי בירושלים
בפני סגן הנשיא (בדימוס), כב' השופט משה דרורי

08 יולי 2019

ת"א 2538-00 נורז'ץ ליטבק ואח' נ' הרשות הפלשתינית ("המועצה הפלסטינית") ואח'

- 1 3258. וכך מסתיים הפרק הרלבנטי בחוות דעתו של רוני שקד (סעיף 828, עמ' 386):
- 2 "עמדתי המקצועית, הנשענת על ניסיוני ובדיקותיי, היא שמכל הסיבות
- 3 המפורטות בפרק זה ובחוות דעתי בכלל – כמו גם בחוות הדעת ובתצהיר
- 4 הנזכרים בפרק ההערות הכלליות לחוות הדעת – פיגוע הירי ליד צומת תקוע
- 5 ב-25 בפברואר 2002 הוא חלק ממימוש המדיניות המעשית והמוצהרת של
- 6 הרש"פ ואש"פ. עמדתי המקצועית היא שמבחינה עובדתית, הרש"פ ואש"פ
- 7 אחראים לפיגוע זה".
- 8 3259. הסיכום העולה מן הדברים האמורים היא כי ניתן לייחס אחריות בנזיקין לאש"ף
- 9 (נתבע 1), ליאסר ערפאת (נתבע 2) ולרשות הפלסטינית (נתבע 3).
- 10 3260. אשר לנתבע 4 (עבדול דאוד מוחמד עבדול קאדר) ולנתבע 5 (ענאן מוחמד חמיס טנג'יה)
- 11 – לא הצביע ב"כ התובעים על ראיה ספציפית הקושרת אותם לפיגועים, גם לא בפסקי
- 12 הדין שהוזכרו, ולכן אני דוחה את התביעה נגדם.
- 13 3261. לגבי נתבע 6 (אברהים מוסא סאלם עביאת) – יש ראיות והוא הוזכר לעיל כמי שהחזיק
- 14 את הנשק M-16 בפיגוע.
- 15 **מח.6 התוצאה**
- 16 3262. מאחר ובהחלטת חבות/אחריות עסקינן, אני קובע בזה כי ביחס לת.א. 1247/03 (מספר
- 17 של תיק תל אביב; מספר תיק ירושלים – 7083/05), הנתבעים 1 עד 3, וכן נתבע 6, כולם
- 18 יחד וכל אחד לחוד, אחראים בנזיקין לכל הנטען בכתב התביעה.
- 19 3263. התביעה נגד הנתבעים 4 ו-5 נדחית.
- 20 3264. המשך התביעה, דהיינו: שלב קביעת גובה הנזק והפיצויים, יידון לפני שופט/ת אחר/ת,
- 21 כפי שיקבע נשיא בית המשפט המחוזי בירושלים, כב' השופט אהרן פרקש, וזאת מאחר
- 22 ופסק דין זה ניתן על ידי בתקופת שלושת החודשים שלאחר סיום כהונתי. לצורך כך
- 23 תעביר מזכירות בית המשפט העתק פסק דין זה לנשיא.
- 24 3265. אני מחייב את הנתבעים 1 עד 3 וכן את נתבע 6, ביחד ולחוד, לשלם לתובעים שכר
- 25 טרחת עורך דין בתיק זה בסך של 100,000 ₪.



בית המשפט המחוזי בירושלים
בפני סגן הנשיא (בדימוס), כב' השופט משה דרורי

08 יולי 2019

ת"א 2538-00 נורז'ץ ליטבק ואח' נ' הרשות הפלשתינית ("המועצה הפלסטינית") ואח'

1 מאחר והתביעה נגד הנתבעים 4 ו-5 נדחתה, אך הם לא היו מיוצגים, אני קובע כי אין
2 מקום לחיוב שכר טרחת עורך דין והוצאות ביחסים שבין התובעים לבין הנתבעים 4
3 ו-5.

4 **מ.ט. רצח בני משפחת דיקשטיין ורצח החייל אלעזר לייבוביץ' (ת.א.)**

5 **1248/03 ו-ת.א. 5289/03**

6 **מ.ט. 1 כללי**

7 3267. ב"כ התובעים בחר לסכם את עניינם של שני התיקים הללו במאוחד, משום, שלדבריו,
8 מדובר בשני פיגועים שבוצעו על ידי אותה חולייה של גדודי חללי אל אקצה (פרק כח.8,
9 סעיפים 604-605 לסיכומי ב"כ התובעים), דהיינו: רצח בני משפחת דיקשטיין בפיגוע
10 הראשון ביום 26.7.02 סמוך לצומת זיף, ליד העיירה יטא בדרום הר חברון (ת.א.
11 1248/03; ראה: פרק ט לעיל), והפיגוע שלאחר מכן, שבו נרצח החייל אלעזר לייבוביץ'
12 ז"ל (ת.א. 5289/03; ראה: פרק יב לעיל).

13 3268. אביא, תחילה, בתת פרק מ.ט. 2 את תמצית טענות התובעים (פרק כ.8 לסיכומיהם; עמ'
14 287-295, סעיפים 604-630). לאחר מכן, בתת פרק מ.ט. 3, תוצג עמדת הנתבעים כפי
15 שפורטה במסמך הגשת הסיכומים החלקיים של הנתבעים מיום 15.5.18 (סעיפים 195-
16 225, פרקים ו-ז לסיכומים, עמ' 69-77). בעקבות זאת תובא, בתת פרק מ.ט. 4,
17 התייחסות התובעים לעניין זה בסיכומי התשובה מטעמם (פרק טו.10, סעיפים 264-
18 269, עמ' 51-52).

19 3269. בעקבות כל הנ"ל, בתת פרק מ.ט. 5, אערוך דיון בטענות הצדדים, כולל התייחסות לשני
20 פסקי דין של בתי המשפט הצבאיים באזור יהודה ושומרון, שבהם הורשעו, בהליכי
21 נפרדים, שניים מחברי החוליה, ובסופו תינתן הכרעתי, כאשר בתת פרק מ.ט. 6 תירשם
22 התוצאה.

23 **מ.ט. 2 עיקר טענות התובעים**

24 3270. לטענת התובעים, הפיגועים בשני האירועים הללו בוצעו על ידי חולייה של גדודי חללי
25 אל אקצה והתנזים פת"ח חברון, בהנהגת המחבל מרואן זלום (סעיף 605 לסיכומי
26 התובעים), כאשר המחבלים שביצעו את שני הפיגועים הם אלה: בכר נאג'ר, טאלב
27 מחאמרה, ומחמוד אבו חוצא (סעיף 606 לסיכומי התובעים).



בית המשפט המחוזי בירושלים
בפני סגן הנשיא (בדימוס), כב' השופט משה דרורי

08 יולי 2019

ת"א 2538-00 נורז'ץ ליטבק ואח' נ' הרשות הפלשתינית ("המועצה הפלסטינית") ואח'

- 1 3271. בכר נאג'ר, כנטען על ידי ב"כ התובעים היה ממייסדי "גדודי חללי אל אקצה" בדרום
2 הר חברון וביטא, חבר הפת"ח והורשע ברצח המנוחים בבית המשפט הצבאי ביהודה,
3 כאשר בנוסף לכך הודה באימונים צבאיים, בחברות בגדודי חללי אל אקצה (סעיף 607
4 לסיכומי התובעים).
- 5 3272. בהמשך נטען כי יש ראיות על כך שקיבל מקלט מבכיר התנוים הפת"ח ומפקד הכוחות
6 המיוחדים של רש"פ בבית לחם ראאפת ג'ועברה, קיבל סיוע כספי מהרש"פ, בסיוע
7 השר נביל עמרו, והצעה לפיגוע הגיעה אליו מאותו ראאפת ג'ועברה, שנתן לו גם אקדח
8 (סעיפים 608-609 לסיכומי התובעים).
- 9 3273. לעניין הקשר עם נביל עמרו, מוצג מסמך שלל שנשלח לערפאת, דרך נביל עמרו, ושמו
10 של באכר אל נאג'ר מוזכר בו כמי שעבורו מתבקש סיוע כספי (סעיפים 610 לסיכומי
11 התובעים).
- 12 3274. חבר אחר בחולייה טאלב מחאמרה, נשאל אם הוא עובד במסגרת הביטחון הלאומי
13 של הרש"פ ולא השיב, אבל במשטרה הודה שהתאמן על ידי אנשי הביטחון הלאומי,
14 וכי חבר החוליה השלישי, אבו חוצא, הוא שוטר בביטחון הלאומי ביטא ויש לו
15 M-16 (סעיפים 611-612 לסיכומי התובעים).
- 16 3275. אותו חבר חוליה שלישי אבו חוצא, הורשע בבית המשפט הצבאי ברצח משפחת
17 דיקשטיין ז"ל ואלעזר לייבוביץ' ז"ל (סעיף 613 לסיכומי התובעים).
- 18 3276. טענה נוספת לעניין האחריות היא, שעל הפיגוע לקחו אחריות גדודי חללי אל אקצה,
19 וגופים של אש"ף פרסמו ידיעות על קבוצת כדורגל שנקראה על שמו של המחבל בכר
20 נאג'ר הנ"ל (סעיף 614 לסיכומי התובעים).
- 21 3277. בהמשך טיעוניו מספר ב"כ התובעים על חוליית מרואן זלום ועל כך שקיבלה סיוע כספי
22 מהרש"פ ופעלה בתחומי הרש"פ באופן חופשי, וכי אנשי חוליה זו ביצעו פיגועים
23 נוספים ובהם רצח התינוקת שלהבת פס ז"ל בחברון, ביום 26.3.01, ורצח עודד וולק
24 ז"ל ביום 8.10.02 (סעיפים 615-621 לסיכומי התובעים). בהמשך אותו טיעון, מוזכרים
25 שמות של אנשים אחרים בחולייה, שבאחד מהתיקים שלהם אמר הסניגור כי הנאשם
26 עבד בכוחות הביטחון וקיבל הוראות מהרש"פ (סעיף 623 לסיכומי התובעים).



בית המשפט המחוזי בירושלים
בפני סגן הנשיא (בדימוס), כב' השופט משה דרורי

08 יולי 2019

ת"א 2538-00 נורז'ץ ליטבק ואח' נ' הרשות הפלשתינית ("המועצה הפלסטינית") ואח'

- 1 אחד מחברי החוליה, חוסאם אל ערורי, מוזכר במסמכי השלל כאחד שהתקבל כספים .3278
2 עבורו. הוא הורשע בבית משפט צבאי ונידון ל-30 שנות מאסר, ובהיותו בכלא עלה
3 בדרגה כפי שהעיד בפניי (סעיפים 625-627 לסיכומי התובעים).
- 4 וכך מסכם ב"כ התובעים את טיעוניו ביחס לשני התיקים הללו לאחריות הרש"פ .3279
5 בעניינם (סעיפים 628-630 לסיכומי התובעים):
- 6 "628. נזכיר כי הנתבעים 1 ו-2 לא הביאו ראיה כלשהי גם בנוגע לפיגוע זה
7 והימנעותם בעניין זה מדברת בעד עצמה.
- 8 לא נאריך מקום בו ניתן לקצר: הפיגוע בוצע על ידי עובדים של
9 הנתבעים 1 ו-2; הנשק סופק על ידי הנתבעים 1 ו-2; המימון היה על
10 ידי הנתבעים 1 ו-2. יאסר ערפאת היה מודע היטב לפעילות חוליית
11 הרוצחים והוא העביר מספר פעמים אלפי שקלים לאותם חברי
12 חוליות ובכך אישר אותם, למצער למפרע. הרוצחים ממשיכים לקבל
13 משכורת מהנתבעים 1 ו-2 עד עצם היום הזה, עובדה המאשררת את
14 ביצוע הפיגועים.
- 15 לאור כל האמור מתבקש בית המשפט הנכבד לקבוע את אחריותם של
16 הנתבעים כולם, ביחד ולחוד, לפיגועים הנ"ל ולהוציא מלפניו פסה"ד
17 כנגד הנתבעים כולם".
- 18 **מט.3 עיקר טענות הנתבעים**
- 19 גם כאן, כמו בתיקים קודמים, פותחת עו"ד אביטל שרון את טיעוניה בכך שחלק .3280
20 מהמסכים עליהם התבסס ב"כ התובעים לא הוגש כדין ואיננו קביל (סעיפים 197-
21 198). היא גם חוזרת על הטענה כי בחירת התובעים לתבוע רק חלק ממבצעי הפיגועים
22 גורר בעקבותיהם את התוצאה המשפטית, לטענתה, כי לא ניתן להתבסס על כתבי בי-
23 דין והכרעות בתי המשפט של אנשים שאינם נתבעים בתיק (סעיף 200 לסיכומי
24 הנתבעים). יישום טענה זו ביחס לפיגוע הנוכחי היא זו: רק בכר נאג'ר הוא הנתבע 4
25 בתיק, ואילו שני חברי החוליה האחרים, טאלב מחאמרה ומחמוד אבו חוצא לא הובאו
26 כנתבעים ולכן לא ניתן להתבסס, לשיטתה על הכרעות הדין בעניינה (סעיף 201).
- 27 לעניין הקשר בין החוליה שביצעה את הפיגוע לבין הרש"פ, טענת ב"כ הנתבעים היא .3281
28 כי לא הוכח שבכר נאג'ר עבד ברש"פ וכי היותו אחד ממייסדי גדודי חללי אל אקצא
29 לא הוכח, ובכל מקרה אין קשר בין ארגון גדודי חללי אל אקצא לבין הרש"פ, וגם מי



בית המשפט המחוזי בירושלים
בפני סגן הנשיא (בדימוס), כב' השופט משה דרורי

08 יולי 2019

ת"א 2538-00 נורז'ץ ליטבק ואח' נ' הרשות הפלשתינית ("המועצה הפלסטינית") ואח'

- 1 שהודה בחברות בארגון הנ"ל אין לראות בו כמי שנשלח על ידי הנתבעים 1 ו-2 (סעיף
2 203 לסיכומי הנתבעים).
- 3 3282. לטענת הנתבעים, גם לא הוכח כי טאלב מחאמרה הועסק על ידי הרש"פ ושתיקתו
4 בבית המשפט אינה יכולה להוות הוכחה לכך (סעיפים 204-205 לסיכומי הנתבעים).
- 5 3283. אשר לחבר השלישי בחולייה, מחמוד אבו חוצא, הוא העיד כי הוא התפטר ממנגנון
6 הביטחון של הרשות בשנת 2000, כאשר הפיגוע היה בשנת 2002, ולכן לדברי הנתבעים,
7 אם אכן "בעת האירוע לא הועסק הנ"ל על ידי הנתבעים 1 ו-2, והנתובעים זורים חול
8 בעיני בית המשפט במתכוון?".
- 9 3284. לעניין האמל"ח, טענת הנתבעים היא כי האימון בנשק היה מטעם ארגון תנוזים פת"ח,
10 שנתיים לפני האירוע, ולא קשור לרש"פ, ובכל מקרה, מטרת האימון הייתה הכנה
11 לעימות מזוין עם צה"ל ולכן אין קשר בין האימון בנשק לבין אחריות הרש"פ (סעיף
12 208 לסיכומי הנתבעים).
- 13 3285. לעניין קבלת מקלט של בכר נאג'ר ממפקד הכוחות המיוחדים של הרש"פ בבית לחם,
14 טוענת ב"כ הנתבעים כי לא הוכח מהם אותם כוחות מיוחדים, ובכל מקרה בכר נאג'ר
15 וראאפת ג'ועברה הכירו זה את זה באוקטובר 2002, שלושה חודשים לאחר האירוע,
16 ולכן אין קשר ביניהם. הוא הדין לטענת קבלת הנשק שנאג'ר סיפר שקיבל מג'ועברה,
17 שאף זאת היה לאחר הפיגוע ולכן אין לייחס אחריות לרש"פ.
- 18 3286. ככל שמדובר בתשלומים שנאג'ר קיבל מהנתבעים, חוזרת ב"כ הנתבעים על כך
19 שהמסמך בדבר בקשת כסף מערפאת אינו קביל, והוסיפה כי אינו נושא תאריך, אין בו
20 חתימה של ערפאת ולא כתוב כי הכסף הוא עבור מעשה טרור (סעיף 213 לסיכומי
21 הנתבעים).
- 22 3287. בהתייחסה לחוליות בהנהגת מרואן זלום, מבקשת ב"כ הנתבעים להפריד בין פיגוע
23 לפיגוע ולא לערבב ביניהם ויש להתייחס לכל אירוע רק על פי ראיות קבילות (סעיפים
24 215-217 לסיכומי הנתבעים).
- 25 3288. אשר לפיגוע שבו נרצח אלעזר לייבוביץ' ז"ל חוזרת ב"כ הנתבעים על טיעוניה דלעיל
26 ומוסיפה כי מאחר והנתובעים בחרו שלא לתבוע את בכר נאג'ר, הכרעת הדין בעניינו
27 אינה נכנסת תחת סעיף 42.א לפקודת הראיות (סעיף 223 לסיכומי הנתבעים).



בית המשפט המחוזי בירושלים
בפני סגן הנשיא (בדימוס), כב' השופט משה דרורי

08 יולי 2019

ת"א 2538-00 נורז'ץ ליטבק ואח' נ' הרשות הפלשתינית ("המועצה הפלסטינית") ואח'

1 סיכום טענותיה של ב"כ הנתבעים מובא בסעיפים 218-219 (הזהים לסעיפים 224-225)
2 כדלקמן:

3 "218. לאור כל האמור לעיל מתבקש בית המשפט הנכבד לקבוע כי התובעים לא
4 הוכיחו קשר, חוליה אחר חוליה, בין הנתבעים 1-2 לבין הארוע דנן. לא הורם
5 הנטל להוכיח כי המפגעים הועסקו אצל הנתבעים 1-2; לא הורם הנטל
6 להוכיח כי מקור האמל"ח ששימש בארוע בנתבעים 1-2; לא הוכח כי מקורות
7 המימון לארוע בנתבעים 1-2; לא הוכח כי הנתבעים 1-2 שלחו את המפגעים
8 ו/או הינם קשורים בדרך כלשהי לפיגוע, ומכאן שלא הורם הנטל להוכיח כי
9 הנתבעים 1-2 אחראים בניזיקין לארוע נשוא התביעה.

10 219. ביהמ"ש הנכבד מתבקש לדחות את התביעה, תוך חיוב התובעים בהוצאות
11 הנתבעים בגין ניהול תביעה במשך כ-15 שנים לרבות הוצאות שכ"ט עו"ד
12 ומע"מ".

13 **מט. 4 תשובת התובעים**

14 3290. לדברי ב"כ התובעים, מאחר ומדובר בחוליה של גדודי חללי אל אקצה, אין לקבל את
15 טענת הנתבעים שאין להם קשר אליה (סעיף 265 לתשובת התובעים).

16 3291. לטענת התובעים, לא מדובר רק בחוליה של גדודי חללי אל אקצה, אלא המחבלים
17 עצמם אישרו שהם אומנו ועבדו אצל הנתבעים והדבר עולה גם ממסמכי השלל, שמהם
18 עולה שהנתבעים (דרך ערפאת) שילמו לאותם מחבלים תשלומים שונים (סעיף 266
19 לסיכומי התשובה).

20 3292. ביתר סעיפי התשובה חוזר ב"כ התובעים על טענותיו כפי שהיו בסיכומיו (סעיפים
21 267-269 לסיכומי התשובה).

22 **מט. 5 דיון והכרעה**

23 **מט. 1.5 כללי**

24 3293. כפי שנהגתי ביחס לפיגועים שבהם מבצעהם נשאר בחיים וניתן היה להעמידם לדין
25 פלילי בבתי המשפט הצבאיים, כך אני נוהג כאן ומתחיל בתת פרק הדיון וההכרעה,
26 בהבאת הפסיקה הצבאית.

27



בית המשפט המחוזי בירושלים
בפני סגן הנשיא (בדימוס), כב' השופט משה דרורי

08 יולי 2019

ת"א 2538-00 נורז'ץ ליטבק ואח' נ' הרשות הפלשתינית ("המועצה הפלסטינית") ואח'

- 1 מט.2.5 פסקי הדין של בית המשפט הצבאיים
- 2 מט.1.2.5 בכר חליל שחאדה נג'אר
- 3 3294. מחבל זה, יליד 1979, נעצר בשנת 2002, והובא לדין בבית המשפט הצבאי יהודה, בתיק
4 1056/03, בהרכב זה: אב"ד – סא"ל נתנאל בנישו [כיום נשיא בית המשפט הצבאי
5 לערעורים ביהודה ושומרון]; שופט – סרן זאב אפיק; שופט – סרן אבי פלדינגר.
- 6 3295. במהלך הדיון בתיק זה הגיעו הצדדים להסדר טיעון שבמסגרתו הוצג כתב אישום
7 מתוקן, שבו הודה הנאשם והורשע על פי הודאתו ביום 1.12.04.
- 8 3296. לענייננו רלבנטי הסעיף הראשון בכתב האישום שבו הודה והורשע הנאשם באימונים
9 צבאיים על ידי אנשי ארגון התנזים פת"ח (האישום הראשון), וכן בחברות בארגון
10 גדודי חללי אל אקצא שהוא הפלג הצבאי של תנועת התנזים פת"ח שהינה התאחדות
11 בלתי מותרת (האישום השני), כאשר במסגרת זו מוזכרים שמות חברי החוליה שהובאו
12 לעיל.
- 13 3297. לענייננו במיוחד יש להתייחס לשני הפיגועים נשוא התיקים שבפנינו, שתוארו במפורט
14 בפרטי האישום 12-16.
- 15 3298. וכך מתואר הדבר החל מרגע התכנון ועד הביצוע (עמ' 6-8 לכתב האישום המתוקן):
- 16 "הנאשם הנ"ל, בהיותו באזור, ביום 26.7.02, גרם ביחד עם אחרים בכוונה
17 למותו של אדם.
- 18 דהיינו, ביום חמישי 25.7.02, ערכו טאלב מתאמרה הנ"ל, חליל אבו-עראם
19 הנ"ל ומחמוד אבו-חוצה הנ"ל פגישה באזור ההרים בסמוך ליטא, במהלכה
20 הורה חליל לנוכחים לבצע פיגוע ירי כנגד יהודים באזור ח'לת אלמיי בכביש
21 עוקף יאטה. לאחר שהשניים הביעו הסכמתם לכך, מסר להם חליל כי
22 במסגרת המשימה האמורה ישמש טאלב כנהג המילוט של בני החבורה ואילו
23 הנאשם ומחמוד יבצעו את הירי לעבר הרכב. עוד קבע חליל כי מועד ביצוע
24 הפיגוע יהא ביום ראשון הקרוב.
- 25 למחרת, יום שישי 26.7.02, סמוך לשעה 14:00, פגש טאלב בנאשם ועדכן
26 אותו בפרטי החלטתו ותוכניתו של חליל מיום אמש בנוגע לפיגוע הירי
27 המתוכנן כאמור לעיל. הנאשם הודיעו כי הוא מסכים ליטול חלק בביצוע
28 הפיגוע כפי שתכנן חליל, אך ברצונו להקדים את מועד ביצוע פיגוע הירי



בית המשפט המחוזי בירושלים בפני סגן הנשיא (בדימוס), כב' השופט משה דרורי

08 יולי 2019

ת"א 2538-00 נורז'ץ ליטבק ואח' נ' הרשות הפלשתינית ("המועצה הפלסטינית") ואח'

1 המתוכנן ולבצעו עוד באותו יום. טאלב נענה בחיוב והשניים שבו לרכבו של
2 הנאשם מסוג סובארו בצבע בז', מ.ר. 20-505-82, אספו את מחמוד אבו-
3 חוצה, עצרו עצירה חטופה בביתו של טאלב, שהצטייד בנשקו מסוג תמ"ק
4 ברטה ושלוש מחסניות מלאות בכדורים, ברוס"ר קלצ'ניקוב וכן באקדח '14',
5 והמשיכו בנסיעה לאזור ח'לת אלמיי.
6 סמוך לשעה 18:00 הגיעו השלושה למחוז חפצם. בעוד טאלב נותר להמתין
7 ברכב באזור כיכר 'ח'לת אלמיי' על מנת להבטיח מילוט מהיר, יצאו אותו
8 מחמוד והנאשם, כשהם חמושים בתמ"ק הברטה וברוס"ר הקלצ'ניקוב של
9 טאלב בהתאמה, ושמו פעמיהם לעבר הכביש. כ-6 ק"מ לפני צומת זיף מכיוון
10 היישוב כרמל התמקם הנאשם במרכז הכביש ואלו מחמוד התמקם משמאלו,
11 מצידו המערבי של הכביש על גבעה במרחק של כ-10 מטרים מהנאשם.
12 השניים ארבו לרכב ישראלי. לאחר המתנה של כ-5 דקות, הבחינו השניים
13 ברכב מסחרי מסוג מיצובישי מ.ר. 16-556-02, העושה דרכו לכיוון חברון, בו
14 נסעו יעקב וחנה דיקשטיין ז"ל וילדיהם איילת, שלמה, בניה ושובאל ז"ל,
15 ופתחו באש לעברו על מנת לגרום למותם של יושביו. הנאשם ירה לעבר הרכב
16 מחסנית שלמה. כתוצאה מהירי של הנאשם ומחמוד לעבר הרכב נפגעה חנה
17 דיקשטיין ז"ל מפגיעות כדורים ונגרם מותה. משנעצר הרכב החליף הנאשם
18 את המחסנית הריקה במחסנית חדשה מלאה בכדורים וקרבו אל הרכב. הוא
19 הבחין כי חנה דיקשטיין ז"ל, שהייתה ישובה במושב הקדמי הסמוך לנהג,
20 אבי המשפחה, הינה ללא רוח חיים. בה בעת יצא יעקב דיקשטיין ז"ל, נהג
21 הרכב שנפצע ממכת האש הראשונה של הנאשם ומחמוד, מן הרכב ונפל
22 ארצה. הנאשם קרב אליו, נעמד מעליו וירה לעבר חזהו של יעקב דיקשטיין
23 ז"ל כחצי מחסנית. משסיים הבחין לפתע ברכב מסוג סובארו מ.ר.
24 10-360-03, שהיה נהוג ע"י אליעזר ליבוביץ' ז"ל ועשה דרכו מכיוון היישוב
25 כרמל צפונה. הנאשם ומחמוד, שהבחין אף הוא ברכב, פתחו באש לעברו על
26 מנת לגרום למות נוסעיו. כתוצאה מהירי נפגע אליעזר ליבוביץ' ז"ל. נריה
27 ואשתו אשר נסעו ברכב במושב האחורי, הבחינו בכך שאליעזר נפגע ותוך כדי
28 נסיעה השתלט נריה על הגה הרכב והמשיך בנסיעה. הנאשם, שהבחין כי
29 רכב הסובארו הממשיך בנסיעה פתח בריצה אחריו, אלא שאז הבחין בגיפ
30 צבאי קרב מכיוון חברון. לפיכך נמלט הנאשם מן המקום ושב לרכב המילוט



בית המשפט המחוזי בירושלים
בפני סגן הנשיא (בדימוס), כב' השופט משה דרורי

08 יולי 2019

ת"א 2538-00 נורז'ץ ליטבק ואח' נ' הרשות הפלשתינית ("המועצה הפלסטינית") ואח'

- 1 בו המתין טאלב. אף מחמוד נמלט אל הרכב וטאלב מילטם בנסיעה מזירת
2 הרצח בחזרה ליאטה.
- 3 לאחר מכן החביא טאלב את תמ"ק הברטה ורוס"ר הקלצ'ניקוב תחת גרם
4 המדרגות בביתו ודיווח לחליל אבו-עראם על ביצוע הפיגוע על מנת שזה יוכל
5 לדווח על כך לרשת הטלוויזיה 'אלג'זירה' וליטול אחריות לביצוע הפיגוע בשם
6 'גדודי שוהדא אלאקצא'.
- 7 נריה המשיך בנסיעה עד לצומת זיף. שם עצר את הרכב והמתין לכוחות
8 ההצלה".
- 9 בפרט אישום 12 הנ"ל הורשע הנאשם בגרימת מוות בכוונה ביחס למותה של חנה .3299
10 דיקשטיין ז"ל. בפרט האישום 13 הורשע הנאשם בגרימת מוות בכוונה ביחס למותו
11 של אליעזר לייבוביץ' ז"ל; בפרט אישום 14 בגרימת מותו בכוונה של יעקב דיקשטיין
12 ז"ל; בפרט אישום 15 בגרם מותו בכוונה של שובאל דיקשטיין ז"ל בן ה-9; בפרט
13 האישום 16 הואשם בנסיון לגרימת מוות בכוונה של נריה ושרה בן יצחק.
- 14 ההרשעה ברצח ובחברות בתנזים וגדודי חללי אל אקצא, מהווים הוכחה התומכת
15 באחריות הרש"פ, כפי שיפורט גם להלן.
- 16 **מט.2.2.5 טאלב מוסא עיד שחאדה מחאמרה**
- 17 החבר השני בחולייה הועמד לדין בבית המשפט הצבאי יהודה בתיק 1927/02, לפני
18 הרכב השופטים הבאים: אב"ד – סגן אלוף צבי לקח [כיום המשנה לנשיא בית המשפט
19 הצבאי לערעורים ביהודה ושומרון]; שופט – רס"ן אדריאן אגסי; שופט – רס"ן מנחם
20 ליברמן.
- 21 בתיק זה לא הגיעו הצדדים להסדר וניתנה הכרעת דין לאחר ראיות וסיכומים,
22 שנוסחה על ידי רס"ן מנחם ליברמן, בהסכמת סגן אלוף צבי לקח ורס"ן אדריאן אגסי.
- 23 גם כאן הורשע הנאשם בחברות בארגון טרור, דהיינו: התנזים, ובביצוע עבירות
24 צבאיות של אימון בנשק (עמ' 6-7 להכרעת הדין מיום 31.1.05).
- 25 לגבי שני הפיגועים נשוא תיק זה שבהם נהרגו משפחת דיקשטיין ז"ל ואלעזר ליבוביץ'
26 ז"ל, נכתב בהכרעת הדין כדלקמן (עמ' 15-16):
- 27 **"פרטי אישום עשרים וחמישה, עשרים ושישה, עשרים ושבעה, עשרים**
28 **ושמונה ועשרים ותשעה**



בית המשפט המחוזי בירושלים בפני סגן הנשיא (בדימוס), כב' השופט משה דרורי

08 יולי 2019

ת"א 2538-00 נורז'ץ ליטבק ואח' נ' הרשות הפלשתינית ("המועצה הפלסטינית") ואח'

1 בפרטים אלה הנאשם מואשם כי היה שותף לביצוע פיגוע ירי בו נהרגו
2 ארבעה אנשים ונפצעו שני אנשים נוספים. סיפור הפיגוע מפורט בכתב
3 האישום שם מתואר איך הנאשם קיבל הוראה מחליל אבו-עראם לבצע פיגוע
4 ירי, איך פנה הנאשם לבכר אלנג'אר ויחד אספו את מחמוד אבו-חוצה
5 ושלושתם יצאו חמושים לכביש בין חברון לכרמל, כ-6 קילומטר מצומת זיף
6 על מנת לבצע את הפיגוע. בכתב האישום מתואר גם איך הנאשם המתין ברכב
7 המילוט כאשר שותפיו חיכו בכביש למעבר רכב וכאשר אלה הגיעו ירו לעבר
8 יושבי הרכב. אף מתואר איך בכר אלנג'אר קרב אל הרכב של משפחת
9 דיקשטיין לאחר שזה נפגע, וראה את אבי המשפחה אשר נפגע ממכת האש
10 הראשונה מצליח לצאת מהרכב, איך קרב אליו וירה בו [חצי] כחצי מחסנית.
11 מהמעשים של הנאשם, בכר ומחמוד נהרגו חנה דיקשטיין ז"ל, יעקב
12 דיקשטיין ז"ל, שובאל דיקשטיין ז"ל, ואליעזר ליבוביץ [ז"ל] ונפצעו שלמה
13 ובניה דיקשטיין באורח קל. כמו כן מעשים אלו מהווים נסיון לרצוח את נריה
14 ושרה בן-יצחק אשר ישבו באוטו בו נהג אליעזר ליבוביץ' ואת איילת
15 דיקשטיין.
16 פרט אישום זה מבוסס הן על ת/1, העובדות המוסכמות, והן על אמרת
17 הנאשם. באמרת הנאשם הוא מוסר פרטים רבים אשר יש בהם לזהות את
18 האירוע בו הוא מודה עם העובדות המוסכמות אשר הוגשו על ידי הצדדים,
19 ובכך להוכיח מעל כל ספק סביר שהפיגוע אותו הוא מתאר, הוא הפיגוע אשר
20 גרם לתוצאות הטרגיות המוזכרות לעיל. באמרתו מדבר הנאשם על ירי לעבר
21 מכונית נוסעת, ואכן כך היה, הוא מתאר את סוגי הרכבים – מיניבוס +
22 סובארו, ואכן כך היה, הוא מתאר את מועד הפיגוע – הפיגוע הזה היה לפני
23 שלושה חודשים' ובהתחשב בעובדה כי האמרה ניתנה ביום 20.10.2002
24 והפיגוע אירע ביום 26.7.2002 מדובר גם כאן בתיאור נכון, הנאשם מתאר את
25 התוצאות של הפיגוע, מספר ההרוגים מכל רכב, גם כאן התיאור מדויק,
26 ולבסוף מתאר הנאשם את סוגי הנשק, גם בעניין זה צדק הנאשם.
27 לנוכח הודאת הנאשם בהודאתו, ולנוכח ההתאמה בין הפרטים אותם מסר
28 הנאשם כאמור לבין העובדות העולות מת/1, אני מרשיע את הנאשם בעבירות
29 המיוחסות לו בפרטי אישום אלה".



בית המשפט המחוזי בירושלים
בפני סגן הנשיא (בדימוס), כב' השופט משה דרורי

08 יולי 2019

ת"א 2538-00 נורז'ץ ליטבק ואח' נ' הרשות הפלשתינית ("המועצה הפלסטינית") ואח'

1 3305. כאן רואים את ההתאמה בין הרשעת נאג'ר (על פי הודאתו בכתב אישום מתוקף) לבין
2 הרשעה לאחר טיעונים וסיכומים של טאלב מחאמרה.

3 3306. המשותף לשתי הכרעות הדין הוא עצם הפיגוע, שבוצע על ידי כלי נשק "ארוכים".

4 מט. 3.5 מימון כספי

5 3307. בתיק זה יש ראיה בולטת וברורה, מתוך מסמכי השלל (קא"ש/260 – 688/0036),
6 ממנה עולה כי בקשות לתשלום כסף עבור מחבלים היו לא רק עניין אישי של ערפאת,
7 אלא "בדרך" אליו פונים לבכירים ברש"פ; ובמקרה שבפנינו – השר נביל עמרו.

8 3308. אם יש צורך להתייחס לטענת הנתבעים כאילו ערפאת לא פעל כראש הרש"פ אלא
9 כאבי האומה או כראש הפת"ח (טענות שאין להן בסיס והן נדחות), הרי שמסמך זה
10 מוכיח שמימון המחבלים המפגעים והורגים יהודים וישראלים, נעשה דרך הצינורות
11 הרשמיים של שרים במנגנון הרש"פ.

12 3309. וכך נכתב במסמך קא"ש/260 הנ"ל (בתרגום המסמך לעברית):

"תנועת השחרור הלאומי

'גדודי חללי אל-אקצא'

הפלסטיני

פת"ח

16 אל: כבוד האח המפקד אבו עמאר נשיא מדינת פלסטין – ישמרהו האל ויינצרהו
17 באמצעות: האח הלוחם, נביל עמרו, השר לעניינים פרלמנטריים – ישמרהו האל

הנדון: בקשה לסיוע כספי

19 האחים ששמותיהם מופיעים להלן נמנים על אנשי התנועה (תנועת ה- 'פת"ח')

20 הפעילים ויש להם תפקיד במהלך האירועים הללו. אולם, חלק מהם הינם

21 מבוקשים וחלק אחר נמצאים בבתי הכלא של הכיבוש [הישראלי] ואלה הם:-

22 1. משפחת העצור נביל חמאד מצטפא אל-ביראוי [הערה: שרת במנגנון המודיעין

23 הכללי. הודה בחקירתו, כי השתתף בפגועי ירי לעבר בסיס צה"ל בסוסיא

24 שבדרום הר חברון ולעבר הכביש העוקף בסוסיא].

25 2. משפחת העצור נאצר חסין עוצ' אבו קביטה [הערה: שרת כשוטר. עצור

26 באשמת ירי לעבר היישוב היהודי בסוסיא].



בית המשפט המחוזי בירושלים
בפני סגן הנשיא (בדימוס), כב' השופט משה דרורי

08 יולי 2019

ת"א 2538-00 נורז'ץ ליטבק ואח' נ' הרשות הפלשתינית ("המועצה הפלסטינית") ואח'

- 1 עו"ד כוכבי: מה זה מוקאדם?
- 2 כב' השופט: מי זה מוקאדם, הוא או החבר?
- 3 עו"ד כוכבי: הוא.
- 4 כב' השופט: אתה מוקאדם?
- 5 העד: כן.
- 6 כב' השופט: מה זה מוקאדם, כמו למה זה מקביל? מוקאדם זה קצין או
- 7 חייל?
- 8 העד: קצין.
- 9 כב' השופט: אז בוא תתחיל. מה הקצין הראשון, הכי נמוך?
- 10 העד: מולאזם, מולאזם עוואל, נקיב,
- 11 כב' השופט: לא, תתרגמי לי,
- 12 המתורגמנית: זה השמות, אני לא יודעת, כב' השופט.
- 13 כב' השופט: לא משנה, זאת אומרת שזה, עוד פעם, אמרת את המספרים,
- 14 אז אתה מס' 5 בדרגות האלה או מס' 6?
- 15 העד: דרגה חמש.
- 16 כב' השופט: בסדר, פחות או יותר סגן אלוף. ממתי יש לך את הדרגה
- 17 הזאת?
- 18 העד: משנתיים.
- 19 כב' השופט: כלומר, קיבלת דרגה בכלא עכשיו?
- 20 העד: כן.
- 21 כב' השופט: וכשנכנסת לכלא, איזה דרגה היה לך?
- 22 העד: מולאזם עוואל.
- 23 כב' השופט: מולאזם עוואל, זה הדרגה הראשונה, נכון?
- 24 המתורגמנית: לא, לא. הוא אמר מולאזם, מולאזם עוואל.
- 25 כב' השופט: זה שני.
- 26 המתורגמנית: אז מולאזם עוואל, דרגה שתיים.
- 27 כב' השופט: אז אתה בכלא עלית שלוש דרגות?
- 28 העד: כן.
- 29 כב' השופט: ועשית איזה קורסים?
- 30 העד: לא.
- 31 כב' השופט: אז מה המשמעות שיש לך דרגה, שעלית ממוזאלם למוקאדם?



בית המשפט המחוזי בירושלים
בפני סגן הנשיא (בדימוס), כב' השופט משה דרורי

08 יולי 2019

ת"א 2538-00 נורז'ץ ליטבק ואח' נ' הרשות הפלשתינית ("המועצה הפלסטינית") ואח'

- 1 **העד:** שאני ממשיך לעבוד במערכת או במנגנון.
- 2 **כב' השופט:** אבל הוא אמר שהוא בכלא 12 שנים. אני לא הבנתי. רגע, אתה
- 3 בכלא 12 שנים?
- 4 **העד:** כן, נכון.
- 5 **כב' השופט:** אז איך אתה עובד?
- 6 **העד:** אני לא עובד, אבל בהיותי נמצא במעצר בכלא, כאילו שאני
- 7 ממשיך לעבוד.
- 8 **כב' השופט:** הדרגות האלה, מאיזה מקום? אתה עובד בביטחון המסכל?
- 9 בביטחון הכללי? באיזה מקום הוא עובד?
- 10 **העד:** אני במודיעין.
- 11 **כב' השופט:** במודיעין, הבנתי. לכמה זמן נשפטת?
- 12 **העד:** 30.
- 13 **כב' השופט:** אז הוא עוד מעט יגיע לדרגת אלוף, עוד מעט, בקצב הזה.
- 14 **עו"ד כוכבי:** יגיע. יגיע.
- 15 **כב' השופט:** זה נכון או לא?
- 16 **העד:** למה לא? כן, יכול להיות. אבל בחוץ.
- 17 **כב' השופט:** ואת המשכורת שאתה מקבל בכלא, זה לפי הדרגה שלך, או
- 18 לא? המשכורת שאתם מקבלים מהרשות.
- 19 **העד:** כן.
- 20 **כב' השופט:** את הכסף אתה מקבל אתה או נותנים את זה למשפחה שלך,
- 21 בבית?
- 22 **העד:** למשפחה שלי. למה? אני לא צריך את הכסף.
- 23 **כב' השופט:** הבנתי. טוב. למדנו דברים חדשים. כן".
- 24 3314. מכאן עולה כי גם במישור הכספי האישי, של מבצע הפיגוע, הרש"פ עומדת מאחוריו,
- 25 לא רק בתשלום שוטף, אלא אף מעלה את התשלומים עבורו והוא עולה לדרגה, מידי
- 26 מספר שנים, כאשר נכנס לכלא בדרגת סגן, והיום הוא בדרגת סגן אלוף, ללא כל קורס
- 27 וללא כל מאמץ, זולת ישיבה בכלא על פיגועים כלפי יהודים וישראלים.
- 28 **מט.5.5 חוות דעת ד"ר רוני שקד**
- 29 3315. שני הפיגועים האמורים, מוסברים על ידי ד"ר רוני שקד, בכך שמיקום המארב נבחר
- 30 ליד צומת זיף, בקרבה מיידית לעיירה יטא, שבדרום הר חברון. וכך ממשיך וכותב ד"ר
- 31 שקד (סעיף 750 סיפא לחוות דעתו) "הקרבה המיידית איפשרה לרוצחים הימלטות



בית המשפט המחוזי בירושלים
בפני סגן הנשיא (בדימוס), כב' השופט משה דרורי

08 יולי 2019

ת"א 2538-00 נורז'ץ ליטבק ואח' נ' הרשות הפלשתינית ("המועצה הפלסטינית") ואח'

- 1 מיידית לאחר הפיגועים והיטמעות מהירה ביטא, הנמצאת בשטח A, כפי שאכן קרה
2 בפועל".
- 3 3316. ד"ר שקד מתייחס לחוליה שביצעה את הפיגוע הנמנית על גדודי חללי אל אקצה
4 בפיקודו של מרואן זלום, שאליו התייחס בהזדמנויות רבות בחוות דעתו. הוא מסביר
5 (סעיף 751 לחוות דעתו) כי גדודי חללי אל אקצה נטלו אחריות לפיגוע זה במגוון
6 דרכים, כולל בהודעה בכלי התקשורת (הוא מזכיר בהערה 991, עמ' 353, דיווח שהוא,
7 כעיתונאי, כתב בידיעות אחרונות ביום 28.7.02, יומיים לאחר הפיגוע). הוא כולל
8 בפיגוע את פעילי התנזים ובהם בכר אל נג'אר וטאלב מחמארה, וכן מחמוד אבו חוצא,
9 אשר הם היו פעילים במקביל למנגנוני הביטחון של הרש"פ.
- 10 3317. בהמשך, מציין ד"ר שקד כי גם נציבות הקשרים הלאומיים של הפת"ח, אשר משתייך
11 פורמלית לרש"פ ולאש"ף קיבל את האחריות לרצח בני משפחת דיקשטיין ואלעזר
12 לייבוביץ' ז"ל (סעיף 752 לחוות דעת ד"ר שקד).
- 13 3318. כן מזכיר הוא את המקלט שקיבלו אצל חבר המועצה הפלסטינית ואחד מבכירי
14 הרש"פ, צאלח תעמרי, אשר אין ספק שידע כי חברי החוליה זקוקים למסתור, מאחר
15 והם מבקשים בישראל. בהקשר זה כותב ד"ר שקד: "התנהלותו של תעמרי תואמת
16 את מדיניות הרש"פ בעניין הסיוע לפעילי טרור... גרסתו של אל נג'אר בעניין זה
17 תואמת את הידוע לי מנסיוני המקצועי וממומחיותי ולכן להערכתני ובסבירות גבוהה
18 היא מדוייקת" (סעיף 753 סיפא).
- 19 3319. לעניין מבצע הפיגוע, בכר נג'אר, מציין ד"ר שקד, כי הוא דמות מוכרת ברחוב
20 הפלסטיני באזור חברון, וכי אין ספק שהוא קיבל סיוע כספי מהרש"פ באמצעות השר
21 נביל עמרו, וזאת בידיעה ברורה, שמדובר בפעיל טרור בכיר המעורב בביצוע בייזום
22 פיגועים קשים ומבוקש עקב כך (סעיף 756).
- 23 3320. לדברי ד"ר שקד (בסעיף 757 לחוות דעתו), מדובר בסוג של "ידוען" באזורו ובכלל, וכי
24 מעורבותו בפיגועים כולל ברצח משפחת דיקשטיין ואלעזר לייבוביץ', אינם מקור
25 בושא, אלא מקור גאוה והוא זוכה לכבוד רב בפומבי ובסביבתו ומעבר לכך (בהערת
26 שוליים 1005 מציין ד"ר שקד כי בשנת 2014 אירועי יום הפת"ח נפתחו בהדלקת לפיד
27 על ידי אביו של בכר נג'אר, דבר אשר מדגים את הכבוד המוענק לבכר נג'אר על ידי
28 תושבי עירו ועל ידי תנועת הפת"ח, תנועתם של יאסר ערפאת ואבו מאזן; בשולי
29 ההערה מופיע מראה המקום על האירוע מהאתר הרשמי של עיריית יטא).



בית המשפט המחוזי בירושלים
בפני סגן הנשיא (בדימוס), כב' השופט משה דרורי

08 יולי 2019

ת"א 2538-00 נורז'ץ ליטבק ואח' נ' הרשות הפלשתינית ("המועצה הפלסטינית") ואח'

- 1 3321. וזה לשון סעיף 758 לחוות הדעת (עמ' 456-457):
- 2 "בכל מקרה, אנשי התארגנויות התנזים באזור חברון, כולל אנשי החוליה
- 3 שביצעו את פיגוע רצח בני משפחת דיקשטיין ואלעזר ליבוביץ, פעלו בתוך
- 4 שטחי הרש"פ, כולל במשרדי התנזים של פת"ח; אנשי ההתארגנויות הללו
- 5 פעלו באופן חופשי לגמרי, כאשר הציבור הפלסטיני באזור והרש"פ מודעים
- 6 להיותם פעילי תנזים; אנשי ההתארגנויות הללו פעלו ללא שום הפרעות מצד
- 7 הרש"פ, ונהפוך הוא – בעזרתה ובעידודה, כולל התגייסות המונית של אנשי
- 8 'מנגנוני הביטחון' לפעילות זו, כשותפים מלאים בה; אנשי ההתארגנויות
- 9 הללו פעלו גם במתקני הרש"פ; אנשי ההתארגנויות הללו פעלו ללא חשש
- 10 הפרעה מצד הרש"פ, וכאשר כוחות הביטחון של ישראל הם הגורם היחיד
- 11 המנסה למנוע את פעילותם, לתפסם ולהענישם".
- 12 3322. לאחר התייחסות לכך שהרש"פ משלמת לאותם חברי החוליה הנמצאים בכלא
- 13 הישראלי לפי חוק האסירים והאסירים המשוחררים והחלטות ממשלת הרש"פ (סעיף
- 14 759 לחוות דעת שקד), מסכם ד"ר שקד את חוות דעתו במילים אלה (סעיף 760):
- 15 "עמדתי המקצועית, הנשענת על ניסיוני ובדיקותיי, היא שמכל הסיבות
- 16 המפורטות בפרק זה ובחוות דעתי בכלל – כמו גם בחוות הדעת ובתצהיר
- 17 הנזכרים בפרק ההערות הכלליות לחוות הדעת – שני הפיגועים הרצופים ליד
- 18 יטא ב-26 ביולי 2002 (שניתן כאמור לראותם כפיגוע אחד מתמשך), הם חלק
- 19 ממימוש המדיניות המעשית והמוצהרת של הרש"פ ואש"פ. עמדתי
- 20 המקצועית היא שמבחינה עובדתית, הרש"פ ואש"פ אחראים לפיגועים
- 21 אלה".
- 22 **מט.6 התוצאה**
- 23 3323. מאחר ובהחלטת חבות/אחריות עסקינן, אני קובע בזה כי ביחס לת.א. 1248/03 (שבו
- 24 התובעים הם בני משפחת דיקשטיין), הנתבעים 1 עד 4, כולם יחד וכל אחד לחוד,
- 25 אחראים בנזיקין לכל הנטען בכתב התביעה.
- 26 3324. אשר לפיגוע שבו נרצח אלעזר לייבוביץ ז"ל (ת.א. 5289/03), אני קובע כי הנתבעים 1
- 27 עד 3 אחראים ביחס ולחוד לכל הנטען בכתב התביעה בתיק הנ"ל.
- 28 3325. המשך התביעה בשני התיקים הללו, דהיינו: שלב קביעת גובה הנזק והפיצויים, יידון
- 29 לפני שופט/ת אחר/ת, כפי שיקבע נשיא בית המשפט המחוזי בירושלים, כב' השופט



בית המשפט המחוזי בירושלים
בפני סגן הנשיא (בדימוס), כב' השופט משה דרורי

08 יולי 2019

ת"א 2538-00 נורז'ץ ליטבק ואח' נ' הרשות הפלשתינית ("המועצה הפלסטינית") ואח'

- 1 אהרן פרקש, וזאת מאחר ופסק דין זה ניתן על ידי בתקופת שלושת החודשים שלאחר
2 סיום כהונתי. לצורך כך תעביר מזכירות בית המשפט העתק פסק דין זה לנשיא.
- 3 3326. אני מחייב את הנתבעים 1 עד 4, ביחד ולחוד, לשלם לתובעים בת.א. 1248/03, הוצאות
4 משפט ושכר טרחת עורך דין בתיק זה בסך של 100,000 ₪.
- 5 3327. אני מחייב את הנתבעים 1 עד 3, ביחד ולחוד, לשלם לתובעים בת.א. 5289/03, הוצאות
6 משפט ושכר טרחת עורך דין בתיק זה בסך של 100,000 ₪.
- 7 **נ. תביעת מורי הדרך (ת.א. 5271/03)**
- 8 **נ.1 כללי**
- 9 3328. עניינו של תיק זה שונה מהתיקים האחרים, שכן מדובר בתביעה בגין נזק כלכלי בלבד,
10 שנגרם – כך נטען – למורי הדרך העוסקים בתיירים, בשל עצם קרות האינתיפאדה.
- 11 3329. אביא, תחילה, בתת פרק נ.2 את תמצית טענות התובעים (פרק כ.16 לסיכומיהם; עמ'
12 326-331, סעיפים 773-788). לאחר מכן, בתת פרק נ.3, תוצג עמדת הנתבעים כפי
13 שפורטה במסמך הגשת הסיכומים החלקיים של הנתבעים מיום 15.5.18 (פרק טו
14 סעיפים 381-428, עמ' 129-146). בעקבות זאת תובא, בתת פרק נ.4, התייחסות
15 התובעים לעניין זה בסיכומי התשובה מטעמם (פרק טו.18, סעיפים 346-352, עמ'
16 61-62).
- 17 3330. בעקבות כל הנ"ל, בתת פרק נ.5, אערוך דיון בטענות הצדדים, כולל התייחסות לחוות
18 דעת המומחה בעניין זה, ובסופו תינתן הכרעתי, כאשר בתת פרק נ.6 תירשם התוצאה.
- 19 **נ.2 עיקר טענות התובעים**
- 20 3331. לדברי ב"כ התובעים, מדובר בתביעה כספית המתייחסת לנזקים שנגרמו ל-59 מורי
21 דרך בתקופת אינתיפאדת אל אקצא, בתקופה שבין חודש אוקטובר 2000, לחודש מאי
22 2002 (סעיף 773 לסיכומי התובעים).
- 23 3332. כאסמכתא ראשונה התומכת בעמדתו, מזכיר ב"כ התובעים את פסק הדין של בית
24 המשפט העליון בפרשת מנטין, המתייחס לכך שהאינתיפאדה והטרור שבה נועדו לפגוע
25 במכלול החיים ולשבש את חיי המסחר והתיירות (סעיף 774 לסיכומי ב"כ התובעים).
- 26 3333. ב"כ התובעים ער לכך שבפרשת כפריס שאף היא הייתה תביעה בגין נזק כלכלי, דחיתי
27 את התביעה. לדבריו (כנראה לאחר שלמד את הלקח מקריאת פסק דיני בפרשת



בית המשפט המחוזי בירושלים
בפני סגן הנשיא (בדימוס), כב' השופט משה דרורי

08 יולי 2019

ת"א 2538-00 נורז'ץ ליטבק ואח' נ' הרשות הפלשתינית ("המועצה הפלסטינית") ואח'

- 1 כפריס; ראה: סעיף 777 לסיכומי ב"כ התובעים), יש מספיק ראיות בתיק זה כדי
2 לקבוע את אחריות הרש"פ ואש"ף לפיגועי הטרור והאינתיפאדה על פי עילת הרשלנות
3 (סעיף 780 לסיכומי ב"כ התובעים), שכן לדבריו הוכחו יסודות אלה: קיומו של נזק –
4 על בסיס תצהירי 59 התובעים המתארים את הפער בין הכנסותיהם בפועל לבין
5 הכנסותיהם הצפויות בתקופת התובענה (החל מחודש 10/2000 ועד חודש 5/2002); יש
6 חובת זהירות בין הנתבעים 1 ו-2 לבין התובעים (סעיף 782 לסיכומי ב"כ התובעים).
7 לכך יש להוסיף את יסוד הזדון והכוונה, העולה מהכרעת הדין בפרשת מרואן ברגותי,
8 ממסמכי השלל ומן המסמכים המשפטיים (סעיפים 784-785 לסיכומי ב"כ התובעים).
- 9 אשר להפרת חובת הזהירות על ידי הנתבעים 1 ו-2 – טוען ב"כ התובעים כי יש מסד .3334
10 ראייתי מספיק כולל חוות דעת מומחים, מסמכי שלל ומסמכים משפטיים (סעיף 786
11 לסיכומי ב"כ התובעים).
- 12 לעניין הקשר הסיבתי בין הנזקים לבין העוולות, מפנה ב"כ התובעים לחוות דעתו של .3335
13 המומחה מטעמו, שמואל צוראל, שלדבריו, לא רק שלא נפגעה או קועקעה בחקירה
14 הנגדית, אלא דווקא נשארה איתנה ומוצקה (ראה במיוחד: סעיף 787(ו) לסיכומי ב"כ
15 התובעים).
- 16 וכך מסתיימים טיעוני התובעים בעניין תביעה זו (סעיף 788 לסיכומי התובעים): .3336
17 "לאור כל האמור והמקובץ לעיל, הרי שהוכחה באופן פרטני גם תביעה זו ובית
18 המשפט הנכבד יתבקש לקבוע כי הנתבעים 1 ו-2 אחראים לנזקים הכלכליים שנגרמו
19 לתובעים בתיק זה", כאשר ב"כ התובע ער לכך שאנו עוסקים בסוגיית האחריות ולא
20 בסוגיית הנזק, שתידון בנפרד, אם תיקבע האחריות (ראה: הערה 551, עמ' 331
21 לסיכומי ב"כ התובעים).
- 22 **3. עיקר טענות הנתבעים**
- 23 לטענת ב"כ הנתבעים, לא ברור ולא מוצדק לאחד תביעה זו עם יתר התביעות האחרות, .3337
24 שכן תביעה זו אינה עוסקת באירוע מסוים אלא בנזק כלכלי טהור ריקושטי, כאשר
25 מטרת התובעים היא לקבוע בהחלטה שיפוטית, כי הנתבעים 1 ו-2 אחראים במזיד לכל
26 מעשי האלימות שארעו באזור בתקופה של שנה ושמונה חודשים, וכתוצאה מכך
27 לפצות את התובעים, אזרחים ישראלים, שלא נפגעו ישירות בפגיעת גוף, אלא רק בנזק
28 ריקושטי כלכלי טהור (סעיפים 382-383 לסיכומי ב"כ הנתבעים).



בית המשפט המחוזי בירושלים
בפני סגן הנשיא (בדימוס), כב' השופט משה דרורי

08 יולי 2019

ת"א 2538-00 נורז'ץ ליטבק ואח' נ' הרשות הפלשתינית ("המועצה הפלסטינית") ואח'

- 1 לשיטת ב"כ הנתבעים, עמדתו העקרונית של המשפט הישראלי – בעקבות המשפט .3338
2 האנגלי – היא התנגדות לפיצוי נזיקי בגין נזק כלכלי טהור, ולא כל שכן בנזק ריקושטי
3 (סעיף 384 לסיכומי ב"כ הנתבעים).
- 4 בנוסף לכך טוענים הנתבעים כי לא הוכחו יסודות עוולת הרשלנות, בכלל, ובמקרה של .3339
5 נזק כלכלי טהור ריקושטי, בפרט (סעיפים 385-386 לסיכומי ב"כ הנתבעים).
- 6 לדברי ב"כ הנתבעים, אין מקום לזהירות מושגית, ואף לא לזהירות קונקרטי, בין .3340
7 רשות ריבונית זרה דוגמת הנתבעים, לבין התובעים, המוגדרים על ידי ב"כ הנתבעים
8 כ"אזרחי ותושבי מדינה שכנה". בהמשך נטען על ידי ב"כ הנתבעים, "גם אם ניתן
9 לומר כי רשות ריבונית חייבת להיזהר בחיי אדם של הכל, לא ניתן לומר זאת על אובדן
10 פרנסה פוטנציאלי של זרים לה" (סעיף 388 סיפא לסיכומי ב"כ הנתבעים).
- 11 לטענת הנתבעים, לא היה עליהם לצפות נזק כלכלי לכל אזרח ואזרח בישראל, ואזרחי .3341
12 ישראל מצידם לא הסתמכו על הנתבעים (סעיף 390 לסיכומי ב"כ הנתבעים), כאשר
13 בהמשך נטען על בסיס ספרו של ישראל גלעד, דיני נזיקין – גבולות האחריות, כי
14 הסתמכות כזו מוצדקת רק אם היא עומדת במבחני סבירות אובייקטיבית, המושפעת
15 ממספר גורמים, ובהם הסתמכות ראויה של הניזוק, שאין לקבלה, שכן בישראל יש
16 לחימה מתמדת כל כמה שנים (עמ' 132); המזיק לא קיבל אחריות לגבי ניזוקים ולגבי
17 סוג הנזק; אין יחסים מיוחדים בין התובעים לבין הנתבעים (ראה עמ' 133 בחלק
18 האחרון של סעיף 391 לסיכומי ב"כ הנתבעים).
- 19 טענה משפטית נוספת היא כי יש חזקה בדבר העדר חובה בנזק כלכלי ריקושטי (סעיף .3342
20 392 לסיכומי ב"כ הנתבעים).
- 21 הנתבעים מתייחסים לפסק דיני בפרשת כפריס וטוענים כי מה שנפסק שם אינו .3343
22 מסתמך על פסיקה קיימת אלא חידש כי במקרה של נזק מכוון משתרעת יריעת
23 האחריות של המזיק גם על נזק כלכלי טהור, ואפילו נזק ריקושטי, כאשר שיקולי
24 המדיניות מרוככים יותר, ודי בכך שטענה זו לא נסתרה (סעיף 394 רישא לסיכומי ב"כ
25 הנתבעים). על כך כותבים הנתבעים כי הם חולקים על הקביעות הללו וטוענים כי הנטל
26 להוכיח את כל יסודות התביעה המוטל על התובעים, ולא ניתן לקבל טענה שלא הוכחה
27 בראיות רק מן הטעם שלא נסתרה (סעיף 394 לסיכומי ב"כ הנתבעים).



בית המשפט המחוזי בירושלים
בפני סגן הנשיא (בדימוס), כב' השופט משה דרורי

08 יולי 2019

ת"א 2538-00 נורז'ץ ליטבק ואח' נ' הרשות הפלשתינית ("המועצה הפלסטינית") ואח'

- 1 לטענת הנתבעים, כאשר התובעים צירפו רשימה של 47 אירועי טרור, היה עליהם
2 להוכיח כי הנתבעים אחראים לאותם אירועים, וזאת בכוונה או בזדון, ודבר זה לא
3 הוכח גם בחוות הדעת הכלליות (סעיף 395 לסיכומי ב"כ הנתבעים).
- 4 לטענת הנתבעים, שיקולי מדיניות, גם בגרסה מרוככת מחייבים את המסקנה כי אין
5 חובת פיצוי (סעיף 396-397 לסיכומי ב"כ הנתבעים). במסגרת זו נטען כי קבלת
6 התביעה תביא לאחריות למספר אינסופי של ניזוקים ועלולה להרחיב באופן בלתי
7 מבוקר את חוג הזכאים לפיצויים ובכך להכביד על חירות פעולה של פרטים, לשתק
8 את המסחר ולהציף את בתי המשפט בתביעות (סעיפים 398-400 לסיכומי ב"כ
9 הנתבעים).
- 10 כאשר מוזכר בספרות של דיני הנזיקין כי אחת הסיבות להטלת האחריות היא הצורך
11 בהרתעה, טוענת ב"כ הנתבעים כי במקרה זה אין צורך בהרתעה, כי הנהגת הנתבעים
12 פועלת בשיתוף פעולה עם גורמי הביטחון של מדינת ישראל כדי שמקרים כאלה לא
13 יישנו, ובמיוחד שכל מקרה של לחימה מביא לנזקי כלכליים גם בתחומי הרשות, דבר
14 העומד בראש מעייניהם של הנתבעים עצמם (סעיף 400 סיפא לסיכומי ב"כ הנתבעים).
- 15 טענה נוספת היא כי מדינת ישראל כבר התחשבה כלכלית בתובעים (סעיף 401
16 לסיכומי ב"כ הנתבעים).
- 17 טענה נוספת של ב"כ הנתבעים היא כי לא הוכחה הפרת חובת הזהירות, וכי התובעים
18 לא עמדו בנטל הראייה בעניין זה, ואין די בחוות הדעת הכלכלית כדי לסייע לתובעים,
19 שכן מדובר בטענות כלכליות (סעיפים 402-409).
- 20 ב"כ הנתבעים מזכירה את דבריי בפרשת כפריס, לעניין חובת התובעת להוכיח את
21 הקשר הסיבתי. כפי ששם לא הוכיחו התובעים את הדבר כך גם כאן, במיוחד כאשר
22 קשה לבודד רכיב אחד מתוך מערכת כלכלית ולקבוע כי הוא ורק הוא גרם לירידת
23 הרווח (סעיפים 410-416). יישום המבחנים הללו למקרה שלפנינו מראה כי אין הוכחה
24 או זיקה סיבתית בין התנודתיות בכמות התיירים לבין האינתיפאדה, שכן יש גורמים
25 נוספים שמשפיעים על עליה או ירידה בכמות התיירים (סעיפים 417-420).
- 26 טענות פרטניות בנושא זה מתייחסות להשפעת כמות מורי הדרך על פרנסת כל מורה
27 ומורה (סעיף 421); בסיס ההשוואה אינו מדויק שכן בשנת 2000 היה שיא בתיירות
28 בגלל שנת המילניום וביקור האפיפיור (סעיפים 422-423); התעלמות מנסיבותיו
29 האישיות של כל אחד ממורי הדרך (סעיף 424).



בית המשפט המחוזי בירושלים
בפני סגן הנשיא (בדימוס), כב' השופט משה דרורי

08 יולי 2019

ת"א 2538-00 נורז'ץ ליטבק ואח' נ' הרשות הפלשתינית ("המועצה הפלסטינית") ואח'

- 1 5. דיון והכרעה
- 2 3355. לאחר ששקלתי את טענות הצדדים, הגעתי למסקנה, להבדיל מפרשת כפריס, כי מכלול
- 3 הראיות שבפניי הוא כזה שהרש"פ אחראית, בזדון ובמכוון גם לנזקים הכלכליים
- 4 שנוצרו עקב האינתיפאדה.
- 5 3356. מקור ראשון לכך הוא דברים שאמרו מרואן ברגותי עצמו, למדובב בכלאו, כפי שנאמר
- 6 הדבר בסעיף 15 להכרעת דין בעניינו של מרואן ברגותי בבית משפט המחוזי בתל אביב,
- 7 כדלקמן:
- 8 "לאחר האירוע בהר הבית, ביקשו מנגנוני הביטחון של הפת"ח מערפאת
- 9 להורות על הפסקת האינתיפאדה, וערפאת לא הגיב. הנאשם עצמו סיפר כי
- 10 עזב בזעם את הישיבה לאור בקשת המנגנונים, וכי הוא שנוא עליהם משום
- 11 ש"משך את העם להסלמת המצב". הנאשם אמר לפלוני 1 כי מטרת
- 12 האינתיפאדה הייתה פגיעה בחיילים ובמתנחלים כדי לגרום לעזיבתם, וכדי
- 13 להוכיח לעולם שהפלסטינאים נלחמים בכיבוש. ואולם לאחר שישראל החלה
- 14 במדיניות החיסולים, ובעיקר לאחר שפגעה בראיד כרמי, עבר הפת"ח לפעול
- 15 בתוך ישראל במטרה לפגוע באזרחים, על מנת לפגוע בכלכלת ישראל
- 16 ובתיירות, ולהפעיל לחץ על הרחוב בישראל שילחץ על הממשלה לסגת
- 17 מהשטחים...".
- 18 3357. כפי שנאמר לעיל, אין מדובר בחקירה משטרתית או בחקירת שב"כ, שלדעת ב"כ
- 19 הנתבעים יש לה משקל נמוך. כאן מדובר בדברים שאמר מרואן ברגותי, כמסיח לפי
- 20 תומו, למי שנמצא עימו בתא המעצר (המדובב), ודברים אלה משקפים, אל נכון, את
- 21 מחשבותיו האמיתיות של ברגותי ואת מטרתו בניהול האינתיפאדה, כאשר הוא מצביע
- 22 על כך שיש, לשיטתו, לפגוע באזרחים בתוך ישראל, וזאת, "על מנת לפגוע בכלכלת
- 23 ישראל ובתיירות", שזה נשוא התביעות שבפניי בתיק זה.
- 24 3358. גם בפרשת מנטן מסביר השופט סולברג את מטרת פיגועי הטרור והאינתיפאדה,
- 25 כנימוק שלישי מצדיק, משיקולי הרתעה, לחייב את הרש"פ בפיצויים עונשיים (פסקה
- 26 :160)
- 27 "נזקי פיגועי הטרור אינם מצומצמים לקורבנות הפיגוע הקונקרטי שנרצחו,
- 28 או שסבלו מפגיעות פיזיות או נפשיות. היקפם גדול בהרבה. בתקופות
- 29 אינתיפאדה, חיה אוכלוסיית ישראל כולה תחת חרדה קיומית תמידית,



בית המשפט המחוזי בירושלים
בפני סגן הנשיא (בדימוס), כב' השופט משה דרורי

08 יולי 2019

ת"א 2538-00 נורז'ץ ליטבק ואח' נ' הרשות הפלשתינית ("המועצה הפלסטינית") ואח'

1 הטרור משבש את חיי החברה, נתיניה חוששים מפני עשיית פעולות
2 יומיומיות פשוטות כגון נסיעה באוטובוס ויציאה לקניות. הטרור משבש גם
3 את חיי המסחר ואת התיירות. השלכותיו רחבות ההיקף של הטרור תוארו
4 על-ידי בית המשפט האמריקאי בעניין Flataw v. The Islamic] Flataw
5 Republic of Iran, 999 F. Supp. 1 (D.C. 1998) [לעיל):

6 **'The malice associated with terrorist attacks transcends**
7 **even that of premeditated murder. The intended audience**
8 **of a terrorist attack is not limited to the families of those**
9 **killed and wounded or even just Israelis, but in this case,**
10 **the American public, for the purpose of affecting United**
11 **States government support for Israel and the peace**
12 **process. The terrorist's intent is to strike fear not only for**
13 **one's own safety, but also for that of friends and family,**
14 **and to manipulate that fear in order to achive political**
15 **objectives. Thus the character of the wrongful act itself**
16 **'increases the magnitude of the injury' (שם, בעמוד 30).**

17 [ראוי לציין כי פסק דין אמריקאי זה, שעוסק בפגוע שאירע בכפר דרום הוזכר בפסיקה
18 הישראלית עוד לפני פרשת מנטין, הן בפסק הדין של בית המשפט העליון העוסק
19 במעמד הרש"פ (רע"א 4060/03 הרשות הפלסטינית נ' אליהו דיין, פ"ד סב(3) 1), בעמ'
20 11, מפי המשנה לנשיאה השופט אליעזר ריבלין, שלדבריו הסכימו השופטת – כיום
21 הנשיאה – אסתר חיות, והשופטת דרורה ברלינר. וכן ראה את האזכור של פסק הדין
22 האמור ופסק דיני בת.א. 5074/03, פעמיים).

23 3359. העולה משני המקורות הללו כי מטרת הרש"פ הייתה בכמה מישורים: לא רק להרוג
24 יהודים וישראלים, אלא גם לפגוע בכלכלה הישראלית, כולל התיירות, וזאת כדי
25 להפעיל לחץ על ממשלת ישראל כדי להיכנע לתביעות הפלסטיניות.

26 3360. בנסיבות אלה, מוצדק גם מוצדק, להכיר בתביעת מורי הדרך.



בית המשפט המחוזי בירושלים
בפני סגן הנשיא (בדימוס), כב' השופט משה דרורי

08 יולי 2019

ת"א 2538-00 נורז'ץ ליטבק ואח' נ' הרשות הפלשתינית ("המועצה הפלסטינית") ואח'

- 1 3361. אשר לטענת הנתבעים, כי יש להגיע לאותה תוצאה אליה הגעתי בפרשת כפריס,
2 דהיינו: דחיית התביעה, התשובה היא כי באותה פרשה נקבעו עקרונות המצדיקים,
3 חיוב בנזיקין, אך בהעדר ראיות מספיקות, נדחתה התביעה.
- 4 3362. ברם, בתיקים שבפנינו כאשר יש תמונה רחבה יותר העולה מחוות דעת במיוחד של
5 קופרווסר בדבר התכנון והייזום של הרש"פ ושל ערפאת העומד בראשו, כדי לבצע את
6 מעשי הטרור ואת הפגיעות בישראלים ובמדינת ישראל, מסכת הראיות היא כזו
7 המחייבת את הטלת האחריות על הרש"פ ואת קביעת החבות לכיסוי הנזקים שנגרמו
8 למורי הדרך.
- 9 3363. לא נעלמו מעיניי טענות הנתבעת לגבי דרך חישוב הפיצויים הנטענים. ייתכן כי יש
10 הצדקה לטענה שאין לקחת כבסיס להשוואה את היקף התיירות בשנת 2000 (עקב
11 המיוחדות של אותה שנה בהיותה שנת המילניום וכללה בה את ביקור האפיפיור).
12 לפיכך, בשלב הבא של המשפט, תהיה הרש"פ רשאית להביא חוות דעת אחרת שבה
13 הבסיס להשוואה לא יהיה שנת 2000 אלא ממוצע השנים שקדמו לכך או דרך חישוב
14 אחרת, הכל כפי שיוצג הדבר על ידי מומחים לכך. למותר לציין כי אז יהיו רשאים
15 התובעים להגיב על חוות הדעת, כמקובל בתיק נזיקין "רגיל".
- 16 3364. גם טענה נוספת של הנתבעים, כפי שתוצג עתה, יש בה ממש, אך אין בה כדי להצדיק
17 דחיית התביעה. כוונתי לטענה של הנתבעים כי ייתכן שמורה דרך פלוני או אלמוני בחר
18 לעבוד פחות, או שהיו לו שיקולים אישיים או נסיבות אישיות לעבוד פחות, או שציבור
19 התיירים עימו הוא עבד הוא מארץ מוצא כזו או אחרת שהאינתיפאדה השפיעה פחות
20 או לא השפיעה על היקף עיסוקו. כל הנושאים הללו – מקומם בשלב הבא של הנזק.
- 21 **6. התוצאה**
- 22 3365. מאחר ובהחלטת חבות/אחריות עסקינן, ולא בהיקף הנזק, אני קובע בזה כי ביחס
23 לת.א. 5271/03, הנתבעים 1 ו-2, הרש"פ ואש"ף, שניהם יחד וכל אחד לחוד, אחראים
24 בנזיקין לעצם הנזק שנגרם למורי הדרך עקב האינתיפאדה, בהיקף שייקבע בשלב
25 הבא.
- 26 3366. המשך התביעה, דהיינו: שלב קביעת גובה הנזק והפיצויים, יידון לפני שופט/ת אחר/ת
27 – שיהיה מוסמך לשמוע ראיות גם בעניינים שפורטו לעיל – כפי שיקבע נשיא בית
28 המשפט המחוזי בירושלים, כב' השופט אהרן פרקש, וזאת מאחר ופסק דין זה ניתן על



בית המשפט המחוזי בירושלים
בפני סגן הנשיא (בדימוס), כב' השופט משה דרורי

08 יולי 2019

ת"א 2538-00 נורז'ץ ליטבק ואח' נ' הרשות הפלשתינית ("המועצה הפלסטינית") ואח'

- 1 ידי בתקופת שלושת החודשים שלאחר סיום כהונתי. לצורך כך תעביר מזכירות בית
2 המשפט העתק פסק דין זה לנשיא.
- 3 3367. אני מחייב את שני הנתבעים, ביחד ולחוד, לשלם לתובעים שכר טרחת עורך דין בתיק
4 זה בסך של 50,000 ₪.
- 5 **נא. פיגוע התאבדות בגבעה הצרפתית בירושלים (ת.א. 5288/03)**
- 6 **נא.1 כללי**
- 7 3368. עניינו של תיק זה הוא פיגוע של מחבל מתאבד בגבעה הצרפתית בירושלים, ביום
8 19.6.02, שבו נרצחו נעה אלון ז"ל, נכדתה גל אייזנמן ז"ל, מיכל פרנקלין ז"ל, גילה
9 שרה קסלר ז"ל, הדסה ינגרייס ז"ל ושמואל אפרים ירושלמי ז"ל, והכל כפי שמפורט
10 בת.א. 5288/03 (פרק יא לעיל).
- 11 3369. אביא, תחילה, בתת פרק נא.2 את תמצית טענות התובעים (פרק כ.13 לסיכומיהם;
12 עמ' 310-314, סעיפים 691-713). לאחר מכן, בתת פרק נא.3, תוצג עמדת הנתבעים כפי
13 שפורטה במסמך הגשת הסיכומים החלקיים של הנתבעים מיום 15.5.18 (פרק יב,
14 סעיפים 315-335, עמ' 109-114). בעקבות זאת תובא, בתת פרק נא.4, התייחסות
15 התובעים לעניין זה בסיכומי התשובה מטעמם (פרק טו.15, סעיפים 313-328, עמ' 58-
16 59).
- 17 3370. בעקבות כל הנ"ל, בתת פרק נא.5, אערוך דיון בטענות הצדדים, ובסופו תינתן הכרעתי,
18 כאשר בתת פרק נא.6 תירשם התוצאה.
- 19 **נא.2 עיקר טענות התובעים**
- 20 3371. התובעים מתבססים על כך שערפאת הורה בעצמו לבצע פיגוע בגבעה הצרפתית
21 והפיגוע בוצע על ידי גדודי חללי אל אקצא, אותם מימן ערפאת (סעיף 691 לסיכומי
22 התובעים), כאשר ערפאת עצמו הורה למפקד כוח 17 דמרה לבצע את הפיגוע.
- 23 3372. גדודי חללי אל אקצא נטלו אחריות על הפיגוע וכן מופיע הדבר במסמכים של משרד
24 נציבות הקשרים הלאומיים של הפת"ח, ובמסמך רשמי של הרש"פ שהוגש לבית
25 המשפט בארה"ב (סעיפים 693-695 לסיכומי התובעים).



בית המשפט המחוזי בירושלים
בפני סגן הנשיא (בדימוס), כב' השופט משה דרורי

08 יולי 2019

ת"א 2538-00 נורז'ץ ליטבק ואח' נ' הרשות הפלשתינית ("המועצה הפלסטינית") ואח'

- 1 אינדיקציה נוספת היא פעילות הרש"פ לקבלת חלקי גופת השאהיד המתאבד שהיה
2 קבור בבית קברות של מחבלים מתאבדים שביצעו פיגועים קשים ביותר בישראל
3 (סעיף 696 לסיכומי התובעים).
- 4 מקור נוסף לחיוב הוא הוראת ערפאת לשלם שכר ל-268 פעילים מגדודי חללי אל
5 אקצא (סעיף 697 לסיכומי התובעים).
- 6 לטענת התובעים, מתכנן הפיגוע היה פעיל פת"ח ותיק, קצין במנגנון המודיעין הכללי
7 שרש"פ ואש"ף דרשו לשחררו מהכלא (סעיף 701 לסיכומי התובעים).
- 8 לאורך השנים נערכו אזכרות ודברי שבח לשאהיד על ידי הפת"ח הרש"פ (סעיפים 702-
9 704) כולל הקמת מצבת זכרון המפארת את דמותו, בשכם (סעיפים 706-707 לסיכומי
10 התובעים).
- 11 שמו נכלל גם ברשימת השאהידים של הרש"פ והפת"ח ומשפחותיהם מקבלות
12 הקצבות חודשיות מהמוסד לטיפול במשפחות השאהידים והפצועים של הרש"פ
13 ואש"ף (סעיפים 708-710 לסיכומי התובעים).
- 14 בסיום הדברים חוזר ב"כ התובעים על כך שהנתבעים לא הביאו את רשימת מבצעי
15 הפיגועים הנמצאת ברשותם ולא הביאו כל ראיות נגדיות (סעיף 711 לסיכומי
16 התובעים).
- 17 **נא. 3. עיקר טענות הנתבעים**
- 18 גם בתיק זה, כמו בתיקים אחרים, עיקר הטענות הם במישור דיני הראיות, כאשר נטען
19 כי הראיות אליהן הפנו התובעים אינן קבילות (סעיף 317 לסיכומי הנתבעים).
- 20 כמו כן נטען כי לא הובאו ראיות על כך שהועמד לדין אדם כלשהו בקשר למעורבות
21 באירוע (סעיף 318 לסיכומי הנתבעים).
- 22 לטענת הנתבעים, לא הוכח כי המפגע המתאבד הועסק אצל הנתבעים, או כי מקור
23 האמל"ח ששימש לביצוע הפיגוע מקורו בנתבעים, או כי מקור מימון הפיגוע מקורו
24 בנתבעים (סעיפים 320-322 לסיכומי הנתבעים).
- 25 לעניין מסמך שהוגש על ידי הנתבעים בארה"ב, לטענת הנתבעים המסמך לא הוגש
26 בתיק זה אלא במשפט שהתנהל בארה"ב, טענה שלא הוכחה, ומאחר והתובעים לא
27 זימנו לעדות את כותב המסמך או את עורכו את מי שהגישו לבית המשפט בארה"ב,



בית המשפט המחוזי בירושלים
בפני סגן הנשיא (בדימוס), כב' השופט משה דרורי

08 יולי 2019

ת"א 2538-00 נורז'ץ ליטבק ואח' נ' הרשות הפלשתינית ("המועצה הפלסטינית") ואח'

- 1 מכאן שהמסמך לא הוגש כליל בתיק זה (סעיף 325 לסיכומי הנתבעים). ומכל מקום,
2 המסמך אינו נושא לוגו רשמי של הרש"פ ואין בו משום לקיחת אחריות (סעיף 326
3 לסיכומי הנתבעים).
- 4 3383. ושוב, לעניין הראיות של פסקי הדין ריאד שובכי ומרואן ברגותי ופסק הדין של דמרה,
5 חוזרת ב"כ הנתבעים על טענתה שהם אינם יכולים להיות ראיות בתיק זה (סעיפים
6 327-328 לסיכומי הנתבעים).
- 7 3384. גם לעניין חוות הדעת של ד"ר רוני שקד יש לנתבעים טענות רבות, לפיהן חוות הדעת
8 אינה מבוססת מספיק, ואין אסמכתאות התומכות במה שנכתב בה (סעיף 332
9 לסיכומי הנתבעים).
- 10 3385. לפיכך, לטענת הנתבעים, יש לדחות את התביעה תוך חיוב התובעים בהוצאות
11 הנתבעים בגין ניהול התביעה במשך 16 שנים לרבות הוצאות שכ"ט עורך דין ומע"מ
12 (סעיף 335 לסיכומי הנתבעים).
- 13 **נא. 4. תשובת התובעים**
- 14 3386. בפתח התשובה, משיב ב"כ התובעים לטענתם הראשונה של הנתבעים, לפיה התובעים
15 לא הביאו ראיות שמאן דהוא הועמד לדין בישראל בגין מעורבות באירוע, במילים
16 אלה: "אין גבול לציניות – שהלא מדובר היה באירוע של מחבל מתאבד" (סעיף 313
17 סיפא לתשובת התובעים).
- 18 3387. לעניין העדר הקשר בין הפיגוע לבין הפת"ח וגדודי חללי אל אקצה, הנטען על ידי
19 הנתבעים, עונה ב"כ התובעים כי הוכח הקשר על ידי תשלום השכר ל-268 פעילי גדודי
20 חללי אל אקצה, והעברת אמל"ח וכספים לאותם גדודים, כאשר הנתבעים לא הביאו
21 כל ראיה אחרת לסתור את הדברים (סעיפים 315-317), והמשך הוא מתייחס לעיתוי
22 העברת הכספים שהיה בחודש אוקטובר 2001, והעברת הכספים הייתה משנת 2000
23 עד 2002 (סעיפים 318-320), כאשר לכך יש להוסיף את הבקשה הנוספת של מרואן
24 ברגותי לשובכי, כי יש להעביר לו כספים נוספים לצורך ייצור מטעני חבלה ותשלום
25 משכורות לפעילים נוספים של גדודי חללי אל אקצה, דבר שהיה בחודש אוקטובר 2001
26 (סעיף 321).
- 27 3388. לעניין המסמך בארה"ב, משיב ב"כ התובעים כי יש השתק כלפי הנתבעים בעניין
28 מסמך זה.



בית המשפט המחוזי בירושלים
בפני סגן הנשיא (בדימוס), כב' השופט משה דרורי

08 יולי 2019

ת"א 2538-00 נורז'ץ ליטבק ואח' נ' הרשות הפלשתינית ("המועצה הפלסטינית") ואח'

1 3389. ככל שמדובר בהכרעת הדין לעניין דמרה מפקד כוח 17, חוזר וטוען ב"כ התובעים כי
2 הפיגוע נעשה על פי בקשת ערפאת ובהתאם למדיניות הכללית של הרש"פ כפי שנקבעה
3 בפרשת מנטין (סעיף 326 לסיכומי התשובה).

4 3390. בסיום תשובתו, חוזר ב"כ התובעים על כך שגם ביחס לפיגוע זה לא הביאו הנתבעים
5 ראיות כלשהן, למרות שביקשו פעם אחר פעם להאריך את המועד להבאת ראיות
6 פרטניות, ולמרות שיש בידיהם ראיות למכביר שלא הובאו במתכוון (סעיף 327
7 לסיכומי התשובה).

נא. 5. דיון והכרעה

נא.1.5 מסמך ההודיה מארה"ב

8
9
10 3391. אפתח את פרק הדיון בהתייחסות לטענה מקוממת של ב"כ הנתבעים.

11 3392. ב"כ התובעים צירף כנספח לחוות דעתו של רוני שקד את המסמך רו"ש/154, שהוגש
12 לבית המשפט בארה"ב במסגרת גילוי מסמכים בתיק שנוהל בבית משפט בארה"ב
13 (מארק סוקולוב נ' אש"ף, תיק מס' 00397 בבית המשפט במחוז הדרומי של ניו יורק),
14 ואשר תורגם לאנגלית, על ידי הרש"פ עצמו, כולל אישור התרגום, מיום 20.2.14, על
15 ידי יניב ברמן, השולט בעברית ובאנגלית.

16 3393. המסמך הינו על נייר לוגו של הרש"פ והכותרת שלו היא "המודיעין הכללי הפלסטינאי
17 מחוז צפון, סניף שכס", ונושא תאריך 12.12.2012, ונחתם על ידי ראש המודיעין
18 במחוז שכס, אל ראש המבצעים של מחוז הצפון, "אללה יגן עליו ויברך את האומה".

19 3394. במכתב נכתב "בתשובה למכתבכם מיום 12.5.12, העוסק בבדיקות ביטחוניות, אנחנו
20 מודיעים לכם כדלקמן:

21 "סאד וואדא חאמד עוואדה

22 המוזכר למעלה הוא חבר הפת"ח וגדודי חללי אל אקצא.

23 המוזכר לעיל נהרג כשאהיד בירושלים במסגרת מבצע של גדודי חללי אל אקצא, והוא
24 ביצע פעולה של שאהיד.

25 אביו של הנזכר למעלה עובד כמוכר.

26 לפני מותו כשאהיד המוזכר למעלה עבד בשכס".



בית המשפט המחוזי בירושלים
בפני סגן הנשיא (בדימוס), כב' השופט משה דרורי

08 יולי 2019

ת"א 2538-00 נורז'ץ ליטבק ואח' נ' הרשות הפלשתינית ("המועצה הפלסטינית") ואח'

- 1 קשה למצוא הוכחה יותר ברורה לכך שהרש"פ, בערכאה אחרת בארה"ב מודה שמי
2 שביצע פיגוע התאבדות בישראל הוא שאהיד ופעל במסגרת גדודי חללי אל אקצא.
- 3 טענתה הפורמלית של ב"כ הנתבעים, כאילו מדובר בהליך אחר בארה"ב שאינו שייך
4 לתיק שלפנינו, סותרת מושכלות יסוד של מניעות. לא יעלה על הדעת כי נתבע בערכאה
5 אחת (בארה"ב) יטען טענות כי פלוני הוא שאהיד ושייך לגדודי חללי אל אקצא, ואילו
6 כאן בישראל, בבית המשפט המחוזי בירושלים, כאשר הרש"פ מתבקשת לשלם
7 פיצויים על הרצח המחריד של אותו מתאבד, טוען ב"כ הרש"פ כי אין מקום להתבסס
8 על מסמך זה.
- 9 בגין טענה זו החלטתי – לעומת התיקים האחרים – לפסוק שכ"ט עורך דין גבוה יותר,
10 וזאת בשל העלאת הטענה האמורה על ידי הנתבעים.
- 11 **נא. 2.5. ראיות נוספות**
- 12 ערפאת עצמו רצה שיבוצע פיגוע בגבעה הצרפתית ואף הורה לדמרה (מפקד כוח 17)
13 לעשות כן, אך דמרה החליט, באותו שלב, שלא לעשות זאת (הדברים כתובים בצורה
14 ברורה בהכרעת הדין בפרשת דמרה). בתחילה, דמרה עצמו הורה בסוף שנת 2000
15 לבשאר חטיב לבצע פיגועים נגד יהודים או אזרחים ישראלים בגבעה הצרפתית
16 בירושלים (האישום השלישי) כמפורט בעמ' 2 להכרעת הדין של השופט אמיר דהאן –
17 כיום שופט בית משפט השלום בירושלים בתיק בית משפט צבאי יהודה 5997/06, מיום
18 23.12.10 (שלדבריו הסכימו אב"ד – השופט סא"ל רונן עצמון; והשופטת – רס"ן
19 הילית בר-און – ביבר). דמרה הורשע לבסוף בעבירה זו. לעניין בקשת ערפאת לבצע
20 תגובה בירושלים כמענה לביקורו של אריאל שרון בהר הבית ראה עמ' 46 להכרעת
21 הדין הנ"ל, ודברי הנאשם דמרה שהוא בחר "למסמס הוראה זו".
- 22 ראוי לציין בהקשר זה, כי טענת הנתבעים לפיה כיום אבו מאזן דוגל במדיניות שונה
23 לעניין הפיגועים, אינה עומדת במבחן המציאות שכן כעולה מחוות דעתו של קופרווסר,
24 אותו דמרה, בזמן היותו במאסר, הועלה בשתי דרגות צבאיות מדרגה מקבילה לאל"מ
25 לדרגה מקבילה לאלוף, והכל בתקופת אבו מאזן (ראה לעניין זה את דברי קופרווסר
26 כפי שהובאו לעיל בפרק לו. 4; לעניין פסק הדין בפרשת דמרה ראה פרטים בתת פרק
27 לו. 2.2 לעיל).
- 28 יתר הראיות הנוספות יובאו לעיל במסגרת ניתוח חוות דעתו של רוני שקד לעניין פיגוע
29 זה (תת פרק נא. 3.5 להלן).



בית המשפט המחוזי בירושלים
בפני סגן הנשיא (בדימוס), כב' השופט משה דרורי

08 יולי 2019

ת"א 2538-00 נורז'ץ ליטבק ואח' נ' הרשות הפלשתינית ("המועצה הפלסטינית") ואח'

- 1 נא.3.5 חוות דעת ד"ר רוני שקד
- 2 3401. במסגרת חוות דעתו של ד"ר שקד, המשתרעת על פני 403 עמודים (875 סעיפים), הוא
3 ייחד את פרק ט להתייחסות לפיגועים הספציפיים, וציין בתחילתו של אותו פרק כי יש
4 לקרוא כל דבר שבו על רקע האמור בשמונת הפרקים הראשונים של חוות הדעת בדבר
5 ההתנהלות והמדיניות של רש"פ ואש"ף במסגרת האינתיפאדה.
- 6 3402. בתוך פרק ט האמור, פרק ט.1 יוחד לפיגוע ההתאבדות בצומת הגבעה הצרפתית
7 בירושלים ביום 19.6.02, הוא האירוע נשוא תיק זה. מאחר ומדובר בתת הפרק
8 הראשון הוא מפורט וארוך (סעיפים 625-598, עמ' 300-281).
- 9 3403. בשל הרצון לקצר, לא אביא את מלוא הדברים ואסתפק בהפניות.
- 10 3404. הפיגוע מתואר בצורה פלסטית בסעיף 598 לחוות הדעת, כולל תמונות הזוועה
11 שהתפרסמו בעיתון שבו ראו איש משטרה מוביל עגלת תינוק אך התברר שהתינוק מת.
12 מדובר בימים שבהם היו פיגועי התאבדות נוספים, כולל של אוטובוס אגד בצומת פת
13 יום קודם (סעיף 598 סיפא).
- 14 3405. לעניין נטילת האחריות של ביצוע הפיגוע על ידי גדודי חללי אל אקצא, מובאות ראיות
15 בסעיפים 601-569 לחוות דעתו של רוני שקד, כולל התייחסות לדברים שאמרו בעלי
16 תפקידים שונים, ובהם מזכיר ממשלת רש"פ, אחמד עבד אל רחמן, המוכר לרוני שקד
17 מעבודתו העיתונאית (הערה 632 עמ' 281 לחוות דעתו של רוני שקד).
- 18 3406. לעניין קבורתו של המחבל המתאבד סאאד חאמד וואדא עוואדה, מובא פירוט בחוות
19 הדעת על כך שרש"פ לא התעלמה ממנו, וביקשה להחזיר את גופתו (סעיף 602, עמ'
20 284-282, וכן בהמשך בסעיף 603, המזכיר מחבלים אחרים קבורים).
- 21 3407. נתון נוסף המוזכר בחוות דעתו של שקד, הוא כי שמו של מבצע הפיגוע מופיע ברשימת
22 המוסד לביטול במשפחות השאהידים, בטבלה הראשונה תחת האות הערבית "ס",
23 ונכתב כי הוא תושב שכם, יליד 17.2.1985, וכי המקום ממנו נלקחה הגופה הוא תחנת
24 האוטובוס באזור הגבעה הצרפתית בעיר ירושלים ב- 18.6.2002 (בהערה 642 נכתב כי
25 מדובר בטעות סופר ומדובר ביום 19.6.2002).
- 26 3408. מקור נוסף לקבלת האחריות הוא מסמך של גדודי חללי אל אקצא שבו מתואר
27 המתאבד כ"אסתשהדי" – מקריב עצמו למען אללה, כינוי נפוץ פלסטיני לתיאור מחבל
28 מתאבד (הערה 649, עמ' 286), כאשר הפיגוע מתואר כפיגוע שבוצע בתחנת ההסעים



בית המשפט המחוזי בירושלים בפני סגן הנשיא (בדימוס), כב' השופט משה דרורי

08 יולי 2019

ת"א 2538-00 נורז'ץ ליטבק ואח' נ' הרשות הפלשתינית ("המועצה הפלסטינית") ואח'

- 1 בהתנחלות הגבעה הצרפתית בצפון ירושלים הכבושה וכי אותו מחבל הרג שבעה
2 ישראלים ופצע 40 נוספים, והוא פוצץ את "גופו הטהור והביא מוות לצאצאי הקופים
3 והחזירים" (כפי שמסביר רוני שקד, זה כינוי גנאי ליהודים הרווח בקרב הפלסטינים,
4 כולל אצל גורמי הרש"פ ואש"ף בעצמם; שם בעמ' 286, בסוף סעיף 605).
- 5 3409. בהמשך מתואר מתכנן הפיגוע והמשלח של סאאד עוואדה, נאיף פתחי אבו שרח',
6 משכם, שהוא קצין במודיעין הכללי בדרגת סגן בעברו, שהיה גם עובד של הרש"פ. שקד
7 מציין כי הוא מכיר את אותו אדם וחקר את עניינו במהלך האינתיפאדה, כולל קבלת
8 מידע מגורמי ביטחון וממקורותיו כעיתונאי בשכם ובפת"ח. מדובר באדם בכיר בגדודי
9 חללי אל אקצא המוכר היטב בציבור הפלסטיני, וברור שפעולותיו נעשו באישור
10 מפקדיו כולל ערפאת עצמו (ראה הערה 653 לחוות דעתו של ד"ר שקד).
- 11 3410. בכל מקרה, הרש"פ יכלה לעוצרו או להפסיק את פעילותו אם הייתה מעוניינת בכך.
12 בפועל, אותו אבו שרח' נעצר ב-1988, נידון לשמונה שנות מאסר ושחרר בעקבות
13 הסכמי אוסלו לפי דרישת הרש"פ ואש"ף ואז גויס למודיעין הכללי, והיה אחראי
14 לפיגועים נוספים. הוא נהרג ביום 26.6.2004 עם ארבעה פעילי גדודי חללי אל אקצא
15 ופעיל חמאס, דבר המעיד על שיתוף הפעולה הבין זרועי בין החמאס ובין אש"ף (עמ'
16 287-286, סעיף 606). פרטים רבים עליו מובאים בהמשך בסעיפים 609-606, כאשר
17 בהמשך מצוין כי פורסמו כרזות לזכרו והוקמה מצבת זכרון עליה נכתב כי הוא היה
18 המפקד הכללי של גדודי חללי אל אקצא ועמיד' השאהידים; שקד מציין כי ברור
19 שהאנדרטה במרכז שכם נעשתה באישור מפורש של הרש"פ (סעיף 611 והערה 663).
20 הופקו סרטונים המפארים את דמותו של אבו שרח' ונקראו על שמו חוליות טרור,
21 ושמו מוזכר גם בדף השאהיד של ארגון החמאס, דבר המעיד פעם נוספת על שיתוף
22 הפעולה בין החמאס ובין הרש"פ ואש"ף (סעיפים 615-613 לחוות דעת ד"ר שקד).
- 23 3411. משלח ומתכנן נוסף של הפיגוע בגבעה הצרפתית היה מאזן פריתח, אף הוא מבכירי
24 הזרוע הצבאית של הפת"ח, דהיינו: גדודי חללי אל אקצא בשכם. גם אותו חקר ד"ר
25 שקד, ואין לו ספק כי מדובר באדם המוכר לרש"פ בזמן אמת כפעיל טרור בכיר,
26 שהרש"פ לא עשתה דבר כדי לעצרו או להפסיק את פעילותו. אותו פריתח היה מעורב
27 בביצוע פיגועים רבים (סעיף 616), ולאור בכירותו הונצח שמו בדרכים שונות (סעיף
28 617), ואף לגביו יש דף שאהיד בתנועת החמאס (סעיף 618).
- 29 3412. אינדיקציה נוספת – עליה מרחיב את הדיבור ד"ר שקד – היא – כי שמם של
30 השאהידים מבצעי הפיגוע, כולל מבצע הפיגוע בגבעה הצרפתית מופיע ברשימה



בית המשפט המחוזי בירושלים
בפני סגן הנשיא (בדימוס), כב' השופט משה דרורי

08 יולי 2019

ת"א 2538-00 נורז'ץ ליטבק ואח' נ' הרשות הפלשתינית ("המועצה הפלסטינית") ואח'

- 1 שתרגומה הוא "בני אלמוות", דהיינו : אותם שאהידים שהם אנשי נצח שאינם מתים
2 אלא עולים לאללה, וזאת כדי לחלוק כבוד לשאהידים (סעיף 619). כאשר בסעיף 620
3 לאורך שבעה עמודים (292-298) מובאים לינקים לאותה רשימה, דבר המעיד על
4 נפיצותה ועל חשיבותה בעיני החברה הפלסטינית. מכל מקום לענייננו, יש בכך הוכחה
5 נוספת לאחריות הרש"פ לביצוע הפיגוע האמור (סעיף 621, עמ' 298 לחוות דעת שקד).
- 6 שמו של עוואדה המתאבד שביצע את הפיגוע, מופיע כמספר 119 בדוקטורט של בנאת
7 העוסק בין היתר ברשימת השאהידים (סעיף 623 לחו"ד שקד).
- 8 אשר לתמיכה הכספית שקיבלו משפחות עוואדה, אבו שרח' ופריחת, מציין שקד כי זו
9 דוגמה של פעולה זריזה של הרש"פ ואש"ף לתמיכה באותן משפחות שאהידים (סעיף
10 624 לחו"ד שקד).
- 11 וכך מסתיים פרק זה בחוות דעתו של שקד (סעיף 625) :
- 12 **"עמדתי המקצועית, הנשענת על ניסיוני ובדיקותיי, היא שמכל הסיבות**
13 **המפורטות בפרק זה ובחוות דעתי בכלל – כמו גם בחוות הדעת ובתצהיר**
14 **הנזכרים בפרק ההערות הכלליות לחוות הדעת – הפיגוע בצומת הגבעה**
15 **הצרפתית ב-19 ביוני 2002 הוא חלק ממימוש המדיניות המעשית והמוצהרת**
16 **של הרש"פ ואש"פ. עמדתי המקצועית היא שמבחינה עובדתית, הרש"פ**
17 **ואש"פ אחראי לפיגוע זה"**.
- 18 נחה דעתי כי חוות דעת זו של ד"ר רוני שקד, בכללה, והעמקות של הפרק העוסק
19 במתאבד ובשולחיו בפרשת הפיגוע בגבעה הצרפתית, היא חוות דעת מבוססת על
20 מקורות רבים, בלתי תלויים אלו באלו.
- 21 הפגמים שניסתה למצוא ב"כ הנתבעים בחוות הדעת – אינם מקובלים עליי.
- 22 לפיכך אני מאמץ את חוות דעתו של ד"ר רוני שקד יחד עם הראיות האחרות, ובמיוחד
23 המסמך שהוגש לבית המשפט בארה"ב, וקובע כי הרש"פ ואש"ף אחראים לפיגוע
24 בגבעה הצרפתית בירושלים והם חייבים לפצות את משפחות ההרוגים והפצועים.
- 25 **6. התוצאה**
- 26 מאחר ובהחלטת חבות/אחריות עסקינן, אני קובע בזה כי ביחס לת.א. 5288/03,
27 הנתבעים 1 עד 3 (אש"ף, ערפאת והרש"פ), כולם יחד וכל אחד לחוד, אחראים בנוזיקין
28 לכל הנטען בכתב התביעה.



בית המשפט המחוזי בירושלים
בפני סגן הנשיא (בדימוס), כב' השופט משה דרורי

08 יולי 2019

ת"א 2538-00 נורז'ץ ליטבק ואח' נ' הרשות הפלשתינית ("המועצה הפלסטינית") ואח'

- 1 3420. המשך התביעה, דהיינו: שלב קביעת גובה הנזק והפיצויים, יידון לפני שופט/ת אחר/ת,
2 כפי שיקבע נשיא בית המשפט המחוזי בירושלים, כב' השופט אהרן פרקש, וזאת מאחר
3 ופסק דין זה ניתן על ידי בתקופת שלושת החודשים שלאחר סיום כהונתי. לצורך כך
4 תעביר מזכירות בית המשפט העתק פסק דין זה לנשיא.
- 5 3421. אני מחייב את הנתבעים 1 עד 3, ביחד ולחוד, לשלם לתובעים שכר טרחת עורך דין
6 בתיק זה בסך של 125,000 ₪ (הסכום גבוה יותר מתיקים אחרים בשל הטענה כנגד
7 המסמך שהוגש לבית המשפט בארה"ב, כמוסבר לעיל בתת פרק נא.1.5 לעיל).
- 8 **נב. רצח החייל בקבר יוסף (ת.א. 5345/03)**
- 9 **נב.1 כללי**
- 10 3422. עניינו של תיק זה הוא אירוע שהיה ביום 26.9.1996 בקבר יוסף בשכם, שבו ירו אנשי
11 מנגנוני הביטחון הפלסטיניים אש כבדה לעבר מתחם הקבר שבמהלכה נהרגו ששה
12 חיילים וקצינים ובהם התובע בת.א. 5345/03 איתמר סודאי.
- 13 3423. אביא, תחילה, בתת פרק נב.2 את תמצית טענות התובעים (פרק כ.12 לסיכומיהם; עמ'
14 308-310, סעיפים 679-690). לאחר מכן, בתת פרק נב.3, תוצג עמדת הנתבעים כפי
15 שפורטה במסמך הגשת הסיכומים החלקיים של הנתבעים מיום 15.5.18 (פרק יא,
16 סעיפים 285-314, עמ' 109-100). בעקבות זאת תובא, בתת פרק נב.4, התייחסות
17 התובעים לעניין זה בסיכומי התשובה מטעמם (פרק טו.4, סעיפים 304-312, עמ'
18 56-58).
- 19 3424. בעקבות כל הנ"ל, בתת פרק נב.5, אערוך דיון בטענות הצדדים, ובסופו תינתן הכרעתי,
20 כאשר בתת פרק נב.6 תירשם התוצאה.
- 21 **נב.2 עיקר טענות התובעים**
- 22 3425. תמצית טענות התובעים פשוטה: מדובר בפגיעה בו היו מעורבים אנשי מנגנוני הביטחון
23 של הרש"פ, שבוצע בנשק של הרש"פ (סעיף 679 לסיכומי ב"כ התובעים).
- 24 3426. התובעים מתבססים על חוות הדעת של ד"ר שקד, סגן אלוף דחוח הלוי, ותא"ל
25 קופרווסר, בנושא זה (סעיף 680 לסיכומי ב"כ התובעים).
- 26 3427. בהמשך מוסבר הרקע לאותו פיגוע בקבר יוסף, והוא פתיחת מנהרות הכותל ביום
27 23.9.96, שבמהלכו ערפאת וההנהגה הפלסטינית הפעילו כוחות כנגד בסיסי צה"ל



בית המשפט המחוזי בירושלים
בפני סגן הנשיא (בדימוס), כב' השופט משה דרורי

08 יולי 2019

ת"א 2538-00 נורז'ץ ליטבק ואח' נ' הרשות הפלשתינית ("המועצה הפלסטינית") ואח'

- 1 וכוחות צה"ל (סעיף 681 לסיכומי ב"כ התובעים), כאשר האירוע בקבר יוסף היה מספר
2 ימים לאחר מכן.
- 3 3428. לטענת ב"כ התובעים, קבר יוסף הינו מקום קדוש המצוי בשטח A בשליטה מלאה של
4 הרש"פ, וכי היורים היו אנשי מנגנוני הרש"פ, חמושים בכלי נשק של הרש"פ ולובשי
5 מדים של הרש"פ, כאשר מאחוריהם עמדו אלפי פלסטינים שחיכו לכך שהרש"פ
6 תכבוש את מתחם הקבר, דבר שלבסוף אירע, ואנשי הרש"פ, לאחר הריגת איתמר
7 סודאי (שמשפחתו התובעת בת.א. 5345/03 הנ"ל), שרפו חלק ממתחם הקבר (סעיף
8 682 לסיכומי ב"כ התובעים).
- 9 3429. מבחינת האחריות המשפטית, טענת התובעים היא כי מדובר בירי שנעשה בעידוד
10 הרש"פ ובהוראה אישית של ערפאת, כאשר היורים היו כפופים כולם לערפאת וכי
11 ביצוע הירי בקבר יוסף היה במקביל לנקודות חיכוך אחרות של הפלסטינים עם
12 ישראל. הדגשה מיוחדת היא כי באירוע השתתפו צלפים של הרש"פ שהתמקמו
13 במקומות שנבחרו מראש לאחר איסוף מודיעיני, דבר המעיד על יוזמה מאורגנת של
14 הרש"פ (סעיף 683, על סעיפי המשנה שבו).
- 15 3430. אינדיקציות נוספות לאחריות הרש"פ ואש"ף הן תמימות הדעים בין המומחים לכך
16 שהרש"פ ואש"ף, הם אלה שיזמו את האירועים, ליבו אותם, ולבסוף החליטו להפסיק
17 אותם (סעיף 683(י)); וכי הרש"פ ואש"ף קיבלו על עצמם אחריות על האירוע וראו את
18 המשתתפים בו, כגיבורים הראויים להערכה (סעיף 683(יא) לסיכומי ב"כ התובעים).
- 19 3431. אינדיקציה נוספת התומכת בעמדת התובעים היא כי פיגוע טרור זה תואם את
20 המדיניות של הרש"פ ואש"ף, לפיה ירי והרג של חיילי צה"ל (ובוודאי בתוך תחומי
21 יהודה ושומרון) אינו טרור על פי עדותו של אשרף עגירמי מיום 1.11.17 (סעיף 684
22 והערה 480 לסיכומי ב"כ התובעים).
- 23 3432. בהיעדר ראיות אחרות לסתור, מסקנת ב"כ התובעים היא כי יש לראות ברש"פ
24 ובאש"ף כאחראים מבחינת דיני הנזיקין וכחייבים לפצות את משפחת החייל סודאי
25 ז"ל (סעיפים 687-690 לסיכומי ב"כ התובעים).
- 26 **נב. 3. עיקר טענות הנתבעים**
- 27 3433. טענתה הראשונה של ב"כ הנתבעים, עו"ד שרון אביטל, היא טענה לדחייה על הסף
28 מחמת התיישנות (סעיף 287 לסיכומיה ואילך). היא מסבירה כי התביעה המקורית



בית המשפט המחוזי בירושלים
בפני סגן הנשיא (בדימוס), כב' השופט משה דרורי

08 יולי 2019

ת"א 2538-00 נורז'ץ ליטבק ואח' נ' הרשות הפלשתינית ("המועצה הפלסטינית") ואח'

- 1 הוגשה לבית המשפט ביום 22.9.03, דהיינו: שבע שנים פחות ארבעה ימים ממועד
2 האירוע. התביעה נמחקה מחמת חוסר מעש ביום 22.12.04. התובעים הגישו בקשה
3 לביטול מחיקת התביעה ביום 27.12.04. לטענת הנתבעים, עמדה לרשותם של
4 התובעים ארבעה ימים אך התביעה הוגשה מספר חודשים לאחר מכן, ועל פי הפסיקה
5 המובאת שם – דין התביעה להידחות מחמת התיישנות.
- 6 3434. ב"כ הנתבעים ערה לכך שבקשה בעניין זה הוגשה בעבר ונידונה על ידי כב' השופט יוסף
7 שפירא שקבע ביום 14.6.05 כי הנושא יידון בפני השופט שידון בתיק. עניין זה לא
8 הוכרע עד היום ולכן מבקשים הנתבעים כי בית המשפט ידחה את התביעה על הסף
9 מחמת תביעה זו (סעיפים 296-297 לסיכומי ב"כ הנתבעים).
- 10 3435. טענה משפטית נוספת של הנתבעים המוגשת למען הזהירות, עניינה פגיעה בחייל צה"ל
11 בעת לחימה (סעיף 298 ואילך לסיכומי הנתבעים).
- 12 3436. ב"כ הנתבעים מציינת כי המדינה טוענת בעניינים אחרים שדיני הנוזקין אינם
13 מתאימים לסיטואציה מלחמתית, וכי כל צד צריך לטפל בנזקיו ובנפגעיו כפי שעושה
14 המדינה באמצעות משרד הביטחון והביטוח הלאומי (סעיף 299 לסיכומי ב"כ
15 הנתבעים).
- 16 3437. לשיטת הנתבעים, אין מחלוקת כי במקרה דנן יש סיטואציה מלחמתית ולצורך כך
17 מצוטטים דברי היועץ המשפטי לממשלה במסגרת טיעוניו בבג"ץ בתיק אחר (סעיף
18 300), אשר לדברי ב"כ הנתבעים אומצו דברים אלה על ידי בית המשפט העליון באותו
19 בג"ץ (סעיף 301 לסיכומי ב"כ הנתבעים).
- 20 3438. בהקשר זה, טוענת ב"כ הנתבעים כי היענות לתביעה כזו תשנה את המאזן המשפטי
21 הקיים, ויפתח פתח למאות או אלפי תביעות של משפחות חללי מערכות ישראל (סעיף
22 303 לסיכומים).
- 23 3439. לגופו של עניין טוענת ב"כ הנתבעים, כי מאחר והאירוע היה בשנת 1996, מספר שנים
24 לפני תחילת האינתיפאדה השניה, וכי אז הרשות פעלה בטרור וביצעה מעשים כלפי
25 החמאס, כל ראיות התובעים שהוגשו ביחס לתקופת האינתיפאדה השניה, אינן
26 רלבנטיות לתיק זה.
- 27 3440. לעניין האירוע לגופו – לטענת הנתבעים לא הובאו ראיות לגבי נסיבות מותו של המנוח,
28 כאשר לפי חוות דעתו של ד"ר שקד, המומחה מטעם הנתבעים, ירו באזור קבר יוסף



בית המשפט המחוזי בירושלים בפני סגן הנשיא (בדימוס), כב' השופט משה דרורי

08 יולי 2019

ת"א 2538-00 נורז'ץ ליטבק ואח' נ' הרשות הפלשתינית ("המועצה הפלסטינית") ואח'

- 1 לא רק אנשי הרש"פ אלא גם אזרחים ללא מדים (סעיפים 307-308). בהקשר זה, טענת
2 הנתבעים היא כי דברי התובעים כי מי שירה ואינו עם מדים כפוף לערפאת, ולכן,
3 לשיטת התובעים יש להטיל אחריות בנוזיקין על הרש"פ, טענה כזו מעידה על חולשת
4 טיעוני התובעים, שכן, כפי שמסבירה ב"כ הנתבעים, לפי קו חשיבה זה תהיה התוצאה
5 המשפטית כי כל ירי של אדם ללא מדים בישראל, יחייב את אחריות מדינת ישראל
6 (סעיף 309 לסיכומי ב"כ הנתבעים).
- 7 תחת הכותרת "טענת ההסתה", כותבת ב"כ הנתבעים כי לא הוכחה טענת התובעים
8 לפיה ערפאת הסית לאלימות תוך שהוא מנצל את אירועי פתיחת מנהרות הכותל (סעיף
9 310 לסיכומי ב"כ התובעים); מכל מקום, ראשי מדינת ישראל ידעו שפתיחת מנהרת
10 הכותל תביא לתגובות קשות בצד הפלסטיני, ולכן, לשיטת ב"כ הנתבעים, העדיפה
11 ממשלת ישראל, בראשות בנימין נתניהו, לפתוח את מנהרת הכותל, וזאת כדי לרצות
12 את קרן מנהרת הכותל על אף ההתראות של כוחות הביטחון, גם במחיר חיי אדם
13 (סעיף 311 לסיכומי ב"כ הנתבעים).
- 14 וכך מסיימת ב"כ הנתבעים את טיעוניה (סעיפים 313-314):
- 15 **313". לאור כל האמור לעיל מתבקש בית המשפט הנכבד לדחות את**
16 **התביעה הן על הסף והן לגופא, הן משיקולי מדיניות והן מהטעם**
17 **שהתובעים לא הוכיחו קשר, חולי[ה] אחר חוליה, בין הנתבעים 1-2**
18 **לבין הארוע דנן שפרטיו נשארו עלומים. לא הורם הנטל להוכיח כי**
19 **המפגע העלום הועסק אצל הנתבעים 1-2; לא הורם הנטל להוכיח כי**
20 **המפגע העלום השתמש בנשק שמקורו בנתבעים 1-2; לא הורם הנטל**
21 **להוכיח כי מקור המימון לארוע בנתבעים 1-2 ולא הוכח כי הנתבעים**
22 **1-2 שלחו את המפגעים ו/או הינם קשורים בדרך כלשהי לפיגוע,**
23 **ומכאן שלא הורם הנטל להוכיח שהנתבעים 1-2 אחראים בנוזיקין**
24 **לארוע נשוא התביעה.**
- 25 **314. בית המשפט הנכבד מתבקש לדחות את התביעה במלואה תוך חיוב**
26 **התובעים בהוצאות הנתבעת, בגין ניהול התביעה כנגד הנתבעת כ-15**
27 **שנה, לרבות הוצאות שכ"ט עו"ד ומע"מ תפקידו [?]."**
- 28
- 29



בית המשפט המחוזי בירושלים
בפני סגן הנשיא (בדימוס), כב' השופט משה דרורי

08 יולי 2019

ת"א 2538-00 נורז'ץ ליטבק ואח' נ' הרשות הפלשתינית ("המועצה הפלסטינית") ואח'

- 1 **נב.4 תשובת התובעים**
- 2 3443. לעניין ההתיישנות – מביאים ב"כ התובעים את נוסח החלטת השופט שפירא מיום
3 27.12.04, ממנה עולה כי יש לתת לתובעים את יומם בבית המשפט ואין כל הצדקה
4 למחוק או לדחות את כתב התביעה בשל התיישנות (סעיפים 305-306 לתשובת
5 התובעים), וכי החלטה זו חלוטה ולא הוגש בגינה בקשת רשות ערעור (סעיף 307
6 לתשובת התובעים), וכי חשבון הימים המדוייק מעלה שאין כל פער המצדיק קבלת
7 טענת התיישנות (סעיף 308 לתשובת התובעים).
- 8 3444. לעניין טענות הנתבעים, לפיהן איתמר סודאי ז"ל היה חייל, ולא אזרח, אין מקום
9 לקבל את טענות הנתבעים, כאשר בכל מקרה הרש"פ אינה מדינה ופיגועים שבוצעו על
10 ידי אנשי הרש"פ כנגד צה"ל ואנשיו אינם בגדר מלחמה (סעיף 309 לתשובת התובעים).
- 11 3445. אשר לטענות הנתבעים לעניין לחימת הרש"פ וטרור וביצוע מעצרים כלפי אנשי חמאס,
12 תשובת התובעים היא כי מדובר בחייל שנורה באופן ישיר על ידי חיילי הרש"פ, בתוך
13 העיר שכם שנמצאת בשליטת הרש"פ, ובאירוע שנוהל על ידי הרש"פ ולכן התובעים
14 אינם צריכים להוכיח מי בדיוק ירה, כאשר המידע נמצא בידי הרש"פ והיא לא טרחה
15 להביאו לבית המשפט (סעיפים 310-312 לתשובת התובעים).
- 16 **נב.5 דיון והכרעה**
- 17 **נב.1.5 טענת ההתיישנות**
- 18 3446. עיון מדוקדק בחומר, מגלה כי אין בסיס לטענה זו של הנתבעים.
- 19 3447. התביעה הוגשה ביום 22.9.03, דהיינו: שבע שנים פחות חמישה ימים ממועד
20 התרחשות האירוע נושא התובענה שהוא יום 26.9.96.
- 21 3448. מכאן שבית המשפט קמא קנה לעצמו סמכות לדון בתובענה.
- 22 3449. הליך "מינהלי", המוגדר כ"מחיקת תביעה מחוסר מעש", אינו רלבנטי לנתבעים, שכן
23 היה זה ביוזמת בית המשפט. אותו בית משפט הוא זה שהחליט לבטל את ההחלטה
24 מחמת חוסר מעש בקובעו כי "בנסיבות העניין יש לתת לתובעים את יומם בבית
25 המשפט" (ציטוט מהחלטת השופט שפירא מיום 27.12.04).



בית המשפט המחוזי בירושלים
בפני סגן הנשיא (בדימוס), כב' השופט משה דרורי

08 יולי 2019

ת"א 2538-00 נורז'ץ ליטבק ואח' נ' הרשות הפלשתינית ("המועצה הפלסטינית") ואח'

- 1 לא ראיתי כל בסיס לטענה כי התובעים היו צריכים להגיש תביעה נוספת, שכן התביעה
2 הרלבנטית (שהוגשה לי בקלסר מרוכז של כל התביעות על ידי ב"כ שני הצדדים), היא
3 זו הנושאת תאריך 22.9.03, והיא הבסיס לדיונים בפניי.
- 4 בכל מקרה, כאשר יש ספק לעניין התיישנות, והנתבעת אינה מצביעה על נזק כלשהו
5 שנגרם לה, יש להותיר את התביעה על כנה, וזאת על פי העיקרון הבסיסי לפיו יש לתת
6 לתובע את יומו בבית המשפט.
- 7 לפיכך, טענת ההתיישנות – נדחית. 3452
- 8 **2.5.נב האם יש דין שונה לתובע שהוא חייל?**
- 9 טענת הנתבעים בעניין זה היא כי יש לשמור על מעין סימטריה בין פיגועים משני
10 הצדדים.
- 11 אולם, צודק ב"כ התובעים, כי אין כל בסיס לראות ברש"פ מדינה שיש לה צבא, בדומה
12 למדינת ישראל שיש לה צבא. כבר הוסבר לעיל בהרחבה בהחלטת הביניים בתיק זה
13 כי הרש"פ אינה מדינה לפי המבחנים הקבועים באמנת מונטבידאו (ראה בהרחבה פרק
14 כ.ב. 2 לעיל).
- 15 טענה נוספת בהקשר זה, כאילו היענות לתביעה זו תביא לתביעות נוספות של חיילים
16 שנפגעו או משפחות חיילים שנהרגו על ידי אנשי הרש"פ, ובכך יוצף בית המשפט
17 במאות או באלפי תביעות – טענה זו נדחית על ידי.
- 18 כבר הזכרתי לעיל כי יש לכבד את זכות הגישה אל בתי המשפט כזכות בסיסית
19 שהוגדרה על ידי המשנה לנשיא השופט ד"ר מישאל חשין (בהסכמת הנשיא, השופט
20 מאיר שמגר והשופט גבריאל בך) כאחת מזכויות היסוד של האדם (ראה: ע"א 579/90
21 מרדכי וגילה רוזין נ' ציפורה בן נון, פ"ד מו(3) 738, בפסקה 8, עמ' 742).
- 22 בית משפט זה אינו רשאי, ולטעמי גם אינו צריך, לנעול את שערי בית המשפט רק
23 מהטעם שמא היענות לבקשתו של פלוני תביא בעקבותיה מאות או אלפי אנשים
24 אחרים. אם התובע זכאי לסעד מבית המשפט, וכך אני חושב, העובדה שהרש"פ
25 "הצליחה" להרוג לא רק את החייל איתמר סודאי ז"ל, אלא מאות או אלפי חיילים
26 אחרים, אין לה בשל כך חסינות.
- 27 נהפוך הוא, כפי שגם נקבע בפרשת מנטין, אם יוכח כי אנשים כלשהם (אזרחים
28 ישראלים, חיילים, יהודים, או תיירים, או התושבים הערביים של יהודה ושומרון),



בית המשפט המחוזי בירושלים
בפני סגן הנשיא (בדימוס), כב' השופט משה דרורי

08 יולי 2019

ת"א 2538-00 נורז'ץ ליטבק ואח' נ' הרשות הפלשתינית ("המועצה הפלסטינית") ואח'

- 1 נהרגו או נפצעו על ידי אנשי הרש"פ, מן הראוי, כי מערכת בתי המשפט תדון בכל
2 תביעה ותביעה, ואם תגיע למסקנה שאכן כך היה הדבר, יחייב בית המשפט את הרש"פ
3 בפיצויים (ועל פי הלכת מנטין גם בפיצויים עונשיים), שכן מטרת בית המשפט היא
4 להציל עשוק מיד עושקו.
- 5 3459. כאשר מתייצבים בבית המשפט משפחת הנרצח או הנפגע בפיגוע כשהוא נכה, מול
6 הרש"פ שהחליטה באופן מודע ובמכוון להרוג ולפצוע יהודים או ישראלים, זכאי אותו
7 תובע ליומו בבית המשפט, גם אם הוא חייל.
- 8 **נב.3.5 נסיבות האירוע**
- 9 3460. קשה לי להבין את טענות הנתבעים בעניין זה.
- 10 3461. אין מחלוקת כי בקבר יוסף עמדו לובשי מדים של הרש"פ וירו לעבר קצינים וחיילים
11 של צה"ל בקבר יוסף. הירי בוצע על ידי אנשים הנמצאים תחת מרות הרש"פ, בנשק
12 של הרש"פ.
- 13 3462. אם אכן היו אנשים נוספים באותו אירוע, ואף הם ירו, והם היו לבושים באזרחי, עדיין
14 אחריות הרש"פ על האירוע ועל השטח הנמצא במסגרת שטח A, מחייב הטלת חבות
15 בנוזיקין על הרש"פ.
- 16 3463. הטענה כי האירועים בקבר יוסף הינם המשך של אירועי מנהרת הכותל, ומדברי ב"כ
17 הנתבעים עולה כאילו ממשלת ישראל אחראית לאירועי מנהרת הכותל, לאור אזהרות
18 כוחות הביטחון, אינה מקובלת עליי כלל ועיקר. לא יעלה על הדעת כי נתבעת תטען כי
19 אנשיה רשאים להרוג ישראלים או יהודים רק בגלל שישראל מימשה זכות ריבונית
20 לבצע עבודות כדין במנהרת הכותל בתחומי ירושלים שעליה חל המשפט, השיפוט
21 והמינהל של מדינת ישראל.
- 22 3464. בהקשר למנהרת הכותל, אני מזכיר את חוות הדעת שהוגשו לתיק זה, ובמיוחד האמור
23 בפרק ג.4 לחוות דעתו של קופרווסר, וכן האמור בפרק ב.3 לחוות דעתו של דחוח הלוי,
24 בסעיף 61, המתייחס לראיון של מרואן ברגותי מיום 4.3.00, שבו נשזר קו וקשר סיבתי
25 בין מנהרת הכותל והמתקפה על קבר יוסף, כמעשים שנעשו בתמיכתה ובעידודה של
26 הרש"פ, וזאת כחלק מהשלבים שקדמו לאינתיפאדת אל אקצא.
- 27 3465. לכל אלה יש להוסיף את פרק ט.11 של חוות דעתו של ד"ר רוני שקד, שכותרתה:
28 "מתקפת ירי פלסטינית מאורגנת על מתחם קבר יוסף וסביבתו כחלק מ'מערכת



בית המשפט המחוזי בירושלים
בפני סגן הנשיא (בדימוס), כב' השופט משה דרורי

08 יולי 2019

ת"א 2538-00 נורז'ץ ליטבק ואח' נ' הרשות הפלשתינית ("המועצה הפלסטינית") ואח'

- 1 מנהרת אלאקצא', 26 בספטמבר 1996" (עמ' 387-393, סעיפים 836-855 לחוות דעתו
2 של ד"ר רוני שקד).
- 3 3466. בהמשך לחוות דעת קודמות של פרופ' קארש ויוסי קופרווסר, גם ד"ר שקד מנתח את
4 האירועים בקבר יוסף כהמשך של אירועי מנהרת הכותל. הוא רואה קו ישיר בין
5 מקומות קדושים כמו מנהרת הכותל, קבר יוסף וכן קבר רחל ובית הכנסת "שלום על
6 ישראל" ביריחו, ומזכיר כי בהסכמי אוסלו נקבע מעמד המיוחד של אתרים
7 הקדושים ליהודים בשטח A, שהם: קבר יוסף, בית הכנסת "שלום על ישראל" וקבר
8 רחל (סעיף 843 לחוות דעתו של ד"ר רוני שקד). הוא מציין כי יש צורך בשיתוף פעולה
9 ביטחוני בין הצדדים שכן מיקום אתרים אלה הופך אותם לפגיעים ביותר (סעיף 844
10 לחוות דעתו של ד"ר רוני שקד).
- 11 3467. לעניין מתחם קבר יוסף, מציין ד"ר שקד, כי מדובר במקום המוקף מכל עבריו
12 בשטחים בנויים בצפיפות רבה בלב העיר שכם, סמוך מאוד לשני מחנות פליטים:
13 בלאטה; וראס אל עין (סעיף 845), והוא מוסיף ואומר כי מנסיונו בתקופת
14 האינתיפאדה הוא ראה בהם מוקדי חיכוך, שאותם צפויים אש"ף והרש"פ לנצל לצורך
15 עימות עם ישראל, וזאת בהמשך למערכת מנהרת הכותל שבה, להבנתם, הם זכו
16 בניצחון על ישראל (סעיף 846 לחוות דעתו של ד"ר רוני שקד).
- 17 3468. ד"ר שקד מספר כי הוא, כעיתונאי, לאחר אירועי מנהרת הכותל, נסע לסקר אירוע
18 שהיה בכניסה לרמאללה של ירי מאסיבי של מנגנוני הביטחון במדים ושל פעילי תנזים
19 לעבר חיילי צה"ל, וכבר אז הובע חשש בפיקוד מרכז לגבי מתחם קבר יוסף ולגבי בית
20 הכנסת ביריחו (ראה: סעיף 848, וכן הערה 1120, בעמ' 390 לחוות דעתו של ד"ר שקד).
- 21 3469. וכך מתאר ד"ר שקד את מה שראה במו עיניו ככתב, ביום 26.9.96, באירועי הירי על
22 קבר יוסף שבמהלכם נהרג החייל איתמר סודאי ז"ל, שהוריו הם התובעים בתיק
23 שבפנינו (סעיף 848, עמ' 391 לחוות דעת שקד):
- 24 "ב-26 בספטמבר 1996 הייתי לאורך רוב היום בהר גריזים בשכם, סמוך
25 למוצב צה"ל שהוקם במחצית ההר וסיפק תצפית מעולה על בנין הממשל
26 בשכם, על מ"פ [מחנה פליטים] בלאטה ועל קבר יוסף. אלוף פיקוד מרכז דאז,
27 עוזי דיין, הזהיר אותנו הכתבים באזהרה חמורה שלא להעז להיכנס לתוך
28 העיר שכם. דיין הבטיח לסייע לנו כמיטב יכולתו בתצפית ובעדכונינו, וכך
29 הוא עשה בעצמו ובאמצעות דוברו, ירדן ותיקאי. המרחק בינינו לבין קבר



בית המשפט המחוזי בירושלים
בפני סגן הנשיא (בדימוס), כב' השופט משה דרורי

08 יולי 2019

ת"א 2538-00 נורז'ץ ליטבק ואח' נ' הרשות הפלשתינית ("המועצה הפלסטינית") ואח'

- 1 יוסף לא עלה על 900 מטרים, והמרחק בינינו לבין החמושים היה כמובן קטן
2 יותר. שהיתי במקום כמעט לכל אורך הירי הפלסטיני על קבר יוסף ועל כוחות
3 התגבור הצה"ליים, ועזבתי מעט לפני שההמון הפלסטיני 'כבש' את המתחם
4 והעלה אותו באש. ב-26 בספטמבר ניתן היה לראות בבירור [בהערות 1121
5 ו-1122 מציין ד"ר שקד שגם השתמש במשקפת שאיפשרה לו מבט פנורמי על
6 זירת ה'קרבי'] את אנשי 'מנגנוני הביטחון' הפלסטינים במדים, חמושים,
7 כשהם מתרוצצים בשטח ויורים ללא הרף לעבר קבר יוסף. מירי זה נפגעי
8 חיילי צה"ל שבקבר יוסף עצמו וכן חיילי כוחות החילוץ שנשלחו למקום
9 (ב-26 בחודש נהרגו 6 חיילים וקצינים ובהם איתמר סודאי ז"ל). את מספר
10 החמושים שראיתי שם במהלך הקרבות אני מעריך במאות, רובם הגדול
11 לובשי מדים (לא כל לובשי המדים נראו כשהם יורים בפועל). מאחוריהם
12 עמדו אלפי פלסטינים שהריעו וחיכו לרגע בו מתחם הקבר 'ייכבש' והם יוכלו
13 להיכנס פנימה. בחסות הירי, לאחר שצה"ל פינה את המקום על מנת להימנע
14 משימוש בכוח קטלני שהיה מסב אבידות כבדות ביותר לפלסטינים – ההמון
15 ואנשי 'מנגנוני הביטחון' הצליחו 'לכבוש' את המקום והעלו באש חלקים
16 מהמתחם".
- 17 3470. בהמשך הפרק מזכיר ד"ר שקד אירועים נוספים באותה מתכונת (קבר רחל – סעיף
18 849, ומקומות נוספים – סעיף 850(ד)).
- 19 3471. כמו כן מציין ד"ר שקד כי מתחם קבר יוסף היה יעד למתקפות נוספות במאי 2000
20 ובאוקטובר 2000 (סעיף 853 לחוות דעתו), וההסבר לכך מופיע בסעיף 854 לחוות
21 הדעת האמורה.
- 22 3472. על כל פנים, לעניין תיק זה, כותב ד"ר רוני שקד בסוף הפרק של חוות דעתו את הדברים
23 הבאים (סעיף 855, עמ' 393):
- 24 "עמדתי המקצועית, הנשענת על ניסיוני ובדיקותיי, היא שמכל הסיבות
25 המפורטות בפרק זה בחוות דעתי בכלל – כמו גם בחוות הדעת ובתצהיר
26 הנזכרים בפרק ההערות הכלליות לחוות הדעת – הירי לעבר קבר יוסף
27 וסביבתו, ממנו נהרג החייל איתמר סודאי ב-26 בספטמבר 1996, הוא חלק
28 ממימוש המדיניות המעשית והמוצהרת של הרש"פ ואש"פ. עמדתי
29 המקצועית היא שמבחינה עובדתית, הרש"פ ואש"פ אחראים לירי זה".



בית המשפט המחוזי בירושלים
בפני סגן הנשיא (בדימוס), כב' השופט משה דרורי

08 יולי 2019

ת"א 2538-00 נורז'ץ ליטבק ואח' נ' הרשות הפלשתינית ("המועצה הפלסטינית") ואח'

- 1 **נב.6 התוצאה**
- 2 3473. לאחר שנדחו הטענות המקדמיות של הנתבעים לעניין ההתיישנות או לעצם הגשת
3 תובענה על ידי חייל צה"ל, ולאחר בדיקה של נתוני האירוע, שוכנעתי לחלוטין כי
4 מדובר במעשה המחייב קביעה לפיה כי ביחס לת.א. 5345/03, הנתבעים 1 עד 3
5 (הרש"פ, אש"ף ויאסר ערפאת), כולם יחד וכל אחד לחוד, אחראים בנזיקין לכל הנטען
6 בכתב התביעה.
- 7 3474. המשך התביעה, דהיינו: שלב קביעת גובה הנזק והפיצויים, יידון לפני שופט/ת אחר/ת,
8 כפי שיקבע נשיא בית המשפט המחוזי בירושלים, כב' השופט אהרן פרקש, וזאת מאחר
9 ופסק דין זה ניתן על ידי בתקופת שלושת החודשים שלאחר סיום כהונתי. לצורך כך
10 תעביר מזכירות בית המשפט העתק פסק דין זה לנשיא.
- 11 3475. אני מחייב את הנתבעים 1 עד 3, ביחד ולחוד, לשלם לתובעים שכר טרחת עורך דין
12 בתיק זה בסך של 100,000 ₪.
- 13 **נג. המכוננית הממולכדת ופיצוץ האוטובוס בצומת מגידו (ת.א. 7498/05)**
- 14 **נג.1 כללי**
- 15 3476. עניינו של תיק זה הוא פיגוע של מחבל מתאבד עם מכוננית תופת, שנצמד לאוטובוס קו
16 830, בצומת מגידו, כאשר עקב הפיגוע נרצחו 17 ישראלים ונפצעו כ-40, כאשר רוב
17 הנפגעים הם חיילים וצעירים מתחת לגיל 20.
- 18 3477. התביעה בגין פיגוע זה מפורטת בת.א. 7498/05.
- 19 3478. אביא, תחילה, בתת פרק נג.2 את תמצית טענות התובעים (פרק כ.11 לסיכומיהם; עמ'
20 302-308, סעיפים 660-678). לאחר מכן, בתת פרק נג.3, תוצג עמדת הנתבעים כפי
21 שפורטה במסמך הגשת הסיכומים החלקיים של הנתבעים מיום 15.5.18 (פרק י,
22 סעיפים 262-284, עמ' 89-100). בעקבות זאת תובא, בתת פרק נג.4, התייחסות
23 התובעים לעניין זה בסיכומי התשובה מטעמם (פרק טו.13, סעיפים 292-303, עמ'
24 54-56).
- 25 3479. בעקבות כל הנ"ל, בתת פרק נג.5, אערוך דיון בטענות הצדדים, ובסופו תינתן הכרעתי,
26 כאשר בתת פרק נג.6 תירשם התוצאה.
- 27



בית המשפט המחוזי בירושלים
בפני סגן הנשיא (בדימוס), כב' השופט משה דרורי

08 יולי 2019

ת"א 2538-00 נורז'ץ ליטבק ואח' נ' הרשות הפלשתינית ("המועצה הפלסטינית") ואח'

- 1 **נג.2 עיקר טענות התובעים**
- 2 3480. התובעים ערים לכך כי הפיגוע בוצע על ידי מחבל מתאבד מטעם הג'יהאד האסלאמי
3 (שהוא נתבע בתיק זה), ועמו חמישה ממארגני הפיגוע, כאשר נתבעים 6 ו-7 (הרש"פ
4 ואש"ף) מיוצגים על ידי עו"ד ארנון (ראה : פרק יד לעיל).
- 5 3481. הבסיס הראשון לאחריות הרש"פ הוא קביעת ב"כ התובעים כי הממשל האמריקאי
6 הטיל את האחריות על הפיגוע המזעזע על כתפיו של ערפאת, שעמד בראש הרש"פ
7 ואש"ף, כפי שנאמרו הדברים מפי השליח האמריקאי לאזור, ג'ורג' טנט, ומפי דובר
8 הבית הלבן בשם הנשיא בוש (ראה : סעיף 662 לסיכומי התובעים).
- 9 3482. ב"כ התובעים מציין כי בעקבות הפיגוע הגיבה ישראל בהפגזות על המוקטעה ויצאה
10 במבצע "דרך נחושה" כנגד הרש"פ (סעיף 663 לסיכומי התובעים).
- 11 3483. הג'יהאד האסלאמי הכיר באחריות לפיגוע, כאשר מבצע הפיגוע המחבל המתאבד
12 הוא : חמזה עארף חסאם סמודי, בן 18, תושב מחנה הפליטים ג'נין, שהוכר כגיבור גם
13 באתר הג'יהאד האסלאמי (להלן : "גא"פ"), וכן ברשימת השאהידים של הרש"פ, דבר
14 המהווה קבלת אחריות פומבית של הרש"פ, וזאת בנוסף לשמו ברשימת השאהידים
15 והפצועים של הרש"פ (ראה על כל הנ"ל סעיפים 665-666 של סיכומי התובעים).
- 16 3484. בהמשך מתוארים מעורבים נוספים בפיגוע, תוך פירוט נתונים לגביהם ובהם בקשת
17 ישראל לנטרלם ואי הפרעה מצד הרש"פ, ולאחר מותם נשיאת דברי הספד על ידי
18 מזכ"ל גא"פ ברמקולים, ללא הפרעה מצד הרש"פ (סעיפים 668-671), כאשר ערפאת
19 עצמו ראה בפעולת צה"ל שבמסגרתה נהרג אותו הפעיל שהפעיל את הפיגוע המתאבד,
20 כפשע גדול של ישראל שיוביל להסלמה ולפעולות תגמול (סעיף 672 לסיכומי
21 התובעים).
- 22 3485. בהמשך, על בסיס חוות דעת של אריה שפיצן וד"ר רוני שקד, ועל פי מסמכי השלל,
23 מוצגת אחריות הרש"פ ואש"ף לפיגועי גא"פ, כאשר הרש"פ משתמש בגא"פ כשוט
24 וכקבלן משנה לביצוע פיגועים, וכך הרש"פ מגבירה את הלהבות או מנמיכה אותן
25 (סעיף 673 לסיכומי התובעים). הרש"פ עצמה סיפקה נשק לג'יהאד האסלאמי (סעיף
26 674 לסיכומי התובעים).
- 27 3486. הרש"פ שיחררה באופן סיטונאי מחבלים מהגא"פ, במסגרת מדיניות "הדלת
28 המסתובבת", כדי לאפשר את פעילות הטרור של גא"פ (סעיף 675 לסיכומי התובעים).



בית המשפט המחוזי בירושלים
בפני סגן הנשיא (בדימוס), כב' השופט משה דרורי

08 יולי 2019

ת"א 2538-00 נורז'ץ ליטבק ואח' נ' הרשות הפלשתינית ("המועצה הפלסטינית") ואח'

- 1 הרש"פ ואש"ף לא הציגו לפני בית המשפט כל ראיות על כך שעשו מעשים כדי למגר
2 את פעילות הטרור של הג'יהאד האסלאמי (סעיף 676 לסיכומי התובעים).
- 3 מסקנת ב"כ התובעים היא כי "בהתאם לכל האמור, הרי שהרש"פ ואש"ף, לצד
4 הגא"פ נושאות באחריות מלאה לפיגוע נשוא תביעה זו" (סעיף 677 לסיכומי
5 התובעים).
- 6 **נג.3 עיקר טענות הנתבעים**
- 7 גם בתיק זה, כמו בתיקים קודמים, מתחילים סיכומי עו"ד שרון אביטל, בטענות
8 לעניין הגשת ראיות שלא כדין, וכי מסמכים אלה אינם קבילים (סעיף 264 לסיכומי
9 הנתבעים).
- 10 הנתבעים רואים באירוע זה – בשונה מיתר התביעות – כפיגוע שבוצע בתוך ישראל על
11 ידי מחבל מתאבד מהג'יהאד האסלאמי, כאשר רש"פ מגנה את האירוע ואף הוציאה
12 צווי מעצר לאנשים שיכולים לספק לה מידע על האירוע (סעיף 265 לסיכומי הנתבעים).
- 13 הנתבעים מתבססים על מה שכתב ד"ר רוני שקד בעיתונו ביום 7.6.02, כי ראש ממשלת
14 ישראל דאז, אריאל שרון ז"ל, אמר לנשיא ארה"ב, יומיים לאחר הפיגוע, כי סוריה
15 עומדת מאחוריו (סעיף 266 לסיכומי הנתבעים).
- 16 לדברי ב"כ הנתבעים, מאחר והמפגע ומשלחיו שייכים לגא"פ, לא נטען ולא הוכח כי
17 מי מהם הועסק על ידי הרש"פ או אש"ף, ולכן הוא לא פעל במסגרת עבודתו בהתאם
18 למבחני הפסיקה לעניין אחריות בנזיקין (סעיף 268 לסיכומי הנתבעים).
- 19 טענה נוספת באותו הקשר היא כי לא נטען ולא הוכח כי את האמל"ח קיבלו המפגעים
20 מהרש"פ או מאש"ף (סעיף 269 לסיכומי הנתבעים); אמנם יש מסמך שלל שממנו עולה
21 כי הרש"פ סיפקה נשק לג'יהאד האסלאמי, אך לדברי ב"כ הנתבעים, מסמך זה הוגש
22 שלא כדין, אינו קשור לאירוע, ואין לקושרו לפיגוע נושא תיק זה, שכן מדובר בנשק,
23 ולא בחומרי חבלה (סעיף 270 לסיכומי הנתבעים). בהקשר זה בהתייחס למכתב
24 האמור, טוענת ב"כ הנתבעים, כי הרש"פ מנסה לבצע מעצרים ולהשליט סדר, ולא
25 מצליחה, וזאת מציאות אבסורדית שבה הרש"פ מנסה למנוע טרור ולבסוף מוגש נגדה
26 כתב תביעה זה (סעיף 270 ז-ט לסיכומי הנתבעים).
- 27 לטענת הנתבעים לא הוכח שיתוף פעולה בין הרש"פ ואש"ף לבין הגא"פ, וגם אם הוכח
28 שיתוף פעולה כללי, אין בו כדי ראיה לקשר הסיבתי הספציפי ביחס לפיגוע נשוא תיק



בית המשפט המחוזי בירושלים
בפני סגן הנשיא (בדימוס), כב' השופט משה דרורי

08 יולי 2019

ת"א 2538-00 נורז'ץ ליטבק ואח' נ' הרשות הפלשתינית ("המועצה הפלסטינית") ואח'

- 1 זה (סעיפים 273-274 לסיכומי הנתבעים). בכל מקרה, הנהגת הגייהאד יצאה בדמשק
2 והארגון נתון לשליטת דמשק וטהרן ולכן אין בסיס להטיל אחריות על הרש"פ (סעיף
3 275 לסיכומי הנתבעים).
- 4 3495. אשר לטענה כי הרש"פ הייתה צריכה למנוע את הפיגוע, מציינת ב"כ הנתבעים כי
5 מדובר על התקופה של מבצע "חומת מגן", שבה הופצו מבנים של מנגנוני הביטחון
6 של הרש"פ, שלא החלו להתאושש מהמכה הנחית עליהם צה"ל ואז החל ביום 22.6.02
7 מבצע "דרך נחושה" והרש"פ לא תיפקדה באותה עת ולא יכלה למנוע את הפיגועים
8 אלא התנגדה להם (סעיפים 278-279 לסיכומי הנתבעים).
- 9 3496. לעניין שחרור אנשי גא"פ מן הכלא כדי שיהיו פעילי טרור מטעם הרש"פ, טוענת ב"כ
10 הנתבעים, עו"ד שרון אביטל, על בסיס חקירה נגדית של ד"ר רוני שקד, כי יש לפעמים
11 שחרורים לגייטימיים מטעמים המצדיקים את מטרת מדינת ישראל והיא מקשה:
12 מדוע לא הוחל הדבר על הרש"פ ואש"ף (סעיף 280 לסיכומי הנתבעים).
- 13 3497. וכך מסתיימים סיכומי הנתבעים (סעיפים 283-284, עמ' 100):
- 14 "283. לאור כל האמור לעיל מתבקש בית המשפט הנכבד לקבוע כי התובעים לא
15 הוכיחו קשר, חוליה אחר חוליה, בין הנתבעים 1-2 לבין הארוע זנן. לא הורם
16 הנטל להוכיח כי המפגעים הועסקו אצל הנתבעים 1-2 ו/או פעלו במסגרת
17 עבודתם; לא הורם הנטל להוכיח כי מקור האמל"ח ששימש בארוע בנתבעים
18 1-2; לא הוכח כי מקורות המימון לארוע בנתבעים 1-2; לא הוכח כי הנתבעים
19 1-2 שלחו את המפגעים ו/או הינם קשורים בדרך כלשהי לפיגוע, ומכאן שלא
20 הורם הנטל להוכיח כי הנתבעים 1-2 אחראים בנזיקין לארוע נשוא התביעה.
- 21 284. ביהמ"ש הנכבד מתבקש לדחות את התביעה, תוך חיוב התובעים בהוצאות
22 הנתבעים בגין ניהול תביעה במשך כ-13 שנים לרבות הוצאות שכ"ט עו"ד
23 ומע"מ".
- 24 **נג.4 תשובת התובעים**
- 25 3498. בתשובת ב"כ התובעים עו"ד אברהם סגל, הוא חוזר על הטענה כי הנתבעים נמלטים
26 למחוזות הקבילות, ביודעם שאין להם הגנה (סעיף 292 לסיכומי התשובה).
- 27 3499. מאחר ואין מחלוקת שהפיגוע בוצע על ידי אנשי הגא"פ, והנתבעים הוכיחו כי מי
28 שסיפק נשק וכספים לארגון זה הם אנשי הרש"פ, שגם לא מנעו את הפיגוע, יש לקבוע



בית המשפט המחוזי בירושלים
בפני סגן הנשיא (בדימוס), כב' השופט משה דרורי

08 יולי 2019

ת"א 2538-00 נורז'ץ ליטבק ואח' נ' הרשות הפלשתינית ("המועצה הפלסטינית") ואח'

- 1 אחריות (סעיף 293 לסיכומי התשובה). הוא חוזר ומפנה למסמכי השלל וביניהם
2 קא"ש/355 (סעיפים 295-296 לסיכומי התשובה), בציינו כי על פי הלכת מנטין עובר
3 הנטל לכתפי הנתבעים, שלא הרימו אותו (סעיף 298 לסיכומי התשובה).
- 4 3500. אשר לטענת הנתבעים כי במסמכים מדובר על אספקת נשק לג'יהאד האסלאמי ולא
5 לחומרי חבלה, כותב ב"כ הנתבעים: **"פשוט לקרוא ולא להאמין!!! אכן, מודים**
6 **הנתבעים כי העברנו נשק לג'יהאד האסלאמי אבל המילה נשק אינה כוללת בתוכה**
7 **חומרי חבלה"** (סעיף 300 לסיכומי התשובה).
- 8 3501. במסמך אחר של הרש"פ (קא"ש/242) מוזכר במפורש כי פעילי הג'יהאד הכינו חגורות
9 נפץ ומטענים לפעולות התאבדות; מכאן שלמצער הרש"פ ידע על כך ולא עשה מאומה
10 למנוע את ביצוע הפיגועים (סעיף 301 לסיכומי התשובה).
- 11 **5.ג. דיון והכרעה**
- 12 3502. הנושא הבסיסי בתיק זה הוא מידת הזיקה והקשר בין הגא"פ לבין הרש"פ ואש"ף.
- 13 3503. חומר הראיות הרב שהוגש בפניי, הן מסמכי השלל והן חוות הדעת של המומחים,
14 מוביל לאותה מסקנה: הרש"פ ואש"ף השתמשו בגא"פ כאמצעי או כקבלן משנה
15 לביצוע הפיגועים. הם שיחררו מחבלים מהגא"פ כדי שאלה יבצעו פיגועים.
- 16 3504. אזכיר בהקשר זה את חוות דעתו הארוכה של שפיצן, העוסקת בחמאס ובגא"פ כאשר
17 בסעיף 208 שבה הוא כותב כי **"האינתיפאדה השניה תרמה לחיזוק כוחו של הגא"פ,**
18 **כאשר הוא ניצל עד תום את מדיניותה של הרש"פ שהעלימה עין מפעולות טרור נגד**
19 **ישראל ואף תמכה בהן. הוא נטל חלק מרכזי בטרור נגד ישראל, וביצע סדרה של**
20 **פיגועים רצחניים, רובם באמצעות מתאבדים/ות, שהבולטים בהם היו: פיגוע בצומת**
21 **מגידו ביוני 2002, בו נרצחו 17 בני אדם (בני משפחותיהם של חלק מנרצחי פיגוע זה**
22 **נמנים עם התובעים בהם מוגשת חוות דעתי)".**
- 23 3505. בפרק הסיום של חוות דעתו כותב שפיצן את הדברים הבאים (סעיף 308; ההדגשה
24 הוספה על ידי):
- 25 **"מחדליה של הרש"פ מלפעול לפירוק חמאס וגא"פ, או לפחות מלפגוע בהם**
26 **פגיעה אמיתית, קשה, רציפה ומתמשכת – מחזקים את מסקנותיהם של**
27 **המומחים יוסי קופרווסר ויוני דחוח-הלוי, שחוות דעתם הוגשו לבית משפט**
28 **זה ע"י עורכי הדין ניצנה דרשן-לייטנר ורועי כוכבי, בדבר קשריהם של**



בית המשפט המחוזי בירושלים בפני סגן הנשיא (בדימוס), כב' השופט משה דרורי

08 יולי 2019

ת"א 2538-00 נורז'ץ ליטבק ואח' נ' הרשות הפלשתינית ("המועצה הפלסטינית") ואח'

1 הרש"פ, אש"פ ופת"ח עם הארגונים האסלאמיסטים הללו ובדבר
2 השותפות-בפועל שנוצרה בין צדדים אלה, ב'מאבק המזוין', ב'התנגדות'
3 וב'ג'יהאד' נגד ישראל והיהודים, בתקופה הרלוונטית לחוות הדעת (מאז
4 הקמת הרש"פ) ובפרט במהלך האינתיפאדה השנייה. לפיכך אני שותף
5 למסקנות אלה, על כל המשתמע מכך ביחס לאחריות הרש"פ, אש"פ ופת"ח
6 לפיגועים שבוצעו ע"י חמאס וגא"פ במהלך התקופה הרלוונטית ועל אחת
7 כמה וכמה – במהלך אינתיפאדת אלאקצא, כולל הפיגועים במדרחוב
8 בירושלים ב-1 בדצמבר 2001 (פיגוע של חמאס), בבית משפחת גביש באלון
9 מורה ב-28 במרץ 2002 (פיגוע של חמאס), ובקו 830 של אגד סמוך לצומת
10 מגידו ב-5 ביוני 2002 (פיגוע של גא"פ). תביעות בגין שלושת פיגועים אלה
11 (ת"א 2526/08, ת"א 4421/02 ו-ת"א 7498/05, בהתאמה) הן חלק מהתביעות
12 שבמסגרתן מוגשת חוות דעת זו".

13 3506. מימד נוסף, עם גוון אישי, ביחס לפיגוע האמור נמצא בחוות דעתו של ד"ר רוני שקד,
14 בעמ' 394, הערה 5, המגיעה גם לעמ' 395. הוא קובע כי הרש"פ שיתפה פעולה עם גא"פ,
15 ללא קשר למבצע "חומת מגן", "ואם הרש"פ הייתה רוצה לפעול נגד גא"פ ולסכל את
16 הפיגוע במגידו – דווקא מבצע חומת מגן יצר עבודה תנאים משופרים לצורך כך, אפילו
17 בהשוואה ליכולותיה לעשות זאת לפני מבצע חומת מגן, שגם הן היו משמעותיות
18 ביותר".

19 3507. בתשובה לטענה כאילו הרש"פ לא ידעה מי עומד מאחורי הפיגוע, היא בלשונו של
20 המומחה שקד – "שקר בוטה. 'מנגנוני הביטחון' של הרש"פ הכירו מצוין את
21 תשתיות גא"פ בכלל ואת תשתיות גא"פ באזור ג'נין בפרט... מיד לאחר הפיגוע היה
22 ידוע שהפיגוע בוצע על ידי גא"פ באמצעות תשתית ג'נין. זהותו של המחבל המתאבד
23 נודעת זמן קצר לאחר הפיגוע, וזהות משלחיו הייתה ברורה גם לישראל וגם לרש"פ.
24 היותו של איאד צואלחה ראש תשתית גא"פ בצפון השומרון, הייתה עובדה ידועה
25 לכל: הוא היה מבוקש, התנהג כמבוקש והסתתר בשטחי A בג'נין, ללא כל הפרעה
26 מצד הרש"פ... לא רק שזהותם של פעילי תשתית גא"פ בגנין הייתה ידועה לרש"פ
27 לישראל, אלא היא הייתה גם ידועה לציבור הפלסטיני, ובעיקר באזור ג'נין, ועל כך
28 אני יכול להעיד אישית כמי שביקר במחנה פליטים ג'נין עשרות פעמים לפחות.
29 מדובר במקום בו הרשת החברתית היא צפופה ביותר וכולם בו יודעים מי משתייך
30 לאיזה ארגון ומי פועל תחת פיקודו של מי. יותר מכך, היקף הפעילות של התשתית



בית המשפט המחוזי בירושלים
בפני סגן הנשיא (בדימוס), כב' השופט משה דרורי

08 יולי 2019

ת"א 2538-00 נורז'ץ ליטבק ואח' נ' הרשות הפלשתינית ("המועצה הפלסטינית") ואח'

- 1 הזו היה כה גדול, עד שזהות אנשיה לא הייתה יכולה להישמר בסוד והם התנהלו
2 כמבוקשים לכל דבר. איאד צואלחה ואנשיו ייצרו מאות קילוגרמים של חומר נפץ,
3 הרכיבו בתוך תקופה קצרה, בקיץ 2002, שלוש מכוניות תופת (שתי המכוניות
4 שבאמצעותן בוצעו הפיגועים נגד האוטובוסים בקו 830...)".
- 5 3508. בהמשך ההערה, לאחר ששקד מזכיר מסמכי שלל פלסטיני על היקף המידע שעמד
6 לרשות מנגנוני הביטחון של הרש"פ על כל הארגונים הפלסטיניים כולל גא"פ, כותב
7 שקד: "והדברים ידועים לי גם מבני שיחי הפלסטינים שהתגאו בכך שחמאס וגא"פ
8 'שקופים' להם".
- 9 3509. בסוף ההערה, כותב שקד: "אפילו כיום, הרש"פ משבחת את אנשי ההתארגנות הזו,
10 החל במתכננים ובמשלחים ועד המחבל-המתאבד, כפי שאני מפרט בחוות הדעת;
11 כלומר, גם כאשר הרש"פ מודה שהיא מודעת לתפקידיהם בגא"פ, ולמעורבותם
12 בפיגוע זה ובפיגועים נוספים – היא כלל אינה מתנערת מהם אלא להפך, מאמצת
13 אותם ואת מעשיהם. דבר זה מראה גם הוא, שה'גינניים' הרשמיים שהושמעו, רק
14 בעקבות לחצים חיצוניים – אינם שווים דבר, אינם משקפים את עמדת הרש"פ
15 ואש"ף, והציבור הפלסטיני מודע לכך שהם בסך הכל אחיזת עיניים שנועדה
16 להתמודד עם לחצים חיצוניים" (ההדגשות במקור).
- 17 3510. גם ממסמכי השלל עולה תמונה דומה, כולל מכתבים בתוך הרש"פ על כך שאנשי
18 הרש"פ יודעים על היכולת המבצעית של הגא"פ ועל ההכנות שעורכת הגא"פ כדי לבצע
19 פיגועי התאבדות.
- 20 3511. אין טעם לחזור ולומר את מה שכתבתי לעיל במספר פרקים כי מסמכי השלל הם ראיה
21 חשובה, שכן נכתבו בזמן אמת (מבלי שהעלה הכותב על הדעת כי המסמך יוצג בבית
22 המשפט המחוזי בירושלים בתביעת נזיקין נגד הרש"פ). מכאן שיש לתת להם משקל
23 חשוב, וכך אני עושה.
- 24 נג.6 התוצאה
- 25 3512. מאחר ובהחלטת חבות/אחריות עסקינן, אני קובע בזה כי ביחס לת.א. 7498/05,
26 הנתבעים, הגייהאד האסלאמי (הנתבעת 1), הרש"פ (הנתבעת 6) ואש"ף (הנתבעת 7),
27 כולם יחד וכל אחד לחוד, אחראים בנזיקין לכל הנטען בכתב התביעה.
- 28 3513. לא הובאו ראיות לעניין אחריותם של הנתבעים 2-5, ועל כן התביעה נגדם נדחית.



בית המשפט המחוזי בירושלים
בפני סגן הנשיא (בדימוס), כב' השופט משה דרורי

08 יולי 2019

ת"א 2538-00 נורז'ץ ליטבק ואח' נ' הרשות הפלשתינית ("המועצה הפלסטינית") ואח'

- 1 3514 המשך התביעה, דהיינו: שלב קביעת גובה הנזק והפיצויים, יידון לפני שופט/ת אחר/ת,
2 כפי שיקבע נשיא בית המשפט המחוזי בירושלים, כב' השופט אהרן פרקש, וזאת מאחר
3 ופסק דין זה ניתן על ידי בתקופת שלושת החודשים שלאחר סיום כהונתי. לצורך כך
4 תעביר מזכירות בית המשפט העתק פסק דין זה לנשיא.
- 5 3515 אני מחייב את הנתבעים 1, 6 ו-7, ביחד ולחוד, לשלם לתובעים שכר טרחת עורך דין
6 בתיק זה בסך של 100,000 ₪.
- 7 3516 מאחר והתביעה נגד הנתבעים 2 עד 5 נדחתה, אך הם לא היו מיוצגים, אני קובע כי אין
8 מקום לחיוב שכר טרחת עורך דין והוצאות משפט ביחסים שבין התובעים לבין
9 הנתבעים 2 עד 5.
- 10 **נד. חטיפה, רצח בירי ושריפת גופה על ידי אנשי הביטחון הפלסטיני של**
11 **אזרח ישראלי ליד סנור (ת.א. 8262/06)**
- 12 **נד. 1 כללי**
- 13 3517 עניינו של תיק זה הוא "פיגוע מצמרר", רצח של ישראלי שנעצר ע"י מחסום של כוחות
14 ביטחון הפלסטיניים שרצחו אותו ולאחר מכן שרפו את גופתו, כמפורט בכתב התביעה
15 בת.א. 8262/06 (ראה כתב התביעה וכתב ההגנה כפי שהובאו לעיל בפרק טו).
- 16 3518 אביא, תחילה, בתת פרק נד. 2 את תמצית טענות התובעים (פרק כ.10 לסיכומיהם; עמי
17 300-302, סעיפים 649-659). לאחר מכן, בתת פרק נד. 3, תוצג עמדת הנתבעים כפי
18 שפורטה במסמך הגשת הסיכומים החלקיים של הנתבעים מיום 15.5.18 (פרק ט,
19 סעיפים 248-261, עמי 85-88). בעקבות זאת תובא, בתת פרק נד. 4, התייחסות
20 התובעים לעניין זה בסיכומי התשובה מטעמם (פרק טו.12, סעיפים 279-291, עמי
21 53-54).
- 22 3519 בעקבות כל הנ"ל, בתת פרק נד. 5, אערוך דיון בטענות הצדדים, ובסופו תינתן הכרעתי,
23 כאשר בתת פרק נד. 6 תירשם התוצאה.
- 24 **נד. 2 עיקר טענות התובעים**
- 25 3520 ב"כ התובעים, מתבסס בעיקר, כראיה מרכזית, על מסמך משרד ראש הממשלה
26 שהוגש לבית המשפט כנספח א לכתב התביעה, שבו נאמר כי "אדוארד ברדיציאנסקי



בית המשפט המחוזי בירושלים
בפני סגן הנשיא (בדימוס), כב' השופט משה דרורי

08 יולי 2019

ת"א 2538-00 נורז'ץ ליטבק ואח' נ' הרשות הפלשתינית ("המועצה הפלסטינית") ואח'

- 1 נרצח על רקע לאומי בידי אנשי כוחות ביטחון פלסטינים" (סעיפים 652-654 לסיכומי
2 התובעים).
- 3 3521. ב"כ התובעים מציין, כי באי כוח התובעים עשו מאמץ לקבל את מלוא התמונה ואף
4 פנו למשרד ראש הממשלה בעניין, אך נאמר להם כי מדובר במידע חסוי שפרסומו או
5 גילוי אסור (סעיף 655 לסיכומי התובעים).
- 6 3522. לטענת התובעים, מאחר וכל המידע נמצא בידי הנתבעים, ואלה לא מסרו אותו לבית
7 המשפט, על פי הלכת מנטין, הנטל עובר לכתבי הנתבעים שלא עמדו בו (סעיפים
8 655-657 לסיכומי התובעים).
- 9 3523. בכל מקרה, התובעים מסבירים, כי מאחר והפיגוע בוצע ע"י עובדי מנגנון הביטחון של
10 הרש"פ, בנשק שסופק על ידי הרש"פ, ובמחסום של משטרה פלסטינית, יש לקבוע את
11 אחריות הרש"פ (סעיפים 658-659 לסיכומי התובעים).
- 12 **3. ד. עיקר טענות הנתבעים**
- 13 3524. ב"כ הנתבעים, עו"ד שרון אביטל, מתייחסת לקביעה זו העוסקת במותו של אדוארד
14 ברדיצ'אנסקי ז"ל, ביום 7.8.99 (סעיף 248 לסיכומי הנתבעים), בציינה כי מדובר
15 בקביעה בעלת מאפיינים מיוחדים אלה: האירוע היה שנה לפני פרוץ האינתיפאדה,
16 ועל כן חוות דעת המומחים אינן עוסקות בה; התובעים לא הגישו ראיות פרטניות
17 (סעיף 250 לסיכומי הנתבעים).
- 18 3525. בהתייחסה למכתב משרד ראש הממשלה, טוענת ב"כ הנתבעים, כי אין המדובר
19 בתעודת עובד ציבור או בתעודה ציבורית, אלא במכתב שלא הוגש כמכתב לתיק ורק
20 צורף לכתב התביעה. לכן, אין לראות בו ראיה כדין (סעיפים 252-253 לסיכומי
21 הנתבעים).
- 22 3526. התובעים גם לא הביאו כראיות את המסמכים הנוספים ששלחו למשרד ראש
23 הממשלה בדבר בקשה לקבל חומר נוסף, ולכן אין ראיה על מאמציהם לקבל את מלוא
24 התמונה (סעיפים 256-257 לסיכומי הנתבעים).
- 25 3527. לטענת התובעים, בהתבססם על פסק דין מחוזי וערעור בבית המשפט העליון, "**בהעדר**
26 **קשר סיבתי קונקרטי לא ניתן לחייב את הנתבעת 1 בנזיקין, בפרט כאשר עסקינן**
27 **בעוולה כה חמורה שעניינה מותו של אדם**" (סעיף 259 סיפא, לסיכומי הנתבעים).
- 28 3528. וכך מסיימת ב"כ הנתבעים את טיעוניה (סעיפים 260-261 לסיכומי הנתבעים):



בית המשפט המחוזי בירושלים
בפני סגן הנשיא (בדימוס), כב' השופט משה דרורי

08 יולי 2019

ת"א 2538-00 נורז'ץ ליטבק ואח' נ' הרשות הפלשתינית ("המועצה הפלסטינית") ואח'

1 "260. לאור כל האמור לעיל מתבקש בית המשפט הנכבד לקבוע כי התובעים
2 לא הוכיחו קשר, חוליה אחר חוליה, בין הנתבעת 1 לבין התיק דנן. לא הורם
3 הנטל להוכיח כי עסקינן בארוע על רקע לאומני שבוצע על ידי פלסטיני
4 כלשהו; שאותו אלמוני הועסק אצל הנתבעת 1 ופעל במסגרת עבודתו; מה היו
5 נסיבות מותו של המנוח ובמידה ומותו נגרם כתוצאה מיירי, שזה ניתן [כנראה
6 נשמטה המילה: "ליחס"] לאותו מפגע אלמוני על ידי הנתבעת 1; או שניתן
7 מיהמון למפגע האלמוני לביצוע הארוע.

8 261. ביהמ"ש הנכבד מתבקש לדחות את התביעה, תוך חיוב התובעים
9 בהוצאות הנתבעים בגין ניהול תביעה במשך כ-12 שנים לרבות הוצאות
10 שכ"ט עו"ד ומע"מ".

נד. 4 תשובת התובעים

12 3529. בפתח תשובתו קובל ב"כ הנתבעים על ב"כ התובעים אשר רצח מזעזע זה, של הרג
13 ושריפה, הוגדר על ידם כ"מותו של אדוארד ברדיציאנסקי" (סעיף 279 לסיכומי
14 התשובה של התובעים).

15 3530. בתשובה לטענת הנתבעים, כאילו לא הוגשו ראיות פרטניות בתיק, טוען ב"כ התובעים
16 כי מכתב משרד ראש הממשלה צורף לכתב התביעה, והנתבעים אף התייחסו אליו
17 בסעיף 10 לכתב הגנתם (סעיפים 282-285 לתשובה), ולכן, טענת התובעים היא זו
18 (סעיף 286, ההדגשות הן במקור): "משמעות הדברים היא שהנתבעים מושתקים
19 ומנועים מלטעון טענה כלשהי כנגד המכתב ותוכנו ולא בכדי לא התנגדו הנתבעים
20 להגשת המסמך; לא בכדי לא ביקשו הם לחקור את נציג משרד רוה"מ החתום
21 עליו!!!".

22 3531. מעבר לכך, מזכיר ב"כ התובעים את עדות ד"ר אלמסרי מטעם הנתבעים, לפיו כל
23 המידע על אנשי הרש"פ שביצעו פיגורים נמצא בידי הרש"פ, אך אלה לא מוסרים אותו
24 לבית המשפט (סעיף 287 לסיכומי התשובה של התובעים).

25 3532. בכל מקרה, מדובר בתיק שבו עובר נטל הראיה לנתבעים על פי הלכת מנטון, אך
26 התובעים לא עמדו בנטל ולא הביאו כל ראיה על אף שהייתה להם הזדמנות לכך
27 (סעיפים 288-291 לסיכומי התשובה של התובעים).

נד. 5 דיון והכרעה



בית המשפט המחוזי בירושלים
בפני סגן הנשיא (בדימוס), כב' השופט משה דרורי

08 יולי 2019

ת"א 2538-00 נורז'ץ ליטבק ואח' נ' הרשות הפלשתינית ("המועצה הפלסטינית") ואח'

- 1 3533. תיק זה מעלה, במלוא חריפותו, את השאלה שניתן להגדירה כחלק מדיני הראיות,
2 ואולי ראוי בהתייחס אליה, כחלק מזכות היסוד של הגישה של תובע לבית משפט.
- 3 3534. הבה ונתאר לעצמנו את אלמנתו של המנוח, פינה ברדיצ'אנסקי, וילדיו יתומיו, דוד
4 ורומן ברדיצ'אנסקי. הבעל והאב יצא ברכבו מהיישוב סאנור כדי לחזור לביתו,
5 וכתוצאה מטעות בדרך הגיע למחסום של כוחות הביטחון הפלסטיני. שני אנשי ביטחון
6 איימו עליו, ירו בו, לקחו אותו למטע זיתים, ושם ירו בו למוות, באמצעות הנשק שלו,
7 ולאחר מכן ששרפו את גופו ואת רכבו, ולבסוף נטלו ממנו את תיקו, נשקו ולוחית
8 הזיהוי של הרכב (סעיפים 11-13 לכתב התביעה, כפי שהוא לעיל בתת פרק טו.2).
- 9 3535. עתה, מבקשים התובעים, שזה המידע שקיבלו, מרשויות המדינה, לתבוע בנויקין את
10 הרשות הפלסטינאית, שהציבה מחסום באזור יהודה ושומרון, שאויש על ידי אנשי
11 ביטחון פלסטינאיים מזוינים, לובשי מדים, שניצלו את המצב כדי, בלשון ב"כ
12 התובעים, לבצע במנוח שתי מיתות בית דין: הרג ושריפה (סעיף 649 לסיכומי ב"כ
13 התובעים).
- 14 3536. האם כתוצאה מכך, שאין ראיות ומדינת ישראל לא הצליחה לתפוס את מבצעי הפיגוע,
15 הרוצחים, פרט לאחד שנהרג בהתקלות עם כוחות צה"ל?
- 16 3537. האם קצרה ידו של המשפט? האם משמעות דיני הראיות היא כי בנסיבות כאלה לא
17 יוכלו אלמנות ויתומים לתבוע את המגיע להם, בהעדר ראיות פוזיטיביות שבכוחן
18 להביא, זולת אישור משרד ראש הממשלה!?
- 19 3538. גישה זו, שבה דוגלת ב"כ הנתבעים, לא רק שאינה מקובלת עליי, אלא שהיא מנוגדת
20 למושכלות היסוד של ההליך השיפוטי, שתפקידו להציל עשוק מיד עושקו.
- 21 3539. בית המשפט המחוזי ובעקבותיו בית המשפט העליון נתקלו במקרה דומה, שבו נרצח
22 עובד בזק, בשם עמית עמוס מנטין ז"ל (פסה"ד המחוזי בת"א 1074/04, שניתן ביום
23 26.2.13; ופסה"ד של בית המשפט העליון בע"א 2144/13 ניתן ביום 6.12.17).
- 24 3540. באותה פרשה קבע כב' השופט סולברג כי כאשר יש ראשית ראיה של תובעים עובר נטל
25 הראיה לנתבעים, ואם לא עשו כן, תתקבל עמדת התובעים ותיקבע אחריות בנויקין
26 (ראה במיוחד פרק ל.4 לעיל).
- 27 3541. גם גישת כב' השופט עוזי פוגלמן, הייתה דומה, תוך שהוא מביא פסיקה ישראלית
28 ואמריקאית התומכת בדעה זו.



בית המשפט המחוזי בירושלים
בפני סגן הנשיא (בדימוס), כב' השופט משה דרורי

08 יולי 2019

ת"א 2538-00 נורז'ץ ליטבק ואח' נ' הרשות הפלשתינית ("המועצה הפלסטינית") ואח'

- 1 3542. נשיאת בית המשפט העליון, בדימוס השופטת נאור, כתבה בפסק דינה הקצר, כי
2 הגנתה של הרש"פ באותו תיק, לבשה צורה של "משחק מחבואים". היא ציינה, כי על
3 אף שהמידע נמצא בידיה, היא בחרה שלא להגיש מסמכים ולא להביא עדים, ולכן
4 המסקנה המשפטית בנסיבות אלה, היא חיוב הרש"פ בנזיקין, ואפילו בפיצויים
5 עונשים.
- 6 3543. אם ניישם עקרונות אלו, לתיק שבפנינו, נגיע לאותה מסקנה: מאחר והתובעים הצליחו
7 להביא רק את הראיה של אישור משרד ראש הממשלה, עובר הנטל לנתבעים.
- 8 3544. כדי להבין את מסקנתי זו מן הראוי לצטט במלואו את מכתב משרד ראש הממשלה,
9 שצורף כנספח א' לכתב התביעה, וברור שהוא ראיה קבילה, שכן הנתבעים לא התנגדו
10 לכך, התייחסו אליו בכתב הגנתם, ולא קופחה כל זכותם להתמודד עם מסמך זה.
- 11 3545. המכתב הינו בהמשך למכתב קודם של משרד ראש הממשלה מ-27.11.05 המאשר את
12 הפניה ומציין, כי הפניה הועברה לשב"כ לבדיקה ומענה וכי נודיע לפונה לכשתתקבל
13 ההתייחסות.
- 14 3546. וזה נוסח המכתב המלא:
- 15 **"בהמשך למכתבנו מיום 27.11.2005 להלן ההתייחסות המוסמכת מאת**
16 **שירות ביטחון כללי, כפי שהתקבלה באגפנו היום:**
- 17 1. על פי המידע המצוי ברשות גורמי הביטחון, הגיע אדוארד ברדיצאנסקי
18 ז"ל למחסום פלסטיני שליד הכפר עג'ה, במחסום נרצח על רק לאומני
19 בידי אנשי ביטחון פלסטינים שאיישו את המחסום. לאחר הרצח שרפו
20 אנשי הביטחון הפלסטיני את הרכב ואת הגופה.
- 21 2. אחד מאנשי הביטחון הפלסטינים שהיה מעורב ברצח נהרג לפני מספר
22 שנים במהלך היתקלות עם כוחות צה"ל בג'נין. זהותם של מעורבים
23 אחרים טרם התבררה".
- 24 3547. לאור האמור בפרשת מנטין ולאור מכלול הנסיבות כפי שפורטו לעיל, לא ניתן לקבל
25 את גישת הנתבעים, כאילו התובעים לא הביאו ראיות מספיקות.
- 26 3548. התובעים הביאו את כל הראיות שיש בידם, והנטל עובר כולו לכתפי הנתבעים.



בית המשפט המחוזי בירושלים
בפני סגן הנשיא (בדימוס), כב' השופט משה דרורי

08 יולי 2019

ת"א 2538-00 נורז'ץ ליטבק ואח' נ' הרשות הפלשתינית ("המועצה הפלסטינית") ואח'

- 1 3549. אחזור ואומר פעם אחר פעם, כי בית משפט זה נענה לבקשת ב"כ הנתבעים, ופעמיים
2 דחה דיונים, והקצה זמן לנתבעים להגיש ראיות מטעמם, בהדרגה, ראיות לכל פיגוע
3 ופיגוע (ראה ההחלטות המפורטות בתת פרק כב.10 לעיל).
- 4 3550. הנתבעים לא ניצלו הזדמנות זו, כנראה בידועם שהמידע שבידיהם אינו מסייע להם
5 בלשון המעטה ואולי תומך בעמדת התובעים.
- 6 3551. בהקשרים אחרים, טענו באי כוח הנתבעים כי יש להתייחס אל הרש"פ כאל מדינה או
7 מעין מדינה מסודרת. לא קיבלתי עמדה זו, גם מבחינה משפטית. אולם, ב"כ הנתבעים,
8 לפחות לשיטתם, צריכים לעמוד מאחורי אמרה זו, ולנהוג כי אותה מדינה או מעין
9 מדינה ולהביא מידע מלא, ומסודר בפני בית המשפט.
- 10 3552. הנתבעים לא עשו כן, והדבר פועל לרעתם.
- 11 3553. לא זו אף זו, העדים מטעם הנתבעים טוענים כי בידיהם תיעוד מלא של מבצעי
12 הפיגועים, ומשום מה, לא הגיעו מסמכים אלה לבית המשפט, כאשר ההסבר לכך הוא
13 כי מדובר במסמכים חסויים, מבלי שניתן טעם או הצדקה לחסיון האמור.
- 14 3554. על כל פנים, אם אכן היה אמת בדברי עדי הנתבעים כי המידע בידיהם, והם בחרו שלא
15 להביאו בפני בית המשפט, אין להם להלן, אלא על עצמם בלבד.
- 16 3555. בנסיבות אלה, המסקנה הראייתית היא, כי הפיגוע הכולל רצח ושריפת גופה, בוצע על
17 ידי אנשי הרש"פ שהיו במחסום האמור ואין צורך כמובן להביא ראיות באיזה נשק
18 בוצע הרצח, והאם היה זה נשק של רש"פ או נשק אחר. אזכיר, כי לפי כתב התביעה,
19 הירי כלפי המנוח היה כפול: בסמוך למחסום – בכלי הנשק של אנשי הרש"פ; במקום
20 הרצח – בנשק של המנוח.
- 21 3556. המסקנה העולה מכך, היא כי הרש"פ אחראית לרצח.
- 22 **נד.6 התוצאה**
- 23 3557. מאחר ובהחלטת חבות/אחריות עסקינן, אני קובע בזה כי ביחס לת.א. 8262/06,
24 הנתבעת, הרש"פ, אחראית בנזיקין לכל הנטען בכתב התביעה.
- 25 3558. המשך התביעה, דהיינו: שלב קביעת גובה הנזק והפיצויים, יידון לפני שופט/ת אחר/ת,
26 כפי שיקבע נשיא בית המשפט המחוזי בירושלים, כב' השופט אהרן פרקש, וזאת מאחר



בית המשפט המחוזי בירושלים
בפני סגן הנשיא (בדימוס), כב' השופט משה דרורי

08 יולי 2019

ת"א 2538-00 נורז'ץ ליטבק ואח' נ' הרשות הפלשתינית ("המועצה הפלסטינית") ואח'

- 1 ופסק דין זה ניתן על ידי בתקופת שלושת החודשים שלאחר סיום כהונתי. לצורך כך
2 תעביר מזכירות בית המשפט העתק פסק דין זה לנשיא.
- 3 3559. אני מחייב את הנתבעת, לשלם לתובעים הוצאות משפט ושכר טרחת עורך דין, בתיק
4 זה בסך של 100,000 ₪.
- 5 **נה. תיק הירי מן המערב כלפי נוסעים ברכב לעבודה (ת.א. 2079/08)**
- 6 **נה.1 כללי**
- 7 3560. עניינו של תיק זה הוא פגיעה של שושנה גוטליב, ביום 27.2.01, הכל כמפורט בת"א
8 2079/08, כמפורט בת.א. 2079/08 (ראה כתב התביעה וכתב ההגנה כפי שהובאו לעיל
9 בפרק טז).
- 10 3561. אביא, תחילה, בתת פרק נה.2 את תמצית טענות התובעים (פרק כ.3, לסיכומיהם; עמי
11 264-267, סעיפים 527-531). לאחר מכן, בתת פרק נה.3, תוצג עמדת הנתבעים כפי
12 שפורטה במסמך הגשת הסיכומים החלקיים של הנתבעים מיום 15.5.18 (פרק א,
13 סעיפים 49-78, עמ' 19-27). בעקבות זאת תובא, בתת פרק נה.4, התייחסות התובעים
14 לעניין זה בסיכומי התשובה מטעמם (פרק טו.5, סעיפים 229-234, עמ' 46.47).
- 15 3562. בעקבות כל הנ"ל, בתת פרק נה.5, אערוך דיון בטענות הצדדים, כולל התייחסות לפסק
16 דין של בית המשפט הצבאי באזור יהודה ושומרון, שבו הורשע, אחד מחברי החוליה,
17 ובסופו תינתן הכרעתי, כאשר בתת פרק נה.6 תירשם התוצאה.
- 18 **נה.2 עיקר טענות התובעים**
- 19 3563. בפתח סיכומיו, טוען ב"כ התובעים, כי בפגוע זה היו מעורבים אנשי הרש"פ וכי הוא
20 בוצע בנשק של הרש"פ (סעיף 527 לסיכומי התובעים).
- 21 3564. הבסיס הראייתי לטענה האמורה, הוא כתב-אישום מתוקן שבו הודה אחד מבצעי
22 הפיגוע, פרג' אסעד סאלם עדואן, נתבע 3 בתביעה, אשר מתייחס גם ליתר הנתבעים
23 בחוליה, בעת ביצוע הפיגוע ולאחריו (סעיף 528 לסיכומי התובעים).
- 24 3565. מקור נוסף, הוא דברי עדואן בבית משפט זה, בהם אישר כי יאסר ערפאת הוא זה
25 שהופיע בטלוויזיה ואמר שמיליונים של שהידים צועדים לירושלים (סעיף 528(יג)
26 לסיכומי התובעים), והוא אף אישר כי הוא שייך לרש"פ (סעיף 528(יד) לסיכומי
27 התובעים).



בית המשפט המחוזי בירושלים
בפני סגן הנשיא (בדימוס), כב' השופט משה דרורי

08 יולי 2019

ת"א 2538-00 נורז'ץ ליטבק ואח' נ' הרשות הפלשתינית ("המועצה הפלסטינית") ואח'

- 1 גם בתיק זה, כמו בתיקים אחרים, חוזר וטוען ב"כ התובעים, כי הנתבעים לא הביאו
2 ראייה כלשהי ביחס לפיגוע זה, והימנעות זו מדבר בעד עצמה (סעיף 529).
- 3 3567. וכך מסכם ב"כ התובעים את טיעונו (סעיפים 531-530 לסיכומי התובעים):
- 4 "530. לא נאריך מקום בו ניתן לקצר: הפיגוע בוצע על ידי עובדים בכירים של
5 הנתבעים 1 ו-2; הנשק סופק על ידי הנתבעים 1 ו-2; המימון היה על
6 ידי הנתבעים 1 ו-2. יו"ר הנתבעים 1 ו-2 אף ראה במו עיניו את קלטת
7 הפיגוע. עדואן ממשיך לקבל משכורת מהנתבעים 1 ו-2 והמחבלים
8 האחרים שביצעו את הפיגוע (שחוסלו על ידי צה"ל) ממשיכים להיות
9 סמל בנתבעים 1 ו-2 ומשפחותיהם מקבלות מימון עד היום מהרשות
10 הפלסטינית. יש לחייב את הנתבעים כולם מכוח כל העוולות המנויות
11 בכתב התביעה ושעסקנו בניתוחן לעיל בחלק הכללי.
- 12 531. לאור כל האמור מתבקש בית המשפט הנכבד לקבוע את אחריותם של
13 הנתבעים 1-8, ביחד ולחוד, לפיגוע הנ"ל ולהוציא מלפניו פסה"ד
14 כנגד הנתבעים 1-8 כולם".
- 15 **נה. 3. עיקר טענות הנתבעים**
- 16 3568. בסיכומיה טוענת ב"כ הנתבעים, עו"ד שרון אביטל, כי אין בהתבסס על פסק דינו של
17 מרואן ברגותי, שאינו נתבע בתיק זה (סעיף 51 לסיכומי הנתבעים), וכי חלק מן הראיות
18 אינן קבילות (סעיף 52 לסיכומי הנתבעים).
- 19 3569. הנתבעים מודים כי נתבע 3 היה שוטר במשטרה הפלסטינית, אשר שירת ב-DCO.
- 20 3570. אולם, לטענת הנתבעים בעת ביצוע הפיגוע, לא פעל נתבע 3 בתוקף תפקידו כשוטר
21 במשטרה הפלסטינית, אלא מתוך מניע אישי, והוא צורך דחוף בכסף (סעיפים 55-56
22 לסיכומי הנתבעים), וכי על פי החקיקה והספרות המשפטית, לא ניתן לחייב את
23 הנתבעים 1-2 הרש"פ ואש"ף, באחריות שילוחית למעשיו של נתבע 3 (סעיפים 57-61
24 לסיכומי הנתבעים).
- 25 3571. לעניין נתבעים 4-8, טענת ב"כ הנתבעים היא כי לא הוכח כי השתתפו בפיגוע, או היו
26 נתבעים 1-2, ובכל מקרה כל האמור לגביהם לקוח מאמרות נתבע 3 בהליך הפלילי
27 הצבאי, אך הם מחייבים את נתבעים 4-8, שלגביהם מדובר בעדות שמועה (סעיף 64
28 לסיכומי הנתבעים).



בית המשפט המחוזי בירושלים
בפני סגן הנשיא (בדימוס), כב' השופט משה דרורי

08 יולי 2019

ת"א 2538-00 נורז'ץ ליטבק ואח' נ' הרשות הפלשתינית ("המועצה הפלסטינית") ואח'

- 1 לגבי משקל הראיה של פסק הדין של בית המשפט הצבאי, מבקשת ב"כ הנתבעים לקבל .3572
- 2 את גרסתו של נתבע 3 בעדותו בבית משפט זה, לפיה הוא לא עשה את הדברים וכי
- 3 החוקר לא מבין ערבית ואמר לו "שקט, שקט" ובעת החקירה של חוקרי שב"כ היה
- 4 בבידוד בלי אוכל ותאורה (סעיפים 65-66 לסיכומי הנתבעים), ולכן יש להפיק
- 5 משמעותית ממשקל ההרשעה של נתבע 3 על בסיס הטענות הנ"ל (סעיף 67 לסיכומי
- 6 הנתבעים).
- 7 אשר למקור האמל"ח ששימש לביצוע הפיגוע – נטען ע"י ב"כ הנתבעים כי הם לא .3573
- 8 הביאו ראיה לכך, וגם בהודעות במשטרה של נתבע 3, הוזכר הנשק היה בבגאז' של
- 9 הרכב, אך לא נאמר מה הוא מקור כלי הנשק (סעיף 68 לסיכומי הנתבעים).
- 10 בדומה לכך, נטען ע"י ב"כ הנתבעים, כי הם התובעים לא הביאו כל ראיה לעניין מקור .3574
- 11 המימון לביצוע הפיגוע (סעיף 69 לסיכומי הנתבעים).
- 12 גם הטענה של התובעים, כי קלטת ביצוע הפיגוע, הועברה על ידי נתבע 5, מפקד .3575
- 13 הביטחון באזור רמאללה, אשר העבירו לערפאת – טענה זו, נדחת על ידי ב"כ
- 14 התובעים, בהעדר ראיה, שכן מדובר בעדות שמועה, ובכל מקרה העברת הקלטת אינה
- 15 חלק מן המעשה ואינה חלק מן המשפט (סעיפים 70-72 לסיכומי הנתבעים), ובכל
- 16 מקרה, גם אם הייתה מועברת הקלטת, אין בכך כדי להוכיח על מעורבות הרש"פ
- 17 לביצוע פיגוע, רק בגלל שקיבלו את התיעוד לאחר מעשה (סעיף 74 לסיכומי הנתבעים).
- 18 בהתייחסות לדברי נתבע 3 לעדותו בפניי, פרשנותה של ב"כ הנתבעים היא זו: האמירה .3576
- 19 "מיליון שהידים צועדים לירושלים" – אינה ביצוע פיגועים, אלא בפשטות עליה לאל
- 20 אקצא (סעיף 75 לסיכומי הנתבעים), והמילים של העד בפניי: "אני שייך לרשות" –
- 21 פירושם הוא "אני פלסטיני" (סעיף 76 לסיכומי הנתבעים).
- 22 וכך מסכמת ב"כ הנתבעים את טיעוני הנתבעים (סעיפים 77-78 לסיכומי הנתבעים): .3577
- 23 **"77. לאור כל האמור לעיל מתבקש בית המשפט הנכבד לקבוע כי התובעים**
- 24 **לא הוכיחו קשר, חוליה אחר חוליה, בין הנתבעים 1-2 לבין הארוע דנן.**
- 25 **לא הורם הנטל להוכיח כי המפגעים הועסקו אצל הנתבעים 1-2; לא**
- 26 **הורם הנטל להוכיח כי מקור האמל"ח ששימש בארוע בנתבעים 1-2;**
- 27 **לא הוכח כי מקורות המימון לארוע בנתבעים 1-2; לא הוכח כי**
- 28 **הנתבעים 1-2 שלחו את המפגעים /או הינם קשורים בדרך כלשהי**



בית המשפט המחוזי בירושלים
בפני סגן הנשיא (בדימוס), כב' השופט משה דרורי

08 יולי 2019

ת"א 2538-00 נורז'ץ ליטבק ואח' נ' הרשות הפלשתינית ("המועצה הפלסטינית") ואח'

1 לפיגוע, ומכאן שלא הורם הנטל להוכיח כי הנתבעים 1-2 אחראים לו
2 בנוזיקין לארוע מצער זה.

3 78. אשר על כן, מתבקש ביהמ"ש הנכבד לדחות את התביעה, תוך חיוב
4 התובעים בהוצאות הנתבעים בגין ניהול תביעה במשך 10 שנים לרבות
5 הוצאות שכ"ט עו"ד ומע"מ".

6 **נה. 4 תשובת התובעים**

7 3578. ב"כ התובעים מציין בתשובתו, כי הנתבעים אינם חולקים על עובדת הבסיס, לפיה מי
8 שביצע את הפיגוע, היה שוטר פלסטיני (סעיף 229 לתשובה של התובעים).

9 3579. ב"כ התובעים אינו מקבל את הסברי ב"כ הנתבעים, לדבריו הפשוטים, של הנתבע 3,
10 ערדואן, אשר העיד בפניי, והנתבעים בחרו שלא לחקור אותו חקירה נגדית ואין להם
11 להלין, אלא על עצמם (סעיף 231 לסיכומי התשובה של התובעים).

12 3580. בתשובה לטענת ב"כ הנתבעים, כי פסקי הדין הצבאיים בקשר לנתבע 3, עדות שמיעה,
13 ביחס לנתבעים האחרים, מסביר ב"כ התובעים כי אין בטענה זו מאומה, שכן נתבע 3,
14 הודה בעובדות כתב האישום הכולל התייחסות גם למחבלים אחרים, וזאת הן בבית
15 משפט צבאי והן בפניי (סעיף 232 לסיכומי התשובה של התובעים).

16 3581. מסקנת ב"כ התובעים, היא כי הוכח על ידי התובעים כי מי שביצע את הפיגוע היו
17 עובדי הנתבעים: שוטר אחד ב-DCO, ואחרים חברי חוליה כוח 17 של ערפאת, וכי הם
18 קיבלו מימון מן הנתבעים באמצעות מרואן ברגותי, וכי הנשק שבהם ביצעו את הפיגוע
19 היו כלי נשק שלהם, כעובדי הרש"פ (סעיף 233 לסיכומי התשובה של התובעים).

20 3582. ב"כ התובעים מסיים, כפי שעשה בסיכומים אחרים, ומזכיר כי הנתבעים לא הביאו
21 ראיה סותרת בנוגע לפיגוע זה (סעיף 234 לסיכומי התשובה של התובעים).

22 **נה. 5 דיון והכרעה**

23 **נה. 1.5 כללי**

24 3583. כפי שהסברתי בתיקים קודמים (וביתר פירוט בתיק הראשון שעניינו הלינץ'
25 ברמאללה, יש לתת משקל לאותם תיקים שבהם מבצעי הפיגוע נותרו בחיים (להבדיל
26 ממחבלים מתאבדים), ונידונו והורשעו בבתי המשפט הצבאיים, כך שהרשעות אלה



בית המשפט המחוזי בירושלים
בפני סגן הנשיא (בדימוס), כב' השופט משה דרורי

08 יולי 2019

ת"א 2538-00 נורז'ץ ליטבק ואח' נ' הרשות הפלשתינית ("המועצה הפלסטינית") ואח'

- 1 יכולות וצריכות לשמש ראיה בהליך האזרחי שבפניי, מכוח סעיף 42א(א) לפקודת
2 הראיות (ראה תת-פרק מג.2 לעיל).
- 3 3584. לפיכך, אפתח בפסק הדין של בית המשפט הצבאי בעניינו של נתבע 3.
- 4 **נה.2.5 פסק הדין של בית המשפט הצבאי בעניינו של פרג' אסעד סאלם**
5 **עדואן**
- 6 3585. במסגרת ראיות התובעים, הוגש כתב אישום מתוקן, שבו הודה ועל פיו הורשע פרג'
7 אסעד סאלם עדואן, בבית המשפט הצבאי יהודה, בתיק 3368/02, לפני המשנה לנשיא
8 אב"ד סא"ל נתנאל בנישו [כיום – נשיא בית המשפט הצבאי לערעורים, באזור יהודה
9 ושומרון], ושני שופטים נוספים.
- 10 3586. וזה הנוסח של הפרט הראשון של כתב האישום המתוקן מיום 15.4.04 :
- 11 **"מהות העבירה:**
12 ניסיון גרימת מוות בכוונה, עבירה לפי סעיף 51(א) לצו בדבר הוראות ביטחון,
13 (יהודה והשומרון) (מס' 378) תש"ל-1970 ולפי סעיף 19 לצו בדבר כללי
14 האחריות לעבירה (יהודה והשומרון) (מס' 225), תשכ"ח-1968.
- 15 **פרטי העבירה:**
16 הנאשם הנ"ל, בהיותו באיזור, ביום 27.2.01 או בסמוך לכך, ניסה לגרום
17 בכוונה למותו של אחר, כדלקמן:
18 הנאשם, שהיה שוטר פלסטיני אשר שרת ב-DCO פנה לחברו, פעיל התנזים
19 וסוחר בנשק, נעים אל קאק וביקש ממנו הלוואה. תחילה השיב נעים לנאשם
20 כי אין לו כסף לתת לו, אולם לאחר מכן יצא נעים מבית הקפה וחזר כעבור
21 כעשר דקות. נעים מסר לנאשם כי אם הוא רוצה לקבל כסף, אזי שיבצע פיגוע
22 ביחד עם נעים ועם אחרים, הפיגוע יצולם בוידאו ולאחר העברת הקלטת
23 יקבלו כסף, הנאשם הסכים לבצע את הפיגוע האמור. נעים מסר לנאשם כי
24 הם יבצעו פיגוע לעבר רכבים ישראליים הנוסעים בכביש בכוונה לגרום
25 למותם של הנוסעים.
26 הנאשם לא נמנה על מי שתכננו את הפיגוע לפרטי פרטים.



בית המשפט המחוזי בירושלים בפני סגן הנשיא (בדימוס), כב' השופט משה דרורי

08 יולי 2019

ת"א 2538-00 נורז'ץ ליטבק ואח' נ' הרשות הפלשתינית ("המועצה הפלסטינית") ואח'

- 1 הנאשם ונעים נסעו להפגש עם שאר מבצעי הפיגוע, מוהנד אבו חלווה מראשי
- 2 כוח 17 האחראי לביצוע פגועים קטלניים באיזור ובישראל, עבד עבד, עומר
- 3 קעדאן אף הוא מכוח 17 ופאוזי מוראד שוטר פלסטיני ששרת עם הנאשם
- 4 בסירים המשותפים.
- 5 הנאשם ראה אצל מוהנד אבו חלווה רובה קלצ'ניקוב שני רובים מסוג M16.
- 6 הנאשם וחבריו נסעו ברכב מסוג מזדה בצבע כסף, גנובה בעלת לוחיות זיהוי
- 7 ישראליות לעבר מקום ביצוע הפיגוע המתוכנן.
- 8 השלושה עלו על גבעה בכפר ראפת על מנת לירות משם על נוסעי הרכבים
- 9 הישראליים על הכביש ולגרום למותם. פאוזי מראד הגיע למקום ברכבו
- 10 ושימש כתצפיתן במרחק כ-700 מטרים מחבריו, על מנת להודיע להם על
- 11 המצאות כוחות צה"ל באיזור.
- 12 מוהנד אבו חלווה מסר לנאשם את אחד מרובי ה M16 ומחסנית ואמר לו כי
- 13 הוא ירה בנשק זה לעבר המכוניות בכביש. מוהנד לקח את רובה הקלצ'ניקוב
- 14 ושתי מחסניות לעצמו ונעים אל קאק החזיק ברובה M16 הנוסף ובשתי
- 15 מחסניות.
- 16 כשתי דקות לאחר שהתמקמו במקום הפיגוע החלו מוהנד אבו חלווה ונעים
- 17 אל קאק לירות לעבר רכב ישראלי מסוג פולקסווגן טרנספורטר מספר
- 18 72-053-15 שנסע בכביש 45 מתחת לגבעה בכפר ראפת עליה התמקמו
- 19 הנאשם וחבריו (סמוך לגבעת זאב). הנאשם ירה אף הוא לעבר הרכב. הנאשם
- 20 וחבריו ירו לעבר הרכב בכוונה לגרום למות שמונת הנוסעים ברכב. לאחר
- 21 שהנאשם ירה שלושה כדורים, היה מעצור בנשקו והנאשם נסוג לאחור.
- 22 את הפיגוע צילם במצלמת וידאו עבד עבד.
- 23 הנאשם ניגש לרכב בו ישב עומר קעדאן, שהמתין כדי להבריא את המפגעים.
- 24 משראה את הנאשם בורח ברח אף הוא בעקבותיו, מחשש כי כוחות צה"ל
- 25 נמצאים במקום. הנאשם הסביר לו כי הוא ברח מהמקום עקב מעצור בנשק
- 26 ועומר חזר לרכב. הנאשם המשיך ללכת והגיע אל פאוזי מראד. הנאשם
- 27 הסביר לפאוזי מדוע נמלט ממקום הפיגוע ופאוזי דווח על כך למוהנד אבו
- 28 חלווה באמצעות מכשיר מירס שהחזיק. לאחר כעשר דקות נמלטו מהמקום
- 29 מוהנד אבו חלווה, נעים אל קאק ועבד ברכב בו נהג עומר קעדאן. הנאשם



בית המשפט המחוזי בירושלים
בפני סגן הנשיא (בדימוס), כב' השופט משה דרורי

08 יולי 2019

ת"א 2538-00 נורז'ץ ליטבק ואח' נ' הרשות הפלשתינית ("המועצה הפלסטינית") ואח'

- 1 ופאוזי נמלטו אף הם לרמאללה. הנאשם וחבריו נפגשו ברמאללה שם צפה
2 הנאשם במצלמת הוידאו בצילומים שצילם עבד עבד בעת ביצוע הפיגוע.
3 הנאשם גם החזיר את רובה ה M 16 למוהנד אבו חלוואה.
4 קלטת הוידאו הועברה לאחר מכן ע"י מוהנד אבו חלוואה למפקד הביטחון
5 באיזור רמאללה, אבו חסין אטראי. לאחר מכן מסר מוהנד אבו חלוואה
6 לנאשם כי הקלטת הועברה לידי יאסר ערפאת, יושב ראש הרשות
7 הפלסטינית.
8 כתוצאה מהירי שביצעו הנאשם וחבריו, נפצעה באורח קשה, בעמוד השדרה
9 ובריאותיה, אחת מנוסעות הרכב. כתוצאה מהפציעה נותרה הנוסעת, שושנה
10 גוטליב, משותקת מבית החזה ומטה ומרותקת לכיסא גלגלים.
11 שני נוסעים נוספים נפצעו באורח קל".
12 3587. כעולה מכתב האישום שבו הודה הנתבע 3, כמצוטט לעיל בפסקה הקודמת, ראש
13 החוליה היה מוהנד אבו חלוואה, ששמו עלה כאחד מעוזריו של מרואן ברגותי, בפסק
14 הדין של בית המשפט המחוזי בתל אביב, מספר פעמים כדלקמן:
15 א. בסעיף 2 לפסק הדין שמו מוזכר במסגרת תיאור כתב האישום כאחד משמונה
16 פעילי טרור שפעלו תחת הנהגתו של מרואן ברגותי בביצוע פעילות טרור, ואותו
17 מוהנד הוא אחד ממפקדי השטח שאותו גייס ברגותי כדי שהוא – מוהנד –
18 יגייס פעילים לאירועי טרור, הפעיל אותם ודאג לספק להם אמצעי לחימה
19 וכסף.
20 ב. בפרק (8) יש התייחסות למוהנד הנ"ל בסעיף 42, שם מסופר כי אדם בשם
21 רבאידה שהחליט לבצע פיגוע פנה למרואן ברגותי, שהפנה אותו למוהנד הנ"ל,
22 והורה למוהנד להשיג נשק לרבאידה הנ"ל.
23 ג. בסעיף 43 לפסק הדין בפרשת ברגותי, נאמר כי מרואן ברגותי לא הסכים לקבל
24 את הצעת רבאידה לבצע פיגוע התאבדות והפנה את ראידה למוהנד, והורה
25 למוהנד שידאג לכך שרבאידה יעבור אימון וימצא לו משהו.
26 ד. בסעיף 44 לפסק הדין נאמר כי מוהנד מסר למרואן ברגותי כ-25,000 ₪ שנועדו
27 לייצור מרגמה ולרכישת אקדחים, כאשר מוהנד ואדם נוסף (כמאל אבו וער)
28 הם אלה שהיו מחליטים למה הם זקוקים ומרואן ברגותי היה שולח להם כסף.



בית המשפט המחוזי בירושלים
בפני סגן הנשיא (בדימוס), כב' השופט משה דרורי

08 יולי 2019

ת"א 2538-00 נורז'ץ ליטבק ואח' נ' הרשות הפלשתינית ("המועצה הפלסטינית") ואח'

- 1 3588. ראוי לציין, כי מרואן ברגותי היה מראשי כוח 17, ועמד בראש החוליה שביצעה את
2 הפיגוע נשוא תיק זה.
- 3 3589. נתבעים נוספים המוזכרים בכתב האישום המתוקן של נתבע 3, הם: עבד עבד (נתבע 6)
4 ועומר קעדאן (נתבע 7), שהיה שוטר בכוח 17 ושימש בעבודתו היומיומית כנהגו של
5 מפקד כוח 17, ופאוזי מוראד (נתבע 8), שהיה שוטר פלסטיני ששירת עם פרג' עדואן
6 בסוירים המשותפים.
- 7 3590. כעולה מכתב האישום המתוקן, שבו הודה נתבע 3 והורשע, הפיגוע צולם והועלה על
8 סרט שנמסר למפקד הביטחון ברמאללה, ומוהנד מסר לנאשם כי אותו סרט הגיע לידי
9 של ערפאת.
- 10 3591. טענת הנתבעת כי אין הוכחה ישירה כי ערפאת ראה את הקלטת, בשל שרשרת עדויות
11 שמועה, היא נכונה, אם הנושא שהיה צריך להכריע בו במשפט הוא האם ערפאת ראה
12 או לא ראה את הקלטת.
- 13 3592. אולם, המשפט שבפנינו הוא דיני נזיקין ודיני האחריות השילוחית. עם העובדה
14 שמבצעי הפיגוע ראו חובה לעצמם לצלם אותו ולשלוח אותו דרך מפקד הביטחון
15 ברמאללה, כדי שהקלטת תגיע לערפאת, היא הוכחה מספקת לכך שהרש"פ עמדה
16 מאחורי הפיגוע, בין דרך מפקד הביטחון ברמאללה, ולא כל שכן דרך ערפאת שעמד
17 בראש הרש"פ. מבחינה זו הראיה היא מספיק חזקה לצורך העניין שבפנינו.
- 18 **נה. 3.5 ראיות נוספות ותשובה לטענות הנתבעים**
- 19 3593. יש לתת משקל גם לדברים שאמר נתבע 3 בפניו בעדותו.
- 20 3594. פרשנותה של ב"כ הנתבעים לפיה כאשר העד שמע מערפאת שמיליונים של שאהידים
21 צועדים לעבר ירושלים הוא התכוון לפלסטינים, אינה מתקבלת על הדעת, שכן העד
22 אמר במפורש "שלכיוון ירושלים מליונים הולכים, להיות חללים" (פרוטוקול הדיון
23 מיום 3.4.14, עמ' 594).
- 24 3595. גם דבריו של הנתבע 3 בסיום עדותו: "אני שייך לרשות, תדבר עם הרשות"
25 (הפרוטוקול הנ"ל עמ' 603), אינו סובל את הפירוש של ב"כ הנתבעים כאילו כוונתו
26 לומר שהוא פלסטינאי. ברור שהכוונה היא שהוא עובד הרשות ולכן הוא שייך לרשות,
27 דהיינו: הרשות הפלסטינאית.



בית המשפט המחוזי בירושלים
בפני סגן הנשיא (בדימוס), כב' השופט משה דרורי

08 יולי 2019

ת"א 2538-00 נורז'ץ ליטבק ואח' נ' הרשות הפלשתינית ("המועצה הפלסטינית") ואח'

- 1 לא ניתן לקבל גם טענה אחרת של הנתבעים כאילו אין הוכחה ברורה שהנשק הוא של
2 הרש"פ, שכן מהקונטקסט של הדברים ברור שמדובר במי שהיה שוטר פלסטינאי והיה
3 לו נשק של הרש"פ.
- 4 הטענה האחרונה של הנתבעים, אשר אליה רציתי להתייחס היא זו: הנתבע 3 עצמו
5 אמר שהמוטיבציה שהביאה אותו לבצע את הפיגוע היא בעיה כלכלית, חוסר כסף,
6 והוא ציפה לקבל כסף עבור ביצוע הפיגוע.
- 7 אכן, יש מוטיבציות שונות לפלוני לבצע פיגועים נגד יהודים וישראלים. גם כאשר
8 מדובר באילוץ כלכלי, עדיין מבחינת דיני הנזיקין, אין חשיבות לשאלה למה פלוני
9 מחליט לבצע עוולה נזיקית, כל עוד העוולה בוצעה. אם נשוב למשל בית החולים,
10 העובדה שרופא מבצע ניתוח בידיים מזוהמות, ועושה כן מטעמים כלכליים אינה מעלה
11 ואינה מורידה לעניין האחריות השילוחית של בית החולים לתוצאות הניתוח. הוא
12 הדין למקרה שלפנינו: כאשר מגיע פלוני למלא תפקיד של חבר חוליה שמטרתה להרוג
13 יהודים וישראלים, במסגרת הרש"פ, אחריות הרש"פ מבחינת דיני הנזיקין חלה בין
14 אם מדובר במפגע שבא מטעמים אידיאולוגיים ובין אם המפגע בא מטעמים כלכליים.
- 15 **נה.6 התוצאה**
- 16 מאחר ובהחלטת חבות/אחריות עסקינן, אני קובע בזה כי ביחס לת.א. 2079/08, כל
17 הנתבעים, כולם יחד וכל אחד לחוד, אחראים בנזיקין לכל הנתען בכתב התביעה.
- 18 המשך התביעה, דהיינו: שלב קביעת גובה הנזק והפיצויים, יידון לפני שופט/ת אחר/ת,
19 כפי שיקבע נשיא בית המשפט המחוזי בירושלים, כב' השופט אהרן פרקש, וזאת מאחר
20 ופסק דין זה ניתן על ידי בתקופת שלושת החודשים שלאחר סיום כהונתי. לצורך כך
21 תעביר מזכירות בית המשפט העתק פסק דין זה לנשיא.
- 22 אני מחייב את כל הנתבעים, ביחד ולחוד, לשלם לתובעים שכר טרחת עורך דין בתיק
23 זה בסך של 100,000 ₪.
- 24 מאחר והתביעה נגד הנתבעים 4 ו-5 נדחתה, אך הם לא היו מיוצגים, אני קובע כי אין
25 מקום לחיוב שכר טרחת עורך דין והוצאות ביחסים שבין התובעים לבין הנתבעים 4
26 ו-5.
- 27



בית המשפט המחוזי בירושלים
בפני סגן הנשיא (בדימוס), כב' השופט משה דרורי

08 יולי 2019

ת"א 2538-00 נורז'ץ ליטבק ואח' נ' הרשות הפלשתינית ("המועצה הפלסטינית") ואח'

- 1 **שני פיגועי ירי של שלושה ישראלים סמוך לגבעת זאב (ת.א.)** נו.
2 **(2301/08)**
3 **נו.1 כללי**
- 4 3603. עניינו של תיק זה הוא שני פיגועים רצחניים, כאשר באחד מהם, בסמוך למחנה גבעון
5 ביום 26.7.01 נרצח רוני לנדאו ז"ל, בן 17, והפיגוע השני אירע בסמוך לתחנת דלק
6 גבעונים ליד היציאה מן הישוב גבעת זאב, ביום 15.1.02 שבו נרצחה יואלה חן ז"ל
7 ונפצעה דודתה רשל עיני, הכל כמפורט בכתב התביעה בת.א. 2301/08 (ראה כתב
8 התביעה וכתב ההגנה כפי שהובאו לעיל בפרק יז).
- 9 3604. שני הפיגועים כלולים באותו כתב תביעה, כאשר לטענת התובעים מדובר באותה
10 חוליית מפגעים, שפעלה על פי הנחיית מרואן ברגותי.
- 11 3605. אביא, תחילה, בתת פרק נו.2 את תמצית טענות התובעים (פרק כ.4 לסיכומיהם; עמי
12 267-273, סעיפים 532-561). לאחר מכן, בתת פרק נו.3, תוצג עמדת הנתבעים כפי
13 שפורטה במסמך הגשת הסיכומים החלקיים של הנתבעים מיום 15.5.18 (פרק ב,
14 סעיפים 79-123, עמ' 43-28). בעקבות זאת תובא, בתת פרק נו.4, התייחסות התובעים
15 לעניין זה בסיכומי התשובה מטעמם (פרק טו.6, סעיפים 235-239, עמ' 47-48).
- 16 3606. בעקבות כל הנ"ל, בתת פרק נו.5, אערוך דיון בטענות הצדדים, כולל התייחסות לפסק
17 הדין בפרשת ברגותי ולפסק הדין של בית המשפט הצבאי באזור יהודה ושומרון, שבו
18 הורשע אחד מחברי החוליה, ובסופו תינתן הכרעתי, כאשר בתת פרק נו.6 תירשם
19 התוצאה.
- 20 **נו.2 עיקר טענות התובעים**
- 21 3607. בתיק זה מרואן ברגותי הוא נתבע 3 (שכזכור הורשע בבית המשפט המחוזי בתל אביב),
22 וכעולה מטענות התובעים, היה לו תפקיד מפתח בשני הפיגועים.
- 23 3608. ב"כ התובעים מסביר כי חוליית הירי שרצחה את המנוחים כללה את נתבע 4, אחמד
24 ברגותי (אלפרנסי), שהיה נהגו ושומר האישי של מרואן ברגותי (נתבע 3). נתבע 5, חבר
25 נוסף בחוליה, הועסק על ידי הרש"פ כעובד במשרדו הפרלמנטרי של מרואן ברגותי
26 וכשומר ראשו. נתבע 5 תיפעל את חוליית המחבלים והורשע בבית המשפט הצבאי
27 (סעיפים 532-533 לסיכומי ב"כ התובעים).



בית המשפט המחוזי בירושלים
בפני סגן הנשיא (בדימוס), כב' השופט משה דרורי

08 יולי 2019

ת"א 2538-00 נורז'ץ ליטבק ואח' נ' הרשות הפלשתינית ("המועצה הפלסטינית") ואח'

- 1 בפיגוע השתתפה מכונית שעקבה אחרי המנוחים וממנה נורו כדורים, ובה היו
2 הנתבעים 6 עד 10 (סעיף 534 לסיכומי ב"כ התובעים).
- 3 לטענת ב"כ התובעים, עו"ד אבי סגל, בסעיף 536 לסיכומיו, החוליה ביצעה מספר
4 פיגועי ירי (ששה במספר), שמתוכם שניים הם נשוא התביעה שבפנינו ואחד הוא הפיגוע
5 שבו נרצחו בני משפחת בן שלום (בענינם ניתנה על ידי הכרעת דין).
- 6 המקור לחיוב, לשיטת ב"כ התובעים, הוא הכרעת הדין בפרשת ברגותי, ממנה עולה כי
7 לרש"פ הייתה ידיעה על ביצוע מעשי הטרור ועל מקרים שהיו בעבר (ציטוטים מהכרעת
8 הדין בפרשת ברגותי, מובאים בסעיפים 524-538 לסיכומי ב"כ התובעים).
- 9 מקור נוסף הוא פסיקת בית המשפט הצבאי ביחס לנתבע 9 (סעיף 543 לסיכומי
10 התובעים), והתייחסות לחברים אחרים בחוליה, כעולה מעדויות במשטרה של
11 הנתבעים 6 ו-10 (סעיפים 544-545 לסיכומי ב"כ התובעים).
- 12 לעניין הזיקה לרש"פ – מצוטט כתב האישום של נתבע 6 שבו נאמר כי עבד ברש"פ
13 כאיש ביטחון (סעיף 546 לסיכומי ב"כ התובעים).
- 14 מעבר לראיות דלעיל, מציין ב"כ התובעים את עדויותיהם של הנתבעים 5, 6, 7 ו-9
15 בפני התומכות באותו קו (סעיפים 550-557 לסיכומי ב"כ התובעים).
- 16 לעניין אי הבאת ראיות מטעם הנתבעים – חוזר ב"כ התובעים על כך שמרואן ברגותי
17 לא העיד, ואף ראיה אחרת לא הובאה מטעם הנתבעים ביחס לפיגועים נשוא תיק זה,
18 וההימנעות בעניין זה מדברת בעד עצמה (סעיפים 588-589 לסיכומי ב"כ התובעים).
- 19 וכך מסכם ב"כ התובעים את טענותיו (סעיפים 560-561 לסיכומיו):
- 20 "560. לא נאריך מקום בו ניתן לקצר: הפיגוע בוצע על ידי עובדים בכירים של
21 הנתבעים 1 ו-2; הנשק סופק על ידי הנתבעים 1 ו-2; המימון היה על ידי
22 הנתבעים 1 ו-2. מרואן ברגותי הורה באופן ישיר לבצע את אחד הפיגועים
23 והשני דווח לו ולמצער הוא אישר אותו למפרע. הרוצחים ממשיכים לקבל
24 משכורת מהנתבעים 1 ו-2 עד עצם היום הזה, עובדה המאשרת את ביצוע
25 הפיגועים. יש לחייב את הנתבעים כולם מכוח כל העוולות המנויות בכתב
26 התביעה ושעסקנו בניתוחן לעיל בחלק הכללי.



בית המשפט המחוזי בירושלים
בפני סגן הנשיא (בדימוס), כב' השופט משה דרורי

08 יולי 2019

ת"א 2538-00 נורז'ץ ליטבק ואח' נ' הרשות הפלשתינית ("המועצה הפלסטינית") ואח'

- 1 561. לאור כל האמור מתבקש בית המשפט הנכבד לקבוע את אחריותם של
2 הנתבעים 1-10, ביחד ולחוד, לפיגועים הנ"ל ולהוציא מלפניו פסה"ד
3 בהתאם".
- 4 **נו.3 עיקר טענות הנתבעים**
- 5 3617. לטענת ב"כ הנתבעים, התובעים עירבבו בין שני אירועי הירי שבוצעו בהפרש של חצי
6 שנה, כאשר בכל אחד היו מעורבים אנשים שונים. לדברי ב"כ הנתבעים, "אין זאת
7 [אלא] שהדבר נעשה במטרה לזרות חול בעיני בית המשפט לאור חולשת ראיות
8 התובעים ביחס לכל אירוע בנפרד" (סעיף 81 לסיכומי ב"כ הנתבעים).
- 9 3618. גם בפרשה זו חוזרת ב"כ הנתבעים על כך שחלק מהראיות שהוגשו באמצעות קרן
10 אוליאל שני אינן קבילות (סעיף 81 הנ"ל).
- 11 3619. לעניין האירוע מיום 26.7.01 – נטען על ידי הנתבעים כי מרואן ברגותי לא הורשע
12 במעורבות באירוע זה ולכן הכרעת דינו אינה נכנסת בגדרי סעיף 42א לפקודת הראיות
13 (סעיף 84 לסיכומי ב"כ הנתבעים).
- 14 3620. אשר למעורבות הנתבעים האחרים – טענת ב"כ הנתבעת כי לא הוכח שהם עבדו ופעלו
15 או הועסקו על ידי הרש"פ (סעיפים 86-88 לסיכומי ב"כ הנתבעים), לא הוכח שמקור
16 האמל"ח היה של הרש"פ או של אש"ף (סעיף 89 לסיכומי ב"כ הנתבעים) ואף לא הוכח
17 כי הרש"פ העבירה כספים למימון הפיגוע (סעיף 90 לסיכומי ב"כ הנתבעים).
- 18 3621. כדי להתמודד עם פסקי הדין של בתי המשפט הצבאיים, מביאה ב"כ הנתבעים את
19 עדויותיהם של חלק מהנתבעים בבית המשפט שבהם אמרו כי עונו או לא הבינו על מה
20 חתמו ולכן אין לתת משקל או שיש לתת משקל נמוך לפסקי הדין של בתי המשפט
21 הצבאיים (סעיפים 93-103 לסיכומי ב"כ הנתבעים) כאשר ביחס להודאת הנאשם,
22 הנתבע 7, יש הצהרה של התובע הצבאי כי לא ייעשה שימוש בהודאה זו בתיקים
23 אחרים. לדברי ב"כ הנתבעים: "גם על בית משפט נכבד זה לעמוד בהתחייבות מדינת
24 ישראל כלפי נתבע 6 בהסדר טיעון שנחתם עימו ולא לעשות שימוש בהודאתו
25 בתיקים האחרים, כגון התיק דנן" (סעיף 99 סיפא לסיכומי הנתבעים).
- 26 3622. טענה נוספת בהקשר זה היא כי יש להתחשב בדברי הנתבע 6 כי הוא ראה במהלך
27 האינתיפאדה את קרובי משפחתו נהרגים, ובכך הוא מסביר מניעיו (סעיפים 100-101
28 לסיכומי ב"כ הנתבעים).



בית המשפט המחוזי בירושלים
בפני סגן הנשיא (בדימוס), כב' השופט משה דרורי

08 יולי 2019

ת"א 2538-00 נורז'ץ ליטבק ואח' נ' הרשות הפלשתינית ("המועצה הפלסטינית") ואח'

- 1 3623. אשר לאירוע מיום 15.1.02, טענת הנתבעים היא כי דווקא הכרעת הדין בפרשת ברגותי
2 מוכיחה ההפך, שכן ברגותי המרה את פיו של ערפאת שהורה לו שלא לבצע פיגועים
3 באותה עת, ולכן נותק הקשר בין הנתבע 3, ברגותי, לבין הנתבעים 1 ו-2, אש"ף
4 והרש"פ (סעיפים 107-111 לסיכומי ב"כ הנתבעים).
- 5 3624. בכל מקרה, לטענת ב"כ הנתבעים, יש להפחית את משקלה של הכרעת הדין בפרשת
6 ברגותי, בכלל, גם כלפי ברגותי, שכן הוא החליט שלא להגיש ראיות להגנתו ונמנע
7 מלהסתייע בסניגור ולכן כאשר בית המשפט מפעיל את סעיף 42.א בנסיבות כאלה יש
8 להפחית את משקלן של הממצאים והמסקנות (סעיפים 113-115 לסיכומי ב"כ
9 הנתבעים).
- 10 3625. לעניין הנשק – טענת ב"כ הנתבעים היא כי מדובר בנשק אישי שנרכש מכספו הפרטי
11 של נתבע 4, ולכן לא הוכח באופן פוזיטיבי כי כלי הנשק שבאמצעותם בוצע הפיגוע היו
12 של נתבעים 1 ו-2 (סעיפים 116-118 לסיכומי ב"כ הנתבעים).
- 13 3626. בנוסף לכך נטען, כי התובעים לא הוכיחו שהאירוע מומן על ידי הנתבעים 1 עד 3, שכן
14 הנתבע 7 אמר בחקירתו בבית המשפט שלא קיבל מעולם תשלום (סעיף 119 לסיכומי
15 ב"כ הנתבעים).
- 16 3627. וכך מסיימת ב"כ הנתבעים את טיעוניה בעניין זה (סעיפים 122-123 לסיכומיה):
17 "122. לאור כל האמור לעיל מתבקש בית המשפט הנכבד לקבוע כי התובעים לא
18 הוכיחו קשר, חוליה אחר חוליה, בין הנתבעים 1-2 או 3 לבין הארוע דנן. לא
19 הורם הנטל להוכיח כי המפגעים הועסקו אצל הנתבעים 1-2; לא הורם הנטל
20 להוכיח כי מקור האמל"ח ששימש בארוע בנתבעים 1-2 או 3; לא הוכח כי
21 מקורות המימון לארוע בנתבעים 1-2 או 3; לא הוכח כי הנתבעים 1-2 שלחו
22 את המפגעים ו/או הינם קשורים בדרך כלשהי לפיגוע, ומכאן שלא הורם
23 הנטל להוכיח כי הנתבעים 1-2 או 3 אחראים בנזיקין לארוע זה.
- 24 123. ביהמ"ש הנכבד מתבקש לדחות את התביעה, תוך חיוב התובעים בהוצאות
25 הנתבעים בגין ניהול תביעה[ות] במשך 10 שנים לרבות הוצאות שכ"ט עו"ד
26 ומע"מ".
- 27
- 28



בית המשפט המחוזי בירושלים
בפני סגן הנשיא (בדימוס), כב' השופט משה דרורי

08 יולי 2019

ת"א 2538-00 נורז'ץ ליטבק ואח' נ' הרשות הפלשתינית ("המועצה הפלסטינית") ואח'

- 1 **4.נו. תשובת התובעים**
- 2 3628. ב"כ התובעים טוען כי הנתבעים מטעים את בית המשפט בזדון וביודעין (סעיף 235
- 3 לסיכומי התשובה).
- 4 3629. לעניין רצח יואלה חן ז"ל, הוא כותב: "הרי שאין צורך להכביר במילים, זאת לאחר
- 5 שאין מחלוקת כי הרוצחים הנאלחים נשלחו על ידי מרואן ברגותי... [אשר] הורשע
- 6 ברצח נתעב זה" (סעיף 236 לסיכומי התשובה).
- 7 3630. ככל שמדובר ברצח רונו לנדאו ז"ל, נוקט ב"כ התובעים בלשון זו: "הרי שהנתבעים
- 8 מאחזים את עיני בית המשפט הנכבד במכבסת מילים בלתי נגמרת, בעוד שעובדות
- 9 הבסיס הן כפי האמור בסיכומי התובעים" (סעיף 237 לסיכומי התשובה). ב"כ
- 10 התובעים מצטט דברים מפורשים שנאמרו בכתב האישום של נתבע 9, כי לצורך
- 11 פעילות החוליה הועברו לחבריה כספים, טלפונים סלולארים וכלי נשק מתנזים פת"ח,
- 12 וכל הדיווחים היו בידיעתו של מרואן ברגותי. אף כלי הנשק בהם השתמשו לביצוע
- 13 הפיגוע של רונו לנדאו ז"ל, היו כלי הנשק של הרש"פ.
- 14 3631. בסעיף 238 לתשובתו כותב ב"כ התובעים: "מדברים ברורים ונהירים אלו מתעלמים
- 15 הנתבעים. ולא בכדי הם מעדיפים להתעסק בעדות המחבל ולפיה הוצאה ההודאה
- 16 ממנו בעינויים".
- 17 **5.נו. דיון והכרעה**
- 18 **1.5.נו. כללי**
- 19 3632. כבר הערתי מספר פעמים, החל מפרשת הלינץ' ברמאללה, כי יש לתת עדיפות ראשונה
- 20 במסגרת הראיות להכרעות שיפוטיות שבהן הורשעו מבצעי הפיגועים.
- 21 3633. ברוב המקרים הובאו הכרעות דין של בתי המשפט הצבאיים, ולעניין התוקף המשפטי
- 22 של שימוש בהכרעת דין של בתי המשפט הצבאיים במסגרת ההליכים בבית משפט זה
- 23 כבר הארכת את הדיבור בפרק לב.4.
- 24 3634. במקרה שלפנינו יש גם הכרעה של בית המשפט בתל אביב בעניין ברגותי, כאשר לגבי
- 25 עניין זה אין כלל מחלוקת כי סעיף 42.א לפקודת הראיות חל (ראה גם: הדיון הכללי
- 26 בפרק לב.3).



בית המשפט המחוזי בירושלים בפני סגן הנשיא (בדימוס), כב' השופט משה דרורי

08 יולי 2019

ת"א 2538-00 נורז'ץ ליטבק ואח' נ' הרשות הפלשתינית ("המועצה הפלסטינית") ואח'

- 1 מאפיין מיוחד בתיק זה הוא כי בפרשה אחרת שהייתה בפניי (יורשי בן שלום ז"ל),
2 עסקתי באותה חוליה שביצעה את הפיגועים.
- 3 לפיכך, במסגרת הדיון בתיק זה אתחיל בציטוטים מהכרעת הדין בפרשת ברגותי.
4 **נו.2.5 פסק הדין של בית המשפט המחוזי בתל אביב בעניין מרואן**
5 **ברגותי**
- 6 הכרעת הדין בפרשת ברגותי היא "רחבה", ובנויה, מן הכלל אל הפרט.
7 בסעיף 66 להכרעת הדין נקבעו הדברים הבאים, לעניין מעמדו של מרואן ברגותי
8 במסגרת פעילות הטרור, ויש להם רלבנטיות גם במסגרת החלק הכללי וגם במסגרת
9 מעמד התנזים וגדודי חללי אל אקצה:
- 10 "מן האמור לעיל עולה כי הנאשם הודה בחקירתו בדברים אשר עולים בבירור
11 גם מעדותיהם של פעילי הטרור, דהיינו, כי מבחינה פיקודית הוא היה
12 אחראי על פעילות התנזים וגדודי חללי אלאקצא בגדה המערבית, שראו
13 בנאשם את מנהיגם; סייע לפעילי הטרור במתן כספים ואמל"ח לצורך ביצוע
14 הפיגועים; הנהיג באופן אישי חלק מחוליות הטרור, באמצעות מקורביו;
15 עודד את חוליות הטרור לבצע פיגועים כנגד ישראל; קיבל דיווחים מן
16 החוליות לאחר ביצוע הפיגועים – וכל זאת בידעו כי חוליות אלו מבצעות
17 פיגועי רצח והתאבדות גם בתוך ישראל, וגם כנגד אזרחים".
- 18 אולם, הכרעת הדין בעניין ברגותי ממשיכה, ומיד לאחר הדברים הללו נכתב כך
19 (ההדגשה במקור):
- 20 "זאת ועוד: הנאשם אף הודה בחקירתו במעורבות אישית הנוגעת לפיגועי
21 רצח ספציפיים של החוליות שבהנהגתו, כדלקמן:"
- 22 הדוגמה הראשונה לאותם פיגועים שבהם הייתה מעורבות אישית של מרואן ברגותי,
23 מובאת מיד לאחר מכן, תחת הכותרת "אא) הפיגוע בתחנת הדלק בגבעת זאב":
- 24 "לאחר הריגתו של ראיד כרמי ביום 14.1.02, קרא הנאשם בטלויזיה של אבו
25 דאבי לגדודי חללי אלאקצא לבצע פיגועי נקמה כנגד ישראל (ת/3 מיום
26 14.1.02). ואולם הנאשם לא הסתפק בקריאה פומבית זו. הוא הורה לאחמד
27 ברגותי [נתבע 4 בתיק זה] להוציא לפועל פיגוע נקמה על מותו של כרמי. ואכן,
28 ביום 15.1.02 בערב נתן אחמד ברגותי נשק לאבו סטחה [נתבע 5 בתיק זה] על



בית המשפט המחוזי בירושלים בפני סגן הנשיא (בדימוס), כב' השופט משה דרורי

08 יולי 2019

ת"א 2538-00 נורז'ץ ליטבק ואח' נ' הרשות הפלשתינית ("המועצה הפלסטינית") ואח'

1 מנת לבצע את הפיגוע כאמור. בערב יום זה ירו חברי החוליה של אבו סטחה
2 לעבר מכוניתה של יואלה חן ז"ל [שמשפחתה ויורשיה הם התובעים 5-13
3 [בתיק זה] ליד גבעת זאב, רצחו אותה ופצעו את הנוסעת שהייתה עמה....
4 הנאשם הודה בחקירתו כי לאחר מותו של כרמי הוא אמר לאחמד ברגותי כי
5 הוא מעוניין בפיגוע נקם, ואחמד וחבריו ביצעו את הפיגוע בגבעת זאב, ודיווחו
6 לו לאחר מכן כי הייתה הרוגה אחת בפיגוע (תמליל ת/98, עמ' 44-45). הוא
7 אף הודה כי פיגוע זה בוצע על פי הוראתו, ונטל אחריות לביצועו (זכ"ד ת/23
8 ס' 8-10, שהוגש ואושר על ידי החוקר 'דני' בעמ' 90; זכ"ד ת/24 ס' 5
9 והמבוא לזכ"ד ת/38 שהוגשו ואושרו על ידי החוקר 'סמית' בעמ' 85; זכ"ד
10 ת/26 ס' 3-6, שהוגש ואושר על ידי החוקר 'נדב' בעמ' 79). הנאשם אמר:
11 'אני דיברתי בסוכת האבלים, שצריך לנקום ולהשיב על המעשה הזה...'. אם
12 כי לטענתו לא היה מדובר ב'פקודה' שהוא נתן לאחמד ברגותי. באחד
13 מחקירותיו הודה הנאשם: 'אמרנו לאחמד שיעני יבצע פיגוע' (תמליל שיחה
14 ת/98 עמ' 19, וכן עמ' 20-45).

15 הנאשם הסביר כי חיסולו של כרמי הביא לאובדן השליטה בפת"ח, ולכן
16 'קרא לתשובה על חיסול של ראיד כרמי בכל אמצעי התקשורת... ובאמת
17 החלו התגובות. ובפעם הראשונה פת"ח חוצה את הקו האדום בביצוע פיגועים
18 בתוך ישראל' (תמלילי חקירה ת/98 עמ' 30-31, ו- ת/98 עמ' 9-10, 12-
19 15, 44-45). הוא ציין בחקירתו כי ההוראה שנתן לבצע פיגוע נקמה בעקבות
20 הריגתו של כרמי נבעה מכך שהוא חש אחריות למותו של כרמי בעיצומה של
21 הפסקת אש, שבה קרא הנאשם לכל הפלגים להפסיק את הפיגועים על סמך
22 התחייבות של ראש השב"כ שלא לבצע פעולות חיסול כנגד אנשי הפת"ח;
23 הייתה זו הפעם היחידה בה הימרה את פיו של ערפאת, אשר דרש באותה עת
24 שלא לבצע פיגועים (זכ"ד ת/31 ס' 12, שהוגש ואושר על ידי החוקר 'מופז'
25 בעמ' 58, תמליל שיחה ת/98 עמ' 29-31, תמליל שיחה ת/98 עמ' 11-13).
26 הודאה זו של הנאשם תואמת את הדברים שאמר בחקירתו אחמד ברגותי
27 (ראה סעיף 30 לעיל), וכן הדברים שאמרו אבו סטחה (הודעה ת/156 עמ' 5)
28 ומוצפר".

29 3641. כבר עתה אומר, כי אין משקל לאותה התנגדות כביכול של ערפאת לביצוע פיגוע זה,
30 ובכך תשובה לטענת הנתבעים כי אין לייחס אחריות לרש"פ ולאש"פ לפיגוע האמור,



בית המשפט המחוזי בירושלים
בפני סגן הנשיא (בדימוס), כב' השופט משה דרורי

08 יולי 2019

ת"א 2538-00 נורז'ץ ליטבק ואח' נ' הרשות הפלשתינית ("המועצה הפלסטינית") ואח'

- 1 שכן מדובר בבקשה טכנית לגבי עיתוי פיגוע, משיקולים שכבר פורטו בחוות דעת
2 המומחים (ביקור אנשים חשובים בארה"ב או שיקולים פוליטיים אחרים). אין כל
3 ראיה כי ערפאת, לאחר ביצוע הפיגוע הביע התנגדות לכך. כפי שכבר הוכח ביחס
4 למקרים אחרים, הרש"פ המשיכה לראות במבצעי הפיגוע אנשים הזכאים לכל
5 ההטבות של אסירים.
- 6 3642. יתרה מזו, אין כל רמז בחומר הראיות, והדבר אפילו לא נטען על ידי הנתבעים, כי בשל
7 אותם חילוקי דעות מינוריים בין מרואן ברגותי לבין ערפאת, לעניין העיתוי של פיגוע
8 (ולא עצם ביצוע פיגוע של יהודים וישראלים, בתוך תחומי יהודה ושומרון), הופסק
9 הקשר בין ערפאת לבין מרואן ברגותי, או כי מרואן ברגותי "פוטר" ממעמדו ברש"פ.
- 10 3643. מכאן עולה כי אחריות הרש"פ לפיגוע בעינה עומדת.
- 11 3644. בתת פרק (7) "רצח יואלה חן ז"ל ליד תחנת דלק גבעוניים בכביש 443", נכתב בהכרעת
12 הדין בפרשת ברגותי, בסעיפים 92-93, כדלקמן:
- 13 "92. ביום 15.1.02 בשעה 19:55 הגיעה יואלה חן ז"ל ברכב "פיאט אונו"
14 לתחנת הדלק בצומת גבעוניים, ולידה ישבה רשל עיני. שני מחבלים
15 התקרבו לעבר רכבה, וירו בשתיים מטווח קצר עשרות כדורים.
16 כתוצאה מן הירי נרצחה יואלה חן ז"ל (תעודת פטירה 134א), ורשל
17 עיני נפצעה בראשה ובכתפה. עד ראיה לאירוע, סמי וקנין, העיד כי
18 ראה שני בחורים נמלטים בריצה לעבר הכפר השכן אלג'יב לאחר
19 ביצוע הירי, והוא סייע בחילוץ הנוסעות (עמ' 143). כמו כן תיארו את
20 האירוע רפ"ק עמי לייפר ורס"ב אלי קוג'מן (בעמ' 130 לפרוטוקול
21 ודו"חות ת/134-ב-1ד, בנוסף ללוח תצלומים ת/134-ב ות- 2ד/134).
- 22 93. הפיגוע בו נרצחה יואלה חן ז"ל בוצע בהוראתו הישירה של הנאשם,
23 כנקמה על הריגתו של ראיד כרמי יום לפני הפיגוע, ובכך הודה
24 הנאשם בחקירתו. הנאשם סיפר בחקירתו כי הורה למקורבו אחמד
25 ברגותי לבצע פיגוע נקמה זה, וכי אחמד דיווח לו על ביצוע הפיגוע.
26 הנאשם אף נטל אחריות לביצוע פיגוע זה, וציין כי זו הייתה הפעם
27 הראשונה בה ביצע הפת"ח פיגוע בתוככי ישראל (ראה סעיף 66א)
28 לעיל).
- 29 דבריו של הנאשם בחקירתו מתיישבים עם הדברים שאמרו
30 בחקירתם אחמד ברגותי, אבו סטחה ומוצפר (ראה סעיפים 30 ו- 53



בית המשפט המחוזי בירושלים בפני סגן הנשיא (בדימוס), כב' השופט משה דרורי

08 יולי 2019

ת"א 2538-00 נורז'ץ ליטבק ואח' נ' הרשות הפלשתינית ("המועצה הפלסטינית") ואח'

- 1 לעיל, הודעת אבו סטחה ת/156 ב עמ' 5-6 שעל גבייתה העיד דהן
2 בעמ' 198, והודעות אחמד ברגותי ת/165 א עמ' 3 ות/165 ג עמ' 1-2
3 שעל גבייתן העיד מזרחי בעמ' 184). הם תיארו את הפיגוע שבוצע
4 בתחנת הדלק באמצעות ירי לעבר מכונית "פיאט אונו", שבו נרצחה
5 אישה אחת ונפצעה חברתה. אבו סטחה, שביצע את הירי, טען כי
6 תחילה החליט שלא לירות בשתיים בהיותן נשים, אך לאחר שהחלו
7 לצעוק ירה עליהן יחד עם חברו טארק.
8 אבו סטחה טען כי ביצע את הפיגוע לפי הוראת אחמד ברגותי, בעוד
9 שהאחרון טען כי אבו סטחה היה יוזם הפיגוע, ולשם כך מסר לו רובה
10 MP – 5. אחמד ברגותי טען בהודעתו כי אבו סטחה אמר לו כי דיווח
11 על כוונתו לבצע את הפיגוע לנאשם לפני הביצוע, וכי הנאשם אמר לו
12 שלא יצא לפיגוע זה.
13 אחמד ברגותי הסביר כי אבו סטחה היה שומר ראשו ונהגו של
14 הנאשם, ולכן הנאשם חשש לחייו. בשיחה שהתקיימה בין הנאשם
15 לבין אחמד ברגותי במהלך מעצרו, כאשר הוקלטו ללא ידיעתם,
16 תיאמו השניים גרסאות לגבי פיגוע זה, ואחמד ברגותי אמר לנאשם
17 כי הדגיש בחקירתו שהוא הורה על ביצוע הפיגוע מאחורי גבו של
18 הנאשם (תמליל שיחה ת/128 ג עמ' 14, 17). ואולם הנאשם, כאמור
19 לעיל, הודה כי הורה לבצע את הפיגוע, ומכאן ברור כי מקורבו אחמד
20 ברגותי ניסה לחלצו מן המעורבות הישירה בפיגוע זה, כמו גם
21 בפיגועים אחרים".
22 3645. גם כאן, כפי שעולה מן הציטוט, מוזכרים הנתבעים בתיק זה בשמם.
23 3646. בעקבות ובהמשך לדברים אלה כותב בית המשפט (שם, בעמ' 116, בסעיף ח), כדלקמן:
24 "למרות שהנאשם, כמו גם אנשיו, נזהרו בדרך כלל שלא לערב אותו באופן
25 אישי בתכנון והוצאה לפועל של פיגועים, הרי שהובאו ראיות חד-משמעיות
26 לגבי ארבעה פיגועים שבוצעו בידיעתו, באישורו ובעידודו של הנאשם,
27 ושניים מהם אף ביוזמתו.
28 הפיגוע בתחנת הדלק בגבעת זאב, בו נרצחה יואלה חן ז"ל, בוצע על פי הוראתו
29 הישירה של הנאשם לאנשיו, כנקמה על חיסולו של ראיד כרמי, והנאשם
30 הודה בחקירתו באחריות לפיגוע זה".



בית המשפט המחוזי בירושלים
בפני סגן הנשיא (בדימוס), כב' השופט משה דרורי

08 יולי 2019

ת"א 2538-00 נורז'ץ ליטבק ואח' נ' הרשות הפלשתינית ("המועצה הפלסטינית") ואח'

- 1 בהמשך פסק הדין בפרשת ברגותי, מבחינים השופטים בין מעשים ופיגועים שהיו רק
2 בידיעת הנאשם מרואן ברגותי, לבין מעשים שניתן לייחס לו שותפות ברצח.
- 3 3648. כך מתחיל סעיף 176 להכרעת הדין בפרשת ברגותי (עמ' 125):
- 4 "הדברים האמורים לעיל נוגעים למרבית הפיגועים המיוחסים לנאשם בכתב
5 האישום, כפי שפורטו בפרק ה' לחלק השני של הכרעת הדין. בפיגועים אלה,
6 כפי שבואר לעיל, לא ניתן להרשיע את הנאשם בעבירות של סיוע או שידול
7 למעשי רצח, ואף לא כמבצע בצוותא. יחד עם זאת, הובאו ראיות ברורות
8 ומשכנעות למעורבותו של הנאשם בשלושה פיגועי רצח שבוצעו על ידי אנשיו,
9 ובניסיון לבצע פיגוע רצח נוסף, ואלה הם:".
- 10 3649. הדוגמה הראשונה המובאת ביחס לקטיגוריה של מקרים שבהם ניתן להרשיע את
11 מרואן ברגותי ברצח, היא נשוא כתב תביעה זה, בכל הנוגע לרצח של יואלה חן ז"ל
12 (עמ' 125-126):
- 13 "א. פיגוע הרצח בתחנת הדלק בגבעת זאב
- 14 בפיגוע זה, שבוצע ביום 15.1.02, נרצחה יואלה חן ז"ל, ונפצעה נוסעת
15 שהייתה עמה. מן הראיות שהובאו עולה בבירור כי בעת היותם בסוכת
16 האבלים שהוקמה לאחר חיסולו של ראיד כרמי ביום 14.1.02, הורה הנאשם
17 למקורבו אחמד ברגותי לבצע פיגוע נקם. אחמד ברגותי מסר נשק לאבו
18 סטחה, אף הוא מקורב של הנאשם הסר למרותו, ואנשי החוליה של אבו
19 סטחה ביצעו את הרצח, ומיד לאחר מכן דיווחו לנאשם על תוצאותיו.
- 20 הנאשם הודה כי פיגוע זה בוצע בהוראתו, ונטל אחריות לביצועו, כשהוא
21 מדגיש כי זה הפיגוע הראשון של הפת"ח שבוצע בתוך ישראל. במקרה זה
22 אחראי הנאשם באופן ישיר לביצוע הרצח, משום שהוא עצמו הורה על
23 ביצועו.
- 24 בוודאי שהוראה שכזו של הנאשם לאנשים הסרים למרותו מהווה שידול
25 לרצח, גם אם הנאשם לא התעניין באופן ספציפי באיזה מקום ובאיזה אופן
26 יבוצע הפיגוע. כאשר הנאשם הורה לבצע פיגוע נקם, היה ברור לו ולאנשיו
27 שהכוונה היא לרצוח ישראלים. אולם אחריותו של הנאשם אינה רק כשל
28 משדל, אלא כמבצע בצוותא יחד עם המבצעים האחרים, שהם אחמד ברגותי,
29 אבו סטחה ואנשיו. הנאשם היה חלק מן התוכנית המשותפת לביצוע הפיגוע,
30 כמי שיזם את ביצועו. הייתה לו מעורבות נפשית גבוהה וידיעה על כך



בית המשפט המחוזי בירושלים
בפני סגן הנשיא (בדימוס), כב' השופט משה דרורי

08 יולי 2019

ת"א 2538-00 נורז'ץ ליטבק ואח' נ' הרשות הפלשתינית ("המועצה הפלסטינית") ואח'

- 1 שהעבירה עומדת להתבצע על פי הוראתו. הנאשם לא רק הביא אחרים לידי
2 ביצוע העבירה במקרה זה, ולא רק נתן את אישורו לביצוע העבירה, אלא הוא
3 הורה לבצע את העבירה, ובשל מעמדו כמנהיג ומפקד, ומערכת יחסיו עם
4 אחמד ברגותי ואבו סטחה, הייתה הוראה זו משולה ללחיצה על ההדק
5 שהביאה לרציחתה של יואלה חן ז"ל.
- 6 למצב דברים כגון זה כווננו דבריה של כב' השופטת ד. ביניש בע"פ 8469/99
7 הנ"ל בעניין אסקין, כי: 'בנסיבות מיוחדות אפשר ש'הסכמה' לביצוע תהווה
8 השתתפות 'בביצוע עבירה תוך עשיית מעשים לביצועה' כאמור בסעיף 29
9 לחוק העונשין'. כך גם פסק כב' השופט י. קדמי בע"פ 5589/98 הנ"ל בעניין
10 סולטאן, כי מתן 'אור ירוק לרצח' משול ל'ירית ההזנקה המשלחת ספורטאי
11 למרוץ', והוא עולה כדי 'מעשה של השתתפות בביצוע העבירה' (ראה סעיף
12 163 לעיל).
- 13 בדנ"פ 1294/96 הנ"ל בעניין משולם אמר כב' השופט מ. חשין (בעמ' 59):
14 'רוחו הרעה של המנהיג שורה על כל המבצע העברייני, מוחו מילא את הקפיץ
15 מפעיל-העבירה קודם תחילתה, ולעת עשייתה של העבירה הוא 'נמצא' עם
16 העבריינים כמבצע – בצוותא עימהם'. כך יש לומר על הנאשם שבפנינו,
17 ולפיכך יש להרשיעו לגבי פיגוע רצח זה כמבצע בצוותא של רצח בכוונת
18 תחילה, ולא רק כמשדל".
- 19 3650. מכל האמור לעיל, ניתן להסיק בבירור, כי יש לחייב הן את ברגותי אישית והן את יתר
20 חברי החוליה (יתר הנתבעים בתיק), וכן את הרש"פ ואש"ף, נתבעים 1 ו-2, בכל
21 התוצאות הנזקיות של רצח יואלה חן ז"ל ופציעתה של דודתה רשל עיני.
- 22 נו. 3.5 פסקי הדין של בית המשפט הצבאיים
- 23 נו. 1.2.5 פראס צאדק מחמד ע'נאם (המכונה "חיטאווי")
24 [נתבע 9 בתיק זה]
- 25 3651. בכתב האישום המיוחס לפראס צאדק מחמד ע'נאם (המכונה "חיטאווי"), שהוגש
26 לבית המשפט הצבאי יהודה בתיק 3262/02, יוחסו לנאשם 32 עבירות, ובהן שתי
27 עבירות הרלבנטיות לעניינים שלפנינו (קא"ש/84).
- 28 3652. הפרט הראשון הוא זה:
- 29



בית המשפט המחוזי בירושלים
בפני סגן הנשיא (בדימוס), כב' השופט משה דרורי

08 יולי 2019

ת"א 2538-00 נורז'ץ ליטבק ואח' נ' הרשות הפלשתינית ("המועצה הפלסטינית") ואח'

- 1 "מהות העבירה:
- 2 חברות בהתאחדות בלתי מותרת, עבירה לפי תקנות (א)184(א) ו-85(א)1
- 3 לתקנות ההגנה (שעת חירום), 1945.
- 4 פרטי העבירה:
- 5 הנאשם הנ"ל, באיזור, החל מסוף שנת 2000 ועד ליום מעצרו, היה חבר או
- 6 פעל כחבר בהתאחדות בלתי מותרת, דהיינו:
- 7 הנאשם הנ"ל, במהלך התקופה האמורה, היה חבר בחוליה צבאית, אשר
- 8 שמה לה למטרה ביצוע פיגועים נגד אזרחים ישראלים הן באיזור, הן מחוצה
- 9 לו. הנאשם פעל בחוליה הצבאית האמורה ביחס עם מחמד ע/רחמאן סאלם
- 10 מצלח (המכונה 'אבו סטחה') [נתבע 5 בתיק זה], מחמד סאמי אברהים
- 11 עבדאללה [נתבע 7 בתיק זה], חוסאם עקל רג'ב שחאדה [נתבע 6 בתיק זה],
- 12 הייתם אלמותפק חמדאן [נתבע 10 בתיק זה], זידאן אל בדווי, ניזאר והדאן
- 13 ועלי עליאן.
- 14 החוליה הצבאית האמורה פעלה בחסות 'גדודי חללי אלאקצא' – הזרוע
- 15 הצבאית של 'התנזים' של ארגון הפת"ח, שהוא התאחדות בלתי מותרת.
- 16 לצורך פעילות החוליה הועברו לחבריה כספים, טלפונים סלולריים וכלי נשק
- 17 מ'התנזים' של פת"ח. הנאשם וחבריו לחוליה הצבאית האמורה העבירו
- 18 דיווחים שוטפים על הפיגועים, אשר אותם ביצעו לאנשים בכירים ב'תנזים'
- 19 של הפת"ח, כאשר אותם האנשים דאגו להעביר את הדיווחים לידיעתו של
- 20 מרוואן ברגותי, ראש 'התנזים' של הפת"ח באיזור.
- 21 הנאשם פעל בחוליה הצבאית האמורה כפי שיתואר בפרטי האישום
- 22 הבאים".
- 23 3653. כפי שיפורט להלן, הורשע הנאשם בפרט הראשון האמור.
- 24 3654. לענייננו רלבנטיים חברי החוליה, שהם הנתבעים בתיק זה, היותה חלק מהתאחדות
- 25 בלתי מותרת של התנזים ומטרתה לבצע פיגועים נגד אזרחים ישראלים, והזיקה בין
- 26 החוליה לבין מרוואן ברגותי, ראש התנזים פת"ח באזור.
- 27 3655. מאחר וב"כ הנתבעת העלתה טענות כאילו אין זיקה של נשק וכספים בין מבצעי
- 28 הפיגועים לבין הנתבעים 1-2, ראוי לציין כי נאמרו במפורש באותו פרט ראשון של כתב
- 29 האישום, הדברים הבאים, כמצוטט לעיל: "לצורך פעילות החוליה הועברו לחבריה
- 30 כספים, טלפונים סלולריים וכלי נשק מ'התנזים' של פת"ח".



בית המשפט המחוזי בירושלים
בפני סגן הנשיא (בדימוס), כב' השופט משה דרורי

08 יולי 2019

ת"א 2538-00 נורז'ץ ליטבק ואח' נ' הרשות הפלשתינית ("המועצה הפלסטינית") ואח'

- 1 פרט האיטום החמישי באותו כתב אישום (עמ' 2-3), מתייחס לרצח של הנער בן ה-17 .3656
2 רונן לנדאו ז"ל, כדלקמן:
- 3 "מהות העבירה:
- 4 גרימת מוות בכוונה, עבירה לפי סעיף 51(א) לצו בדבר הוראות ביטחון (יהודה
5 והשומרון) (מס' 378), תש"ל-1970 וסעיף 14(א) לצו בדבר כללי האחריות
6 לעבירה (יהודה והשומרון), תשכ"ח-1968.
- 7 פרטי העבירה:
- 8 הנאשם הנ"ל, באיזור, ביום 26.07.01 או במועד הסמוך לכך, גרם בכוונה
9 למותו של האחר, דהיינו:
- 10 1. הנאשם הנ"ל בשעות הערב במועד האמור, ברמאללה או בסמוך לכך,
11 נפגש עם חוסאם עקל רג'ב שחאדה ועלי עליאן. עלי עליאן הביא עמו שני
12 כלי נשק אוטומטיים – רוס"ר M-16 ורוס"ר קלצ'ניקוב עם שתי
13 מחסניות מלאות בכדורים.
- 14 2. עלי עליאן מסר לנאשם ולחוסאם שחאדה כי בכוונתו לבצע פיגוע ירי
15 באיזור גבעת זאב במטרה לגרום למותם של אזרחים ישראלים.
- 16 3. הנאשם וחוסאם שחאדה הסכימו להצעתו של עלי עליאן להשתתף
17 בפיגוע הירי המתוכנן.
- 18 4. הנאשם, חוסאם שחאדה ועלי עליאן יצאו מרמאללה ברכב סובארו גנוב,
19 אשר אותו הביא עלי עליאן. הנאשם וחבריו הנ"ל נסעו דרך מחנה
20 הפליטים קלנדיה והגיעו לכפר אלג'יב.
- 21 5. עלי עליאן החנה את רכב הסובארו הנ"ל ברחוב הראשי בכפר אלג'יב
22 בסמוך לכביש 436 המחבר בין ירושלים לגבעת זאב.
- 23 6. הנאשם נשאר ברכב הסובארו על מנת לשמש כשומר ומתריע.
- 24 7. חוסאם שחאדה, כשהוא חמוש ברוס"ר M-16, ועלי עליאן, כשהוא
25 חמוש ברוס"ר קלצ'ניקוב, התקדמו ברגל לעבר כביש 436. חוסאם
26 שחאדה ועלי עליאן התמקמו במרחק של כ-150 מטר אחד מהשני בצד
27 כביש 436, מכיוון הכפר אלג'יב. חוסאם שחאדה ועלי עליאן המתינו
28 לרכב ישראלי שיעבור במקום על מנת לבצע לעברו פיגוע ירי ובכך לגרום
29 למותם של נוסעי הרכב.



בית המשפט המחוזי בירושלים
בפני סגן הנשיא (בדימוס), כב' השופט משה דרורי

08 יולי 2019

ת"א 2538-00 נורז'ץ ליטבק ואח' נ' הרשות הפלשתינית ("המועצה הפלסטינית") ואח'

- 1 8. לאחר כ-10 דקות, בסמוך לשעה 22:50, חוסאם שחאדה ועלי עליאן
- 2 הבחינו ברכב ניסן אלמרה בצבע כסף, מ.ר. 1903129, (להלן: הרכב) אשר
- 3 בו נסעו שמואל לנדאו, מאיר לוי ורונו לנדאו ז"ל.
- 4 9. הרכב נסע מכיוון ירושלים לכיוון גבעת זאב.
- 5 10. חוסאם שחאדה ניסה לירות לעבר הרכב בכוונה לגרום למותם של
- 6 הנוסעים בו, אך עקב תקלה טכנית כלי הנשק שבו הוא החזיק לא ירה.
- 7 11. בשלב זה, עלי עליאן פתח באש אוטומטית לעבר הרכב בכוונה לגרום
- 8 למותם של הנוסעים בו.
- 9 12. מספר קליעים שנורו על-ידי עלי עליאן פגעו ברכב וברונו לנדאו ז"ל.
- 10 13. מיד לאחר ביצוע הירי, חוסאם שחאדה ועלי עליאן נמלטו בריצה לרכב
- 11 הסובארו, אשר בו המתין להם הנאשם. לאחר מכן, הנאשם, עלי עליאן
- 12 וחוסאם שחאדה נמלטו ברכב הסובארו לרמאללה.
- 13 14. במעשיו המתוארים לעיל, הנאשם הנ"ל גרם בכוונה למותו של רונו לנדאו
- 14 ז"ל, אשר נפטר במקום כתוצאה מפגיעת קליע, אשר נורה על-ידי עלי
- 15 עליאן כפי שתואר".
- 16 3657. פרט האיטום השישי עניינו ניסיון לגרימת מוות של נוסעי הרכב ובהם שמואל לנדאו
- 17 ומאיר לוי, וכן ניסיון לגרימת מוות של נהג משאית. הפרט השביעי הוא החזקת כלי
- 18 יריה שלא כדין, דהיינו: החזקת הרוסי"ר M-16, רוסי"ר קלצ'ניקוב ושתי מחסניות
- 19 מלאות בכדורים.
- 20 3658. במסגרת הכרעת הדין שניתנה על ידי בית המשפט הצבאי יהודה בתיק 3262/02
- 21 (קא"ש/80) ביום ז באב תשס"ד (25.7.04), בהרכב השופטים: אב"ד – סא"ל נתנאל
- 22 בנישו (כיום נשיא בית המשפט הצבאי לערעורים באזור יהודה ושומרון); שופט – סרן
- 23 לאי תוסיה-כהן; שופט – סרן אברהם איינהורן, הורשע הנאשם בעבירות המיוחסות
- 24 לו, כאשר לענייננו, מתייחסת הכרעת הדין לפרט האיטום הראשון ומוסבר כי היא
- 25 מבוססת כדבעי על ראיות התביעה המפורטות שם (עמ' 8, שורות 34-38 להכרעת
- 26 הדין).
- 27 3659. אשר לפיגוע הנידון שבו נרצח רונו לנדאו ז"ל, הניסיונות לרצח והחזקת הנשק (פרטי
- 28 אישום 5 עד 7) נכתב בהכרעת הדין כדלקמן (עמ' 9, שורות 13-32):



בית המשפט המחוזי בירושלים בפני סגן הנשיא (בדימוס), כב' השופט משה דרורי

08 יולי 2019

ת"א 2538-00 נורז'ץ ליטבק ואח' נ' הרשות הפלשתינית ("המועצה הפלסטינית") ואח'

1 "אף העובדות המתוארות בפרטי אישום אלה מתוארות בהרחבה על ידי
2 חוסאם שחאדה ב-ת/4 החל מעמ' 1 שורה 18 ואילך.
3 הנאשם אומנם לא ירה בארוע המתואר, ואולם אחריותו כשותף מלא לעבירה
4 אינה מוטלת בספק. הנאשם פנה יחד עם חברו חוסאם שחאדה לעלי עליאן
5 והשלושה סיכמו לבצע פיגוע ירי. לאחר מכן נפגעו השלושה פעם נוספת
6 כשעלי עליאן מביא עימו שני כלי נשק. השלושה נסעו לאזור גבעת זאב,
7 כשהנאשם מחזיק בנשק. בעוד הנאשם נותר ברכב לשמור עליו, פנו שני
8 חבריו לכביש הראשי ובהגיע רכב ישראלי, פתחו לעברו בירי אשר גרם למותו
9 של נער בן 17.

10 עינינו הרואות כי הנאשם נטל חלק הן בשלב התכנון של הפיגוע והן בשלב
11 הביצוע כששימש כנהג החוליה. פעולותיו אלה של הנאשם מציבות אותו בין
12 אלה שנטלו חלק משמעותי בהוצאת הפיגוע אל הפועל, ומשכך יש להציב את
13 הנאשם במעגל הפנימי של העבירה. אף באשר ליסוד הנפשי של הנאשם, לא
14 יכול להיות כל ספק כי מי שיוצא עם חבריו לפיגוע ירי כשברשותו כלי נשק
15 התקפיים, גמלה בליבו ההחלטה לגרום למותם של אחרים בכוונה.
16 משהעובדות הנוספות שפורטו בפרטים אלה אינן במחלוקת, ומשהשתתפותו
17 של הנאשם גם היא ברורה, כל שנותר לנו הוא להרשיע את הנאשם בעבירות
18 המיוחסות לו בפרטים אלה."

נו.2.2.5 חוסאם עקל רג'ב שחאדה

- 20 נגד נאשם זה נוהל משפט ובמהלכו הוגש כתב אישום מתוקן (קא"ש/96), המייחס לו
21 בפרט השני עבירה של חברות בהתאחדות בלתי מותרת, שהיא החוליה המוזכרת לעיל.
22 בפרט האישום הרביעי, מפורטים העובדות של הפיגוע מיום 26.7.01 שבו נורה למוות
23 רונן לנדאו ז"ל, וזאת בדומה לנוסח כתב האישום שבתיק הקודם (אין טעם לחזור
24 ולצטט את הדברים מילה במילה, שכן מדובר בדברים דומים מאוד).
25 פרט האישום החמישי מייחס לו את נסיון הרצח של שמואל לנדאו ומאיר לוי נוסעי
26 אותו רכב, ונוסעים אחרים בכביש האמור.
27 בתיק זה, מאחר והצדדים הגיעו להסדר, ההרשעה הייתה מכוח ההודאה בכתב
28 האישום המתוקן, וזאת בהרכב הנ"ל שפורט לעיל בתיק 3255/02 של בית המשפט
29 הצבאי בבית אל (קא"ש/93).



בית המשפט המחוזי בירושלים
בפני סגן הנשיא (בדימוס), כב' השופט משה דרורי

08 יולי 2019

ת"א 2538-00 נורז'ץ ליטבק ואח' נ' הרשות הפלשתינית ("המועצה הפלסטינית") ואח'

- 1 3664. ראוי לציין כי בשלב מאוחר יותר הוסכם לאחד את התיקים ולטעון ביחד לעונש
2 (קא"ש/95).
- 3 3665. העונש ניתן על ידי אותו הרכב ביום כא באדר ב תשס"ג (25.3.03), ביחס לשלושת
4 הנאשמים שהם חברי החוליה שבפניי: חוסאם עקל רג'ב שחאדה [נתבע 3 בתיק זה];
5 מחמד ע/רחמן סאלם מצלח [נתבע 5 בתיק זה]; והייתם אלמותפק חמדאן [נתבע 10
6 בתיק זה].
- 7 3666. בגזר הדין מתוארים מעשי הפיגועים, ובהם אלה:
8 א. 25.8.01 – רצח בני הזוג יניב ושרון בן שלום ז"ל ודורון סוירי ז"ל (עמ' 5 שורות
9 21-30 לגזר הדין; ראה במפורט את ההחלטה ופסק הדין בפרשת נורשי בן
10 שלום ז"ל).
- 11 ב. 15.1.02 – רצח יואלה חן ז"ל ופציעתה של הגב' רשל עינני, עמ' 5 שורות
12 42-47.
- 13 3667. כל אחד מהנאשמים נידון למספר מאסרי עולם כמספר הנרצחים, כאשר חוסם
14 שחאדה נידון למאסר עולם בגין רצח רוני לנדאו והאחרים בגין רצח של ישראלים
15 יהודים אחרים שאינם חלק מתיק זה.
- 16 **נו. 4.5. ראיות נוספות והתייחסות לטענות הנתבעים**
- 17 3668. לעניין עלי עליאן שכבר הוזכר בפסקי הדין הצבאיים, הובאו ראיות כי עבד במודיעין
18 הצבאי הפלסטיני. גם נתבע 5 עבד ברש"פ כאיש ביטחון.
- 19 3669. במסגרת עדותם לפניי הודו הנתבעים 5, 6, 9 על כך שנשפטו ועבדו במסגרת הרש"פ,
20 אך טענו כי הודאותיהם בשב"כ ובמשטרה נגבו בעקבות לחץ ועינויים.
- 21 3670. טענת ב"כ הנתבעים, כפי שפורטה לעיל היא כי אין לתת משקל להכרעות הדין
22 הפליליות בבתי המשפט הצבאיים בשל כך.
- 23 3671. כפי שכבר אמרתי לעיל בהקשרים שונים, אין מטרת ההליך לפניי לשמש "מקצה
24 שיפורים" על הכרעות דין פליליות שנעשו במסגרת בתי המשפט הצבאיים שבהם
25 הנאשמים היו מיוצגים על ידי סניגור, כאשר בתיק אחד נוהל משפט ובתיק שני היה
26 הסדר מוסכם.
- 27 3672. אם תתקבל עמדת ב"כ הנתבעים, תסוכל מטרת סעיף 42א לפקודת הראיות.



בית המשפט המחוזי בירושלים
בפני סגן הנשיא (בדימוס), כב' השופט משה דרורי

08 יולי 2019

ת"א 2538-00 נורז'ץ ליטבק ואח' נ' הרשות הפלשתינית ("המועצה הפלסטינית") ואח'

1 3673. אם הבנתי נכון את טענת ב"כ הנתבעים, יש לתת משקל נמוך יותר להרשעה בעקבות
2 הסדר טיעון, דבר שאינו מתקבל על הדעת, שכן גם במדינת ישראל הרוב המכריע של
3 ההרשעות הוא פרי הסדר טיעון, ואילו הוראת סעיף 42.א לפקודת הראיות חלה לגבי
4 כל הרשעה פלילית.

5 3674. טענה נוספת של ב"כ הנתבעים כאילו הייתה הסכמה בין התביעה הצבאית לבין אחד
6 הנאשמים היא הודאה מסוימת במשטרה לא תוגש כראיה, וכי על בית המשפט לכבד
7 הצהרה זו של התובע הצבאי. לא הובאה כל אסמכתא משפטית לפיה בית המשפט
8 המחוזי בירושלים, הדין בתביעת נזיקין, כפוף להסדר במשפט פלילי אליו הגיע התובע
9 הצבאי עם הסניגור, מבלי שב"כ נפגעי העבירה שותף לאותו הסדר.

10 3675. מכאן, שהסדר זה אינו מחייב את בית משפט זה.

11 3676. מכל מקום, גם ללא אותו מסמך יש חומר ראיות די והותר כדי להגיע למסקנה בדבר
12 אחריות הרש"פ ואש"פ וכן אחריות מרואן ברגותי לשני הפיגועים נשוא תיק זה.

13 **נו. 6 התוצאה**

14 3677. מאחר ובהחלטת חבות/אחריות עסקינן, אני קובע בזה כי ביחס לת.א. 2301/08, כל
15 הנתבעים, כולם יחד וכל אחד לחוד, אחראים בנזיקין לכל הנטען בכתב התביעה.

16 3678. המשך התביעה, דהיינו: שלב קביעת גובה הנזק והפיצויים, יידון לפני שופט/ת אחר/ת,
17 כפי שיקבע נשיא בית המשפט המחוזי בירושלים, כב' השופט אהרן פרקש, וזאת מאחר
18 ופסק דין זה ניתן על ידי בתקופת שלושת החודשים שלאחר סיום כהונתי. לצורך כך
19 תעביר מזכירות בית המשפט העתק פסק דין זה לנשיא.

20 3679. אני מחייב את הנתבעים כולם, ביחד ולחוד, לשלם לתובעים שכר טרחת עורך דין בתיק
21 זה בסך של 100,000 ₪.

22 **נז. רצח אזרחי ישראלי בהתפוצצות מחבלים מתאבדים במדרחוב ברחוב**

23 **בן יהודה בירושלים (ת.א. 2526/08)**

24 **נז. 1 כללי**

25 3680. עניינו של תיק זה הוא רצח של נער ישראלי, אדם ויינשטיין ז"ל בן 14.5 שנים,
26 שמשפחתו היא התובעת, כאשר באותו פיגוע במוצאי שבת, 1.12.01, התפוצצו שני
27 מחבלים מתאבדים במדרחוב ברחוב בן יהודה, בירושלים, ולאחר מכן התפוצץ מטעם



בית המשפט המחוזי בירושלים
בפני סגן הנשיא (בדימוס), כב' השופט משה דרורי

08 יולי 2019

ת"א 2538-00 נורז'ץ ליטבק ואח' נ' הרשות הפלשתינית ("המועצה הפלסטינית") ואח'

- 1 חבלה בתוך מכונית ברח' הרב קוק בירושלים, וכתוצאה מהפיצוצים האמורים נרצחו
2 11 בני אדם, כמפורט בכתב התביעה ב-ת.א. 2526/08 (ראה כתב התביעה וכתב ההגנה
3 כפי שהובאו לעיל בפרק יח).
- 4 3681. אביא, תחילה, בתת פרק נו.2 את תמצית טענות התובעים (פרק כ.14 לסיכומיהם; עמ'
5 314-321, סעיפים 714-745). לאחר מכן, בתת פרק נו.3, תוצג עמדת הנתבעים כפי
6 שפורטה במסמך הגשת הסיכומים החלקיים של הנתבעים מיום 15.5.18 (פרק יג,
7 סעיפים 336-356, עמ' 11-121). בעקבות זאת תובא, בתת פרק נו.4, התייחסות
8 התובעים לעניין זה בסיכומי התשובה מטעמם (פרק טו.16, סעיפים 329-337, עמ'
9 59-60).
- 10 3682. בעקבות כל הנ"ל, בתת פרק נו.5, אערוך דיון בטענות הצדדים, כולל התייחסות לפסק
11 הדין של בית המשפט הצבאי, ובסופו תינתן הכרעתי, כאשר בתת פרק נו.6 תירשם
12 התוצאה.
- 13 **נו.2 עיקר טענות התובעים**
- 14 3683. ב"כ התובעים מציין בפתח טיעונו כי את האחריות לפיגוע נטל החמאס במסגרת
15 הפרסום באתר של גדודי עז א-דין אל קסאם, ואף פורסם כרוז בעניין (סעיף 715
16 לסיכומי ב"כ התובעים).
- 17 3684. אולם, כפי שמסביר ב"כ התובעים אותו מבצע פיגוע קיבל תמורה וסיוע כספי ממרואן
18 ברגותי, כעולה מגזר הדין בעניינו של מתכנן הפיגוע עבדאללה ברגותי (סעיפים
19 716-717 לסיכומי ב"כ התובעים). מאותו גזר דין עולה, כי הרש"פ ואש"ף הם אלה
20 שסיפקו את הנשק לחמאס, ואף שילמו סכומי כסף ניכרים עבור ייצור מטעני החבלה
21 לביצוע אותו פיגוע (סעיפים 718-719 לסיכומי ב"כ התובעים). הם גם הזמינו ממהנדס
22 החמאס מטעני חבלה כדי לבצע פיגועי טרור (סעיף 720 לסיכומי ב"כ התובעים).
- 23 3685. הרש"פ ואש"ף לטענת התובעים, ידעו שעבדאללה ברגותי וחבורתו עסוקים בביצוע
24 פיגועי טרור והכנת חומרי חבלה לאותם פיגועים (סעיף 721 לסיכומי ב"כ התובעים).
- 25 3686. בהמשך סיכומיו, מסופר על פורום שהוקם על ידי הרש"פ ואש"ף והחמאס שבראשו
26 היה יאסר ערפאת, והיה מעורב בגיוס מחבלים מתאבדים לצורך הפיגוע הרצחני הנ"ל
27 (סעיף 723 לסיכומי ב"כ התובעים).



בית המשפט המחוזי בירושלים
בפני סגן הנשיא (בדימוס), כב' השופט משה דרורי

08 יולי 2019

ת"א 2538-00 נורז'ץ ליטבק ואח' נ' הרשות הפלשתינית ("המועצה הפלסטינית") ואח'

- 1 אינדיקציה נוספת לעניין אחריות הרש"פ ואש"ף היא שהם שיחררו מהכלא את ראש
2 הזרוע הצבאית של החמאס ביו"ש, אברהים חאמד, והוא הסתובב ללא פיקוח והתנהל
3 בחופשיות בשטח הרש"פ, למרות היותו מבוקש על ידי ישראל (סעיף 724 לסיכומי ב"כ
4 (התובעים)).
- 5 הרש"פ ידע על הפיגוע, וגייבריל רג'וב ביקש לעצור את מי שעמד מאחורי הפיגוע, אך
6 הביטחון המסכל לא עשה דבר בעניין ועצר את עבדאללה ברגותי רק לאחר ביצוע
7 הפיגוע בסבארו (סעיף 727 לסיכומי ב"כ התובעים). ובכל מקרה הרש"פ לא מנעה פיגוע
8 התופת המשולש במדרחוב ברחוב בן יהודה שבוצע על ידי ההתארגנות של עבדאללה
9 ובילאל ברגותי (סעיף 728 לסיכומי ב"כ התובעים), כאשר אותם אנשים עבדאללה
10 ובילאל זכו לביקורים של ראש התנועים מרואן ברגותי ועוזרו אחמד אלפרנסי ברגותי
11 (סעיף 729 לסיכומי ב"כ התובעים).
- 12 ערפאת ידע על שחרורם ושילוחם לחופשי של עבדאללה ובילאל ברגותי, שהיו
13 מבוקשים על ידי ישראל (סעיף 733 לסיכומי ב"כ התובעים), ומנגנוני הביטחון של
14 הרש"פ לא אספו את חומרי החבלה מביתו של עבדאללה ברגותי והשאירו שם את
15 החומרים ששימשו את עבדאללה לביצוע הפיגוע במדרחוב נשוא תיק זה (סעיף 734
16 לסיכומי ב"כ התובעים).
- 17 הרש"פ אישפרה לעבדאללה ברגותי להמשיך בתכנון הפיגוע ולהתקשר עם הנהגת
18 עז א-דין אל קסאם (סעיפים 735-738 לסיכומי ב"כ התובעים).
- 19 המסקנה מכל האמור לעיל מובאת בסעיפים 743-745 לסיכומי התובעים כאמור להלן
20 (ההדגשות במקור):
- 21 **"743. הפיגוע במדרחוב בן יהודה בירושלים ב-1 בדצמבר 2001 הוא חלק**
22 **ממימוש המדיניות המעשית והמוצהרת של הרש"פ ואש"פ. מבחינה**
23 **עובדתית, הרש"פ ואש"פ היו שותפים מלאים בפיגוע זה ואחראים**
24 **לפיגוע זה יחד עם החמאס.**
- 25 **744. מכל האמור והמקובץ לעיל עולות העובדות הבאות:**
- 26 **א. הנתבעים 1 ו-2 העבירו מימון לארגון החמאס לצורך ביצוע**
27 **פיגועים ובין היתר למתכנן פיגוע זה – עבדאללה ברגותי.**
- 28 **ב. הנתבעים 1 ו-2 העבירו אמל"ח לארגון החמאס לצורך ביצוע**
29 **פיגועים ובין היתר למתכנן פיגוע זה – עבדאללה ברגותי.**



בית המשפט המחוזי בירושלים בפני סגן הנשיא (בדימוס), כב' השופט משה דרורי

08 יולי 2019

ת"א 2538-00 נורז'ץ ליטבק ואח' נ' הרשות הפלשתינית ("המועצה הפלסטינית") ואח'

- 1 ג. הנתבעים 1 ו-2 ידעו היטב על פעולתם הזדונית של חברי
2 החוליה שביצעו ותכננו את הפיגוע ואף הזמינו מהם מטעני
3 חבלה.
4 ד. הנתבעים 1 ו-2 לא עשו מאומה כדי למנוע ממתכנני הפיגוע
5 הנ"ל מלבצע פיגועי טרור למרות שהיו מודעים היטב כי אלו
6 עוסקים מבוקר עד לילה בתכנון וביצוע פיגועי טרור.
7 ה. הנתבעים 1 ו-2 אף העניקו לחברי החוליה ומתכנני הפיגוע
8 מסתור בביתו של לא אחר ממרואן ברגותי, ולא שעו לבקשת
9 ישראל לעצור את החוליה.
10 ו. הנתבעים 1 ו-2 עמדו בקשר רציף עם מתכנני הפיגוע והעבירו
11 לידיהם במספר הזדמנויות כספים ואמל"ח לצורך ביצוע
12 פיגועים.
13 745. מסקנת הדברים היא ברורה ונהירה ומשמעותה היא חיוב הנתבעים
14 1 ו-2 באחריות לפיגוע זה על כל הנובע והמשתמע מכך".
15 3.זג עיקר טענות הנתבעים
16 3692. בפתח תשובת הנתבעים חוזרת עו"ד שרון אביטל על כך שחלק מהמסמכים שהוגשו
17 אינם קבילים (סעיף 338 לסיכומי ב"כ הנתבעים).
18 3693. עמדת הנתבעים, לכל אורך סיכומיהם היא כי מדובר בפיגוע שכל כולו נעשה על ידי
19 אנשי חמאס: התכנון והביצוע; המפגעים המתאבדים; מספק האמל"ח; מי שהכין את
20 האמל"ח הוא עבדאללה ברגותי, איש חמאס; מי שנתן את ההנחיות לביצוע הוא
21 אברהים חאמד, מפקד חמאס באזור רמאללה (סעיף 339 לסיכומי ב"כ הנתבעים).
22 3694. לטענת הנתבעים תנועת חמאס היא תנועה פוליטית הנתפסת כחלופה לאש"ף ומתנגדת
23 לדרכה של הרש"פ, ולכן אין להטיל אחריות בנויקין על פיגוע שנעשה על ידי החמאס
24 (סעיף 340 לסיכומי ב"כ הנתבעים).
25 3695. לעניין מיקום הפיגוע ומועדו – לטענת ב"כ הנתבעים, הרש"פ התנגד לביצוע פיגועים
26 בתוך ישראל ולכן אין לקבל את עמדת התובעים כי הרש"פ עודדה את הפיגוע הספציפי
27 (סעיף 342 לסיכומי ב"כ הנתבעים). גם המועד לא התאים לעמדת הרש"פ, שכן יו"ר
28 הרש"פ, לטענת הנתבעים, לא היה מעוניין בפיגועי טרור בעת ביקור שליח ארה"ב
29 לאזור הגנרל אנתוני זיני (סעיף 343 לסיכומי ב"כ הנתבעים). בכל מקרה, ב"כ הנתבעים



בית המשפט המחוזי בירושלים
בפני סגן הנשיא (בדימוס), כב' השופט משה דרורי

08 יולי 2019

ת"א 2538-00 נורז'ץ ליטבק ואח' נ' הרשות הפלשתינית ("המועצה הפלסטינית") ואח'

- 1 לא מקבלת את הטענה הגורפת של התובעים כאילו הרש"פ עודדה טרור ואחראית
2 אחריות גורפת לכל אירועי טרור שנעשו (סעיף 344 לסיכומי ב"כ הנתבעים).
- 3 3696. אשר למבצעי הפיגוע ומתכנניו – טענת הנתבעים היא כי לא הוכח שהם הועסקו על ידי
4 הרש"פ או פעלו במסגרת עבודתם ברש"פ, שכן הם אנשי חמאס (סעיף 345 לסיכומי
5 ב"כ הנתבעים). המומחה מטעם התובעים, רוני שקד, הזכיר כי אחד המתאבדים היה
6 פעיל במודיעין הכללי, אך אין לכך, לא פירוט ולא אסמכתא (סעיף 346 לסיכומי ב"כ
7 הנתבעים).
- 8 3697. הנתבעים טוענים כי התובעים לא הוכיחו שמקור האמל"ח הוא ברש"פ, שכן עבדאללה
9 ברגותי מספר שקיבל את האמל"ח מאיימן חלאווה, מפקד החמאס בשכם (סעיף 347
10 לסיכומי ב"כ הנתבעים).
- 11 3698. בסוגיית המימון – טענת ב"כ הנתבעים היא כי עבדאללה ברגותי אמר שהמקור הוא
12 בכספים מהחמאס (סעיפים 348-349 לסיכומי ב"כ הנתבעים), וגם המומחה שפיץ
13 אישר שמשפחת המחבל קיבלה מענקים מהחמאס ומחזית השחרור הערבית (סעיף
14 350 לסיכומי ב"כ הנתבעים). בהקשר זה של המימון, טוענים הנתבעים כי אין ראיות
15 קבילות על כך שמרואן ברגותי שילם לעבדאללה ברגותי, ובכל מקרה מדובר בסכום
16 חד פעמי שנועד להכין מטענים למקרה שהצבא הישראלי ינסה לכבוש את העיר
17 רמאללה ולא למטענים לצורך ביצוע מעשי טרור באזרחים (סעיף 352 לסיכומי ב"כ
18 הנתבעים).
- 19 3699. אשר לעדותו של עבדאללה ברגותי בפני בית המשפט, לטענת הנתבעים אין להסיק
20 משתיקתו כאילו הוא משתף פעולה עם הרש"פ. ב"כ הנתבעת מצטטת מדבריו שלו
21 בעדותו כי אינו מסכים להכיר במדינה (סעיף 353 לסיכומי ב"כ הנתבעים).
- 22 3700. ככל שמדובר בהרשעתו של עבדאללה ברגותי באישומים המיוחסים לו בכתב האישום,
23 שלשיטת ב"כ הנתבעים אינה ראיה קבילה בתיק, יש לקבל את הסבריו שעשה כן כדי
24 להפחית משמעותית בעונשם של 25 אחרים. ב"כ הנתבעים טוענת שעסקאות מסוג זה
25 מקובלות היו באותן שנים, ולכן המשקל שיש לדבריו של עבדאללה ברגותי במשטרה
26 ובבית המשפט הצבאי יורד משמעותית (סעיף 354 לסיכומי ב"כ הנתבעים).
- 27
- 28



בית המשפט המחוזי בירושלים
בפני סגן הנשיא (בדימוס), כב' השופט משה דרורי

08 יולי 2019

ת"א 2538-00 נורז'ץ ליטבק ואח' נ' הרשות הפלשתינית ("המועצה הפלסטינית") ואח'

- 1 **4.ז. תשובת התובעים**
- 2 3701. התובעים בתשובתם הקצרה מדגישים כי הנתבעים אינם חולקים על כך שמרואן
3 ברגותי העביר כסף לעבדאללה ברגותי לתמיכה בפעולות הטרור שלו (סעיף 329
4 לתשובת הנתבעים), וכי מרואן ברגותי ביקש מעבדאללה ברגותי לייצר עבורו מטעני
5 חבלה לצורך פיגועים (סעיף 330 לתשובת הנתבעים), וכי הרש"פ ידעו על פעולותיו של
6 עבדאללה ברגותי ולא עשו דבר כדי למונעם אלא סיפקו לו כסף ואמל"ח כדי לבצע
7 פיגועים (סעיף 331 לתשובת הנתבעים). כמו כן, הנתבעים אינם חולקים על כך כי אותו
8 עבדאללה ברגותי תיכנן את הפיגוע והוציא אותו אל הפועל (סעיף 332 לתשובת
9 הנתבעים).
- 10 3702. בהתייחסו לדברים שאמר עבדאללה ברגותי בבית משפט זה, מציין ב"כ התובעים כי
11 ב"כ הנתבעים התעלם מכך שהוא הצהיר שאינו רוצה לפגוע ברשות ולכן הוא שומר על
12 זכות השתיקה (סעיף 333 לתשובת הנתבעים), וזאת הוכחה נוספת לשיטת התובעים
13 בציינם כי הנתבעים מבינים היטב שדברים אלה סותרים את הגולל על הגנתם והם
14 בחרו להתעלם מדבריו המפורשים של עבדאללה ברגותי, המכונה על ידי ב"כ הנתבעים
15 "רב מרצחים" (סעיף 334 לתשובת הנתבעים).
- 16 3703. גם בסיום תשובה זו, כמו במקרים דומים בעבר, חוזר ב"כ התובעים על כך שהנתבעים
17 לא הביאו ראיה מטעמם לעניין הפיגוע על אף שביקשו אורכות כדי להביא ראיות
18 בנושא הפיגועים הפרטניים (סעיף 336 לתשובת הנתבעים).
- 19 **5.ז. דיון והכרעה**
- 20 **1.5.ז. כללי**
- 21 3704. תיק זה, בדומה למספר תיקים קודמים, מחייב דיון בשאלה מהי הזיקה בין החמאס
22 לבין הרש"פ, ביחס לאותו פיגוע פרטני. במקרה הספציפי שתיק שבפנינו יש הרשעה של
23 עבדאללה ברגותי בבית המשפט הצבאי, וגזר דינו הינו אחד מהראיות שיידונו להלן.
- 24 3705. כמו כן, יינתן משקל לחוות דעתו של רוני שקד, ובמסגרת זו אתיחס גם לטענות
25 הנתבעים, כפי שפורטו לעיל.
- 26
- 27



בית המשפט המחוזי בירושלים
בפני סגן הנשיא (בדימוס), כב' השופט משה דרורי

08 יולי 2019

ת"א 2538-00 נורז'ץ ליטבק ואח' נ' הרשות הפלשתינית ("המועצה הפלסטינית") ואח'

- 1 פסק הדין של בית המשפט הצבאי בעניין עבדאללה ע'אלב 2.5.נז
- 2 עבדאללה ברגותי (ג'מל) המכונה "כאמל" "המהנדס"
- 3 3706. כתב האישום בעניינו של עבדאללה ברגותי, שאין חולק שעמד מאחורי הפיגוע נשוא
- 4 תיק זה, כולל 108 אישומים, מתוכם 66 עבירות של גרימת מוות בכוונה (קא"ש/236ב).
- 5 3707. לענייננו, רלבנטיים סעיפי אישום אלה, הקושרים בין עבדאללה ברגותי, איש החמאס,
- 6 לבין אנשי התנזים וגדודי חללי אל אקצה, וזאת כמפורט בסעיפים אלה של כתב
- 7 האישום:
- 8 א. סעיף 30 לכתב האישום, מייחס לו רכישת נשק (תמ"ק עוזי) משני אנשי גדודי
- 9 חללי אל אקצה שכבר מוכרים לנו מתיקים קודמים: אחמד טאלב מוסטפא
- 10 ברגותי (אלפרנסי), המוזכר גם בפסק הדין של מרואן ברגותי, ומהאנד אבו
- 11 חלאווה, פעיל צבאי בכיר בגדודי חללי אל אקצה.
- 12 ב. פרט 31 לכתב האישום, רכישת תמ"ק MP-5 אף הוא מאחמד ברגותי ומהאנד
- 13 אבו חלאווה הנ"ל.
- 14 ג. פרט 50 לכתב האישום, מייחס לו ייצור שני מטעני חבלה לבקשת מרואן
- 15 ברגותי, ראש התנזים הפת"ח.
- 16 ד. פרט 52 לכתב האישום, רכישת רוס"ר קלצ'ניקוב עם שתי מחסניות מלאות
- 17 בכדורים וכן אקדח 14 ומחסנית מלאה בכדורים, מאת אחמד ברגותי, אחד
- 18 מראשי גדודי חללי אל אקצה.
- 19 3708. עבדאללה ברגותי הורשע על פי הודאתו, ובמסגרת גזר הדין שניתן על ידי בית המשפט
- 20 הצבאי יהודה, בתיק 3380/03 ביום יז בכסלו תשס"ה (30.11.04), בהרכב האב"ד סא"ל
- 21 נתנאל בנישו [כיום נשיא בית המשפט לערעורים ביהודה ושומרון], השופט סא"ל חנן
- 22 רובינשטיין והשופט סרן שרון קינן (קא"ש/236א) – לאחר תיאור הצטרפותו של
- 23 עבדאללה ברגותי אל גדודי עז א-דין אל קסאם, הזרוע הצבאית של החמאס, וכיצד
- 24 למד לייצר חומרי נפץ ומטעני חבלה ולהסוות אותם, נכתבו הדברים הבאים (עמ' 1,
- 25 שורות 34-37 לגזר הדין):
- 26 "לאחר מכן הפך הנאשם במהרה לאחראי על ייצור מטעני החבלה בארגונו,
- 27 ואימן אחרים בייצור מטענים כאמור. לאור 'הצלחתו' בתפקיד זה, זכה
- 28 הנאשם בכינוי 'המהנדס'. בתמורה לפעילותו קיבל הנאשם תמורה כספית



בית המשפט המחוזי בירושלים
בפני סגן הנשיא (בדימוס), כב' השופט משה דרורי

08 יולי 2019

ת"א 2538-00 נורז'ץ ליטבק ואח' נ' הרשות הפלשתינית ("המועצה הפלסטינית") ואח'

- 1 בסכום של \$117,000 ואף סיוע כספי בסך \$500 מידי מרואן ברגותי, ראש
2 התנזים".
- 3 נז.3.5 חוות דעת רוני שקד
- 4 3709. ד"ר רוני שקד, המומחה מטעם התובעים, הקדיש לנושא זה את פרק ט.7 שכותרתו
5 "הפיגוע במדרחוב בן יהודה בירושלים, 1 בדצמבר 2001" (סעיפים 761-797, עמ'
6 376-357). כבר בסעיף הראשון של חוות הדעת הוא מתייחס להתפוצצות שני המחבלים
7 המתאבדים במדרחוב בן יהודה בירושלים ומטען החבלה במכונית ברח' הרב קוק
8 (שכתוצאה ממנו נרצחו 11 בני אדם ובהם אדם ויינשטיין ז"ל, שמשפחתו הם התובעים
9 בתיק שבפניי, ונפצעו כ-180 איש), כפיגוע שהוא "מהנחקרים ביותר על ידי במסגרת
10 עיסוקי השונים". הוא מסביר כי העמיק את חקירותיו בנושא זה גם לצורך עדותו
11 בארה"ב שהתקבלה לאחרונה. הוא גם מזכיר כי מכונית התופת התפוצצה מתחת
12 לחלון משרדו בבנין מערכת ידיעות אחרונות, שם עבד כעיתונאי באותה עת. הוא מוסיף
13 ואומר כי הגיע תוך זמן קצר לזירת הפיגוע, במסגרת עבודתו, השתתף בסיקור הפיגוע
14 מתחילת האירועים, המשיך לחקור אותו גם לאחר מכן בכובעיו השונים (סעיף 761,
15 עמ' 357 לחוות הדעת).
- 16 3710. הוא מציין כי את האחריות על הפיגוע נטל ארגון חמאס, כפי שפורסם הדבר באתר
17 גדודי עז א-דין אל קסאם וגם בכרוזים מטעם ארגון זה, והדבר אף הופיע באתר רשמי
18 של החמאס (סעיפים 764-762 לחוות הדעת של שקד).
- 19 3711. ד"ר שקד מוסיף ומספר כי הוא קיבל פרטים על הפיגוע מעבדאללה ברגותי שראיין
20 אותו לצורך סרט תעודה. עבדאללה ברגותי לא הביע חרטה על מעשיו והתגאה בהם
21 (סעיף 765 רישא, וכן הערה 1015 בראש עמ' 359 לחוות הדעת ד"ר שקד).
- 22 3712. גם על בסיס נתונים אלה, כפי שפורטו לעיל, ולאור הנימוקים שמפורטים בחוות דעתו
23 של רוני שקד, הוא הגיע למסקנה זו: "אני רואה ברש"פ וביאסר ערפאת אישית
24 שותפים מלאים לפיגוע זה" (סעיף 756 סיפא לחוות דעתו).
- 25 3713. בהערה 1017 (שם), המתייחסת לקטע שצוטט לעיל, מציין ד"ר רוני שקד, כי הגיע
26 למסקנה זו בטור קצר פרי עטו, שכותרתו "כל הארץ טרור", שנכתב בערב הפיגוע
27 ופורסם למחרת הפיגוע, בעיתון ידיעות אחרונות ביום 2.12.01, עת היה עיתונאי –
28 נספח רו"ש/305, שבו נכתב בין היתר כדלקמן:



בית המשפט המחוזי בירושלים בפני סגן הנשיא (בדימוס), כב' השופט משה דרורי

08 יולי 2019

ת"א 2538-00 נורז'ץ ליטבק ואח' נ' הרשות הפלשתינית ("המועצה הפלסטינית") ואח'

- 1 "זהו טרור שזוכה לתמיכה ועידוד של הרחוב הפלסטיני, של ההנהגה
2 הפלסטינית, ושל ערפאת, שיודע לצאת בהצהרות נגד הטרור, אבל בשטח
3 אינו עושה דבר לעצור את הטרור הזה.
- 4 זהו אינו עוד טרור של הג'יהאד, החמאס או התנזים בלבד. זה טרור של כל
5 הארגונים הפלשתינים. הגבולות האידיאולוגיים היטשטשו. כולם התאחדו
6 תחת אידיאולוגיה אחת – לזרוע את אימת הטרור בישראל.
- 7 זהו טרור שלא מתחשב בזמנים ובמועדים של ביקור שליחים ומתווכים. זהו
8 טרור שיודע לתת גם לשליחים בכירים כמו זיני סטירת לחי ולומר לו אתה
9 לא רצוי פה – את המלאכה נגד ישראל והיהודים נעשה בעצמנו".
- 10 [בכך יש תשובה – שנכתבה עוד למחרת יום האירוע – לטענת ב"כ הנתבעים
11 עו"ד שרון אביטל, כי ערפאת התנגד לפיגוע בשל ביקור זיני].
- 12 3714. ד"ר שקד מפנה בפרק האמור של חוות דעתו לחלקים הקודמים בחוות הדעת שבהם
13 עמד בהרחבה על סוגיית שיתוף הפעולה בין הרש"פ, אש"ף ופת"ח לבין החמאס,
14 לאורך כל התקופה הרלוונטית לחוות הדעת, כאשר כלשונו של שקד: "הוא הפך את
15 הצדדים הללו לשותפים מלאים לפיגועים שביצע חמאס נגד מדינת ישראל ותושביה,
16 ויהודים באשר הם. פיגועים אלה שירתו את מטרותיהם של הרש"פ ואש"ף, בדרכים
17 שלא תמיד היה ניתן לממשם באופן ישיר על ידי מנגנוני הביטחון של הרש"פ,
18 התנזים או הארגונים הקטנים החברים באש"ף" (סעיף 766, עמ' 360; בהמשך הוא
19 מציין כי דברים אלה נכללו בחוות דעת קודמות של יוסי קופרווסר, יוני דחוח-הלוי,
20 פרופ' אפרים קארש ואריה שפיצר).
- 21 3715. בהמשך אותו סעיף מוסיף ואומר שקד, על בסיס עמדתו המקצועית והחד משמעית
22 (ובהערה 1018, עמ' 360, הוא כותב: " ואין זו עמדתי האישית בלבד. למיטב ידיעתי,
23 לעמדה זו שותפים טובי החוקרים, כולל המומחים שהעידו לפניי בתיקים אלה.
24 לעניות דעתי, כל חוקר שאינו חוטא לאמת ומחויב לעובדות כהווייתן, שותף לעמדה
25 זו"), את הדברים הבאים:
- 26 "[ש] במהלך כל אינתיפאדת אלאקצא (ובמספר גלי טרור שקדמו לה, כפי
27 שפירטתי), ולפחות עד מותו של ערפאת – הרש"פ, אש"ף ופת"ח סייעו
28 לחמאס, עודדו אותו לבצע פיגועים ופעלו כאילו החמאס הוא שותפם לכל
29 דבר לפחות כלפי ישראל; הם עשו זאת למרות שהחמאס חתר להוות



בית המשפט המחוזי בירושלים בפני סגן הנשיא (בדימוס), כב' השופט משה דרורי

08 יולי 2019

ת"א 2538-00 נורז'ץ ליטבק ואח' נ' הרשות הפלשתינית ("המועצה הפלסטינית") ואח'

1 אלטרנטיבה פוליטית לאש"ף ולפת"ח [ובהערה 1019 הצמודה לכך הוא
2 כותב: "עובדה זו מצביעה על עוצמת האינטרס של הרש"פ, אש"ף
3 ופת"ח, בהמשך פעילותו של החמאס..."], וגם כיום הרש"פ ואש"ף
4 מביעים תמיכה בפיגועי החמאס ובמבצעים, כולל האחראים לפיגוע
5 במדרחוב בן יהודה [ובהערה 1020 הצמודה לה הוא כותב: "ראו
6 התייחסויות לעיל לדברי השבח והתמיכה ל'שהידים' ולמחבלים בכלל,
7 ולעאבדללה ברגותי ואיברהים חאמד בפרט; כמו כן ראו התייחסויות
8 לעיל לתמיכה הממוסדת ב'שהידים' ובאסירים ובני משפחותיהם, מכל
9 הארגונים הפלסטינים כולל חמאס"]. אני דן בסוגיה זו בהרחבה בחוות
10 הדעת, וגם אם לא היו ברשותנו הנתונים הנוספים כמפורט בפרק זה – די
11 היה בכך כדי לקבוע שהרש"פ, אש"ף ופת"ח פעלו בשותפות עם חמאס,
12 ולכן, אני כמומחה, רואה בהם שותפים ואחראים מלאים לפיגועי החמאס
13 במהלך אינתיפאדת אלאקצא, כולל הפיגוע במדרחוב בן יהודה בו נרצח
14 אדם ויינשטיין ז"ל.

15 3716. ד"ר שקד מביא תיעוד על כך ששני המחבלים המתאבדים בפיגוע הנ"ל, אוסאמה בחר
16 ונביל חלביה, מופיעים ברשימות השהידים וכן בדוקטורט של בנאת, דבר המוכיח כי
17 הרש"פ ואש"ף, המודעים לכך ששני המחבלים המתאבדים עשו את הפיגוע מטעם
18 החמאס, שייכים לרש"פ, כאשר נביל חלביה פעיל במודיעין הכללי ועובד של רש"פ.
19 בכל מקרה, הרש"פ מעניק למשפחות שני השהידים הללו מלוא הזכויות המוענקות
20 לבני משפחות של שהידים, באמצעות מוסד לטיפול במשפחות שהידים ופצועים (ראה
21 סעיף 767, עמ' 361-360 לחוות הדעת, ובמיוחד סעיף 367(ד) בעמ' 361).

22 3717. שקד מתאר בהמשך חוות הדעת כי מי שחולל את הפיגוע היו שני מפגעי החמאס
23 עבדאללה ברגותי ובילאל ברגותי, וכן אחרים, היו "עצורים" בידי הרש"פ לפני הפיגוע
24 ושחררו מבלי שהועמדו למשפט (סעיף 768, עמ' 363-361). בהמשך הסעיף מתואר
25 דרך הכנת חגורות הנפץ למתאבדים ומטען הנפץ למכונית.

26 3718. לעניין עבדאללה ברגותי, המהנדס הבכיר של ארגון החמאס – שאחראי לרציחתם של
27 65 ישראלים ובהם אדם ויינשטיין ז"ל בפיגוע במדרחוב – מציין שקד כי יש לבחון את
28 עניינו על רקע הקשרים המיוחדים שלו עם הרש"פ ועם בכירים בפת"ח, כולל מרואן
29 ברגותי (שהיה כפוף אישית לערפאת), ועל היחס שזכה לו עבדאללה ברגותי והסיוע
30 שקיבל (סעיף 771 לחוות הדעת של שקד).



בית המשפט המחוזי בירושלים בפני סגן הנשיא (בדימוס), כב' השופט משה דרורי

08 יולי 2019

ת"א 2538-00 נורז'ץ ליטבק ואח' נ' הרשות הפלשתינית ("המועצה הפלסטינית") ואח'

- 1 שקד סבור כי פרשת "מעצרים" של עבדאללה ברגותי וביאלאל ברגותי ע"י הרש"פ
2 ושילוחם לחופשי באוגוסט 2001, היא חשובה להבנת שותפותם ואחריותם של הרש"פ
3 ואש"ף לפיגועי עז אל דין אל קאסם, הפיגועים באזור רמאללה ברשות איברהים
4 חאמד, והפיגוע במדרחוב בן יהודה במיוחד, כאשר קדם לו הפיגוע במסעדת סבארו
5 (סעיף 776 ואילך). אין כאן המקום לפרט את כל השתלשלות העניינים והיא מצויה
6 בחוות הדעת האמורה. כדוגמא בולטת אציין את ביקוריו של מרואן ברגותי ועוזרו
7 אחמד אל פראנסי ברגותי, שביקרו את עבדאללה ברגותי וביאלאל ברגותי בתנאי
8 המעצר, נתנו לו מכשיר טלפון נייד ומימנו אותו בכספי הרש"פ (סעיף 781). וכן ראה
9 הפרטים בסעיפים 782-784 לעניין תנאי המעצר והשחרור.
- 10 לדעתו של שקד, "אין ספק שהשחרור בוצע לפי החלטת הדרגים הבכירים ביותר
11 ברש"פ או לפחות באישורו, אם לא ביוזמתו של יאסר ערפאת עצמו" (ראש סעיף 785
12 לחוות הדעת, עמ' 371), כאשר הכל הוא בידיעה שהם מחבלים שיבצעו פיגועים וכי
13 זאת כוונתם (סעיף 786), כאשר מציין שקד כי השחרור נעשה "למרות (ולמעשה,
14 דווקא בגלל) שהרש"פ ידעה כי עבדאללה הוא מומחה בייצור חומרי נפץ ובהרכבת
15 מטעני חבלה, של חמאס, וביאלאל הוא סייענו; ולמרות (ולמעשה, דווקא בגלל)
16 שישראל וארה"ב דרשו מספר הזדמנויות את מעצרים האפקטיבי וסיכול פעילותם
17 כולל לפני הפיגוע ב'סבארו' – פיגוע שהתממש בהתאם להתראה הישראלית".
- 18 ד"ר שקד מוסיף ואומר, בסעיף 787 לחוות דעתו (עמ' 372), כי כאשר עבדאללה ברגותי
19 היה ב"מעצר", מנגנוני הביטחון של הרש"פ לא אספו את חומרי החבלה שהיו בביתו
20 של עבדאללה ברגותי כך שנותר לו חומרים לייצור מטענים נוספים, כולל אלו ששימשו
21 בפיגוע במדרחוב בן יהודה ביום 1.12.01 (נשוא תביעה זו).
- 22 לאחר שחרורם של עבדאללה וביאלאל מן "המעצר" הם קיבלו מקלט בחסותו של מרואן
23 ברגותי. מדגיש ד"ר שקד: "מדובר בעניין מהותי ביותר: ראש התנזים של הפת"ח,
24 הכפוף ישירות לערפאת, נותן מקלט ביודעין לשני מחבלים בכירים ביותר של חמאס
25 באיו"ש ומבוקשים על ידי ישראל; הוא עושה זאת לאחר שהללו שוחררו על ידי
26 הביטחון המסכל למרות מעורבותם בפיגוע קשה כשבועיים וחצי קודם לכן; הוא
27 עושה זאת לאחר שהוא עצמו [מרואן ברגותי] ביקר אותם ב'מעצר' וביקש מיאסר
28 ערפאת אישית לשחררם; הוא מעניק להם כסף ודואג לצרכיהם הפרטיים... הוא
29 מסייע להם בכסף ובנשק... הוא מבקש מהם להכין עבורו מטעני חבלה; הוא מסייע
30 להם... להעביר חומרים לייצור מטעני חבלה ממקום למקום; ובחסותו, עוזרו הקרוב



בית המשפט המחוזי בירושלים
בפני סגן הנשיא (בדימוס), כב' השופט משה דרורי

08 יולי 2019

ת"א 2538-00 נורז'ץ ליטבק ואח' נ' הרשות הפלשתינית ("המועצה הפלסטינית") ואח'

- 1 **אחמד ברגותי אל פרנסי) ופעיל טרור בכיר הקשור בו (מוהנד אבו חלאווה) סוחרים**
2 **עם שני פעילי החמאס הבכירים עבדאללה ובילאל, באמצעי לחימה" (סעיף 791).**
- 3 3723. בהמשך, מסופר כיצד בוצעה ההתארגנות שהביאה לייצור המטענים, מחומר הנפץ
4 שהיה בביתו של עבדאללה שהועבר מהכפר בית רימא לדירתו של בילאל ברגותי
5 ברמאללה. "מהחומר הזה הוא יצר על פי עדותו, וכפי שהוא גם מסר לי אישית,
6 ארבעה מטעני חבלה, ושלושה מהם שימשו בפיגוע במדרחוב בן יהודה בירושלים
7 1.12.2001". (סעיף 792; בהערה 1059, שם מתאר במפורט ד"ר שקד את מה שסיפר
8 לו עבדאללה ברגותי בדבר העברת מטעני החבלה דרך מארז מחשב ואת הכנת חגורת
9 הנפץ, אותה תיאר לו עבדאללה ברגותי, במפורט מול המצלמה של ד"ר שקד. וכן ראה
10 את יתר הפרטים ופרטי הפרטים בהערה הנ"ל).
- 11 3724. בהמשך מתואר כי עבדאללה ברגותי קיבל ממרואן ברגותי סכום של \$500. דבר זה
12 כלול בהודעתו במשטרה (הערה 1060) כאשר בטקסט כותב שקד כדלקמן: "גם עובדות
13 אלה אושרו לי על ידי עבדאללה ברגותי אישית" (סעיף 792 לחוות הדעת).
- 14 3725. מסקנת ד"ר שקד בעניין זה: "אין ספק כי הרש"פ שיחקה משחק של הטעייה מול
15 ישראל, בהחרמה ותפיסה של אמצעי הלחימה בביתו של עבדאללה ברגותי – כאשר
16 החרימה רק חלק מחומרי החבלה, והותירה חומרים אחרים במקום" (הסיפא של
17 סעיף 792, עמ' 373 לחוות הדעת).
- 18 3726. בכל מקרה, ד"ר שקד מציין כי שחרורם של עבדאללה ובילאל והעברתם למרואן
19 ברגותי מצביעים על העומק של שיתוף הפעולה הבין אירגוני במהלך אינתיפאדת
20 אלאקצא (סעיף 794).
- 21 3727. בכך מסכם ד"ר שקד את הנקודות החשובות בסוגיה הנ"ל (סעיף 795, עמ' 374-375
22 לחוות הדעת):
- 23 **א.** הרש"פ אפשרה לעבדאללה ובילאל, כמו לשאר אנשי התארגנויות
24 חמאס, לפעול בשטחיה גם לפני הפיגוע ב'סבארו' וגם לאחר מכן;
25 זאת, בידיעה ברורה כי מדובר בפעילי חמאס מסוכנים המוציאים
26 לפועל פיגועי טרור המוניים, ומתכוונים להוציא לפועל פיגועים
27 נוספים כאלה, ככל שרק יוכלו.
- 28 **ב.** הרש"פ לא העמידה לדין את עבדאללה ובילאל ואף שחררה אותם
29 לחופשי, וזאת לאחר שנמצאו ברשותם כמויות גדולות של חומר נפץ,



בית המשפט המחוזי בירושלים
בפני סגן הנשיא (בדימוס), כב' השופט משה דרורי

08 יולי 2019

ת"א 2538-00 נורז'ץ ליטבק ואח' נ' הרשות הפלשתינית ("המועצה הפלסטינית") ואח'

- 1 חומרי מוצא להכנת חומרי נפץ, וציוד חומרים להרכבת מטעני חבלה
2 (כולל חוטי חשמל, מכשירי הלחמה ועוד).
- 3 ג. הרש"פ לא העמידה לדין את עבדאללה ובילאל ואף שחררה אותם
4 לחופשי, לאחר שנמצאו ברשותם הציוד והחומרים הנ"ל, בלי לחקור
5 אותם על מה שתכננו, ועל מה הם מתכננים, לבצע באמצעות
6 החומרים והציוד האלה.
- 7 ד. הרש"פ לא העמידה לדין את עבדאללה ובילאל ושחררה אותם
8 לחופשי למרות דרישות ישראל לנטרל אותם (אפקטיבית, כלומר
9 למנוע את פעילותם) ולמרות שישראל העבירה לה מידע מדויק על
10 חלקם בפיגוע 'מתגלגל'.
- 11 ה. הרש"פ לא העמידה לדין את עבדאללה ובילאל ושחררה אותם
12 לחופשי למרות שהמידע שהועבר ע"י ישראל בנוגע לפיגוע
13 ה'מתגלגל' אומת במלואו, כאשר הפיגוע (ב'סבארו') יצא לפועל עוד
14 באותו יום; היא לא העמידה אותם לדין ושילחה אותם להמשך
15 פעילות הטרור שלהם, כאשר נמצאו ברשותם של עבדאללה ובילאל
16 חומרים וציוד שהשימוש היחיד בהם הוא להרכבת מטעני חבלה,
17 וכאשר נמצאה ברשות בילאל צוואת ה'שהיד' של עז אלדין אלמצרי,
18 המחבל-המתאבד מ'סבארו'.
- 19 ו. הרש"פ אפשרה לעבדאללה ובילאל לתקשר עם הנהגת עז אלדין
20 אלקסאם, בכלל, ולעשות זאת מתוך מפקדת הבמ"ס שלה, בפרט.
- 21 ז. הרש"פ השאירה לעבדאללה ובילאל חומרים לייצור חומרי נפץ.
- 22 ח. הרש"פ שילחה את עבדאללה ובילאל לחופשי ביום חיסולו של אבו
23 עלי מוסטפא.
- 24 ט. הרש"פ אפשרה לעבדאללה ובילאל למצוא מקלט בביתו של מרואן
25 ברגותי.
- 26 י. הרש"פ לא עשתה דבר כדי לסכל את הפיגוע במסעדת 'סבארו' ואת
27 כל שאר הפיגועים (וניסיונות הפיגוע) שבוצעו בעקבותיו ע"י אנשיו
28 של אבראהים חאמד, כולל הפיגוע במדרחוב בן יהודה.



בית המשפט המחוזי בירושלים בפני סגן הנשיא (בדימוס), כב' השופט משה דרורי

08 יולי 2019

ת"א 2538-00 נורז'ץ ליטבק ואח' נ' הרשות הפלשתינית ("המועצה הפלסטינית") ואח'

- 1 הרש"פ לא נקפה אצבע נגד אברהמים חאמד ואנשיו – למרות
2 שזהותם הייתה ידועה לה, ולמרות שהם פעלו בשטחי הרש"פ
3 ולמרות שישראל דרשה מספר רב של פעמים את נטרולם (הן לפני
4 הפיגוע במדרחוב בן יהודה והן לאחריו).
- 5 הרש"פ אפשרה לעבדאללה וביאלל ולמפקדיהם לפעול באופן חופשי
6 לחלוטין בתחומיה ולהוציא לפועל פיגועים קשים ביותר בישראל.
7 היא עשתה זאת בידיעה ברורה שמדובר בפעילי גדודי עז אלדין
8 אלקאסם, והיא עשתה זאת בתקופה שבה בוצעו פיגועים באופן
9 יומיומי. לא מדובר בדגי רקק אלא בלב ליבה של תשתית חמאס
10 ה'צבאית' באיו"ש, שהתרכזה ברמאללה בשטחי הרש"פ (עם
11 שלוחות בשטחי הרש"פ האחרים), שפעילותה התנלה באין מפריע
12 תחת עיניה הפקוחות של הרש"פ, ושנפסקה רק כאשר ישראל
13 הצליחה לנטרל את פעילי החמאס האלה בעצמם, תוך שימוש בכוח,
14 בתוך שטחי הרש"פ (באמצעות מעצרים ושפיטתם, או חיסולם).
- 15 יג. כל אחד מהדברים הנ"ל, בפני עצמו, הוא בבחינת סיוע, עידוד ו'אור
16 ירוק' ברור מהרש"פ לאנשי עז אלדין אלקאסם, לבצע פיגועים
17 בישראל. לא מדובר 'רק' באי מניעת פיגועים שהרש"פ יכולה הייתה
18 למנוע (דבר חמור ביותר כשלעצמו), אלא ממש בהזמנה פתוחה לבצע
19 פיגועים, במתן אפשרות חופשית עד כדי עידוד לבצע פיגועים,
20 ובהענקת סיוע לביצוע פיגועים אלה. מדובר בשותפות לכל דבר.
21 למרות שאנשי החמאס וגא"פ היו מעוניינים בעצמם לבצע פיגועים,
22 הרי שהרש"פ ואש"פ, מבחינתם, השתמשו למעשה באנשי החמאס
23 וגא"פ (כולל כמובן באברהמים חאמד ואנשיו) ככלים בידיהם לקידום
24 מטרותיהם".
- 25 3728. בהמשך הפרק מתייחס שקד לכך שהרש"פ מעניקה לבני המשפחות של אברהמים
26 חאמד, עבדאללה ברגותי וביאלל ברגותי, את מלוא הזכויות המגיעות להם לפי חוק
27 האסירים והאסירים המשוחררים, כאשר ד"ר שקד מוסיף: "ובמקרה של עבדאללה
28 ברגותי הוא גם אישר לי זאת באופן אישי" (סעיף 796). בהערה 1062 מפנה שקד
29 למסמך שהרש"פ הגישה במסגרת גילוי מסמכים בתיק סוקולוב ותורגם לאנגלית,
30 והוא פירוט התשלומים שמבצעת הרש"פ למשפחת ברגותי, באמצעות אשתו פאידה.



בית המשפט המחוזי בירושלים
בפני סגן הנשיא (בדימוס), כב' השופט משה דרורי

08 יולי 2019

ת"א 2538-00 נורז'ץ ליטבק ואח' נ' הרשות הפלשתינית ("המועצה הפלסטינית") ואח'

- 1 ממשיך ואומר ד"ר שקד על בסיס האמור לעיל כי התשלומים האמורים, כמו גם
2 התמיכה הפומבית בעבדאללה ברגותי ובאיברהים חאמד, והדרישות לשחררם,
3 "מבטאים את תפיסתם של הרש"פ ואש"ף לפיה מדובר ב'לוחמי חופש' ואת
4 תמיכתם (החומרית והערכית) של הרש"פ ואש"ף בהם, לא רק בזמן פעילותם, אלא
5 גם לאחר מעצרים על ידי ישראל. מדובר בתמיכה פומבית, שהפומביות שלה הופכת
6 אותה גם למסר חינוכי לציבור הפלסטיני. התמיכה הפומבית הזאת, לאחר מעשה,
7 היא חיזוק והמשך טבעי לתמיכה בעבדאללה ברגותי, באיברהים חאמד, ושאר אנשי
8 עז אלדין אלקאסם במהלך תקופת פעילותם הטרוריסטית" (הסיפא של סעיף 796).
- 9 וכך מסיים ד"ר שקד את הפרק העוסק בפיגוע במדרחוב ברחוב בן יהודה (סעיף 797,
10 עמ' 376):
- 11 " עמדתי המקצועית, הנשענת על ניסיוני ובדיקותיי, היא שמכל הסיבות
12 המפורטות בפרק זה ובחוות דעתי בכלל – כמו גם בחוות הדעת ובתצהיר
13 הנזכרים בפרק ההערות הכלליות לחוות הדעת – הפיגוע במדרחוב בן יהודה
14 בירושלים ב – 1.12.2001 הוא חלק ממימוש המדיניות המעשית והמוצהרות
15 של הרש"פ ואש"ף. עמדתי המקצועית היא שמבחינה עובדתית, הרש"פ
16 ואש"ף אחראים לפיגוע זה יחד עם חמאס".
- 17 **נז.4.5 עדות עבדאללה ברגותי בבית המשפט**
- 18 עבדאללה ברגותי, שכאמור הורשע בבית המשפט הצבאי (ראה תת פרק נז.5.2), העיד
19 בפניי ביום כו תמוז תשע"ה (13.7.2015), החל מעמ' 1416 לפרוטוקול.
- 20 כבר בשלבים הראשונים של עדותו, סרב עבדאללה ברגותי לדבר וטען לזכות השתיקה.
21 נסתי להסביר לו כי יש הבדל בין משפט פלילי לבין משפט אזרחי וכי בהליכים בפניי
22 לא ישונה גזר דינו הפלילי לכאן או לכאן.
- 23 וכך התנהל "דו השיח" בין בית המשפט לבין עבדאללה ברגותי הנ"ל (עמ' 1417, שורה
24 26 עד עמ' 1419, שורה 15):
- 25 **השופט דרורי:** מצוין. אנחנו, אתה רואה פה את הדגל? של מי זה? של
26 אמריקה או ישראל? דגל של ישראל. זה הסמל של מדינת
27 ישראל. אתה נמצא בבית המשפט המחוזי בישראל. עו"ד



בית המשפט המחוזי בירושלים
בפני סגן הנשיא (בדימוס), כב' השופט משה דרורי

08 יולי 2019

ת"א 2538-00 נורז'ץ ליטבק ואח' נ' הרשות הפלשתינית ("המועצה הפלסטינית") ואח'

- 1 כוכבי מייצג אנשים מישראל שהם טוענים שהם נפצעו או
2 נהרגו על ידי פעולות שלך. הוא רוצה לשאול אותך שאלות.
3 ת: ואני שומר על זכות השתיקה. היית בחקירה פה 6 חודשים, והיית
4 שומר גם על זכות השתיקה. זה זכות שלי. אתה יכול לשלול אותה? אף אחד לא
5 יכול לשלול אותה.
6 ש: אני רק מסביר לאדוני, אדוני מוכן להקשיב לי? תתרגמי לו בערבית
7 מילה במילה. זכות השתיקה זה מונח ששייך לתחום המשפט הפלילי והיא
8 נועדה למנוע מאדם שלא יגרום לאדם ששולחים אותו לבית סוהר על דבר שהוא
9 מודה בו. פה לא דנים במשפט הפלילי שלו, ואני הסברתי לו שכתוצאה
10 מהמשפט לא ייוסף לו יום מאסר, ולא ירד לו יום מאסר. זה משפט אזרחי
11 בלבד. במשפט האזרחי הזה הגיש עו"ד כוכבי כתב תביעה. הוא עצמו אחד
12 מהנתבעים? לא. נגד כל מיני אנשים שקשורים לרשות הפלשתינאית, ובכל
13 תביעה יש נתבעים שהם אנשים מסוימים שעשו מעשים, והרשות
14 הפלשתינאית אחראית אחריות שיוכית.
15 מתורגמנית: סליחה?
16 כ.ה. דרורי: והרשות הפלשתינאית אחראית אחריות שיוכית. לכן
17 השאלות שישאל אותך עכשיו עו"ד כוכבי בכלל לא שייכים לעניין זכות
18 השתיקה בכלל. עוד אל תענה רגע. תגידי לו שבינתיים עו"ד כוכבי ייתן לו
19 דוגמה של שתיים לשוב שאלו, וישקול האם הוא רוצה לדבר או לא. זה הכול.
20 ישקול. אחר כך יגייד אם הוא שומר על זכות השתיקה או לא.
21 ת: אדון השופט. אחרי 67 מאסר עולם, אני לא מפחד. כבר יש לי מעצר
22 עולם.
23 ש: אני נראה לך מפחיד אותך?
24 ת: לא לא לא,
25 ש: אני נראה לך מפחיד מישהו?
26 ת: זה אתה חייב תדע. אני רק עונה לך ומקשיב לך,
27 ש: תודה רבה. אני מחכה לשמוע אותך ברוב קשב.
28 ת: אבל להם אני לא עונה בגלל גם אני לא רוצה לפגוע ברשות בשום פנים
29 ואופן. הרשות היא יותר חשובה ממני כאיש.
30 ש: ככה אדוני חושב?



בית המשפט המחוזי בירושלים
בפני סגן הנשיא (בדימוס), כב' השופט משה דרורי

08 יולי 2019

ת"א 2538-00 נורז'ץ ליטבק ואח' נ' הרשות הפלשטינית ("המועצה הפלסטינית") ואח'

- 1 ת: כן. הרשות הפלסטינית היא נציג של העם שלי. אני לא יכול לפגוע
2 בה בשום פנים ואופן. בגלל ככה, בגלל שאני אזרח פלסטיני, לא רוצה
3 לפגוע בעצמי. לא רוצה,
4 ש: אבל אם הרשות הפלסטינית עשתה משהו לא בסדר, אתה צריך
5 לספר לנו את האמת, לא?
6 ת: כל ה,
7 ש: אם היא עשתה משהו בסדר, אז יכול להיות שהיא צודקת. אני לא
8 יודע. אני עוד לא גמרתי את המשפט, אני עוד לא החלטתי.
9 ת: גם אם הרשות עשתה משהו לא טוב, אני לא, גם המילים שלי לא
10 רוצה שיפגעו ברשות בשום פנים ואופן. בגלל ככה אני שומר על זכות
11 השתיקה. והפעם עבר אחרי הבית משפט בגלל ששמרתי על זכות
12 השתיקה עשו לי בית משפט ענישה קטנה, כסף או משהו, ככה.
13 חייבו אותי בכמה שקלים על למה שתקתי. גם הפעם הזה אני שומר
14 על זכות השתיקה. לא רוצה בשום פנים ואופן,
15 ש: אתה מוכן לשמוע אותי?
16 ת: כן, כן.
17 ש: אתה אזרח פלשטינאי, ככה אמרת, ואתה לא רוצה לפגוע ברשות
18 הפלשטינאית.
19 ת: כן".
20 3735. בהמשך עדותו, נשאל שאלות רבות לגופם של דברים ע"י ב"כ התובעים, עו"ד כוכבי
21 ועל רוב השאלות אמר כי הוא שומר על זכות השתיקה. גם לאחר שהוכרז כעד עוין
22 (עמ' 1420 שורה 31) המשיך לשמור על זכות השתיקה, ועל חלק גדול מהשאלות אמר
23 כי איננו רוצה לענות על שאלה זו (ראה לדוגמא לאורך עמ' 1425, 1428 ועוד).
24 3736. בתשובה לשאלות עו"ד יהונתן ארנון בחקירה נגדית, בהתייחסו למשפט הפלילי שבו
25 הוגש נגדו כתב אישום עם 108 אישומים, הסביר (עמ' 1431 שורות 5-7) : "...אבל
26 הייתה עסקה גדולה שם. היו בעסקה הזאת 25 אנשים שהיו בחמאס, הורידו את
27 העונש שלהם בחצי בגלל שאני הודיתי בבית המשפט ולא הודיתי בחקירה".
28 3737. עו"ד כוכבי ניסה לשאול את העד מספר שאלות בחקירה חוזרת אך עבדאללה ברגותי
29 אמר " גם על השאלה הזאת אני לא עונה" (מספר פעמים לאורך עמודים 1431-1432).



בית המשפט המחוזי בירושלים
בפני סגן הנשיא (בדימוס), כב' השופט משה דרורי

08 יולי 2019

ת"א 2538-00 נורז'ץ ליטבק ואח' נ' הרשות הפלשתינית ("המועצה הפלסטינית") ואח'

- 1 3738. ב"כ הנתבעים מנסה ללמוד מדברי העד כי אין לתת משקל רב להרשעתו בהליך הפלילי
2 בבית המשפט הצבאי, שכן עשה זאת במסגרת עסקה כדי לעזור ל – 25 מחבריו.
- 3 3739. טענה זאת יש לדחות מכל וכל. בית משפט אינו בודק מהו המניע של אדם להגיע להסדר
4 טיעון ולהודות. מרגע שהנאשם – המיוצג ע"י עו"ד – הודה, ובית המשפט השתכנע כי
5 ההודאה ניתנה מרצון טוב וחופשי, והוא מורשע מכוח הודאתו, יש לפנינו פסק דין
6 פלילי מרשיע, שחלות עליו הוראות סעיף 42א לפקודת הראיות, וניתן לעשות בו שימוש
7 בהליך האזרחי, דהיינו: בתביעת הנזיקין שהוגשה לפניי במסגרת 17 התיקים שבפניי.
- 8 3740. ב"כ התובעים טוען כי יש ללמוד מדברי עבדאללה ברגותי על כך שהוא מסרב לענות
9 כדי לא לפגוע ברשות, קרי: ברשות הפלסטינית.
- 10 3741. יש מן הצדק בדברים אלה. כמובן, שאם זאת הייתה ההוכחה היחידה לכך שהפיגוע
11 במדרחוב נעשה על ידי מחבל מתאבד בשליחותו של עבדאללה ברגותי, ועבדאללה
12 ברגותי מסרב לענות בבית משפט כדי לא לפגוע ברש"פ, קשה היה לבסס אחריות
13 אזרחית על פי דיני הנזיקין על הרש"פ.
- 14 3742. ברם, דברים אלה של עבדאללה ברגותי רק מחזקים ומוסיפים נופח לאותן ראיות רבות
15 שהובאו לעיל הן בהליך הפלילי נגדו והן ביתר הראיות שפורטו לעיל כולל חוות דעתו
16 המפורטת של רוני שקד, שפורטה בהרחבה בתת סעיף נז. 3.5.
- 17 **6. התוצאה**
- 18 3743. מאחר ובהחלטת חבות/אחריות עסקינן, אני קובע בזה כי ביחס לת.א. 2526/08,
19 הנתבעים, כולם יחד וכל אחד לחוד, אחראים בנזיקין לכל הנטען בכתב התביעה.
- 20 3744. המשך התביעה, דהיינו: שלב קביעת גובה הנזק והפיצויים, יידון לפני שופט/ת אחר/ת,
21 כפי שיקבע נשיא בית המשפט המחוזי בירושלים, כב' השופט אהרן פרקש, וזאת מאחר
22 ופסק דין זה ניתן על ידי בתקופת שלושת החודשים שלאחר סיום כהונתי. לצורך כך
23 תעביר מזכירות בית המשפט העתק פסק דין זה לנשיא.
- 24 3745. אני מחייב את הנתבעים, ביחד ולחוד, לשלם לתובעים שכר טרחת עורך דין בתיק זה
25 בסך של 100,000 ₪.
- 26



בית המשפט המחוזי בירושלים
בפני סגן הנשיא (בדימוס), כב' השופט משה דרורי

08 יולי 2019

ת"א 2538-00 נורז'ץ ליטבק ואח' נ' הרשות הפלשתינית ("המועצה הפלסטינית") ואח'

- 1 **נח. רצח ישראלית בפיגוע ירי בציר כיסופים שברצועת עזה (ת.א.)**
- 2 **(3258/09)**
- 3 **נח.1 כללי**
- 4 3746. עניינו של תיק זה הוא פיגוע ירי שבוצע ביום 18.2.02, בציר כיסופים ברצועת עזה (לפני
- 5 ההתנתקות) שכתוצאה ממנו נרצחה אהובה אמרגי ז"ל, כמפורט בכתב התביעה בת.א.
- 6 3258/09 (ראה כתב התביעה וכתב ההגנה כפי שהובאו לעיל בפרק ח).
- 7 3747. אביא, תחילה, בתת פרק נח.2 את תמצית טענות התובעים (פרק כ.7 לסיכומיהם; עמי
- 8 287-284, סעיפים 595-603). לאחר מכן, בתת פרק נח.3, תוצג עמדת הנתבעים כפי
- 9 שפורטה במסמך הגשת הסיכומים החלקיים של הנתבעים מיום 15.5.18 (פרק ה,
- 10 סעיפים 172-194, עמי 62-68). בעקבות זאת תובא, בתת פרק נח.4, התייחסות
- 11 התובעים לעניין זה בסיכומי התשובה מטעמם (פרק טו.9, סעיפים 255-263, עמי
- 12 51-50).
- 13 3748. בעקבות כל הנ"ל, בתת פרק נח.5, אערוך דיון בטענות הצדדים, כולל התייחסות לפסקי
- 14 דין של בתי המשפט הצבאיים באזור רצועת עזה, ובערעורים שהוגשו עליהם בבית
- 15 המשפט הצבאי לערעורים באיו"ש ובאזח"ע שבהם הורשעו, בהליכי נפרדים, שניים
- 16 מחברי החוליה, ובסופו תינתן הכרעתי, כאשר בתת פרק נח.6 תירשם התוצאה.
- 17 **נח.2 עיקר טענות התובעים**
- 18 3749. לטענת התובעים, הפיגוע בוצע על ידי אנשים מגדודי חללי אל אקצא ברפיח.
- 19 המעורבים בפיגוע היו: יאסר מחמוד אל ח'טיב (הנתבע 3), שהיה מפקד בכיר במנגנון
- 20 הביטחון המסכל של הרש"פ ברפיח, ובמקביל היה עובד ושלוח של אש"ף כאשר שימש
- 21 כמפקד גדודי חללי אל אקצא ברפיח; ניזאר חאדר מחמוד דהליו (נתבע 5), שאף הוא
- 22 היה חבר גדודי חללי אל אקצא (בעבר היה בביטחון המסכל של הרש"פ); מחמוד אל
- 23 קציר גויס על ידי אל חטיב, דהליו אימן את אל קציר בהתאם להנחיית אל חטיב
- 24 בשימוש בקלציניקוב וירי לעבר רכב נוסע. בתום האימונים אל חטיב הורה לדהליו
- 25 להפגיש את אל קציר עם ראאד אלידי רמדאן (נתבע 4), ששימש מפקד במשטרה
- 26 הפלסטינית בנוסף להיותו חבר גדודי חללי אל אקצא. מעורב נוסף בפיגוע הוא ג'יהאד
- 27 נעים מוצראן (נתבע 6).



בית המשפט המחוזי בירושלים
בפני סגן הנשיא (בדימוס), כב' השופט משה דרורי

08 יולי 2019

ת"א 2538-00 נורז'ץ ליטבק ואח' נ' הרשות הפלשתינית ("המועצה הפלסטינית") ואח'

- 1 3750. הפיגוע בוצע ביום 18.2.02, כאשר מוצראן הסיע את אלקציר בציר כיסופים ברצועת
2 עזה, ואל קציר פתח בירי לעבר רכבה של עו"ד אהובה עמר אמרגי ז"ל, שנפגעה מהירי
3 ונפטרה לאחר זמן מפציעה.
- 4 3751. אל קציר גם ירה והשליך רימונים לעבר כוח גבעתי שהגיע לזירה וכתוצאה מכך נהרג
5 קצין צה"ל רס"ן מור אל רז ז"ל, וחייל צה"ל אמיר מנצורי ז"ל. אל קציר עצמו נהרג
6 כאשר מטען שנשא על גופו התפוצץ.
- 7 3752. תיאור זה שפורט לעיל מובא בסעיף 596 לסיכומי התובעים ומבוסס, בין היתר, על
8 פסקי דין של בית המשפט הצבאי בעזה בערכאות הערעור.
- 9 3753. מקור נוסף לאחריות הוא כי ארגון הפת"ח קיבל אחריות לפיגוע בארגון הצהרות
10 שנתיות, פרסומים בתקשורת, וכן נטילת אחריות ברורה של הרש"פ, אש"ף, והפת"ח
11 באתרים השונים ובפרסום שמו של אל קציר ברשימת החללים של הרש"פ ואש"ף
12 (סעיף 597 לסיכומי ב"כ התובעים).
- 13 3754. בסיס נוסף לחיוב הוא כי רובה הקלצ'ניקוב שבו בוצע הירי סופק על ידי קצין המודיעין
14 הכללי של הרש"פ בשם עבד אל חכים. לטענת התובעים, כאשר אדם במנגנון ביטחון
15 של הרש"פ מוסר נשק לאדם אחר, הוא עושה זאת בידעה שמרבית הסיכויים הם
16 שבאמצעות הנשק יבוצע פיגוע טרור. כמו כן, אל חכים ידע שאיש ממפקדיו לא יעניש
17 אותו על כך שמסר נשק לצורך ביצוע פיגוע טרור, וזאת הוכחה נוספת כי הרש"פ עמדה
18 מאחורי הפיגוע (סעיף 598 לסיכומי ב"כ התובעים).
- 19 3755. טענה נוספת היא כי מתכנני הפיגוע משלחי המפגע ומפקדי הפיגוע הם כולם פעילים
20 במנגנוני הביטחון של הרש"פ ופעלו בהתאם למדיניות רש"פ ואש"ף, וכי הפיגוע בוצע
21 בהתאם ל"רוח המפקד" של ראשי הפת"ח שהם גם ראשי הרש"פ ובהתאם למדיניות
22 יאסר ערפאת (סעיף 599 לסיכומי ב"כ התובעים).
- 23 3756. הכרת הרש"פ ואש"ף במבצעי הפיגוע ודברי השבח על ביצוע הפיגוע מהווים גורם נוסף
24 לחיובם בנוזיקין (סעיף 600 לסיכומי ב"כ התובעים).
- 25 3757. לטענת התובעים, לא רק שהרש"פ ואש"ף לא עשו דבר כדי להפסיק את מעורבותם של
26 המעורבים בפיגוע, אלא גם איפשרו ועודדו פעילות כזו והם מתגמלים את מעורבים
27 בפיגוע ופורסים חסותם על המעורבים גם לאחר מעשה (סעיף 601 לסיכומי ב"כ
28 התובעים).



בית המשפט המחוזי בירושלים
בפני סגן הנשיא (בדימוס), כב' השופט משה דרורי

08 יולי 2019

ת"א 2538-00 נורז'ץ ליטבק ואח' נ' הרשות הפלשתינית ("המועצה הפלסטינית") ואח'

- 1 3758. וכך מסכם ב"כ התובעים את טיעונו ביחס לתיק זה (סעיף 602-603, עמ' 286-287
- 2 לסיכומי ב"כ התובעים):
- 3 "602. לא נאריך במקום בו נתן לקצר: הפיגוע בוצע על ידי עובדים בכירים
- 4 של הנתבעים 1 ו-2; המימון היה על ידי הנתבעים 1 ו-2; הנשק סופק
- 5 על ידי הנתבעים 1 ו-2; המחבלים שהשתתפו בפיגוע ממשיכים לקבל
- 6 משכורת מהנתבעים 1 ו-2, מהווים סמל אצל הנתבעים 1 ו-2
- 7 ומשפחותיהם מקבלות מימון עד היום מהרשות הפלסטינית.
- 8 603. לאור כל האמור מתבקש בית המשפט הנכבד לקבוע את אחריותם של
- 9 הנתבעים 1-6 ביחד ולחוד, לפיגוע הנ"ל ולהוציא מלפניו פסה"ד כנגד
- 10 הנתבעים 1-6".
- 11 **נח. 3 עיקר טענות הנתבעים**
- 12 3759. גם כאן פותחת ב"כ הנתבעים בטענות לעניין קבילות חלק מהמסמכים שהוגשו (סעיף
- 13 174 לסיכומי ב"כ הנתבעים).
- 14 3760. טענה ראשונה של ב"כ התובעים היא כי אין הוכחה שהמפגעים הועסקו אצל הנתבעים
- 15 (הרש"פ ואש"ף) או פעלו במסגרת עבודתם (סעיף 176 ואילך לסיכומי ב"כ הנתבעים).
- 16 בהמשך יש התייחסות לכל אחד מן הנתבעים ונטען כי לא הוכח שהוא עומד במבחן
- 17 השליטה הגמורה, לפיו הרש"פ שולט עליו. גם כאן מופיעה הכחשה לטענה כי גדודי
- 18 חללי אל אקצא קשורים לנתבעים (סעיף 184 לסיכומי ב"כ הנתבעים).
- 19 3761. אשר למקור הנשק ששימש לביצוע הפיגוע, גם כאן נטען שאין מקורות ידע מספיקים.
- 20 כאשר הדבר מוזכר בחוות דעתו של ד"ר שקד, טוענת ב"כ הנתבעים כי הדבר נעשה
- 21 ללא אסמכתא ואין לקבל את חוות הדעת בנקודה זו (סעיפים 185-189 לסיכומי ב"כ
- 22 הנתבעים).
- 23 3762. גם ביחס למימון הפיגוע, נטען על ידי ב"כ הנתבעים כי אין לכך הוכחה (סעיף 190
- 24 לסיכומי ב"כ הנתבעים).
- 25 3763. אשר לקלטת של הצוואה של המפגע, טוענת ב"כ הנתבעים כי מדובר בעדות שמיעה
- 26 ובכל מקרה לא ניתן להסיק ממנה שהפת"ח אחראי לפיגוע רק בגלל שהפיץ את הקלטת
- 27 (סעיף 191 לסיכומי הנתבעים).



בית המשפט המחוזי בירושלים
בפני סגן הנשיא (בדימוס), כב' השופט משה דרורי

08 יולי 2019

ת"א 2538-00 נורז'ץ ליטבק ואח' נ' הרשות הפלשתינית ("המועצה הפלסטינית") ואח'

- 1 3764 . בהתייחסה לטענת התובעים כי הרש"פ ואש"ף הכירו את המעורבים בפיגוע, ידעו על
2 תכנונו ויכלו למונעו, תשובת הנתבעים היא כי לא הובאה לכך כל ראיה שהיא (סעיף
3 191 לסיכומי ב"כ הנתבעים).
- 4 3765 . וכך מסיימת ב"כ הנתבעים, עו"ד אביטל שרון, את טיעוניה ביחס לתיק זה (סעיפים
5 193-194 לסיכומי ב"כ הנתבעים):
- 6 "193. לאור כל האמור לעיל מתבקש בית המשפט הנכבד לקבוע כי
7 התובעים לא הוכיחו קשר, חוליה אחר חוליה, בין הנתבעים 1-2 לבין
8 הארוע דנן. לא הורם הנטל להוכיח כי המפגעים הועסקו אצל
9 הנתבעים 1-2; לא הורם הנטל להוכיח כי מקור האמל"ח ששימש
10 בארוע הוא בנתבעים 1-2; לא הוכח כי מקורות המימון לארוע
11 בנתבעים 1-2; לא הוכח כי הנתבעים 1-2 שלחו את המפגעים ו/או
12 הינם קשורים בדרך כלשהי לפיגוע, ומכאן שלא הורם הנטל להוכיח
13 כי הנתבעים 1-2 אחראים בניזיקין לארוע נושא התביעה.
- 14 194. ביהמ"ש הנכבד מתבקש לדחות את התביעה, תוך חיוב התובעים
15 בהוצאות הנתבעים בגין ניהול תביעה במשך כ-9 שנים לרבות
16 הוצאות שכ"ט עו"ד ומע"מ".
- 17 **נח. 4 תשובת התובעים**
- 18 3766 . אף בתשובה זו, בדומה לתשובות קודמות, טוען ב"כ התובעים כלפי התובעים כי הם
19 מטעים את בית המשפט "בזדון ויודעין ומנסים להעלים מעינינו ראיות" (סעיף 255
20 לתשובת התובעים).
- 21 3767 . לשיטת התובעים, ביצוע הפיגוע על ידי גדודי חללי אל אקצא הוא מספיק כדי לקבוע
22 את אחריות הרש"פ ואש"ף, וכנגד זאת טוענים הנתבעים שאין להם קשר לארגון זה.
23 על כך משיב ב"כ התובעים כי הוכח שהנתבעים שילמו שכר ל-268 פעילים של גדודי
24 חללי אל אקצא, העבירו אליהם אמל"ח וכספים לצורך ביצוע מעשי טרור, וכל עוד לא
25 ניתנו על ידם הסברים, כאשר רשימות המפורטות נמצאות בידיהם, פועל הדבר לרעתם
26 של הנתבעים (סעיפים 256-259 לתשובת התובעים).
- 27 3768 . ב"כ התובעים מתרעם על כך שבטענות קבילות קלושות מנסים הנתבעים לטעון
28 שהכרעות הדין בבתי המשפט הצבאיים לא הוגשו כדין (סעיף 260 לתשובת התובעים).



בית המשפט המחוזי בירושלים
בפני סגן הנשיא (בדימוס), כב' השופט משה דרורי

08 יולי 2019

ת"א 2538-00 נורז'ץ ליטבק ואח' נ' הרשות הפלשתינית ("המועצה הפלסטינית") ואח'

- 1 גם יתר הטענות של הנתבעים, כאילו אין ראיות לעניין תפקיד המחבלים אצל
2 הנתבעים, אין להם בסיס, שכן הם באו מפיו של מי שהיה מעורב בפיגועים, ובכל מקרה
3 יש לתת משקל לכך שהמחבל המפגע מוזכר באתרים רשמיים של הנתבעים, ובכך נטלו
4 הנתבעים אחריות על מעשיו הנפשעים (סעיפים 261-262 לתשובת התובעים).

נח.5 דיון והכרעה

נח.1.5 כללי

- 7 כפי שהסברתי בפרשת הלינץ' ברמאללה, ובניתוח של תיקים אחרים, יש לתת, ראשית,
8 עדיפות לבדיקה האם מבצעי הפיגוע או מתכנניו הועמדו לדין פלילי, ואם כן האם
9 הורשעו, ואז פסק הדין המרשיע יוכל להוות ראיה בהליכים האזרחיים שבפניי.
10 במקרה זה, מבצע הפיגוע הישיר, היורה, נהרג על ידי כוחות צה"ל במהלך הפיגוע, ולכן
11 אין פסק דין מרשיע כלפיו.
12 לעומת זאת, יש כתבי אישום ופסקי דין מרשיעים נגד מתכנני הפיגוע, וזאת כפי
13 שיפורט להלן בתת פרק נח.2.5.
14 כמו כן, המומחה ד"ר רוני שקד, הקדיש פרק שלם לחוות דעתו לפיגוע זה; על כך ראה
15 הניתוח להלן בתת פרק נח.3.5.
16 בסוף הדיון לאחר התייחסות לשני מקורות אלה, אביא את עמדותי, כולל התמודדות
17 עם טענות הנתבעים (פרק נח.4.5).

נח.2.5 פסקי הדין של בית המשפט הצבאיים

נח.1.2.5 ניזאר חאדר מחמד דהליז (נתבע 5)

- 20 נגד ניזאר חאדר מחמד דהליז, יליד 1972, תושב רפיח, הוגש כתב אישום מתוקן
21 במסגרת תיק בית משפט צבאי בחבל עזה 143/02, שבו יוחסו לו מספר עבירות, כאשר
22 שניים רלבנטיות לענייננו (מסמך רו"ש/269).
23 בפרט האישום הרביעי מיוחסת לנאשם חברות בהתאחדות בלתי מותרת, דהיינו:
24 חברות בארגון גדודי חללי אל אקצא מאז אוקטובר 2001, כאשר הוא גויס לארגון
25 בלתי חוקי זה, על ידי יאסר מחמוד אל ח'טיב (נתבע 3).
26 פרט האישום השניים-עשר עוסק בפיגוע שבו נרצחה אהובה אמרגי ז"ל, ושם נכתב
27 כדלקמן:



בית המשפט המחוזי בירושלים
בפני סגן הנשיא (בדימוס), כב' השופט משה דרורי

08 יולי 2019

ת"א 2538-00 נורז'ץ ליטבק ואח' נ' הרשות הפלשתינית ("המועצה הפלסטינית") ואח'

- 1 **"מהות העבירה:**
- 2 סיוע לגרימת מוות בכוונה, עבירה לפי סעיף 51(א) לצו בדבר הוראות ביטחון,
- 3 תש"ל-1970 וסעיף 14 לצו בדבר כללי האחריות לעבירה (מס' 162), תשכ"ח-
- 4 1968.
- 5 **פרטי העבירה:**
- 6 הנאשם הנ"ל, באזור, בחודש פברואר 2002 או במועד הסמוך לכך, סייע
- 7 לגרימת מותו בכוונה של אדם, דהיינו:
- 8 1. בחודש פברואר 2002, או במועד הסמוך לכך, פגש הנאשם ביאסר,
- 9 כשביקרו בסוכת אבלים על מותו של איימן. יאסר מסר לנאשם כי
- 10 ישנו בחור צעיר המוכן לבצע פיגוע ירי, וביקש מהנאשם לאמנו
- 11 בשימוש ברובה. הצעיר הינו מחמד אל-קציר.
- 12 2. הנאשם אימן את מחמד בירי חי ברובה קלצ'ניקוב, ובמיוחד בירי
- 13 לעבר גלגלי רכב, לשם פגיעה במטרה.
- 14 3. יאסר מסר לנאשם, כי לאחר שיאמן את מחמד באימון בירי, עליו
- 15 להעבירו לראאד אלעאידי (להלן – ראאד), מכונה אבו-רמדאן, פעיל
- 16 צבאי בארגון 'גדודי חללי אל-אקצא'.
- 17 4. הנאשם העביר את מחמד אל-קציר לראאד. מחמד רשם צוואה,
- 18 ונעים העבירו לאחר מכן לנוציראת לידיו של יאסר, לשם ביצוע
- 19 הפיגוע.
- 20 5. בתאריך 8.2.02, ביצע מחמד אל-קציר פיגוע בכיסופים, בו נהרגו שני
- 21 חיילים ואזרחית.
- 22 במעשים המתוארים לעיל, סייע הנאשם בכוונה למותה של אהובה אמרגי
- 23 ז"ל".
- 24 3778. ראוי לציין, כי הנאשם הודה והורשע על פי הודאתו בכל העבירות שבכתב האישום
- 25 ונגזר עליו עונש של 33 שנות מאסר, כאשר בערעור בבית המשפט הצבאי לערעורים
- 26 באיו"ש ובאזח"ע התקבל ערעור התביעה, והעונש הועמד על מאסר עולם (תיק ע' 60/03
- 27 אזח"ע); פסק הדין נכתב על ידי המשנה לנשיא, סא"ל יורם חניאל, כאשר לדבריו



בית המשפט המחוזי בירושלים
בפני סגן הנשיא (בדימוס), כב' השופט משה דרורי

08 יולי 2019

ת"א 2538-00 נורז'ץ ליטבק ואח' נ' הרשות הפלשתינית ("המועצה הפלסטינית") ואח'

- 1 הסכים אב"ד השופט אלי"מ יצחק מינא, עם הערות, וכן השופט השלישי אלי"מ משה
2 תירוש; פסק הדין הינו מסמך רו"ש/270).
- 3 **נח.2.2.5 נעים ג'יהאד נעים מוצראן (נתבע 6)**
- 4 3779. עניינו של נתבע 6, נעים ג'יהאד נעים מוצראן, יליד 1980, תושב רפיח, נידון בבית
5 המשפט הצבאי בעזה, בתיק 97/02.
- 6 3780. כתב האישום המתוקן (רו"ש/272 ייחס לו מספר עבירות שלענייננו רלבנטיות אלה:
7 א. חברות בהתאחדות בלתי מותרת, דהיינו חברות בארגון "שוהדא אל אקצא",
8 כאשר הנאשם גויס לארגון בלתי חוקי זה על ידי האחראי באזור רפיח בארגון
9 יאסר אל ח'טיב (נתבע 3), והוא פעל בארגון מחודש נובמבר 2001 ועד ליום
10 מעצרו (הפרט השני של כתב האישום).
- 11 ב. סיוע לגרימת מוות בכוונה; כאן בא התיאור המפורט של הפיגוע שבו נרצחה
12 אהובה אמרגי ז"ל, כפי שתואר לעיל (הפרט העשירי של כתב האישום); לא
13 ציטטתי את מלוא כתב האישום, שכן הדבר מופיע בהמשך בהכרעת הדין).
- 14 3781. הנאשם הודה ברוב פרטי האישום ובהם חברות בארגון בלתי חוקי (התאחדות בלתי
15 מותרת), דהיינו: חברות בארגון חללי אל אקצא.
- 16 3782. המחלוקת בין הצדדים התייחסה לפרטי האישום העשירי עד השניים עשר, דהיינו:
17 הפיגוע שבו נרצחה אהובה אמרגי ז"ל (פרט האישום העשירי כפי שהובא לעיל), והמשך
18 השתלשלות הפיגוע שבו נרצח אמיר מנצורי ז"ל, יהודה מור-אלרז ז"ל (פרטי אישום
19 האחד עשר והשניים עשר).
- 20 3783. הכרעת הדין בבית המשפט הצבאי בעזה, מיום 19.5.03, בתיק 79/02, נכתבה על ידי
21 השופט סרן שלמה בנג'ו, שלדבריו הסכימו אב"ד סא"ל אברהם לנדשטיין והשופט
22 רס"ן מרטין קריסטל (רו"ש/273).
- 23 3784. וכך מוצגת יריעת המחלוקת בסעיפים 5-6 להכרעת הדין (עמ' 4-5):
- 24 **"5. משהודה הנאשם ביתר פרטי האישום, נדרשים אנו להכריע את דינו**
25 **של הנאשם, ביחס לעבירות המיוחסות לו בפרטי האישום 10-12**
26 **לכתב האישום המתוקן.**



בית המשפט המחוזי בירושלים בפני סגן הנשיא (בדימוס), כב' השופט משה דרורי

08 יולי 2019

ת"א 2538-00 נורז'ץ ליטבק ואח' נ' הרשות הפלשתינית ("המועצה הפלסטינית") ואח'

6. העובדות נשוא המחלוקת הן כדלקמן: בהיותו באזור בחודש פברואר 2002 או בסמוך לכך, בתאריך 17.2.02, או בסמוך לכך, התקשר יאסר אל כתיב (להלן 'אל כתיב') אל הנאשם, וביקש לפגשו. השניים נפגשו עם מוחמד אל קציר (להלן 'אל קציר'), פעיל ארגון 'השוהדא אל אקצא'. אל כתיב אמר לנאשם להסיע את אל קציר לנוציראת. הנאשם לקח את אל קציר לנוציראת לבית בן דודו, מוחמד מוצראן, אל כתיב הודיע לנאשם כי אדם בשם אבו כרם יתקשר לקבוע פגישה עמו על מנת לקבל ממנו את אל קציר, כדי שיבצע פיגוע ירי. אל קציר כתב צוואה טרם יציאתו לפיגוע. לאחר מכן נפגשו הנאשם ואבו כרם בשעות הערב, ליד המרפאה בנוציראת. הנאשם מסר את אל קציר לאבו כרם, והשניים נסעו מן המקום. הנאשם דיווח לאל כתיב כי אל קציר נסע מהמקום ופנה לישון בנוציראת. בשעות הלילה התקשר אל כתיב לנאשם ואמר כי אל קציר לא יצא לפיגוע וכי אבו כרם התקשר אליו כדי שיקח את אל קציר חזרה לרפית. למחרת התקשר הנאשם לאבו כרם ולאל כתיב, אך מכיוון שלא קיבל תשובה נסע לרפית. לנאשם התברר כי אל קציר [ביצע – תוספת שלי, על פי נוסח כתב האישום – מ.ד.] בתאריך 18.2.02 פיגוע בכיסופים בו נהרגו שני חיילים ואזרחית. ארגון 'השוהדה אל אקצא' נטל אחריות על כך. בכך נטען בכתב האישום כי הנאשם סייע לגרימת מותם של אהובה אמרגי ז"ל, אמיר מנצורי ז"ל ויהודה מור אלרז ז"ל".
3785. הדיון בהכרעת הדין נסוב על מידת הידע של הנאשם אודות הפיגוע וחלקו בפיגוע כמסייע (סעיף 7 להכרעת הדין, עמ' 5, שורות 14-15). לאחר ניתוח הראיות ובהן אמרותיו של הנאשם במשטרה ואמרות של אנשים נוספים, הסיק בית המשפט כי מדובר בתיאור מלא ומפורט של ההתרחשויות וכי "אין ולא יכול להיות ספק בדבר ידיעתו של הנאשם על התוכנית לבצע פיגוע, על החלק שהוטל עליו בתכנון הפיגוע, ועל חלקו בהבאת תוכנית זו מן הכוח אל הפועל" (הסיפא של סעיף 10 להכרעת הדין, עמ' 6, שורות 21-23).
3786. בהמשך נדחתה טענת הסניגור כאילו הליך התודעה של הנאשם הסתיים. נקבע בסעיף 20 להכרעת הדין כי כאשר הנאשם הסיע את המפגע מוחמד אל קציר לפיגוע הוא ידע שאל קציר יוצא לבצע פיגוע, וזאת לאחר שידע כי אלקציר ערך צוואה שבה ביקש מטח של ירי לאחר מותו כאות כבוד (סעיף 20, עמ' 9 להכרעת הדין).



בית המשפט המחוזי בירושלים
בפני סגן הנשיא (בדימוס), כב' השופט משה דרורי

08 יולי 2019

ת"א 2538-00 נורז'ץ ליטבק ואח' נ' הרשות הפלשתינית ("המועצה הפלסטינית") ואח'

- 1 3787. לאחר דחיית טענות הגנה נוספות, ועל בסיס פסיקת בית המשפט העליון לעניין מעמדו
2 של מסייע לביצוע העבירה, הורשע הנאשם בעבירות הללו (סעיף 24, עמ' 10 להכרעת
3 הדין).
- 4 3788. ראוי לציין, כי הערעור שהוגש בעניינו של מוצראן בבית המשפט הצבאי לערעורים (ע'
5 אזח"ע 62/03; פורסם בנבו, ופסק הדין הינו רו"ש/274) היה של התביעה הצבאית
6 לעניין גובה העונש. בתיק זה, להבדיל מתיק קודם שפורט לעיל שבו הגיע בית המשפט
7 הצבאי לערעורים לתוצאה פה אחד, בתיק זה ההכרעה התקבלה ברוב דעות.
- 8 דעת המיעוט של המשנה לנשיא סא"ל יורם חניאל הייתה כי די בעונש של 36 שנות
9 מאסר שנקבעו בערכאה הראשונה, ואין להטיל על הנאשם מאסר עולם.
10 לעומת זאת, השופט אל"מ יצחק מינא, אב"ד, קבע כי גם אם מדובר במי שאינו המבצע
11 העיקרי, ראוי להטיל עליו עונש מאסר עולם, שכן אין מדובר בסיוע גרידא, אלא
12 "בפעילות ענפה הכוללת יוזמה והכוונה להגשמת המטרה. הא ראיה שבסופו של דבר
13 נשללו חייהם של שני החיילים ואזרחית".
- 14 השופט השלישי, אל"מ משה תירוש הצטרף לעמדת השופט יצחק מינא, והתוצאה,
15 ברוב דעות הייתה שהעונש הועמד על מאסר עולם.
- 16 3789. על כל פנים, ללא קשר לגובה העונש, נקבע ממצא בבית המשפט הצבאי בערכאה
17 הראשונה כי הפיגוע בוצע על ידי איש גדודי חללי אל אקצא, שמת בהמשך הפיגוע, וכי
18 המארגנים של הפיגוע והיוזמים שלו כולם אנשי גדודי חללי אל אקצא (שהורשעו גם
19 בחברות בארגון בלתי חוקי זה).
- 20 3790. כבר הערתי במקום אחר, כי לכאורה, די בפסק דין צבאי אחד, ולא כל שכן שני פסקי
21 דין צבאיים, כדי לקבוע כי מארג הראיות הוא כזה שבוצע פיגוע וכי המפגעים פעלו
22 מטעם הרש"פ, לצורך חיוב הרש"פ בנזיקין.
- 23 3791. מעבר לכך, אתייחס בתת הפרק הבא לחוות דעתו של ד"ר רוני שקד.
24 **נח.3.5 חוות דעת ד"ר רוני שקד**
- 25 3792. ד"ר רוני שקד הקדיש לנושא זה את פרק ט.4 לחוות דעתו שכותרתו "פיגוע ירי ויידוי
26 רימונים בציר כיסופים, 18.2.2002" (עמ' 326-336, סעיפים 696-720 לחוות דעתו).



בית המשפט המחוזי בירושלים
בפני סגן הנשיא (בדימוס), כב' השופט משה דרורי

08 יולי 2019

ת"א 2538-00 נורז'ץ ליטבק ואח' נ' הרשות הפלשתינית ("המועצה הפלסטינית") ואח'

- 1 3793 בחוות דעתו נאמר כי הפיגוע בוצע על ידי גדודי חללי אל אקצא, מפקדת רפיח, שבראשו
2 עמדו יאסר מחמוד איסמעיל אל ח'טיב (נתבע 3), וראאד רמדאן עלי אלעאידי (נתבע
3 4), אשר כלשון שקד: "השניים הם פעילים ותיקים בארגון הפת"ח שבאינתיפאדת
4 אל אקצא, הקימו את גדודי חללי אל אקצא ברפיח" (סעיף 697 סיפא לחו"ד שקד).
- 5 3794 אשר למבצע הפיגוע – מוחמד מחמוד אל קציר – נאמר כי הוא פעל במסגרת גדודי
6 חללי אל אקצא, ויצא לבצע את הפיגוע כשהוא חמוש במטען נפץ, רובה קלציניקוב
7 ורימוני יד, כאשר מדובר בסוג פיגועים, "שבהם סיכויי המחבל לצאת מזירת הפיגוע
8 כשהוא בן החיים הם אפסיים" (הערה 826, המתייחסת לסעיף 698 סיפא לחו"ד
9 שקד).
- 10 3795 לעניין נטילת האחריות לפיגוע, מפרט ד"ר שקד את ההודעה המסודרת של גדודי חללי
11 אל אקצא במשרדי סוכנויות הידיעות בעזה ופרסום הדבר בכלי התקשורת (שקד מציין
12 שהדבר פורסם גם בכלי התקשורת שבו עבד אז, ידיעות אחרונות – סעיף 699 לחוות
13 דעתו).
- 14 3796 בנוסף לכך מתאר שקד את המעמד של פעולה זו הנחשבת כגולת הכותרת של גדודי
15 חללי אל אקצא ברפיח, "שכן מדובר באחת מפעולות הראווה של הארגון: רצח תושבת
16 גוש קטיף (ופגיעה במתנחלים בכלל) נחשב כ'פיגוע איכות', בפרט כשהוא בוצע על
17 הציר המרכזי ששימש לתנועת תושבי גוש קטיף, ובמיוחד לאור העובדה שבמהלכו
18 נהרגו גם קצין וחייל צה"ל" (סעיף 700 סיפא לחו"ד שקד).
- 19 3797 מעבר לפיגוע עצמו, מפרט ד"ר שקד את הפעולות שנעשו בשנים שלאחר מכן ביחס
20 לאותו מחבל מתאבד: בשנת 2013 נערכה אזכרה רשמית שלו יחד עם פוסטרים של
21 תמונת ערפאת עם כאפייה סמל חללי אל אקצא ותמונת המחבל המתאבד, כאשר
22 באותו פוסטר מופיעה גם תמונת אבו מאזן ומסגד אל אקצא (סעיף 701 סיפא לחו"ד
23 שקד); עצרת דומה בפברואר 2014 תוך שבח לאותו שאהיד גיבור שביצע את פעולת
24 כיסופים (סעיף 702 לחו"ד שקד); סיקור העצרות בעיתון הרשמי של הרש"פ "אל
25 חיאת אל ג'דידא", כאשר הדיווח הוא אוהד ביותר למחבל ולמעשהו, דבר המהווה
26 "ללא ספק בבחינת הבעת תמיכה ישירה של הרש"פ בפיגוע ספציפי זה, ואין גם
27 מקום לספק שכך נתפסים הדברים בעיני כל פלסטינאי סביר" (סעיף 703 סיפא
28 לחו"ד שקד); שקד מפרט ומדגים את התיזה לפיה ארגון עצרות כאלה על ידי הרש"פ
29 נועד לעודד את דעת הקהל ואת הציבור הרחב והיא חלק מפעולות ההטמעה של מיתוס



בית המשפט המחוזי בירושלים
בפני סגן הנשיא (בדימוס), כב' השופט משה דרורי

08 יולי 2019

ת"א 2538-00 נורז'ץ ליטבק ואח' נ' הרשות הפלשתינית ("המועצה הפלסטינית") ואח'

- 1 השאהיד, כדי לעודד צעירים נוספים לבצע פעולות הקרבה דומות (סעיף 704 לחו"ד
2 שקד).
- 3 3798. גם ביום השנה העשירי לפיגוע נערך פרסום על הפיגוע ועל המחבל המתאבד (סעיף 705
4 לחוות דעת שקד והמקורות המוזכרים בהערות שם).
- 5 3799. שמו של המפגע והפיגוע מופיע באתר משרד נציבות הקשרים הלאומיים של הפת"ח
6 ובמקורות נוספים, כאשר דברים אלה הם נטילת אחריות ברורה של ערפאת, אש"ף
7 והרש"פ על הפיגוע האמור (סעיף 706 לחו"ד שקד).
- 8 3800. מבצע הפיגוע אל קציר הפך לגיבור כלל אסלאמי לאחר שבית משפחתו נהרס בעקבות
9 הפיגוע (סעיף 707 לחו"ד שקד).
- 10 3801. שמו של מבצע הפיגוע מופיע ברשימת השוהאדאת של עזה 2002, וכן ברשימת החללים
11 באתר סוכנות הידיעות הרשמי של הרש"פ ואש"ף, ובני משפחתו מקבלים את מענקי
12 השאהיד (סעיף 708 לחו"ד שקד).
- 13 3802. בסעיף 709 לחוות הדעת של שקד נכתב כדלקמן:
- 14 **"מתכנני, משלחי ומפקדי הפיגוע הם חברים בכירים בארגון פת"ח ובהם**
15 **פעילים ב'מנגנוני הביטחון' של הרש"פ, שפעלו בהתאם למדיניות הרש"פ**
16 **ואש"פ. הפיגוע בוצע בתקופה בה ארגון הפת"ח היה בשיא כוחו, מבחינת**
17 **מצב הפעילים בשטח, הפיקוד וההנהגה. פיגוע זה (כמו יתר פיגועי הפת"ח)**
18 **בוצע בהתאם ל'רוח המפקד' של ראשי הפת"ח שהם גם ראשי הרש"פ,**
19 **ובהתאם למדיניותה של הנהגת הרש"פ בראשות יאסר ערפאת – מדיניות**
20 **שהפיגוע הזה היה חלק ממיומושה. כל מי שפיקד על פיגוע זה היה מעורב בו**
21 **בדרך אחרת (כמו כל מי שהיה מעורב בכל פיגוע אחר של פת"ח), היה חלק**
22 **מסולם היררכי של ארגון הפת"ח וכפוף בסופו של יום להנהגה הבכירה בכל**
23 **'כובעיה'".**
- 24 3803. בהמשך חוות הדעת יש התייחסות לדרג הפיקודי של מבצע הפיגוע שהוא ניזאר חדר
25 מחמוד דהליז, יליד 1972 (נתבע 5), שעם הקמת אש"ף גויס לביטחון המסכל של
26 הרש"פ, ולאחר שלא קיבל דרגה הולמת פרש ממנגנון זה, והפך לאחד מבכירי גדודי
27 חללי אל אקצא ברפיח (ראה הפרטים והאסמכתאות על עברו עד שהגיע להיות פעיל
28 בגדודי חללי אל אקצא, בהערה 878, עמ' 330, כולל מסמך של הרש"פ שהוגש בארה"ב



בית המשפט המחוזי בירושלים
בפני סגן הנשיא (בדימוס), כב' השופט משה דרורי

08 יולי 2019

ת"א 2538-00 נורז'ץ ליטבק ואח' נ' הרשות הפלשתינית ("המועצה הפלסטינית") ואח'

- 1 בהליכים של התובע משה ספירסטיין נ' אש"ף והרש"פ; תובע זה נפצע באותו פיגוע
2 שבו נרצחה אהובה אמרגי ז"ל).
- 3 3804. רוני שקד מציין, כי "ועל פי נסיוני המקצועי, פעיל טרור ברמת בכירותו לא פעל
4 ב'התנדבות' אלא קיבל כספים עבור פעילותו בפת"ח; מסקנתי מתחזקת במיוחד
5 לאור העובדה שבמהלך אינתיפאדת אל אקצא ועד מעצרו, דהליז היה פעיל טרור
6 ב'משרה מלאה". בהמשך מסופר על מעצרו ועל המשפט שתואר לעיל (סעיף 710, עמי
7 330-331 לחו"ד שקד).
- 8 3805. אשר למקור האמל"ח לפיגוע – מסביר שקד כי הדבר מצביע על שיתוף פעולה
9 בין-ארגוני בשטחי הרש"פ, כאשר רימוני היד נרכשו מהחמאס, רובה הקלציניקוב
10 נלקח מקצין במודיעין הכללי בשם עבד אל חכים, והמטען שנשא המחבל על גופו הוכן
11 להערכת ושל שקד על ידי יאסר אל חטיב (סעיף 711 לחו"ד שקד).
- 12 3806. נושא זה של מסירת הנשק, והיחס אל הפיגוע מפורט בסעיף 712 לחוות הדעת של שקד
13 (ההדגשות במקור):
- 14 "עמדתי המקצועית היא כי אין ספק כי קצין או חייל ב'מנגנוני הביטחון' של
15 הרש"פ (ובמקרה זה, 'המודיעין הכללי'), המוסר את נשקו לאדם זר, ובפרט
16 בנסיבות המקרה – עושה זאת לפחות בידיעה שמרבית הסיכויים הם
17 שבאמצעות נשקו יבוצע פיגוע טרור; ובנסיבות המקרה, להערכת, אף
18 בידיעה ברורה שהוא מוסר את הנשק לצורך ביצוע פיגוע. בכל מקרה, אין
19 ספק כי העושה זאת, מעוניין [ההדגשה הוספה על ידי – מ.ד.] כי באמצעות
20 נשקו יבוצע פיגוע. נסיבות המקרה הן שהאדם הזר מוכר כפעיל בארגון טרור;
21 שמסירת הנשק נעשתה במהלך אינתיפאדת אלאקצא; ושמסירת הנשק
22 נעשתה בתקופת השיא של פיגועי הטרור, כמו התקופה בה נרצחה אהובה
23 אמרגי ז"ל (כחודש וחצי לפני תחילת מבצע 'חומת מגן'). על בסיס הידוע לי
24 אישית ומקצועית על התנהלות 'מנגנוני הביטחון', אין ספק שעבד אלחכים
25 ידע שאיש ממפקדיו לא יעניש אותו על מסירת נשקו לצורך ביצוע פיגוע
26 טרור. כמו כן, אין ספק שגם יתר המעורבים באירוע – כולל יאסר אלח'טיב,
27 שהיה קצין בולט במנגנוני הרש"פ – ידעו שאיש לא יעניש אותם בשל
28 מעורבותם בפיגוע. ההיפך הוא הנכון: הם עשו זאת בידיעה שביצוע פיגועים
29 רצוי להנהגה הפלסטינית, ושלא רק שמעורבות בפיגועים אינה גוררת
30 ענישה, אלא שהיא נחשבת כדבר הראוי לשבח ולתגמול. המציאות מוכיחה



בית המשפט המחוזי בירושלים בפני סגן הנשיא (בדימוס), כב' השופט משה דרורי

08 יולי 2019

ת"א 2538-00 נורז'ץ ליטבק ואח' נ' הרשות הפלשתינית ("המועצה הפלסטינית") ואח'

- 1 שהבנתם של המעורבים את עמדת הרש"פ ואש"פ כלפיהם וכלפי מעשיהם,
2 התבררה כנכונה; כאמור, הרש"פ ואש"פ משבחים גם את הפיגוע הספציפי
3 הזה, שבוצע באמצעות נשק 'רשמי' שלהם, כמו שהם משבחים את כל פיגועי
4 הטרור. נוסף על כך, אין מקום לספק שהרש"פ ואש"פ מכירים את כל
5 המעורבים בפיגוע זה, שהם אנשי הרש"פ ואש"פ [ובהערה 833 נאמר: "בין
6 בהיותם פעילי גדודי חללי אל אקצא ובין בהיותם פעילים ב'מנגנוני
7 הביטחון', במקביל לפעילותם בגדודי חללי אל אקצא"], ושהרש"פ גם
8 שילמה להם ומשלמת להם כספים. אין ספק גם שלא רק שהרש"פ ואש"פ
9 מעולם לא עשו דבר כדי להפסיק את פעילותם של המעורבים בפיגוע זה –
10 אלא שהם אפשרו ועודדו פעילות כזאת באופן כללי, והם מתגמלים את
11 המעורבים ופורשים חסותם על המעורבים גם לאחר מעשה".
- 12 3807. דהליז הנ"ל נידון, כאמור, למאסר עולם (ראה: תת סעיף נח.1.2.5 לעיל). לאחר
13 ששחרר מן הכלא לאחר תשע שנים ושבעה חודשים, במסגרת עסקת החילופין
14 לשחרור החייל החטוף גלעד שליט, הוא זכה לפרסום גדול, כגיבור לאומי (סעיף 713
15 לחוות דעת ד"ר שקד).
- 16 3808. בהמשך מביא שקד סיפור שניתן לראותו אנדקוטה; אולם, מבחינה משפטית יש לו
17 חשיבות רבה, שכן הוא מוכיח את תמיכת הרש"פ ומימון המחבלים, באופן קונקרטי,
18 וזאת כפי שמפורט בסעיף 714 לחוות דעת ד"ר שקד:
- 19 "כפי שדווח בתקשורת הפלסטינית, כולל בראיונות שהעניק דהליז, מצבו
20 הכלכלי עם שחרורו היה בכי רע; זאת, לטענתו, מאחר שקיבל שכר של
21 1,600 ₪ בחודש 'בלבד' כאסיר, היות שהיו 'חסרים' לו 7 חודשים של ישיבה
22 בכלא כדי לצבור 'ותק' של 10 שנים ולקבל משכורת של אסיר שריצה כבר
23 למעלה מ-10 שנים. לטענתו, הוא כתב מכתב להנהגת הפת"ח וגם לאבו מאזן
24 (יו"ר הרש"פ, אש"פ ופת"ח) באופן אישי, ובמכתב הוא ביקש להתחשב בכך
25 שנותרה לו תקופה קצרה בלבד להשלמת 10 שנים בכלא ולקבלת קצבה
26 חודשית גבוהה יותר מהרש"פ, המאפשרת לו מחיה בכבוד. משלא נענה – כך
27 אמר באחד הראיונות שהעניק – הרי שהוא מוכן לשבת בכלא של הרש"פ או
28 אפילו בבית כלא של החמאס את תקופת את תקופת הזמן הנוותרת, או להיות
29 במעצר בית, וזאת על מנת להשלים את ה'פז"ם' המעניק לו זכאות לקצבה
30 הגבוהה-יותר. דבריו של דהליז מחזקים את הידוע לנו בנוגע להשפעת



בית המשפט המחוזי בירושלים
בפני סגן הנשיא (בדימוס), כב' השופט משה דרורי

08 יולי 2019

ת"א 2538-00 נורז'ץ ליטבק ואח' נ' הרשות הפלשתינית ("המועצה הפלסטינית") ואח'

- 1 התמריצים הכלכליים על הנכונות לעסוק בטרור. התמריצים הכלכליים נועדו
2 להעביר מסר של תמיכה במבצעי פיגועי טרור: הם מגבירים את המוטיבציה
3 לעסוק בטרור, וקיים על כך קונסנזוס בין המומחים בתחומי עיסוקי. יש
4 לזכור ששחרורו של דהליז זמן קצר לפני צבירת 'פז'ס' בכלא המעלה אותו
5 אל מדרגת התמיכה הגבוהה יותר, הוא עניין מקרי. דהליז נשפט למאסר
6 עולם ולכן הוא ציפה בוודאות (ובסוג של צדק מנקודת השקפתו) לעלות את
7 מדרגת התמיכה הבאה. אין ספק, גם לאור דבריו, שדהליז היה מעדיף לרצות
8 עוד חמישה חודשי מאסר ולעלות אל מדרגת התמיכה הבאה, לפחות".
- 9 3809. על כל פנים, כאשר היה דהליז במאסר האמור, הוא קיבל את הכספים מהרש"פ וזאת
10 כעולה מתיקו האישי של דהליז (תיק מס' 41382), אשר נמסר על ידי הרש"פ במסגרת
11 גילוי המסמכים בארה"ב בתיק ספירסטיין – רו"ש/276 (ראה על כל הנ"ל סעיף 715
12 והערה 888 בעמ' 332-333).
- 13 3810. מעורב נוסף בפיגוע שבו נרצחה אהובה אמרגי ז"ל, הוא נעים ג'יהאד נעים מוצראן
14 (נתבע 6), יליד 1980, תושב רפיח, שהחל את פעילותו הטרוריסטית עוד בשנת 1997,
15 ובחודש נובמבר 2001 גיוס לארגון גדודי חללי אל אקצא על ידי יאסר אל ח'טיב, מפקד
16 הגדודים באזור רפיח. מוצראן עסק בהעברת נשק בין החוליות ובסחר באמל"ח והוא
17 קשור ישירות לפיגוע בו נרצחה אהובה אמרגי ז"ל, בכך שנפגש עם המחבל המתאבד
18 מוחמד אל קציר, ויחד עם דהליז הסיע אותו לנוסראת בערב שקדם לפיגוע. הוא צילם
19 את הקלטת של השאהיד של אל קציר, ודיווח ליאסר אל ח'טיב על ביצוע המשימה.
20 הוא גם זה שלמחרת ביום הפיגוע הסיע את אל קציר והוריד אותו בסמוך לזירת הפיגוע
21 (סעיף 716 רישא לחוות הדעת).
- 22 3811. על מעורבות זו, כותב שקד כדלקמן (סעיף 716 מציעתא לחוות דעת ד"ר שקד): "כחבר
23 בגדודי חללי אל אקצא, הוא לא פעל על דעת עצמו, אלא ביצע את מעשיו בשמו של
24 ארגון זה וכחלק מארגון זה, שהוא זרוע של הרש"פ ואש"פ לביצוע פיגועים –
25 ושכאמור נטל אחריות לפיגוע ומונה אותו בין פיגועיו גם כיום".
- 26 3812. בנוסף לכך, מציין שקד כי אותו מוצראן מקבל קצבה חודשית מקופת הרש"פ וכן את
27 כל הזכויות המגיעות למחבלים הנמצאים בישראל, להם ולבני משפחותיהם, כמו
28 עמיתו ושותפו לביצוע פיגוע זה, ניזאר דהליז הנ"ל (סעיף 716 סיפא לחוות דעת ד"ר
29 שקד).



בית המשפט המחוזי בירושלים בפני סגן הנשיא (בדימוס), כב' השופט משה דרורי

08 יולי 2019

ת"א 2538-00 נורז'ץ ליטבק ואח' נ' הרשות הפלשתינית ("המועצה הפלסטינית") ואח'

- 1 נקודה נוספת התומכת בהכרת הרש"פ ואש"פ במעשה של מוצראן הנ"ל, מובאת .3813
2 בסעיף 717 לחוות דעתו של שקד: כינוס ליד ביתו של מוצראן התקיים ביום 7.5.14
3 לציון 12 שנה למעצרו על ידי אגודת האסירים והאסירים המשוחררים, בתל סולטאן
4 ברפיח, בהשתתפות קהל רב. בכרזות חוצות גדולות נכללו דמויותיהם של יאסר
5 ערפאת ואבו מאזן (ראה גם: מקורות אינטרנטיים שונים התומכים בכך).
- 6 בדומה למשתתפים האחרים בפיגוע, גם מוצראן זכאי לכל הכספים המשולמים ע"י .3814
7 רש"פ לאסירים ולבני משפחותיהם (סעיף 718 לחוות דעת ד"ר שקד; ובהערה 895
8 מוזכר תיק האסיר של מוצראן, מס' 41356, שנמסר על ידי הרש"פ בתיק גילוי
9 המסמכים בארה"ב בתיק ספירסטין – רו"ש/279).
- 10 משתתף נוסף בפיגוע, יאסר מחמוד אל חטיב, עליו מסר בחקירה ניזאר דהליז – מוזכר .3815
11 בסעיף 719 לחוות דעתו של שקד. הוא מתואר כדמות מפתח במודיעין הפלסטיני
12 ברפיח ובגדודי חללי אל אקצא. הוא שירת ב"ביטחון המסכל" ברפיח, ובשנת 2008 לפי
13 מסמכי הרש"פ דרגתו הייתה סגן אלוף (ראה הערה 896, שבה מתבסס שקד על מסמך
14 שנמסר על ידי הרש"פ בגילוי המסמכים בארה"ב בתיק ספירסטין, רו"ש/280).
15 בהמשך הסעיף מתוארת הקריירה שלו בגופים הנ"ל.
- 16 וכך מסיים ד"ר רוני שקד את חוות דעתו בעניין הפיגוע בציר כיסופים שבו נרצחה .3816
17 אהובה אמרגי ז"ל (סעיף 720 לחוות דעת ד"ר שקד):
- 18 **"עמדתי המקצועית, הנשענת על ניסיוני ובדיקותיי, היא שמכל הסיבות**
19 **המפורטות בפרק זה ובחוות דעתי בכלל – כמו גם בחוות הדעת ובתצהיר**
20 **הנזכרים בפרק ההערות הכלליות לחוות הדעת – הפיגוע בציר כיסופים ב-18**
21 **בפברואר 2002 הוא חלק ממימוש המדיניות המעשית והמוצהרת של הרש"פ**
22 **ואש"פ. עמדתי המקצועית היא שמבחינה עובדתית, הרש"פ ואש"פ**
23 **אחראים לפיגוע זה."**
- 24 **נח.4.5 התייחסות לטענות הנתבעים**
- 25 לאור שפע ראיות אלה, לא אוכל לקבל את טענות הנתבעים, כאילו התובעים לא .3817
26 הוכיחו את מלוא תביעתם.
- 27 פסקי הדין של בתי המשפט הצבאיים, כאשר כל אחד משניהם מקרין על חברו, יוצרים .3818
28 מארג ראיות שבו ברור מי היו אנשי החוליה ומה היה תפקידו של כל אחד וכי החוליה



בית המשפט המחוזי בירושלים
בפני סגן הנשיא (בדימוס), כב' השופט משה דרורי

08 יולי 2019

ת"א 2538-00 נורז'ץ ליטבק ואח' נ' הרשות הפלשתינית ("המועצה הפלסטינית") ואח'

- 1 הייתה מטעם גדודי חללי אל אקצא, ומטרתה הייתה להרוג יהודים וישראלים. לצערנו
2 כולנו, הם הצליחו במשימה ונרצחה אהובה אמרגי ז"ל, כאשר מבצע הפיגוע נהרג על
3 ידי כוחות צה"ל.
- 4 3819. לא ניתן לקבל את גישת הנתבעים לפיה הרש"פ ואש"ף אינם קשורים למעשה. לא רק
5 שגדודי חללי אל אקצא מומנו על ידי הרש"פ וערפאת אישית, אלא חלק מחברי החוליה
6 היו אנשי הרש"פ בעבר ובהווה, והנשק אשר שימש לביצוע הפיגוע מקורו ברש"פ ונלקח
7 מהרש"פ מתוך ידיעה שנשק זה ישמש לפיגוע "איכותי", כדי לרצוח יהודים וישראלים.
- 8 3820. לא זו אף זו, כפי שהוסבר בהרחבה לעיל בהקשרים שונים, על פי דיני הנזיקין די
9 באשרור מעשה לאחר ביצועו כדי ליצור אחריות שילוחית.
- 10 3821. במקרה של פיגוע זה, הוכח כי הרש"פ והפת"ח כללו את שם המתאבד באתרים
11 ובמסמכים הרשמיים שלהם, וכך היה לגבי יתר חברי החוליה אשר נשפטו וריצו עונש
12 מאסר בבתי המשפט הישראליים.
- 13 3822. תהלוכות ועצרות בקשר למבצע הפיגוע, כללו כרזות ובהן תמונות ערפאת ואבו מאזן,
14 וזאת כחלק מפעילות הרש"פ לעידוד פיגועים שבוצעו בעבר, מתוך מטרה ליצור
15 מוטיבציה לצעירים כדי שאלה ילכו בדרכם של השאהידים ויבצעו פיגועים בעתיד.
- 16 3823. לכל אלה יש להוסיף את הנתון שכבר הוזכר פעמים רבות בהקשרים שונים, והוא –
17 תשלומי הרש"פ למחבלים האסורים ולמשפחות השאהידים, כאשר בתיק זה, פרט
18 לידע הכללי, הובאו על ידי שקד מספר מסמכים המתייחסים למבצעי הפיגוע, שהוגשו
19 לבית המשפט בארה"ב. כבר הזכרתי לעיל כי מסמכים אלה מחייבים את הרש"פ, גם
20 אם הוגשו בהליך שיפוטי בארץ אחרת, וזאת על פי כללי המניעות.
- 21 3824. מכל הני"ל עול המסקנה ברורה: כל הנתבעים, הן מבצעי הפיגוע (נתבעים 3-6) והן
22 הרש"פ ואש"ף (נתבעים 1 ו-2), אחראים בנזיקין בתיק זה.
- 23 **6. התוצאה**
- 24 3825. מאחר ובהחלטת חבות/אחריות עסקינן, אני קובע בזה כי ביחס ל-ת.א. 3258/09, כל
25 הנתבעים, כולם יחד וכל אחד לחוד, אחראים בנזיקין לכל הנטען בכתב התביעה.
- 26 3826. המשך התביעה, דהיינו: שלב קביעת גובה הנזק והפיצויים, יידון לפני שופט/ת אחר/ת,
27 כפי שיקבע נשיא בית המשפט המחוזי בירושלים, כב' השופט אהרן פרקש, וזאת מאחר



בית המשפט המחוזי בירושלים
בפני סגן הנשיא (בדימוס), כב' השופט משה דרורי

08 יולי 2019

ת"א 2538-00 נורז'ץ ליטבק ואח' נ' הרשות הפלשתינית ("המועצה הפלסטינית") ואח'

- 1 ופסק דין זה ניתן על ידי בתקופת שלושת החודשים שלאחר סיום כהונתי. לצורך כך
2 תעביר מזכירות בית המשפט העתק פסק דין זה לנשיא.
3 3827. אני מחייב את הנתבעים כולם, ביחד ולחוד, לשלם לתובעים שכר טרחת עורך דין בתיק
4 זה בסך של 100,000 ₪.

חלק רביעי: סיכום ותוצאה

- 6 **נט. סיכום**
- 7 3828. כדי להגיע לתוצאה של סיום פסק דין זה, עברנו מסלול לא פשוט.
- 8 3829. תחילה, היה צורך לקבוע מהם הנושאים שעליי להכריע בהם, וזאת כמפורט בפרק כח
9 לעיל.
- 10 3830. היות ובהליך משפטי עסקינן, נקודת המוצא היא כי בית המשפט קובע ממצאים
11 עובדתיים על פי דיני הראיות. דבר זה הצריך, תחילה, להיזקק לשאלה איזו שיטת
12 משפט תחול ביחס לדיני הראיות והגעתי למסקנה כי זו השיטה הישראלית, על פי
13 עקרונות המשפט הבינלאומי הפרטי (פרק לב.1).
- 14 3831. התמודדתי עם טענת ב"כ התובעים כאילו הנתבעים הודו באחריותם. ניתחתי את דברי
15 המומחים והעדים מטעם הנתבעים, והגעתי למסקנה כי אכן יש הודאה חלקית, אך לא
16 ברור האם מדובר ב"הודאת בעל דין", כנדרש על פי סדרי הדין, הן במשפט הישראלי
17 והן במשפט העברי (תת פרק ל.3), ובכל מקרה, התייחסתי לסוגיה הראייתית ככזו
18 שבה, אם הוכיחו התובעים ראשית ראייה ביחס לאירועים או לפיגועים מסוימים, עובר
19 הנטל את הנתבעים לסתור את הדברים (פרק ל.4, וגם בעניין זה בדקתי את העניין, הן
20 על פי המשפט הישראלי והן על פי המשפט העברי). גישה זו לא חודשה על ידי בתיק
21 זה; עשיתי בה שימוש בתיקים קודמים שבהם הייתה הרש"פ נתבעת (פרשת יורשי בן
22 שלום ז"ל ו-ת.א. 5074/03 – לחובת הרש"פ; פרשת טינה – לזכות הרש"פ).
- 23 3832. בכל מקרה, שקלתי כל תיק לגופו, על פי כמות הראיות ומשקלן. בעבר, בפרשת כפריס,
24 הגעתי למסקנה כי הראיות מצד התובעים לא עמדו ברף הנדרש והתביעה נגד הרש"פ
25 נדחתה. לא כן בתיקים שבפניי שבהם שוכנעתי כי כמות הראיות הייתה מספקת כדי
26 להטיל את האחריות בנזיקין על הרש"פ, אש"ף וערפאת, ומבצעי הפיגועים (כאשר
27 הוכח כדבעי ביחס לכל מבצעי פיגוע בכל תיק; בחלק מהתיקים, לא הובאו ראיות
28 מספיקות ביחס למבצעי הפיגועים והתביעה נגדם נדחתה).



בית המשפט המחוזי בירושלים
בפני סגן הנשיא (בדימוס), כב' השופט משה דרורי

08 יולי 2019

ת"א 2538-00 נורז'ץ ליטבק ואח' נ' הרשות הפלשתינית ("המועצה הפלסטינית") ואח'

- 1 3833. אסמכתא חדשה של בית המשפט העליון שניתנה במהלך הסיכומים, הוא פסק הדין
2 בפרשת מנטין, הקובע זאת.
- 3 3834. כללי העברת נטל נוספים הנמצאים בפקודת הנזיקין בדבר דברים מסוכנים והכלל
4 "הדבר מדבר בעד עצמו" – נידונו בפרק לא לעיל.
- 5 3835. הראיות עצמן, שעל פיהן קבעתי את אשר קבעתי בפסק דין רחב היקף זה, הינן אלה:
6 א. עדים עובדתיים (יחסית היו מעט) (פרק לב.2).
- 7 ב. פסקי דין פליליים שבהם הורשעו מבצעי פיגועים, הן במדינת ישראל (פרק
8 לב.3) והן בבתי המשפט הצבאיים באזור יהודה ושומרון ורצועת עזה, כאשר
9 לעניין האחרון הצגתי את התפתחות הנושא החל מפסיקה ועד לתיקון החוק
10 הישראלי ותחולתו גם על תיק זה (פרק לב.4). ברור מאליו, כי אם נקבעה
11 אחריות פלילית על ידי ערכאה שיפוטית מוסמכת, ואדם נידון למאסרי עולם
12 או לתקופות מאסר ממושכות, על בסיס קביעה עובדתית כי השתתף בפיגוע
13 שהביא לרצח אנשים, נתון זה רלבנטי לצורך תיקי הנזיקין שבפניי, וזאת מכוח
14 סעיף 42 לפקודת הראיות, כמוסבר בפרק לב.3 ולב.4 לעיל.
- 15 ג. מסמכי השלל ודו"ח נווה היוו מקור חשוב. מסמכים אלה נכתבו בזמן אמת
16 בין גורמים שונים בתוך הרש"פ. כנראה שלא העלו על הדעת שהם ייתפסו
17 ויוצגו כראיה בתיק זה. האותנטיות שלהם ברורה. ל"שיא" ניתן לומר כי
18 המסמכים שבהם ערפאת בכתב ידו ובחתימתו האישית אישר תשלומים
19 למפגעים או לארגון חללי אל אקצא או מעורבותו ברכישת הנשק באוניית
20 קארין A, כל אלה הן ראיות בעלות משמעות רבה, והם סייעו לי להגיע
21 לממצאים הרלבנטיים בתיק זה.
- 22 ד. אחד המאפיינים של 17 התיקים שלפניי הוא – הגשת חוות דעת של מומחים,
23 משני הצדדים. חומר זה היה לי לעזר רב, כאשר כוונתי היא לא רק לחוות
24 הדעת המסודרת של כל מומחה, אלא לשפע הנספחים והמסמכים שצורפו לכל
25 אחת מחוות הדעת. איפשרתי חקירות נגדיות לא קצרות של המומחים על ידי
26 ב"כ הצד שכנגד.
- 27 ה. הרש"פ ניצלה את זכותה – כמו כל צד בהליך אזרחי – להביא ראיות מטעמה,
28 ובנוסף למומחים מטעמים הביאו גם עדים "עובדתיים". לצערי, על אף
29 ההזדמנות שניתנה לרש"פ, לאורך שנים, הוגשו על ידה ראיות רק ביחס לתיק



בית המשפט המחוזי בירושלים
בפני סגן הנשיא (בדימוס), כב' השופט משה דרורי

08 יולי 2019

ת"א 2538-00 נורז'ץ ליטבק ואח' נ' הרשות הפלשתינית ("המועצה הפלסטינית") ואח'

- 1 אחד, שהוא הלינץ' ברמאללה. ביחס ליתר התיקים לא הובאו כל ראיות
2 מטעמה, וזאת על אף שהובהר לב"כ הנתבעים, עו"ד יוסף ארנון, פעמים רבות,
3 כי לדבר תהיינה תוצאות ראייתיות כנגד הנתבעים, ובמיוחד, כאשר לדברי עדי
4 הנתבעים, יש להם מידע, מסמכים ותיעוד. לא כל שכן, שהדבר פעל כנגד
5 אינטרס הרש"פ, לשיטתה שהיא "מעין ריבון".
- 6 3836. טענת הנתבעים כאילו יש לרש"פ חסינות כמדינה או מעין מדינה, נדחתה על ידי הרכב
7 של בית משפט זה שהייתי אחד מחבריו, עוד ביום 30.3.03. בית המשפט העליון קבע
8 כי עניין זה יוכרע על פי תעודת שר חוץ. הוגשו תעודות שר חוץ על ידי מספר שרי חוץ
9 (ממפלגות שונות), וכולם קבעו כי הרש"פ אינה מדינה ואינה זכאית לחסינות.
- 10 3837. על בסיס הראיות שהוגשו התייחסתי במישור הכללי לארבעה מימדים של אחריות של
11 הרש"פ ואש"ף: האידיאולוגי (פרק לה), הכספי (פרק לו), המעשי (פרק לז) והתקשורת
12 (פרק לח). הכרעתי כי ביחס לשלושת הראשונים – יש אחריות, ואילו ביחס למישור
13 התקשורתי הכולל הסתה לאלימות, גם אם הייתה כזו, כפי שאכן הייתה כזו, לא הוכח
14 קשר סיבתי בינה לבין הפיגועים נשוא התיקים שבפניי.
- 15 3838. מקורות נוספים לאחריות עלו מפעולות שביצעה הרשות לאחר ביצוע הפיגועים, ובהם:
16 מימון האסירים ובני משפחותיהם; מימון משפחות השאהידים; הכרה במעמד
17 השאהידים ובמעמד המפגעים בפרסומי הרש"פ ובאתרים השונים; עריכת עצרות כולל
18 כרזות ובהם ראשי אש"ף והרש"פ לזכר מבצעי הפיגועים; קריאת שמות רחובות,
19 כיכרות וקבוצות ספורט על שם המחבלים; הכרזות של ראשי הרש"פ ואש"ף, לפיהם
20 כל האסירים נשלחו על ידי הרש"פ (לרבות מבצעי פיגועים של החמאס והגא"פ) (פרק
21 לט).
- 22 3839. ואלו הן המסקנות העובדתיות העולות מחומר הראיות ביחס לאותם ארבעת מימדים
23 שפורטו לעיל וביחס למימון האסירים ומשפחותיהם, כפי שהוצגו הדברים בפרק מ:
- 24 א. הנתבעים 1 ו-2 ובראשם יאסר ערפאת הכינו תשתית טרור מסועפת
25 ומאורגנת לביצוע פיגועים כנגד ישראל.
- 26 ב. האידיאולוגיה של הנתבעים 1 ו-2 הייתה אידיאולוגיית טרור.
- 27 ג. הנתבעים 1 ו-2, וכן זרועות שונות של הרש"פ ואש"ף, היללו את
28 ה"אינתפאדה המבורכת", השתמשו בביטוי האמור תוך הדגשת
29 המילה "מבורכת".



בית המשפט המחוזי בירושלים בפני סגן הנשיא (בדימוס), כב' השופט משה דרורי

08 יולי 2019

ת"א 2538-00 נורז'ץ ליטבק ואח' נ' הרשות הפלשתינית ("המועצה הפלסטינית") ואח'

- 1 ד. בנוסף לכך, הרש"פ ואש"ף היללו ושיבחו את מבצעי פיגועי הטרור, הן
2 בעת ביצוע הפעולות, והן לאחריהן, כולל קריאת רחובות, כיכרות
3 וקבוצות כדורגל על שם מחבלים שהרגו יהודים וישראלים.
4 ה. הנתבעים 1 ו-2 ובראשם יאסר ערפאת הם אלו ששלחו את המפגעים
5 לביצוע מרבית הפיגועים.
6 ו. בכל מקרה, כאשר בוצעו פיגועים על ידי גורמים אחרים, שערפאת
7 והנתבעים 1-2 לא ידעו עליהם, הם אישרו בדיעבד את הפיגועים,
8 באופנים שונים:
9 (1) בנאומים פומביים אמרו כי כל אחד מהשאהידים נשלח על
10 ידם;
11 (2) הם הורו לתמוך כלכלית בשאהידים הנמצאים בבתי הכלא
12 ובבני משפחותיהם, וכן במשפחות שאהידים שמתו במהלך
13 ביצוע פיגועים;
14 (3) כפי שהעיד שר האסירים לשעבר, עג'ראמי, "אין מנהיג
15 פלסטיני בעולם לא עכשיו ולא בעוד מאה שנים יכול להפסיק
16 משכורות של משפחות אסירים או משפחות שאהידים".
17 ז. מדיניותם המוצהרת של הנתבעים 1 ו-2, ובראשם יאסר ערפאת,
18 הייתה לביצוע פיגועים כנגד ישראל.
19 ח. נוכח המדיניות המוצהרת של הנתבעים 1 ו-2, ובראשם יאסר ערפאת,
20 הם לא עשו דבר כדי למנוע את הפיגועים; ההיפך הגמור הוא הנכון!
21 מהראיות שהובאו לעיל עולה כי גורמים ברש"פ הזהירו מראש את
22 המפגעים כדי שימלטו לבל ייעצרו על ידי כוחות הביטחון. אותם
23 מחבלים אשר "נעצרו" על ידי הרש"פ והושמו בבתי כלא של הרש"פ,
24 שוחררו כעבור זמן קצר, במסגרת מדיניות "הדלת המסתובבת"; כך,
25 שוחררו על ידי הרש"פ ומנגנוניה, באופן מסיבי, פעילי חמאס וג'יהאד
26 אסלאמי, למרות שאנשי הרש"פ ידעו כי חברי ארגונים אלה ביצעו
27 פעולות טרור, ואם ישוחררו, יש סיכוי רב כי ימשיכו לבצע פיגועי טרור.
28 ט. הנתבעים 1 ו-2 – ובראשם יאסר ערפאת – נתנו הוראה ישירה
29 ומפורשת לרכישת אמל"ח לצורך ביצוע פיגועים ורכשו אמל"ח
30 בהיקפי ענק, וזאת כעולה במיוחד מעדותו של האחראי על הרכש ועל
31 הכספים, שובכי.



בית המשפט המחוזי בירושלים בפני סגן הנשיא (בדימוס), כב' השופט משה דרורי

08 יולי 2019

ת"א 2538-00 נורז'ץ ליטבק ואח' נ' הרשות הפלשתינית ("המועצה הפלסטינית") ואח'

- י. הנתבעים 1 ו-2, ובראשם יאסר ערפאת, תמכו בביצוע פיגועים בכל שטחי מדינת ישראל, לרבות בגדה המערבית ובתוך ה'קו הירוק'. גם הניסיון של פרופ' קליין, המומחה מטעם הנתבעים, וכן של מרוואן ברגותי, להבדיל בין דם לדם, באופן שמבחינת מדיניות הרש"פ ואש"ף מותר להרוג מתנחלים (אנשים, נשים וטף) וכן אנשי צבא, אך אסור להרוג ישראלים בתוך גבולות הקו הירוק, מדיניות זו – על אף שהוצהרה כלפי חוץ – בפועל, כעולה מן הראיות, מרוואן ברגותי אישרר בדיעבד את אותם אנשי התנזים תחת פיקודו, שביצעו פיגועים בתוך תחומי מדינת ישראל. למותר לציין, בהקשר זה, כי המימון של האסירים ומשפחותיהם חל גם על אלה שביצעו פיגועים בתוך ישראל (ראינו גם כי על פי מדיניות הרש"פ ואש"ף הם מימנו גם מחבלים ישראלים, תושבי נצרת או המשולש הישראלי שביצעו פיגועים נגד ישראלים ויהודים, הנמצאים בבתי כלא בישראל וביהודה ושומרון).
- יא. הנתבעים 1 ו-2, ובראשם יאסר ערפאת, מימנו באופן ישיר את מבצעי הפיגועים.
- יב. הנתבעים 1 ו-2, ובראשם יאסר ערפאת, מימנו באופן ישיר את רכישת האמל"ח בידיעה שזה משמש לפיגועים, כולל מימון רכישת אמל"ח עבור ארגוני טרור "סרבניים", שלא היו במסגרת אש"ף כמו חזית המאבק העממית.
- יג. לנתבעים 1 ו-2, ובראשם יאסר ערפאת, הייתה מעורבות ישירה של מנגנוני הביטחון של הרש"פ בביצוע פיגועים, מימון מבצעייהם ומסירת האמל"ח לצורך ביצוע הפיגועים.
- יד. הנתבעים 1 ו-2, ובראשם יאסר ערפאת, לא עשו מאומה כדי למנוע מהחמאס והג'יהאד האסלאמי לבצע פיגועים, למרות שידעו היטב כי ארגונים אלו וחבריהם מבצעים פיגועים, ואף ידעו מראש על כוונות לביצוע פיגועים, אשר אותם לא סיכלו.
- טו. הנתבעים 1 ו-2 שיתפו פעולה עם חמאס וג'יהאד אסלאמי; בכירים במנגנוני הרשות סיפקו נשק ואמל"ח לארגונים אלו ואף היו מעורבים בהכנת פיגועים.
- טז. הנתבעים 1 ו-2, ובראשם יאסר ערפאת, העבירו מימון לארגונים השונים לצורך ביצוע פיגועים, בידיעה שהם מבצעים פיגועים.



בית המשפט המחוזי בירושלים
בפני סגן הנשיא (בדימוס), כב' השופט משה דרורי

08 יולי 2019

ת"א 2538-00 נורז'ץ ליטבק ואח' נ' הרשות הפלשתינית ("המועצה הפלסטינית") ואח'

- 1 הנתבעים 1 ו-2, ובראשם יאסר ערפאת, אישרו מראש ובדיעבד את
2 ביצוע הפיגועים וזאת, בין היתר, בדרכים הבאות:
- 3 (1) הנתבעים 1 ו-2 שילמו משכורות עתק לכל מבצעי הפיגועים
4 מכל פלג שהוא.
- 5 (2) הנתבעים 1 ו-2 מעבירים כספים למבצעי הפיגועים
6 ולתשתיותיהם.
- 7 יז. הנתבעים 1 ו-2, ובראשם יאסר ערפאת, 'השאלו' עובדים במנגנוני
8 הביטחון הפלסטיניים ל'עבוד' בשורות פת"ח-תנזים, ביודעם שאלו
9 מבצעים פיגועים כנגד מטרות ישראליות, זאת כאשר הנתבעים 1 ו-2
10 משלמים את משכורות אותם פעילי טרור.
- 11 יט. הנתבעים 1 ו-2 תמכו בחזית השחרור הפלסטינית הן בתשתיות, הן
12 ב'השאלת' בכירים במנגנוני הביטחון לעבודה ב'חזית' והן בהעברה
13 מסיבית של כספים לארגון טרור זה.
- 14 כ. הקריטריונים ה'סוציאליים' של הנתבעים 1 ו-2 למתן התמיכה
15 במחבלים הם כמות היהודים והישראלים שנרצחו בפעולות הטרור.
- 16 כא. "פעילות" הנתבעים 1 ו-2 הייתה לכל אורך השנים הרלוונטיות
17 לתובענות ובעיקר לתקופה המכונה "אנתפאדת אל-אקצא".
- 18 כב. לשלימות התמונה אציין, כי לא קיבלתי את עמדת התובעים לעניין
19 האחריות של הרש"פ ואש"ף בשל פעולות הסתה והמימד התקשורתי,
20 וזאת על אף שעובדתית השתכנעתי כי אכן היו הסתות בהיקף גבוה
21 ומשמעותי, אך לא הוכח – גם ברמה הנדרשת במשפט האזרחי – כי יש
22 קשר סיבתי משפטי בין ההסתות לבין ביצוע פעולות טרור על ידי מי
23 מהנתבעים (להבדיל מהראיות שהיו בפרשת מנטון, שם נקבעה
24 אחריות הרש"פ לאור הזיקה בזמן – עשרה ימים – שבין האימונים
25 שעבר מבצע פעולות הטרור לבין הרצח).
- 26 3840. במסגרת העילות המשפטיות של דיני הנזיקין קבעתי כי האחריות של הרש"פ היא
27 מכוח פקודת הנזיקין, בכללה; סעיף 12 לפקודת הנזיקין; אחריות מכוח דיני
28 הרשלנות; הפרת חובה חקוקה; תורת האורגניזם; ובמקרים המתאימים גם עוולות של
29 תקיפה וכליאת שווא (פרק מא).
- 30 3841. אין כאן המקום לחזור באופן פרטני על כל אחד ואחד מנימוקי החלטותיי ביחס ל-17
31 התיקים. התוצאה של כל אחד מההכרעות טובא בפרק הבא להלן.



בית המשפט המחוזי בירושלים
בפני סגן הנשיא (בדימוס), כב' השופט משה דרורי

08 יולי 2019

ת"א 2538-00 נורז'ץ ליטבק ואח' נ' הרשות הפלשתינית ("המועצה הפלסטינית") ואח'

- 1 **ס. התוצאה**
- 2 3842. בפרק זה אביא את ריכוז התוצאות של כל אחד ואחת מן הפרקים הפרטניים העוסקים
- 3 ב-17 התיקים (פרקים מג-נח). לנוחיות הקורא, מובא התמצית והתוצאה של כל אחד
- 4 מאותם פרקים על פי מספרי הפרקים.
- 5 **תת פרק מג.7 (הלינץ' ברמאללה (ת.א. 2538/00))** 3843.
- 6 א. מאחר ובהחלטת חבות/אחריות עסקינן, אני קובע בזה כי ביחס לת.א. 2538/00,
- 7 הנתבעים 1 עד 4, כולם יחד וכל אחד לחוד, אחראים בנוזיקין לכל הנטען בכתב
- 8 התביעה.
- 9 ב. התביעה נגד הנתבעים 5 עד 13 נדחת.
- 10 ג. אני מחייב את הנתבעים 1 עד 4, ביחד ולחוד, לשלם לתובעים שכר טרחת עורך דין
- 11 בתיק זה בסך של 300,000 ₪.
- 12 ד. מאחר ויתר הנתבעים שהתביעה נגדם נדחתה, לא היו מיוצגים, לא נקבע חיוב שכר
- 13 טרחת עורך דין והוצאות ביחסים שבין התובעים לבין הנתבעים 5 עד 13.
- 14 **תת פרק מד.6 (הפיגוע באוטובוס הילדים בכפר דרום (ת.א. 3062/01))** 3844.
- 15 א. אני קובע בזה כי ביחס לת.א. 3062/01 כל הנתבעים בתיק, כולם יחד אחראים,
- 16 ביחד ולחוד, לנוזיקין, בכל הנטען בכתב התביעה.
- 17 ב. אני מחייב את הנתבעים, ביחד ולחוד, לשלם לתובעים שכר טרחת עורך דין בתיק
- 18 זה בסך של 100,000 ₪.
- 19 **תת פרק מה.6 (הרצח בטול כרם (ת.א. 3196/01))** 3845.
- 20 א. מאחר ואנו עוסקים בהחלטת חבות/אחריות, אני קובע בזה כי ביחס לת.א.
- 21 3196/01 כל הנתבעים בתיק, הן אש"ף, ערפאת והרש"פ, והן ארבעת מבצעי הרצח,
- 22 או המסייעים לו, כולם יחד אחראים, ביחד ולחוד, לנוזיקין, בכל הנטען בכתב
- 23 התביעה.
- 24 ב. אני מחייב את הנתבעים 1 עד 7, ביחד ולחוד, לשלם לתובעים שכר טרחת עורך דין
- 25 בתיק זה בסך של 100,000 ₪.
- 26 **תת פרק מו.6 (החטיפה והעינויים של המשת"פ (ת.א. 4307/02))** 3846.
- 27 א. אני קובע כי הנתבעת אחראית כלפי התובע בעוולה של כליאת שווא בגין מעצר
- 28 שלא כדין מיום 3.9.01 ועד ליום 2.4.02.



בית המשפט המחוזי בירושלים
בפני סגן הנשיא (בדימוס), כב' השופט משה דרורי

08 יולי 2019

ת"א 2538-00 נורז'ץ ליטבק ואח' נ' הרשות הפלשתינית ("המועצה הפלסטינית") ואח'

- 1 ב. אני קובע כי הנתבעת אחראית כלפי התובע בעוולה של תקיפה בגין עינויים שבוצעו
2 כלפיו בתקופה האמורה.
- 3 ג. אני מחייב את הנתבעת לשלם לתובעים שכר טרחת עורך דין בתיק זה בסך של
4 100,000 ₪.
- 5 **תת פרק מז.6 (רצח בני משפחת גביש בביתם באלון מורה (ת.א. 4421/02))** .3847
- 6 א. אני קובע בזה כי ביחס לת.א. 4307/02 כל הנתבעים בתיק, כולם יחד אחראים,
7 ביחד ולחוד, לנוזיקין, בכל הנטען בכתב התביעה.
- 8 ב. אני מחייב את הנתבעים, ביחד ולחוד, לשלם לתובעים שכר טרחת עורך דין בתיק
9 זה בסך של 100,000 ₪.
- 10 **תת פרק מח.6 (רצח שני הישראלים בצומת תקוע (ת.א. 1247/03 מספר של תיק תל**
11 **אביב; מספר תיק ירושלים – 7083/05))** .3848
- 12 א. מאחר ובהחלטת חבות/אחריות עסקינן, אני קובע בזה כי ביחס לת.א. 1247/03
13 (מספר של תיק תל אביב; מספר תיק ירושלים – 7083/05), הנתבעים 1 עד 3, וכן
14 נתבע 6, כולם יחד וכל אחד לחוד, אחראים בנוזיקין לכל הנטען בכתב התביעה.
- 15 ב. התביעה נגד הנתבעים 4 ו-5 נדחתה.
- 16 ג. אני מחייב את הנתבעים 1 עד 3 וכן את נתבע 6, ביחד ולחוד, לשלם לתובעים שכר
17 טרחת עורך דין בתיק זה בסך של 100,000 ₪.
- 18 ד. מאחר והתביעה נגד הנתבעים 4 ו-5 נדחתה, אך הם לא היו מיוצגים, אני קובע כי
19 אין מקום לחיוב שכר טרחת עורך דין והוצאות ביחסים שבין התובעים לבין
20 הנתבעים 4 ו-5.
- 21 **תת פרק מט.6 (רצח בני משפחת דיקשטיין ורצח החייל אלעזר לייבוביץ' (ת.א.**
22 **1248/03 ו-ת.א. 5289/03))** .3849
- 23 א. מאחר ובהחלטת חבות/אחריות עסקינן, אני קובע בזה כי ביחס לת.א. 1248/03
24 (שבו התובעים הם בני משפחת דיקשטיין), הנתבעים 1 עד 4, כולם יחד וכל אחד
25 לחוד, אחראים בנוזיקין לכל הנטען בכתב התביעה.
- 26 ב. אשר לפיגוע שבו נרצח אלעזר לייבוביץ' ז"ל (ת.א. 5289/03), אני קובע כי הנתבעים
27 1 עד 3 אחראים ביחס ולחוד לכל הנטען בכתב התביעה בתיק הנ"ל.
- 28 ג. אני מחייב את הנתבעים 1 עד 4, ביחד ולחוד, לשלם לתובעים בת.א. 1248/03,
29 הוצאות משפט ושכר טרחת עורך דין בתיק זה בסך של 100,000 ₪.



בית המשפט המחוזי בירושלים
בפני סגן הנשיא (בדימוס), כב' השופט משה דרורי

08 יולי 2019

ת"א 00-2538 נורז'ץ ליטבק ואח' נ' הרשות הפלשתינית ("המועצה הפלסטינית") ואח'

- 1 ד. אני מחייב את הנתבעים 1 עד 3, ביחד ולחוד, לשלם לתובעים בת.א. 5289/03,
2 הוצאות משפט ושכר טרחת עורך דין בתיק זה בסך של 100,000 ₪.
- 3 **תת פרק נ.6 (תביעת מורי הדרך (ת.א. 5271/03))** .3850
- 4 א. מאחר ובהחלטת חבות/אחריות עסקינן, ולא בהיקף הנזק, אני קובע בזה כי ביחס
5 לת.א. 5271/03, הנתבעים 1 ו-2, הרש"פ ואש"ף, שניהם יחד וכל אחד לחוד,
6 אחראים בנזיקין לעצם הנזק שנגרם למורי הדרך עקב האינתיפאדה, בהיקף
7 שייקבע בשלב הבא.
- 8 ב. אני מחייב את שני הנתבעים, ביחד ולחוד, לשלם לתובעים שכר טרחת עורך דין
9 בתיק זה בסך של 50,000 ₪.
- 10 **תת פרק נא.6 (פיגוע התאבדות בגבעה הצרפתית בירושלים (ת.א. 5288/03))** .3851
- 11 א. מאחר ובהחלטת חבות/אחריות עסקינן, אני קובע בזה כי ביחס לת.א. 5288/03,
12 הנתבעים 1 עד 3 (אש"ף, ערפאת והרש"פ), כולם יחד וכל אחד לחוד, אחראים
13 בנזיקין לכל הנטען בכתב התביעה.
- 14 ב. אני מחייב את הנתבעים 1 עד 3, ביחד ולחוד, לשלם לתובעים שכר טרחת עורך דין
15 בתיק זה בסך של 125,000 ₪ (הסכום גבוה יותר מתיקים אחרים בשל הטענה כנגד
16 המסמך שהוגש לבית המשפט בארה"ב, כמוסבר לעיל בתת פרק נא.1.5 לעיל).
- 17 **תת פרק נב.6 (רצח החייל בקבר יוסף (ת.א. 5345/03))** .3852
- 18 א. לאחר שנדחו הטענות המקדמיות של הנתבעים לעניין ההתיישנות או לעצם הגשת
19 תובענה על ידי חייל צה"ל, ולאחר בדיקה של נתוני האירוע, שוכנעתי לחלוטין כי
20 מדובר במעשה המחייב קביעה לפיה כי ביחס לת.א. 5345/03, הנתבעים 1 עד 3
21 (הרש"פ, אש"ף ויאסר ערפאת), כולם יחד וכל אחד לחוד, אחראים בנזיקין לכל
22 הנטען בכתב התביעה.
- 23 ב. אני מחייב את הנתבעים 1 עד 3, ביחד ולחוד, לשלם לתובעים שכר טרחת עורך דין
24 בתיק זה בסך של 100,000 ₪.
- 25 **תת פרק נג.6 (המכונית הממולכדת ופיצוץ האוטובוס בצומת מגידו (ת.א. 7498/05))** .3853
- 26 **7498/05**
- 27 א. מאחר ובהחלטת חבות/אחריות עסקינן, אני קובע בזה כי ביחס לת.א. 7498/05,
28 הנתבעים, הגייהאד האסלאמי (הנתבעת 1), הרש"פ (הנתבעת 6) ואש"ף (הנתבעת
29 7), כולם יחד וכל אחד לחוד, אחראים בנזיקין לכל הנטען בכתב התביעה.



בית המשפט המחוזי בירושלים
בפני סגן הנשיא (בדימוס), כב' השופט משה דרורי

08 יולי 2019

ת"א 2538-00 נורז'ץ ליטבק ואח' נ' הרשות הפלשתינית ("המועצה הפלסטינית") ואח'

- 1 ב. לא הובאו ראיות לעניין אחריותם של הנתבעים 2-5, ועל כן התביעה נגדם נדחת.
- 2 ג. אני מחייב את הנתבעים 1, 6 ו-7, ביחד ולחוד, לשלם לתובעים שכר טרחת עורך
3 דין בתיק זה בסך של 100,000 ₪.
- 4 ד. מאחר והתביעה נגד הנתבעים 2 עד 5 נדחתה, אך הם לא היו מיוצגים, אני קובע כי
5 אין מקום לחיוב שכר טרחת עורך דין והוצאות משפט ביחסים שבין התובעים לבין
6 הנתבעים 2 עד 5.
- 7 **תת פרק נד.6 (חטיפה, רצח בירי ושריפת גופה על ידי אנשי הביטחון הפלסטיני** .3854
8 **של אזרח ישראלי ליד סנור (ת.א. 8262/06))**
- 9 א. מאחר ובהחלטת חבות/אחריות עסקינן, אני קובע בזה כי ביחס לת.א. 8262/06,
10 הנתבעת, הרש"פ, אחראית בנוזיקין לכל הנטען בכתב התביעה.
- 11 ב. אני מחייב את הנתבעת, לשלם לתובעים הוצאות משפט ושכר טרחת עורך דין,
12 בתיק זה בסך של 100,000 ₪.
- 13 **תת פרק נה.6 (תיק הירי מן המערב כלפי נוסעים ברכב לעבודה (ת.א. 2079/08))** .3855
- 14 א. מאחר ובהחלטת חבות/אחריות עסקינן, אני קובע בזה כי ביחס לת.א. 2079/08,
15 כל הנתבעים, כולם יחד וכל אחד לחוד, אחראים בנוזיקין לכל הנטען בכתב
16 התביעה.
- 17 ב. אני מחייב את כל הנתבעים, ביחד ולחוד, לשלם לתובעים שכר טרחת עורך דין
18 בתיק זה בסך של 100,000 ₪.
- 19 ג. מאחר והתביעה נגד הנתבעים 4 ו-5 נדחתה, אך הם לא היו מיוצגים, אני קובע כי
20 אין מקום לחיוב שכר טרחת עורך דין והוצאות ביחסים שבין התובעים לבין
21 הנתבעים 4 ו-5.
- 22 **תת פרק נו.6 (שני פיגועי ירי של שלושה ישראלים סמוך לגבעת זאב (ת.א.** .3856
23 **((2301/08))**
- 24 א. מאחר ובהחלטת חבות/אחריות עסקינן, אני קובע בזה כי ביחס לת.א. 2301/08,
25 כל הנתבעים, כולם יחד וכל אחד לחוד, אחראים בנוזיקין לכל הנטען בכתב
26 התביעה.
- 27 ב. אני מחייב את הנתבעים כולם, ביחד ולחוד, לשלם לתובעים שכר טרחת עורך דין
28 בתיק זה בסך של 100,000 ₪.



בית המשפט המחוזי בירושלים
בפני סגן הנשיא (בדימוס), כב' השופט משה דרורי

08 יולי 2019

ת"א 2538-00 נורז'ץ ליטבק ואח' נ' הרשות הפלשתינית ("המועצה הפלסטינית") ואח'

- 1 תת פרק נז.6 (רצח אזרח ישראלי בהתפוצצות מחבלים מתאבדים במדרחוב ברחוב 3857
2 בן יהודה בירושלים (ת.א. 2526/08))
- 3 א. מאחר ובהחלטת חבות/אחריות עסקינן, אני קובע בזה כי ביחס לת.א. 2526/08,
4 הנתבעים, כולם יחד וכל אחד לחוד, אחראים בנוזיקין לכל הנטען בכתב התביעה.
5 ב. אני מחייב את הנתבעים, ביחד ולחוד, לשלם לתובעים שכר טרחת עורך דין בתיק
6 זה בסך של 100,000 ₪.
- 7 תת פרק נח.6 (רצח ישראלי בפגוע ירי בציר כיסופים שברצועת עזה (ת.א. 3858
8 3258/09))
- 9 א. מאחר ובהחלטת חבות/אחריות עסקינן, אני קובע בזה כי ביחס לת.א. 3258/09,
10 כל הנתבעים, כולם יחד וכל אחד לחוד, אחראים בנוזיקין לכל הנטען בכתב
11 התביעה.
12 ב. אני מחייב את הנתבעים כולם, ביחד ולחוד, לשלם לתובעים שכר טרחת עורך דין
13 בתיק זה בסך של 100,000 ₪.
- 14 3859 האמור לעיל בפסקאות הקודמות משקף את התוצאה המשפטית בדבר קביעת
15 האחריות, והטלתה על הרש"פ, אש"ף ערפאת ומרואן ברגותי (ובכמה תיקים גם
16 הוטלה אחריות על החמאס), ובכך מוצה שלב האחריות/חבות.
- 17 3860 משמעות הדבר היא התיקים לא הסתיימו (פרט לדחיית התובענה כלפי מספר מפגעים,
18 שלגביהם לא הובאו ראיות), וכי יש להמשיך את הדיון בשלב הבא שהוא שלב הנזק
19 והפיצויים.
- 20 הערה:
- 21 מבחינה דיונית, כל מה שנקבע ביחס למפגעים, אשר לגביהם לא היו מספיק ראיות
22 והתביעה נגדם נדחתה – הינו בגדר פסק דין, שלגביו יש ערעור בזכות.
23 מאידך גיסא, כל מה שנקבע ביחס לאש"ף, הרש"פ, החמאס, ומרואן ברגותי, דהיינו:
24 קביעה כי הם אחראים בנוזיקין, מבחינת החבות/האחריות, וכי גובה הפיצויים ייקבע
25 בשלב הבא של ההליך, שעניינו גובה הנזק – כל זאת הוא בגדר "החלטה אחרת", אשר
26 לגביה אין ערעור בזכות, אלא יש צורך להגיש בקשת רשות ערעור; ראה, לדוגמא,
27 רעא 9041/14 הרשות הפלסטינית נ' פלוני (החלטת השופט צבי זילברטל, מיום ד בניסן
28 תשע"ה (24.3.2015)).



בית המשפט המחוזי בירושלים
בפני סגן הנשיא (בדימוס), כב' השופט משה דרורי

08 יולי 2019

ת"א 2538-00 נורז'ץ ליטבק ואח' נ' הרשות הפלשתינית ("המועצה הפלסטינית") ואח'

- 1
- 2 3861. ברגיל, השופט שדן בשלב האחריות הוא זה שממשיך לדון בשלב הנזק, כפי שעשיתי
- 3 בתיקים רבים, הן בתיקי נזיקין "רגילים", והן, כדוגמה, בפרשת פלוני (ת.א. 4071/02)
- 4 ובפרשת יורשי בן שלום ז"ל.
- 5 3862. דא עקא, לוח השנה מונע ממני לעשות כן. החלטת חבות זו נכתבה על ידי בחודשים
- 6 האחרונים לכהונתי ובמשך החודשיים של תקופת שלושה החודשים לאחר סיום
- 7 כהונתי. לא אוכל, אפוא, להמשיך במשימה בשלב הנזק.
- 8 3863. לפיכך, במסגרת כל אחד ואחד מ-17 הפרקים דלעיל, לאחר שקבעתי את האחריות
- 9 וחיוב בשכר טרחת עורך דין, כתבתי בכל אחד מתת הפרקים מג עד נח דברים אלה
- 10 כלהלן:
- 11 "המשך התביעה, דהיינו: שלב קביעת גובה הנזק והפיצויים, יידון לפני
- 12 שופט/ת אחר/ת, כפי שיקבע נשיא בית המשפט המחוזי בירושלים, כב'
- 13 השופט אהרן פרקש, וזאת מאחר ופסק דין זה ניתן על ידי בתקופת שלושת
- 14 החודשים שלאחר סיום כהונתי. לצורך כך תעביר מזכירות בית המשפט
- 15 העתק פסק דין זה לנשיא".
- 16 **ס.א. שכר טרחת עורך דין והוצאות**
- 17 3864. בפרק ס, ביחס עם רישום התוצאה של כל אחד מ-17 התיקים נכלל חיוב שכר טרחת
- 18 עורך דין.
- 19 3865. הבסיס היה סך של 100,000 ₪ לכל תיק (סכום נמוך יחסית אך עדיין משמעותי).
- 20 3866. הייתה תוספת משמעותית (הכפלה פי 3) של שכר טרחה בתיק הלינץ' ברמאללה לאור
- 21 קביעותי העובדתיות והתנהגות העדים, אנשי הרש"פ, הנתבעת, כפי שהוסבר בהרחבה
- 22 בפרק מג.
- 23 3867. בתיק אחד (פרק נ) קבעתי סכום נמוך יותר של שכר טרחת עורך דין, דהיינו:
- 24 50,000 ₪, שכן מדובר בתביעה כלכלית גרידא, ואיפשרתי לנתבעת להביא ראיות
- 25 נוספות, כולל לגבי בסיס חישוב הנזק הכלכלי.
- 26 3868. כמו כן הוספתי סכום מסוים כשכר טרחת עורך דין בתיק שבו טענו הנתבעים כנגד
- 27 קבילות של מסמך שהם עצמם הגישו לבית משפט בארה"ב (125,000 ₪).



בית המשפט המחוזי בירושלים
בפני סגן הנשיא (בדימוס), כב' השופט משה דרורי

08 יולי 2019

ת"א 2538-00 נורז'ץ ליטבק ואח' נ' הרשות הפלשתינית ("המועצה הפלסטינית") ואח'

- 1 סך כל חיובי שכר טרחת עורך דין, לזכות התובעים, כפי שפורט בפסקאות לעיל, הוא
2 1,875,000 ₪ (מיליון ושמונה מאות שבעים וחמש אלף ₪).
- 3 לעניין הוצאות משפט, טענו הנתבעים בסעיף 864 כי העלות שהוצאה עד כה הינה
4 3,670,000 ₪ (שלושה מיליון ושש מאות ושבעים אלף ₪). סכום זה, למרות שאינו
5 "שגרתית", משקף את העלות של המומחים כולל ימי עדותם.
- 6 אני מורה, אפוא, לרש"פ, אש"ף ויאסר ערפאת, כולם יחד וכל אחד לחוד, לשלם לבי"כ
7 התובעים סכום כולל של שכר טרחת עורך דין והוצאות משפט, רק עבור ההליכים עד
8 שלב זה בלבד, סך של 5,545,000 ₪ (חמישה מיליון וחמש מאות וארבעים וחמש
9 אלף ₪).
- 10 הוסבר לעיל כי בית המשפט העליון (השופטת – כיום הנשיאה אסתר חיות) החליט
11 ביום 31.3.15 כי הדיונים ייערכו בהקלטות, כאשר בשלב ראשון המימון יהיה על חשבון
12 הנהלת בתי המשפט, וכי ההחלטה ביחס לשאלה איזה צד יממן הוצאות אלה, תיקבע
13 בהמשך על פי התוצאות.
- 14 לאור התוצאה, לפיה הרש"פ, אש"ף ויאסר ערפאת, כולם יחד וכל אחד לחוד, אחראים
15 בנזיקין, עליהם לשלם את מלוא עלות ההקלטות והפענוח.
- 16 המזכירות תשלח העתק החלטה זו להנהלת בתי המשפט, אשר תשלח חשבון מתאים
17 לבי"כ הנתבעים, ותדאג לגביית הסכום באמצעות המרכז לגביית קנסות והוצאות.
- 18 **סב. לפני חיתום**
- 19 תיקים אלו עוסקים בפיגועים שבהם נרצחו יהודים וישראלים. הראשון שבהם היה
20 במתחם קבר יוסף בשנת 1996; הבולט שבהם ("תיק הדגלי") היה בלינץ' ברמאללה
21 בשנת 2000; הפיגועים האחרים נחרטו בזיכרון הקולקטיבי, ובהם: פיגוע באוטובוס
22 הילדים בכפר דרום שבהם נכרתו רגליהם של הילדים (בשנת 2001); פיגוע המדרחוב
23 ברחוב בן יהודה בירושלים (בשנת 2001); רצח שני הישראלים המסעדנים בטול כארם
24 (בשנת 2002); פיגוע מכונית התופת בצומת מגידו (בשנת 2002); פיגוע חדירה לבית
25 משפחת גביש באלון מורה בפסח (בשנת 2002); ואחרים.
- 26 הטיפול בתיקים אלה נמשך שנים רבות. תחילה, כפי שהוסבר לעיל (פרק כב.2), ניתנה
27 החלטה של הרכב בדבר מעמד הרשות הפלסטינית, האם היא מדינה והאם היא זכאית
28 לחסינות בשל כך (בשנת 2003); הרש"פ הגישה ערעור לבית המשפט העליון, שהכריע



בית המשפט המחוזי בירושלים בפני סגן הנשיא (בדימוס), כב' השופט משה דרורי

08 יולי 2019

ת"א 2538-00 נורז'ץ ליטבק ואח' נ' הרשות הפלשתינית ("המועצה הפלסטינית") ואח'

- 1 בעניין בשנת 2007. הוחלט כי התיקים ינוהלו כולם על ידי. בשלב מאוחר יותר (בשנת
2 2013), התבקש "איחוד" של 17 התיקים לבחינת שאלת האחריות. לכך נעניתי (ראה:
3 פרק כב.7). גם על כך הוגש על ידי הרש"פ בר"ע לבית המשפט העליון, שנדחתה (פרק
4 כב.8). כדי לזרז את ההליכים, נקבע כי הם יישמעו בהקלטה, בשלב ראשון על חשבון
5 הנהלת בתי המשפט (החלטת בית המשפט העליון בשנת 2015; ראה: פרק כב.9).
- 6 3877. התיקים הללו נשמעו לאורך השנים, ובמסגרתם התקיימו 112 ישיבות, והוגשו
7 מסמכים בהיקף של למעלה מ-10,000 עמודים.
- 8 3878. בתיקים אלה – מתוך מכלול הנפגעים באינתיפאדה – הוכחו לי כי נרצחו 34 יהודים
9 וישראלים, ונפצעו שבעה, כאשר מתוך תיקים אלה שלושה מן הפיגועים בוצעו בתוך
10 תחומי מדינת ישראל (בתוך "הקו הירוק"), ו-12 פיגועים בוצעו בתחומי יהודה
11 ושומרון ורצועת עזה (לפני ההתנתקות).
- 12 3879. מבחינה אישית, מדובר בעומס רגשי של חומר ראיות והיחשפות לתיעוד ולחוות דעת,
13 אשר מהם עולה – כפי שקבעתי לאחר שמיעת הראיות – כי אש"ף, הרש"פ, ערפאת,
14 ואבו מאזן, וכן בכירים נוספים כמו מרואן ברגותי, כולם חתרו למטרה אחת: הרג
15 יהודים וישראלים ופגיעה במדינת ישראל. הדרכים לכך היו רבות, הן באידיאולוגיה
16 ובתכנון של הפיגועים, כולל: אספקת אמל"ח ותמיכה כספית, והן – ולכך משמעות
17 משפטית לעניין דיני האשרור – בפעולות שנקטו הרש"פ, אש"ף ומנהיגיהם, כולל:
18 שיבוץ שמם של המפגעים באתרי שאהידים; עריכת טקסים של הרש"פ לזכרם של
19 השאהידים ולשחרורם של האסירים המפגעים; הכרזות של מנהיגי הרש"פ (ערפאת
20 ואבו מאזן) כי כל האסירים נשלחו "על ידינו"; מימון האסירים עד היום; תמיכה
21 במשפחות האסירים; העלאת אסירים בדרגות צבאיות במהלך תקופות המאסר
22 שלהם, כאשר פועל יוצא מכך הוא עלייה משמעותית בשכרם; מתן הטבות כלכליות
23 למשפחות השאהידים; מענקים וסיוע כספי למפגעים שהשתחררו מן המאסר. כל הנ"ל
24 נעשה על ידי מוסדות הרש"פ ואש"ף למחבלים מכל המינים ומכל הסוגים (גם אנשי
25 חמאס, שכיום הרש"פ רואה בחמאס, "יריבה"). לכך יש להוסיף את האמרה של עד
26 ההגנה, שר האסירים עג'רמי: "אין מנהיג פלסטיני בעולם לא עכשיו ולא בעוד מאה
27 שנים יכול להפסיק משכורות של משפחות אסירים או משפחות שאהידים".
- 28 3880. במקביל לכל אלה, לא יכולתי שלא להעמיד מול עיניי את משפחות הנפגעים, התובעים.



בית המשפט המחוזי בירושלים
בפני סגן הנשיא (בדימוס), כב' השופט משה דרורי

08 יולי 2019

ת"א 2538-00 נורז'ץ ליטבק ואח' נ' הרשות הפלשתינית ("המועצה הפלסטינית") ואח'

- 1 3881. אכן, בפניי תביעת נזיקין. כך נהגתי לאורך כל הדיונים ובחנתי כל ראיה וראיה, על פי
2 הדין. אולם, לא ניתן להתעלם מכך שמדובר בבעיה אנושית קשה: משפחות שלמות
3 נפגעו באחת עקב הירצחם של יקיריהם, או פציעתם הקשה. גם שופט שדן בקור רוח
4 וביישוב הדעת בכל טענה וטענה, מנתח אותה ומכריע בה לכאן או לכאן, אינו יכול
5 לשכוח כי מדובר בבני אדם.
- 6 3882. פסק דין זה ניתן על ידי בחודש האחרון של שלושת החודשים שמותר לשופט שיצא
7 לגמלאות לכתוב את פסק דינו. יש בזה משום סיכום, אם כי לא מלא ומקיף, אך
8 משמעותי, של פועלי כשופט, ולכן נטלתי חירות לומר מילים אישיות אלה בסיום פסק
9 הדין, לפני חתימתו.
- 10 3883. המזכירות תשלח העתק פסק דין זה לב"כ הצדדים.

11

12 **ניתן היום, ה' בתמוז תשע"ט, 8 ביולי 2019, בהעדר הצדדים.**

13

14

משה דרורי, סגן נשיא

15

16